

The Project Gutenberg eBook of Koti-satuja Lapsille ja Nuorisolle, by Jacob Grimm and Wilhelm Grimm

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Koti-satuja Lapsille ja Nuorisolle

Author: Jacob Grimm

Author: Wilhelm Grimm

Release date: March 1, 2014 [EBook #45046]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KOTI-SATUJA LAPSILLE JA NUORISOLLE ***

Produced by Juha Kiuru

KOTI-SATUJA LAPSILLE JA NUORISOLLE

Keräilleet

Jakob ja Wilhelm Grimm

Saksan-kielestä suomentanut J. A. Hahnsson

K. E. Holm, Helsinki, 1876.

Theodor Sederholmin kirjapaino.

SISÄLLYS:

1. Sammakko-kuningas ja Rauta-Heikki. 2. Maarian-lapsi. 3. Satu eräästä nuorukaisesta, joka pelkäämisen konstia oppiaksensa läksi mailman markkinoille. 4. Susi ja seitsemän pikku kilo. 5.

Uskollinen Johannes. 6. Hyvä kauppa. 7. Kaksitoista veljestä. 8. Roisto-väki. 9. Pikku veli ja pikku sisar. 10. Kolme pikku miestä metsässä. 11. Kolme kehrääjä-akkaa. 12. Hannu ja Maiju. 13. Kalastajasta ja hänen vaimostansa. 14. Tuhkapöpö. 15. Holle Rouva. 16. Seitsemästä kaarneesta. 17. Pikku Punakerttu. 18. Bremiläiset kaupungin-musikantit. 19. Viisas Elsa. 20. Poika peukalon pituinen. 21. Peukaloisen matkustukset. 22. Kiikkerin lintu. 23. Satu omena-puusta. 24. Ruusukukkanen. 25. Löytölintu. 26. Rastasnoukka kuningas. 27. Lumikki. 28. Tonttu. 29. Koira ja varpunen. 30. Jussi ja Kaisa-Liisa. 31. Kirjokarva. 32. Leino ja Lemmikki. 33. Onnellinen Hannu. 34. Köyhä ja Rikas. 35. Hanhi-piika. 36. Viisas talonpojan-tytär. 37. Tohtori Kaikkittietävä. 38. Peukalokitti ja karhu. 39. Viisasta väkeä. 40. Tarinoita haltia-käärmeestä I. II. III. 41. Köyhä myllärin-renki ja pikku kissa. 42. Juutalainen orjantappura-pensaassa. 43. Satu älykkäästä pikku räätälistä 44. Lumikukka ja Punaruusu. 45. Neljästä keinokkaasta veljeksestä. 46. Yksisilmä, Kaksisilmä ja Kolmisilmä. 47. Valkoinen morsian ja musta morsian. 48. Kolme laiskuria. 49. Pikku kanan kuolemasta. 50. Tähti-markat.

1.

Sammakko-kuningas ja Rauta-Heikki.

Ennen muinoin, jolloinka vielä oli toivomisesta apua, eli eräs kuningas, jonka tyttäret kyllä kaikki olivat kaunihia, mutta nuorin niin ihana, että itse auringonkin, joka, toki on nähnyt jos jotakin, oikein kävi ihmeeksi, joka kerta kun sen loiste laskihe hänen kasvoilleensa. Lähellä kuninkaan linnaa oli iso, synkkä metsä ja metsässä vanhan lehmuksen juurella kaivo; kun nyt päivä oli kuuman paahtava, meni kuninkaan-tytär tuonne metsähän sekä istahti vilvakan lähteen äärelle; ja kun hänen tuli ikävä, otti hän kulta-pallon, heitti sen korkealle ilmaan ja sieppasi sitten tämän rakkahimman leikki-kalunsa taas käsiinsä.

Silloimpa kerran niin kävi, ett'ei kuninkaan-tyttären kulta-pallo pudonnutkaan hänen käteheensä, jonka hän sitä tavoittaakseen oli korkealle kuroittanut, vaan kiepsahti maahan ja vierii suoraa päätä vetehen. Kuninkaan-tyttären silmäily sitä kyllä seurasi, mutta, pallo katosi ja kaivo oli niin syvä, ett'ei pohjaa näkynyt. Nyt hän itkemään hyrähti, itki ääneensä itkemistänsä eikä saanut mieltään lohdutetuksi. Hänen näin valittaessa, häntä joku puhutteli: "mikä sinun on, kuninkaan-tytär, pidäthän sinä senkin porua, että johan kivi kovanenkin tuosta heltyy?" Tyttö nyt ympärillensä katsahti, saadaksensa selville, mistä ääni tuli, ja jopa näki sammakon, joka vedestä pisti paksun, ruman päänsä. "Vai sinä se olet, vanha pulikoitsia," sanoi hän, "minä itken kultaista palloani, joka minulta putosi kaivohon." "Rauhoitu, vain", vastasi sammakko, "ehkähän minä neuvon keksin, mutta mitäpä minulle annat, jos ma tuosta sinulle noudan sinun leikki-kalus". "Mitä vain tahdot, sammakko kulta," sanoi tyttö, "minun vaatteeni, minun helmeni ja kalliit kiveni, vieläpä, tämän kultaisen kruunun, joka on päässäni". Sammakko vastasi, "sinun vaatteistas en piittaa, en sinun helmistäs enkä kalliista kivistäs enkä myös sinun kultaisesta kruunustas; mutta jos tahdot minua rakastaa ja minä pääsen sinun leikki-kumppanikses ja toverikses, jos suot minun istua vieressä sinun pöytäs ääressä, syödä sinun kultaisesta taltrikistas, juoda pikku pikaristas ja nukkua vuoteellas, — jos tämän minulle lupaat, niin kyllähän minä tuonne sukellan ja noudan sieltä sinulle kulta-pallos". "Ah lupaampa", vakuutti tyttö, "sinulle kaikki, mitä tahdot, jos vain minulle tänne hankit palloni." Mutta hän ajatteli: "mitähän lörpöttelee tuo tyhmä sammakko, se kuristen vedessä istuu vertaistensa joukossa eikä siitä ole kenenkään ihmisen kumppaniksi".

Tämän lupauksen saatuansa, pisti sammakko päänsä vetehen, sukelsi sinne alas ja palasi hetkisen kuluttua taas veden pinnalle, pitäen suussansa pallon, jonka se sitten heitti ruohikkohon. Kuninkaan-tytär vasta oli isoissaan, kun hän rakkaan leikki-kalunsa äkkäsi, sieppasi sen maasta ja juoksi sitten tiehensä. "Odota, odota," huusi sammakko, "ota minut mukaasi, minä en niin pääse juoksemaan, kuin sinä." Mutta mitäpä se tuosta hyötyi, että tarmonsä takaa "kuak kuak'iansa" laski! tyttö ei ottanut sitä kuullaksensa, vaan riensi kotia ja oli pian unohtanut sammakko paran, jonka taas täytyi köntiä alas kaivohonsa.

Seuraavana päivänä, kun tyttö kuninkaan ja kaiken hovi-väen seurassa istui pöydän ääressä, syöden kulta-taltrikiltaan, silloimpa joku tuli, "plitsis, platsis," portahia kömpien, ja ylös ehdittyään koputti se ovelle ja huusi: "kuninkaan-tytär nuorin, laske minut sisälle." Tämä juoksi katsomaan, ketä siellä, mutta kun hän oven aukaisi, istuipa tuossa sammakko. Silloin hän äkkiä oven sulki, meni taas istumaan pöydän äärehen ja oli aivan tuskissaan. Kuningas pian huomasi, mitenkä hänen tyttärensä sydäntä kovin tykytti, ja lausui: "lapsukaiseni, mitä pelkää, onko oven takana ehkä joku jättiläinen, joka tahtoo sinut viedä mukahansa?" "Eipä niinkään," tyttö vastasi, "ei siellä jättiläistä ole, vaan ompa sammakko ilkeä." "Mitä sammakko sinusta tahtoo?" "Voi rakas isäni, eilen, kun metsässä istuin kaivon vieressä leikittellen, putosi kulta-palloni vetehen. Koska tätä kovasti itkin, kävi sammakko palloa minulle

noutamassa, ja lupasimpa sille, että se kumppanikseni pääsisi, koska se tuota kaikin mokomin vaati, mutta en hiukkaakaan aavistanut, että se saattaisi päästä pois vedestä. Nyt on se tuolla ulkona ja pyrkii tänne sisälle luokseni." Samassa ovea toistamiseen kolkutettiin ja ääni huusi:

"Sä Prinsessa nuorin, aukaise! muistatko, mitä lupasit eilen raikkaan lähteen luona? Sä Prinsessa nuorin, aukaise."

Silloin sanoi kuningas: "mitä olet luvannut, tulee sinun myös suorittaa; mene nyt laskemaan sammakkoa sisälle." Tyttö menikin sekä avasi oven, ja sisälle syöpsähti sammakko, yhä seuraten tyttöä, aina hänen tuolinsa viereen. Siinä se nyt istui huutaen: "nosta minut ylös syliisi." Tyttö viivytteli, kunnes viimein kuningas käski. Sammakko hyppäsi tuolilta pöydälle ja puhui: "lykkää kulta-taltrikkis lähemmäksi, jotta saatamme yhdessä syödä." Tuon hän toki teki, mutta selvästi näkyi, ett'ei hän sitä mielellään tehnyt. Sammakolle kyllä ruoka makealta maistui, mutta tytön tarttui kurkkuhun melkein joka suu-palanen. Viimein puhui sammakko: "jo nyt olen tarpeekseni syönyt ja olen väsyksissä, kanno minut huoneheses ja valmista silkki-vuotees, sinne maata pannaksemme." Silloin rupesi kuninkaan-tytär itkemään, hän pelkäsi tuota kylmää sammakkoa, johon hän ei uskaltanut edes koskeakaan, ja joka kuitenkin nyt oli makuu-sijaksensa saava hänen kauniin puhtaan vuotehensa. Mutta vihastuen sanoi kuningas: "joka on sinua auttanut, jolloinka olit hädässä, sitä et sinä saa jälkeen-päin halveksia." Silloin tyttö sammakkoon tarttui kahdella sormella ja kantoi sen ylös huonehesensa, jossa hän sen laski nurkkahan. Mutta kun hän vuoteella makasi, tuli se köntien sekä saneli: "olenhan väsyksissä ja tahdompa nukkua yhtä hyvästi kuin sinäkin: nosta minut sinne tykösi taikka valitan isälles." Tästä tyttö silmittömäksi suuttui, nosti sammakon laattialta ja viskasi voimainsa takaa sen vasten seinää: "tuossa nyt olet levon saavuttava, sinä ilkeä sammakko."

Mutta kun se laattialle putosi, siinä ei ollutkaan sammakko, vaan kaunis, lempeä-silmäinen kuninkaan-poika. Tästä nyt tuli tytölle hänen isänsä tahdon mukahan rakas kumppani ja puoliso. Tuo prinssi silloin kertoi, että häijy noita-vaimo oli hänen noitunut, ett'ei kukaan muu, kuin ainoastaan hänen nykyinen puolisonsa, olisi saattanut häntä kaivosta pelastaa, ja että he huomenna tulisivat yhdessä lähtemään hänen valtakuntaansa. Sitten he nukkumaan menivät, ja seuraavana aamuna, kun aurinko heidät herätti, saapui sinne vaunut, joita veti kahdeksan valkoista hevosta: kulta-valjahissa hevoset olivat ja niitten oli pää valkoisilla kamelikurjen-sulilla koristettu. Takana seisoi nuoren kuninkaan palvelia, tuo uskollinen Heikki. Tämä rehellinen poika oli, kun hänen herransa muuttui sammakoksi, surrut niin, että hän sydämmensä ympäri panetti kolme rauta-vannetta, jott'ei se surusta ja murheesta särkyisi. Mutta vaunut olivat tulleet nuorta kuningasta noutamaan hänen valtakuntaansa: uskollinen Heikki auttoi molemmat vaunuihin, asettui itse seisomaan taakse ja oli isäntänsä pelastuksesta aivan ihastuksissaan. Kun he kappaleen matkaa olivat kulkeneet, kuuli kuninkaan-poika takanansa rytisevän, ikään-kuin olisi joku särkynyt. Silloin hän kääntyi taakse-päin ja huusi:

"Heikki, tääll' turma on!" "Ei, Prinssi turvass' on. Yks' vyö vain katkes', mun sydämmeni mä sillä vyötin, kun, nähdessäni teidät sammakko pahana, se oli murheesta haljeta."

Vielä kerran, jopa kaksikin, kuului matkalla rytinä, ja kuninkaan-poika aina yhä arveli vaunujen särkyneen, mutta vain vantehet katkesivat uskollisen Heikin sydämmen ympäriltä, koska hän näki herransa pelastetuksi ja taas onnellisena.

2.

Maarian-lapsi.

Synkän metsän rinteellä asui puun-hakkaaja vaimoinensa, ja heillä oli yksi ainoa lapsi, kolmi-vuotias tyttönen. Mutta he olivat niin köyhiä, että jopa joka-päiväinen leipä heiltä puuttui, eivätkä tietänehet, miten lapsellensa ruoka hankkisivat. Eräänä aamuna meni puun-hakkaaja suru-mielin metsään työhönsä, ja hänen siinä puita hakatessaan ilmaantui äkkiä hänen eteensä ihana, jalo vaimo, jolla oli päässä loistavista tähdistä tehty kruunu. Hän puhui miehelle: "minä olen Neitsy Maaria, Jesus lapsen äiti; sinä olet köyhä ja kovin varaton, anna minulle lapses, minä tahdon hänen ottaa myötäni, olla hänen äitinänsä sekä pitää hänestä huolta." Puunhakkaaja totteli, kävi lastansa noutamassa ja antoi hänen Neitsy Maarialle, joka vei lapsen mukaansa ylös taivahasen. Siellä hänen oli hyvä ollaksensa, hän söi sokeri-leipää ja joi rieska-maitoa, hänen vaatteensa olivat kullasta kudotuita ja enkelit hänen leikki-kumppaneinansa. Kun tyttö näin oli neljätöista-vuotiaaksi ehtinyt, kutsui Neitsy Maaria hänen kerran luoksensa ja lausui: "rakas lapsi, minä ai'on pitkälle matkalle, ota sinä siis talteesi taivaan-valtakunnan kolmentoista oven avaimet; kaksitoista ovea sinun on lupa avata sekä katsella niitten sisä-puolella olevaa loistoa ja ihanuutta, mutta kolmattatoista, johonka tämä pieni avain kuuluu, kiellän sinua avaamasta; varo vain, ettet sitä aukaise, sillä muutoin on sinulle kovan onnen päivä koittava." Tyttö lupasi olla kuuliainen, ja kun sitten Neitsy Maaria oli lähtenyt, rupesi hän taivaan-valtakunnan

asunnoita katsastamaan; joka päivä hän yhden oven avasi, kunnes oli kahdessatoista huoneessa käynyt. Mutta jokaisessa istui apostoli valon ja loistehen ympäröitynä. Riemua tytössä synnytti kaikki tämä loistava komeus, ja myöskin enkelit, jotka aina häntä seurasivat ja riemuitsivat hänen kanssansa. Nyt oli ainoastaan tuo kielletty ovi avaamata, häntä kovasti halutti tietää, mitä hän sen takana olikaan kätkeytyneenä, ja sempä tähden sanoi hän enkeleille: "oikein en sitä ai'ota avata, tahtoisimpa vain vähän raolle, saadakseni sitten siitä hiukan tirkistää." "Älä millään muotoa," vastasi enkelit, "syntiähän tuo olisi; Neitsy Maaria on sen kieltänyt ja siitä varmaankin sinulle syntyisi onnettomuutta." Silloin hän vaikenä, mutta halu ja uteliaisuus eivät hänen sydämessänsä vai'enneet, vaan sitä oikein nakersivat ja kalvasivat eivätkä sille rauhan rahtua suoneet. Ja kun enkelit kerran olivat ulos lähteneet, ajatteli hän: "olenhan nyt ihan yksinäni ja sopiipa siis kerran sinne kurkistaa, eihän sitä kukaan tiedä, vaikka tuon tekisinkin." Hän haki avaimen, ja kun se hänellä oli kädessä, pisti hän sen myös lukkukun, ja kun siinä kerran avain oli, ei hän myöskään malttanut olla sitä vähän vääntämät. Nytpä ovi yhtäkkiä aukeni ja hän näki Kolminaisuuden istuvan tulenliekissä ja loistossa. Kummastellen hän tätä kaikkea katseli ja kajosi sitten sormellaan kirkkautehen pikku hiukkasen, mutta sormi silloin joutui ihan kullatuksi. Kova tuska hänen nyt valloitti, pikaisesti hän paiskasi oven kiinni ja juoksi tiehensä. Tuska ei kuitenkaan enään ottanut hellittääksensä, vaikka hän kuinkakin koetti, ja sydän hänessä levottomasti tykytti eikä entistä rauhaansa saavuttanut; myöskin kulta oli tarttunut kiinni hänen sormeensa eikä enään lähtenyt, vaikka hän pesten ja hieroen kyllä pani parastansa.

Eipä aikaakaan, johan Neitsy Maaria matkaltansa palasi. Hän kutsui tytön luoksensa ja vaati häneltä taivaan-valtakunnan avaimet. Kun tämä nyt avain-kimpun antoi, katsoi Maaria häntä silmihin ja lausui: "ethän kuitenkaan ole kolmannenkin-toista huonehen ovea avannut?" "En", vastasi tyttö. Silloin Maaria kätensä laski hänen sydämmellensä, tunsu, miten se kovasti tykytti, ja huomasi selvään, että tyttö oli hänen käskynsä rikkonut ja avannut oven. Sempä tähden hän vielä toistamiseen kysäsi: "etkö varmaankaan ole tuota tehnyt?" "En," väitti tyttö nytkin. Silloin huomasi Maaria sormen, jota taivaallinen tuli oli kullannut, ja näki vieläkin selvemmäksi, että tyttönen oli syntiä tehnyt, sekä kysyi kolmannen kerran: "etkö tottakaan ole tuolla käynyt?" "En," vastasi tyttö vielä kolmannen erän. Neitsy Maaria siihen virkkoi: "sinä et ole minua totellut ja oletpa vielä valehdellutkin etkä siis enään ole kelvollinen olemaan taivaassa."

Silloin tyttönen vaipui sikeään uneen ja herätessään hän makasi keskellä erä-maata alhaalla maan päällä. Hän koetti huutaa, mutta hänen suustansa ei äänen hiiskaustakaan lähtenyt, hän kavahti pystyhyn ja tahtoi juosta pois, mutta, minne-päin ikänänsä hän kääntyi, aina oli siinä häntä estämässä tiheät orjantappura-pensastot, joittenka läpi hänen oli ihan mahdoton päästä. Tuon erä-maan keskellä seisoi vanha, ontelo puu; sen täytyi hänelle kelvata asunnoksi. Yön pimetessä hän sinne hiipi sisälle, ja kun tuuli riehui tahi vettä virtana sateli, oli hänellä siinä suojansa. Mutta surkean surkeaa elämää tämä oli, ja kun hänen mieleensä muistui taivaan ihanuudet sekä miten hän siellä enkelien seurassa oli leikkiellyt, silloin hän purskahti katkerasti itkemään. Juuria ja metsä-marjoja hänellä oli ainoana ravintonsa, niitä hän kävi haeskelemassa kaikkialta, minne vain pääsi. Syksyllä kokoili hän puista varisseita pähkinöitä ja lehtiä sekä kantoi ne luolaansa; pähkinät olivat talvella hänen ruokansa, ja kun lumi ja jää maan peittivät, silloin hän, kuten pieni eläin parka, pujahti lehti-kasahan, ettei hänen tulisi vilu. Piampa häneltä vaatteetkin kuluivat repaleiksi ja putosivat hänen yltänsä riepu toisensa perästä. Mutta kun aurinko taas lämpimästi paistoi, meni hän ulos sekä istahti puun juurelle, ja hänen pitkät hiuksensa ikään-kuin vaippa häntä ylt'ympäri verhosivat. Näin hän mailman tuskaa ja kurjuutta kokein istuskeli vuosikausia.

Kerran, jolloin puut taas nuoren viheriönä rehoittivat, kävi metsässä tuon maan kuningas metsästävässä, ajaen kaurista takaa, ja kun se oli paennut siihen pensastoon, joka tuota onttoa puuta ympäröitsi, astui hän alas ratsahilta, kiskoi pensahat erillensä ja raivasi miekallaan itsellensä tietä. Siten varvikon läpi päästyänsä näki hän puun suojassa istuvan ihmeen-ihanan naisen, jota kanta-päihin asti peitteli hänen kullat-kellertävät hiuksensa. Kummastellen kuningas paikalle pysähtyi ja katseli ihastuksissansa tyttöä sekä puhutteli häntä sitten, kysyen: "Kuka olet? miksi täällä erä-maassa istuskelet?" Tyttö ei mitään vastannut, sillä äänen-hiiskaustakaan ei hän kyennyt suustansa samaan. Kuningas vielä lausui: "tahdotko minua seurata minun linnaani?" Silloin tuo vain hiukan nyökkäytti päätänsä. Kuningas nyt otti tytön sylhinsä, kantoi hänet hevosensa selkään ja ratsasti hänen kanssansa kotia. Tultuansa kuninkaalliseen linnaansa puetti hän kauniit vaatteet hänen päällensä ja antoi hänelle yllin kyllin jos jotakin. Ja vaikk'ei tyttönen toki osannutkaan puhua, oli hän kuitenkin niin ihana ja suloinen, että kuningas häntä rupesi sydämmellisesti rakastamaan, eikä aikaakaan, jopa otti hänet puolisoikseen.

Kun oli vuoden vaalo kulunut, synnytti kuninkaan puoliso pojan. Kun hän sitten seuraavana yönä yksin makasi vuoteellansa, ilmestyi hänelle Neitsy Maaria puhuen: "jos tahdot toden tunnustaa sekä myöntää, että avasit oven, jota avaamasta sinua oli kielletty, niin minä kielellä kahlehet katkaisen ja palautan sinuhun puheen-voiman, mutta jos pysyt synnissä ja uppiniskaisena valehtelet, vien sinun äsken syntyneen lapses mukahani." Silloin kuninkaannalle puheen-lahja suotiin, mutta hän pysyi

paatuneena sekä vastasi: "empä olekkaan tuota kiellettyä ovea avannut", ja nyt Neitsy Maaria otti lapsukaisen hänen sylistänsä ja katosi. Seuraavana aamuna, koska ei lasta löytynyt mistään, syntyi kansassa huhu semmoinen, että kuninkaanna oli ihmis-syöjä ja oman lapsensa murhaaja. Hän kyllä kaiken kuuli, vaan ei kyennyt mitään vastaamaan, mutta kuningas ei ottanut tuota huhua uskoakseen, sillä hän hellästi rakasti puolisoansa.

Vuoden päästä kuninkaanna toisen pojan synnytti. Yöllä astui taas Neitsy Maaria hänen eteensä ja lausui: "jos myönnyt tunnustamaan, että olet kielletyn oven avannut, tahdon sinulle antaa sinun lapsesi takaisin sekä kirvottaa kielesi sitehet, mutta jos valehdellen pysyt synnissä, vien minä myös tuon äsken syntyneenkin mukaani." Silloin kuninkaana taas vastasi: "en suinkaan, minä en ole tuota kiellettyä ovea avannut," ja Maaria otti lapsen hänen sylistänsä ja vei sen taivahasen. Aamulla, kun kansa kuuli, että toistamiseen oli lapsi kadonnut, juteltiin julkisesti, että oma äiti sen muka oli syönyt, ja kuninkaan neuvon-antajat pyysivät, että hän tuomittavaksi saatettaisiin. Mutta kuningas puolisoansa niin rakasti, ett'ei hän ottanut tuota uskoaksensa, ja kielsi kuoleman- rangaistuksen uhalla neuvon-antajiansa siitä sen enempää puhumasta.

Kolmantena vuonna kuninkaan puoliso ihanan kauniin pikku tyttären synnytti; silloinpa taas ilmestyi yöllä Neitsy Maaria ja sanoi: "seuraa minua." Hän otti häntä kädestä kiinni, vei hänet taivahasen ja näytti hänelle molemmat hänen vanhemmat lapsensa, jotka maa-palloa leikki-kalunansa vieritellen hänelle hymyilivät. Riemu tuosta kuninkaannan sydäntä sykäytti, ja Neitsy Maaria lausui: "jos nyt suostut tunnustamaan, että avasit sen oven, jota sinua kielsin avaamasta, annampa sinulle jälleen molemmat poikasi." Mutta kuninkaanna kolmannen kerran vastasi: "en, minä en ole tuota kiellettyä ovea avannut." Silloin Maaria hänen taas lasi taivaasta alas maan päälle sekä korjasi haltuhunsa myös hänen kolmannenkin lapsensa.

Seuraavana aamuna, kun tuosta saatiin tieto, huusi koko kansa ääneensä: "kuninkaan puoliso, on ihmis-syöjä, hän on välttämättömästi tuomittavaksi toimitettava!" eikä kuningas enään saattanut olla neuvon-antajiansa mieltä noudattamata. Hänen puolisonsa tuotiin tuomio-istuimen etehen tutkittavaksi, ja koska ei hän mitään vastannut eikä saattanut itseänsä puolustaa, tuomittiin hän poltto-rovion omaksi. Puita kannettiin kokohon ja kun hän oli paaluun sidottu kiinni ja valkea rupeksi hänen ympärillensä palamaan, silloin suli ylpeyden kova jää-kuori, katumus hänen sydämensä valloitti ja hän ajatteli: "jospa vain ennen kuolemaani saisin tunnustaa tuon oven avanneeni!" Silloin hänehen puheen-lahja palasi, ja hän huusi ääneensä: "tosin, Maaria, minä olen sen tehnyt!" Ja kohta taivas lasi satehen, joka liekit sammutti, hänen ympärillensä loisto leimahti, ja kantaen sylissänsä tuon pienen tyttösen Neitsy Maaria astui sinne alas sekä molemmat pikku pojat hänen rinnallansa. Lempeästi nyt Maaria hänelle lausui: "joka syntiänsä katuu ja rikoksensa tunnustaa, hänelle se myös anteeksi annetaan," jätti sitten lapset hänen haltuunsa, päästi hänen kielensä sitehistä ja lahjoitti hänelle onnea koko hänen elin kaudeksensa.

3.

Satu eräästä nuorukaisesta, joka pelkäämisen konstia oppiaksensa läksi mailman markkinoille.

Eräällä isällä oli kaksi poikaa, joista vanhempi oli viisas ja ymmärtäväinen sekä aina tiesi tehtävänsä tehdä, mutta nuorempi oli tyhmä, ei saanut mitäkään päähänsä pystymään eikä oppinut mitään; ja ihmiset, jotka hänen näkivät, sanoivat tavallisesti: "tuostapa vasta on isälle raskas rasitus vielä syntyvä." Milloinka vain oli jotakin toimitettavana, täytyi vanhemman aina toimehen ryhtyä; mutta jos isä tämän käski mennä myöhään illalla taikka yötiis-aikaa jotakin noutamaan ja matka silloin sattui kirkko-tarhan tahi jonkun muun kammoksuttavan paikan ohitse, vastasi hän tavallisesti: "voi isä, minua pahasti pöyristyttää," sillä hän pelkäsi. Taikka kun iltasin pesä- Valkian ääressä tarinoita juteltiin sellaisia, että oikein karvoille kävi, huusivat kuuntelijat monasti: "voi, ihan meitä pöyristyttää." Nuorempi poika silloin nurkassa istui kuunnellen eikä saattanut ensinkään ymmärtää, mitä tuo tiesi. "Aina he sanovat: minua tuo kamoittaa, oikeinpa kauheasti pöyristyttää; minä en kauhistuksesta enkä pelon-pöyristyksistä mitään tiedä, tuohan lienee konsti semmoinen, jota en ollenkaan ymmärrä."

Nytpä tapahtui, että isä kerran sanoi hänelle: "kuuleppas sinä tuolla nurkassa! tulethan isoksi ja väkeväksi, ja sinun siis myös tulisi oppia jotakin, millä saattaisit elatusta itselles hankkia. Etkö näe, miten veljes panee parastansa, vaivojansa säästämätä, mutta sinuhun ei mitään pysty." "Oi isäni," vastasi poika, "tahtoisimpa halusta jotakin oppia; niimpä, jos vain kävisi laatuun, minua kovin haluttaisi oppia tuota kauhistumista, sillä enhän sitä ollenkaan käsitä." Vanhempi veli tätä kuullessaan naurahti ja ajatteli itseksensä: "noh hyvänen aika! onhan tuo veljeni oikea pötkö, josta ei iki-päivinä miestä paisu; sillä mistä koukkua koetat, sitä ajoissa taivuta." Huo'aten isä taas vastasi: "pelkäämistä ja kauhistumista kyllä vielä joudut oppimaan, mutta siitä ei ole sinulle leipää lähtevä."

Muutaman päivän päästä lukkari heillä kävi vieraisissa. Tälle isä silloin suruansa valitti sekä kertoi, miten hänen nuoremman poikansa oli kehnosti laita, tuo kun ei mitään ymmärtänyt eikä oppinut. "Ajattelkaappa! kun kysyin häneltä, millä hän elatustansa aikoi ansaita, vastasi hän tahtovansa oppia pelkäämistä." "Jollei sen vaikeampaa vaadita," lausui lukkari, "niin kylläpä hän tuota saattaa minun tykönäni oppia; lähettäkää hänet vain minun luokseni, jopa vaikka kohta otan hänen myötäni." Tästä isä oikein tuli mieli-hyvilleen, arvelen itseksensä: "oppineehan kuitenkin poika jotakin." Lukkari pojan siis vei kotihinsa ja työksi hänelle määrättiin kellojen soittamista. Parin päivän kulutta tuo uusi isäntä poju paran herätti sydän-yöllä ja käskei hänen pukea vaatteet yllensä sekä mennä kirkon-torniin soittamaan. "Ehkäpä nyt jo oppinet, mitä pelkääminen tietää," lukkari itseksensä ajatteli, pujahtaen salaa tornihin edeltä, ja kun poika oli sinne ylös ehtinyt sekä kääntyi kellon-nuorahan ruvetaksensa, näki hän valkoisen haamun seisovan portahilla kumu-reiän vasta-päätä. "Kuka siellä," hän huusi, mutta tuo haamu ei vastannut mitään, ei siirtynyt paikaltansa eikä edes hiukkaakaan liikahtanut. "Vastaa kohta," hän sitten kirkasi, "taikka mene heti tiehes, sillä täällä ei sinulla yötiis-aikaa ole mitään tekemistä." Liikahtamata lukkari kuitenkin jäi paikalleen, jotta poika hänen luulisi aaveeksi. Tämä silloin huusi toisen kerran: "mitäs täältä tahdot? jos olet rehellinen mies, puhu suus puhtaaksi, taikka ma sinun viskaan portahia alas." Lukkari ajatteli: "eihän tuo kuitenkaan toden totta lienee," eikä äänen hiiskaustakaan laskenut, vaan seisoi kuin kivi liikkumaton. Nytpä poika kolmannen kerran kummitukselle kiljasi, ja kun ei siitäkään sen parempaa syntynyt, hyökkäsi hän aavehen kimppuun ja sysäsi sitä menemään senkin vauhtia, että se kolisten kopsahti koko kymmenen porrasta alas-päin ja jäi sinne nurkkahan makaamaan. Sitten hän kelloa soitti, läksi soitettuansa kotia, pani sanaakaan sanomata vuoteellensa maata ja nukkui sinne. Lukkarin vaimo kau'an miestänsä odotti, mutta eipä tuo tuloa tehnyt. Silloin hän viimein herätti pojan ja kysäsi häneltä: "tiedätkö, mihin mieheni on jäänyt? hän ennen sinua läksi tornihin." "En," vastasi poika, "mutta seisoi siellä kumu-reiän vastapäätä joku portahilla, ja koska ei se minulle mitään vastannut eikä tahtonut tiehensä mennä, arvelin sen joksikin konnaksi ja töyttäsini luistamaan portahia alas. Menkää vain sinne, kyllä sitten näette, hankö tuo oli, oikeinhan siitä olisin pahoillani." Vaimo nyt riensi pois ja löysi tornista miehensä, joka vaikeroiden makasi loukossa, häneltä kun oli toinen jalka taittunut.

Kannettuansa lukkarin kotia, juoksi vaimo, pahasti parkuen pojan isän luoksi. "Teidän poikanne on," huusi hän, "meille saattanut kamalan onnettomuuden, hän on mieheni viskannut tornin-portahia alas niin rajusti, että toinen sääri on poikki murtunut; korjatkaa kohta tuo heittiö hiitehen meidän talostamme!" Isä kovasti pelästyi, riensi kiiruimman kautta lukkarin talohon ja torui poikaa oikein pahan-päiväisesti. "Mihinkähän konnan-kujeihin sinä täällä olet ruvennut? nuot varmaankin ovat itse pahan-hengen synnyttäminä päähäs pöllähtäneet!" "Isäni", vastasi tämä, "kuultelee minua vain hiukankin, minä ihan syytön olen; hän siinä sydän-yöllä seisoi, ikään-kuin joku semmoinen, jonka on paha mielessä. Minä en tietänyt, mikä tuo oli, ja käskin kolmasti hänen puhua taikka korjata koipensa." "Voi onnetonta," lausui isä, "sinä minulle vain surua saatat, mene pois silmäini edestä, en kärsi sinua enään nähtävissäni." "Jaa isäni, menempä aivan halusta; malttakaa vain, kunnes päivä valkenee, silloinhan tahdon lähteä, oppiakseni pelkäämistä sekä siten keksiäkseni keinon, millä itseäni elättäisin." "Opi mitä opit," isä vastasi, "minulle se ompi ihan yhden-tekevää. Tästähän saat viisikymmentä markkaa, ota net ja lähde liikkeelle maita, mantereita kiertelemään, mutta älä kellekkään ihmiselle ilmoita, mistäs olet ja kuka sinun isäsi on, sillä minun on mahdoton olla sinua häpeämätä." "Kyllä, isä kulta, halusta noudatan teidän tahtoanne; jollette vain vaikeampaa vaadi, minä helposti tuon pidän mielessäni."

Kun sitten päivä koitti, pisti poika nuot viisikymmentä markkaa taskuhunsa ja läksi valta-maantietä vaeltamaan, yhä jupisten itseksensä: "jospa vain osaisin pelätä, jospa minua vain kauhistuttaisi." Silloin häntä vastahan tuli mies, joka kuuli, mitä poika itseksensä puheli, ja kun he olivat ehtineet kappaleen matkan päähän, mistä näkivät hirsi-puun, sanoi hän pojalle: "katsoppas, tuolla on puu, jossa seitsemän miestä on köydenpunojan tyttären kanssa häitänsä pitänyt, ja siinäpä he nyt lentämään oppivat, mene sinä istumaan tuonne puun juurelle ja jää sinne yöksi, niin kyllähän pian opit pelkäämään." "Jollei tuohon muuta tarvita, eihän se sitten vaikeata olekkaan, mutta jos noin näppärästi opin pelkäämään, annan sinulle minun viisikymmentä markkaani; palaja huomenna varahin minun luokseni." Sitten meni poika hirsi-puun juurelle, istahti sinne ja odotti, kunnes tuli ilta. Ja koska häntä siinä rupesi viluttamaan, kantoi hän puita kokohon ja sytytti net palamaan; mutta sydän-yön aikoihin rupesi käymään niin kylmä tuuli, että vilu häntä oikein värisytti, vaikka hän ihan valkean ääressä oleskeli. Ja kun tuuli noita hirtetyitä paiskeli toisiansa vastaan, niitä sinne tänne heilutellen, ajatteli hän: "ompa minun vilu täällä alhaalla valkean vieressäkin, mitähän sitten noitten, jotka tuolla ylhäällä itseänsä vääntelevät kylmän kourissa." Ja hellä-mielinen kun oli, pystytti hän tika-puut, kiipesi ylös, irroitti hirsi-puusta toisen hirtetyn toisensa perästä sekä kantoi net kaikki seitsemän sieltä alas. Sitten hän valkeaa korjasi, puhalteli sitä paremmin palamaan ja asetti ruumiit sen ympärille istumaan, jotta heidän siinä sopisi lämmitellä. He tuossa liikahtamata istua kököttivät, ja valkea tarttui heidän vaatteihinsa. Hän silloin huudahti: "varokaa vain, taikka minä teidät taas roikkumaan ripustan." Mutta nuot kuolleet eivät mitään kuullet, net vain vaiti pysyivät ja antoivat vaateriepujensa yhä palaa. Silloin hän heille sanoi suuttuneena: "jollette tahdo itsestänne vaaria pitää, en minä teitä saata auttaa, minua ei haluta

palaa teidän kansanne poroksi," ja ripusti heidät järjestänsä tuonne ylös. Sitten hän meni valkean äärehen istumaan sekä nukkui sinne, ja seuraavana aamuna tuli tuo eilinen mies hänen tykönsä sekä vaati viisikymmentä markkaa kysyen: "jokohan nyt ymmärrät, mitä pelkääminen tietää?" "En," vastasi poika, "mistähän olisin tuon tiedon saanut? nuot tuolla ylhäällä eivät ole suutansa avanneet, ja olivatpa niin tyhmiä, että antoivat palaa, mitä heillä muutamia vaaterääsyjä oli yltänsä." Silloin mies ymmärsi, ett ei hänestä viidenkymmenen markan omistajaa sinä päivänä syntyisi, ja läksi tiehensä sanoen: "tuommoista en vielä ole koskaan tavannut."

Eipä poikakaan sinne jäänyt, vaan rupesi edemmäksi astelemaan yhä lausuen itseksensä: "oi jospa vain oppisin pelkäämään, oi voi jospa vain oppisin pelkäämään!" Tämän kuuli eräs ajuri, joka hänen takanansa kulki, sekä kysäsi: "kuka sinä olet?" "Empä tiedä," vastasi poika. Ajuri sitten kysyi: "mistäpä olet?" "En tiedä." "Kuka on sinun isäs?" "Tuota en arvaa sanoa." "No mitähän siinä itseksees yhä mötiset?" "Voi," vastasi poika, "sydämmestäni soisin, että pelkäämistä oppisin, mutta eipä ole ketään, joka minua opettaa osaisi," "Heitä hiitehen lörpötykses," sanoi ajuri, "tule minun mukaani, ja sopiihan koettaa, saanko sinua oppimaan." Poika nyt ajurin kumppaniksi rupesi, ja illalla he ennättivät erähäsen ravintolaan, jonne aikoivat jäädä yöksi. Tupahan tullessaan poju taas ääneensä lausui: "jospa vain oppisin pelkäämähän, voi jospa minua pelko vain kerrankin pöyrityttäisi!" Tämän kuuli isäntä ja sanoi naurahtuen: "jos sinun tuota tekee mieli, kylläs sitä täältä saat tarpeekses." "Vaiti vain," virkkoi emäntä, "liian montahan uhka-rohkean uteliasta jo on henkensä menettänyt, surku ja sääli minun oikein tulisi noita kauniita silmiä, jolleivät net enään pääsisi päivän-valoa ihailemaan." Mutta poika tähän vastasi: "Vaikkapa tuo olisi kuinkakin vaikeata, tahdon sitä kuitenkin oppia, sillä sempä tähdenhän minä olen liikkeelle lähtenytkin." Eikä hän isännälle rauhan rahtua suonut, kunnes tämä hänelle kertoi, että lähistössä siellä oli lumottu linna, missä kyllä saisi pelkäämistä oppia, jos valvoen siinä vain viettäisi kolme yötä. Sille, joka tuon uskaltaisi tehdä, kuningas muka oli puolisosiksi luvannut tyttärensä, joka oli mailman ihanin tyttönen; linnassa myöskin löytyi kätkeytyneitä suuret aarteet, joita vartioitsi häijyt haltiat, ja nämät tavarat, jotka köyhimmästäkin pian tekisivät uppo-rikkahan, tuo rohkea saisi ihan omaksensa periä. "Linnahan," lisäsi hän, "on kyllä moni mennyt, mutta ei kukaan ole sieltä palannut." Seuraavana aamuna poika sitten meni kuninkaan puheille ja sanoi: "jos vain lupa minulle suodaan, minä aivan halusta tuolla lumotussa linnassa kolme yötä valvoisin." Kuningas silloin poikaa katseli tarkasti, näkyi mieltyneen hänehen ja lausui: "kolmellaista saat pyytää mukahasi linnaan, mutta niitten tulee olla hengettämiä kaluja." Poju siihen vastasi: "soisimpa saavani valkeaa ja sorvaus-penkin sekä veistin-penkin veitsineen."

Päivällä kuningas nämät kaikki lähetti linnahan hänen käytettäväksensä. Kun sitten yö lähestyi, meni poika sinne, sytytti erähäsen kamariin kirkkaasti palavan valkean, nosti sen vierehen veistin-penkin veitsineen ja asettui itse istumaan sorvaus-penkille. "Oi jospahan vain oppisin pelkäämään, mutta tuskin maar täälläkään sitä tulen oppimaan." Sydän-yön aikahan hän valkeaa kerran aikoi kohentaa; kun hän nyt siinä tulta puhalteli, kuului äkkiä nurkasta naukunta: "au, miau, miten meitä viluttaa!" "Te hupsut," huusi poika, "mitä siellä mangutte? Jos teidän on vilu, niin tulkaatte valkean äärehen istumaan teitänne lämmittelemään." Tuskin nämät sanat hänen suustansa olivat lähteneet, jopa yhdellä harppauksella hänen luoksensa hypähti kaksi suurta mustaa kissaa, jotka asettuivat istumaan yksi hänen kummallekin puolellensa, hehkuvin silmin häntä hurjan tuimasti katsellen. Hetkisen siinä lämmiteltyänsä net pojalle lausuiivat: "entäpä toveri kulta, jos yhdessä rupeisimme korttia lyömään." "Vaikka vain," vastasi hän, "mutta näyttäkää ensin minulle kypälänne hiemasen." Kissat nyt häntä kohden kynsiänsä kurottivat. "Oi voi," poika silloin huudahti, "teilläpä vasta on pitkät kynnet! malttakaappa, minun täytyy net ensin hiukan leikata." Sitten hän heitä otti niskasta, nosti heidät veistin-penkille ja kiersi ruuvilla heidän kypäliinsä kiinni. "Jo nyt näin teidän sormenne," sanoi hän, "ja sepä kortinlyönnin-halun minusta ihan haihdutti," tappoi heidät sitten ja viskasi vetehen. Mutta kun hän näistä kahdesta oli päässyt ja taas aikoi valkean vierehen istahtaa, silloimpa joka komerosta kaikkialta tuli häntä kohden mustia kissoja ja mustia koiria, tuliset vitjat kaulassa, ja kamalasti niitä karttumistansa yhä karttui, kunnes poika viimein oli huutavaan hukkahan joutumaisillansa, sillä nuothan hirveästi kiljuivat, tunkivat hänen valkeansa vierehen, kiskoivat sieltä kekäleitä ja koettivat sammuttaa tulen. Tuota hän tuokion aikaa katseli hätäilemätä, mutta kun melu hänen mielestänsä liiaksi yltyi, sieppasi hän puukkonsa, huutaen: "pois edestä roistot," sekä hyökkäsi noitten kimppuhun. Muuttamat tiehensä juoksivat, toiset hän löi kuoliaksi ja viskasi ulos lammikkoon. Ulkoa palattuansa puhalsi hän valkeansa taas vireille ja lämmittelemään. Hänen tuossa nyt istuessaan silmät umpehen pakkasivat, sillä häntä rupesi unettamaan. Hän silloin ympärillensä katsahti ja näki nurkassa ison sängyn: "tuopa vasta minun mieleistäni," hän itseksensä virkahti ja laski sinne pitkällensä maata. Mutta kun hän juuri oli nukkumaisillansa, rupesi sänky itsestänsä liikkumaan ja läksi linnan huoneita kiertelemään. "Hyväpä tämä," lausui poika, "paremmin vain vielä." Silloin sänky vasta kulkemahan, ikään-kuin sitä olisi kuusi hevosta vetänyt, ja kiisi hurjaa vauhtia sinne tänne, hypähtäen kynnysten ylitse sekä lennellen portahia ylös ja alas; yht'äkkiä, hei hopsis! siinä kaikki kiertyi mullin mallin, mitä päällimpänä oli ollut, se alimmaksi joutui, ja ihan vuoren-korkuinen taakka nyt painoi poika parkaa. Mutta tämä peitot ja patjat päältänsä viskasi, kapusi pois sängystä, sanoen: "hullu enään ajelkohon!", pani maata tulen äärehen ja nukkui siinä, kunnes päivä valkeni. Aamulla kuningas huonehesen saapui,

ja nähtyänsä pojan makaavan laattialla luuli hän, että peikot olivat tämän tappaneet ja että poju nyt tuossa kuolleena kellelteli. Hän silloin virkkoi: "oikeinhan minun on tuota kaunista nuorukaista sääli!" Tämän kuuli poika ja nousi pystyyn, vastaten: "eipä vielä hätää." Tätä kuningas vasta ihmettelemään, mutta joutuipa hän siitä ihan iloiseksi ja kysäsi, mitenkä oli käynyt. "Aivan hyvin," vastasi poika, "onhan jo yksi yö kulunut ja toivompa noitten kahdenkin vielä kuluvan." Kun hän sitten ravintolaan palasi, isäntä vasta hämmästyään. "Empä hiukkaakaan luullut," hän huudahti, "että sinua elävänä enään näkisin; oletkos nyt jo oppinut, mitä pelkääminen tietää?" "En," kuului pojan vastaus, "turhaan minä parastani panin; oi jospa vain joku minun saisi oppimaan."

Seuraavaksi yötä meni hän toistamiseen tuonne linnahan, istui valkean viereen ja rupesi taas vanhaa verratansa virittämään: "voi jospa vain kerrankin pelko minua värisyttäisi!" Puoli-yön lähestyessä rupesi melua ja kolinaa kuulumaan, ensin hiljaista, sittemmin yhä kovempaa, mutta loppuipa se hetkiseksi peräti, ja kamalasti karjuen savu-torvesta viimein kapsahti alas ihmisen puolikas, pudoten permannolle pojan etehen. "Jopa jotakin," hän huudahti, "toinen puoli vielä puuttuu, eihän tuosta tarpeeksi!" Silloin uudestansa syntyi melua, ulvomista laskettiin mitä hurjimman raivokkainta, ja toinen puolikaskin kolahti alas laattialle. "Maltappas," sanoi hän nyt, "jähkahan minä saan valkean puhalletuksi vähän paremmin viereille sinun kunniakses." Kun hän tämän tehtyään taas katsahti taaksensa, olivat molemmat puolikkaat yhtehen yhdistyneet ja hänen paikallansa istui hirveän-näköinen mies. "Empä tuota tarkoittanut," puhui poika, "penkki on minun." Mies kyllä häntä koetti pois, mutta poika ei tuohon suostunut, vaan työnsi hänen väkisin tiehensä ja meni vanhalle palkallensa istumaan. Silloimpa sinne pudota rojahti vielä useampia miehiä, joilla oli muassansa yhdeksän kuolleen luut ja kaksi pääkalloa; luut he sitten asettivat pystyhyn ja rupesivat keilasille. Poikaa myös rupesi haluttamaan, ja hän heiltä kysäsi: "kuulkaappa! pääsenkö minäkin juokkohon?" "Aivan halusta, jos sinulla vain on rahaa." "Ompa sitä vaikka liikennemäänkin", tämä vastasi, "mutta teidän pallonne eivät oikein ympyriäisiä ole." Sitten hän otti pää-kallot, laski sorvaus-penkille ja teki net siinä ihan ympyriäisiksi. "Kas nythän net luistavat," lausui hän, "nytpä vasta oikea ilo alkaa." Poika sitten pelihin ryhtyi ja markkoja häneltä meni muutamia, mutta kun kello löi kaksitoista, katosi kaikki hänen nähtävistänsä; hän laski maata ja nukkui sikeään unehen. Seuraavana aamuna tuli kuningas sinne tiedustelemaan. "Kuinka sinun on tänä yönä käynyt?" kysyi hän. "Olempa ollut keilasilla ja pari markkaa menettänyt." "Olethan toki välihin vähän pelännyt?" "Mitä maar," poika vastasi, "oikein on hupaisesti yö kulunut, ja hartahimmasti vieläkin haluan oppia, miltä pelkääminen tuntunee!"

Kolmannen yön alkaessa hän penkillensä taas istahti ja lausui aivan suutuksissansa: "voi jospa jo kerrankin pelko minua edes hiukkasen pöyristyttäisi!" Vähän myöhäsempään sitten tuli kuusi isoa miestä kantaen ruumiin-arkkua huonehesen. Poika silloin sanoi: "voi, voi, tuossa varmaankin on serkkuseni, joka vasta pari päivää sitten kuoli," viittasi sormellansa ja huusi: "tule, serkku kulta tule!" Miehet arkun laskivat laattialle, ja hän kiiruusti juoksi sen vierehen sekä nosti pois kannen; kuollut mies makasi arkussa. Poika hänen kasvojansa koetteli, mutta net olivat kylmiä, kuin jää. "Maltappas," hän virkahti, "minä sinua vähäsen lämmittelen," meni tuosta valkean etehen, lämmitti siinä kätensä ja laski sen sitten kuolleen kasvoille; mutta kuollut pysyi kylmänä. Nyt hän sen nosti arkusta, meni valkean viereen istumaan, otti sen sylhinsä ja rupesi sen käsi-varsia hieromaan, jotta veri suonissa taas pääsisi liikkeelle. Mutta kun ei tuostakaan näkynyt apua lähtevän, juolahti hänen mieleensä: "milloin kaks makaa vuoteella vieretysten, lämmittelevät he toisiansa," ja nytpä hän kuolleen kantoi sänkyhyn, levitti peittoja hänen päällensä ja meni itse viereen. Hetkisen kuluttua kuollut myös lämpeni ja rupesi jo liikahtamaan. Silloin sanoi poika: "huomaatko, serkkuseni? enkö ole sinua lämmittänyt?" Mutta kuollut nousi istualle ja huusi: "nytpä tahdon sinun kuristaa kuoliaksi." "Mitä," vastasi siihen poika, "tuommoistako palkkaa minulle ai'ot? ihan paikalla olet arkkuhun joutuva takaisin," nosti hänen ylös, paiskasi sinne menemään ja pani kannen kiinni; sitten tuli sisälle nuot kuusi miestä ja arkun he veivät taas pois. "Empä vain rupee pelkäämään," sanoi poika, "täällä en sitä ikänäni opi."

Silloin sinne sisälle astui mies, joka oli kaikkia muita kookkaampi ja näytti hirveän julmalta: mutta hän oli vanha, ja pitkä, harmaa parta riippui hänen rinnoilleen. "Voi sinuas kehnoa kurjaa!" hän huusi, "nyt piankin olet oppiva, miltä pelkääminen tuntuu, sillä sinun täytyy kuolla." "Eipä liaksi hätää," vastasi poika, "eihän jänes menemätä satu satimehen." "Jo nyt kohta tahdon sinun kaapata," sanoi tuo hirviö. "Hiljaa, hiljaa, äläppäs ennen aikojas ylpeile; olenhan minä yhtä väkevä, kuin sinä, ehkäpä vielä väkevämpikin." "Kyllä tuo pian on nähty," lausui vanhus, "jos sinä olet minua vahvempi, sallin sinun täältä mennä menoja, lähtekäämme nyt vain koettamaan!" Sitten hän pojan vei pajahan pimeitä käytäviä pitkin, sieppasi kirveen ja sivalsi yhdellä iskulla alasimen tykkänään menemään alas maahan. "Paremmiin minä toimitan työni," sanoi poika astuen toisen alasimen etehen, sinne viereen tuli vanhus, tarkemmin selittäöksensä, ja hänen harmaa partansa ulottui aina alasimeen asti. Silloin poika otti kirveen, halkaisi alasimen kerrassaan ja likisti samassa parran tuonne rakohon. "Siinäpä nyt jouduit pahaan pintehesen," sanoi poika, "nyt on sinun vuoros kuolla." Sitten kaappasi hän rauta-kangen ja huimi sillä vanhusta, kunnes tuo vaikeroiden sekä suuria aarteita luvaten rupesi rukoilemaan, että hän jo lakkaisi lyömästä. Poika nyt veti kirveen alasimesta ja laski ukon irti. Tämä taas vei hänen takaisin linnaan ja näytti hänelle eräässä kellarissa kolme arkkua, jotka olivat kultaa täynnänsä. "Tästä saakoon

köyhät yhden osan sekä kuningas toisen, ja kolmas jääköön sinun hyväksesi." Sillä välin kello löi kaksitoista, aave kohta katosi, ja poika jäi pilkko pimeään. "Ehkähän tästä sentään selvinnee," hän itseksensä virkkoi, läksi sitten haporoitsemaan, osasi takaisin kamarihin ja nukkui sinne valkean ääreen. Seuraavana aamuna tuli kuningas ja kysyi: "joko nyt olet oppinut, mitä pelkääminen tietää?" "En," vastasi poika, "mitä vielä! täällä kyllä kävi serkku vainajani, ja parta-suu ukko minulle tuolla alhaalla näytti paljon rahaa, mutta pelkäämisen konstia ei kukaan ole minulle opettanut." Silloin sanoi kuningas: "sinä olet linnan päästänyt taioksista ja sinun siis tulee saada tyttäreni puolisoiksi." "Tuopa toki kyllä hyvä," hän tähän vastasi, "mutta ainakaan en vielä ymmärrä, mitä pelkääminen oikeastaan on."

Sitten kulta kannettiin pois kellarista ja juotiin häitä, mutta vaikka nuori kuningas kylläkin rakasti puolisoansa ja muutoin myös oli hyvällä mielin, mutisi hän kuitenkin ehtimiseen: "voi jospa vain pelätä ymmärtäisin! jospa kerrankin pelon pöyristykset minua väräyttäisivät!" Tuosta viimein suuttui hänen puolisonsa. Silloin sanoi kamari-neitsyt: "helpostihan tuo on autettavissa, minä kyllä tiedän keinon, millä häntä piankin opetan pelkäämään." Tämän sanottuansa meni hän puutarhaan puron rannalle ja otti purosta salakoita ämpärillisen. Yöllä, nuoren kuninkaan nukkuessa, hänen puolisonsa sitten veti pois peiton ja kaasi hänen päällensä kaikki mitä ämpärissä oli kylmää vettä ja salakoita, niin että pikku kaloja kaikkialla pyristeli hänen ympärillään. Hän silloin heräsi huutaen: "voi vaimoseni, kuinka pelästyin pahasti! Nythän hyvinkin ymmärrän, mimmoiselta maistu pelon-pöyristykset."

4.

Susi ja seitsemän pikku kiloa.

Olipa muinoin vanha vuohi; sillä oli seitsemän kiloa, joita se rakasti, kuten äiti ainakin lapsiansa. Eräänä päivänä se metsään aikoi lähteä, sieltä noutaaksensa ruokaa, ja kutsui sentähden luoksensa kaikki seitsemän sekä sanoi noille: "rakkaat lapset, minä metsähän ai'on; olkaa vain varoillanne, ett'ette sutta huonehesen laske, sillä jos se tänne sisälle pääsee, syö se suuhunsa teidät joka iki ainoan. Tuo konna usein on joku muu olevinansa, mutta karheasta äänestä ja mustista kypälöistä sen pian tunnette." Kilot vastasivat: "äiti rakas, kyllä me olemme varuillamme, lähtekääte vain huoletonna." Silloin määkyi vanha vuohi ja meni huoletti matkoihinsa.

Eipä aikaakaan, jo koputti joku ovea, huutaen: "avatkaa, rakkaat lapseni, täällä teidän äitinne, joka teille jokaiselle jotakin tuopi." Mutta karheasta äänestä kilot huomasivat suden siellä olevan. "Emmepä avaa," net vastasivat, "sinä et ole meidän äitimme, sillä hänellä on kaunis, suloinen ääni, mutta sinun äänes on kovin karhea; sinä varmaankin olet susi." Silloin susi kauppa-puotiin juoksi ja osti sieltä ison palan liitua; sen se sitten söi, tehden täten äänensä hempeän hienoksi. Sitten se tuli takaisin, koputti huoneen ovea ja huusi: "avatkaa, lapsi kultaseni, teidän äitinhän täällä on ja on teille jokaiselle jotakin tuonut." Mutta susi oli mustan kypälänsä nostanut akkunan-laudalle; tämän näki kilot ja huusivat: "emme maar avaakaan, meidän äitimme kypälä ei ole musta, kuten sinun; sinähän olet susi." Nytpä tämä leipojan luoksi juoksemaan ja sanoi hänelle: "olenhan jalkaani satuttanut, sivele siihen hiukka taikinaa." Kun sitten leipoja oli tuon tehnyt, riensi susi mylläriin talohon ja puhutteli isäntää, pyytäen: "ripoitappas valkoisia jauhoja kypälälleni." Mylläri silloin ajatteli: "nyt sudella varmaankin on joku petos mielessä", eikä luvannut tuota tehdä, mutta susi hänelle huusi: "joll'et mieltäni noudata, syön sinut suuhuni." Tästä mylläri pahasti pelästyi ja siveli piankin kypälän valkoiseksi. — Semmoisethan net ihmis-raukat ovat!

Nyt tuo konna kolmannen kerran saapui huonehen edustalle, kolkutti ovea ja sanoi: "avatkaa, lapsukaiseni! teidän rakas äitinne on kotia tullut ja tuopi muassansa teille jokaiselle jotakin metsästä." Kilot siihen vastasivat: "näytä ensin meille kypäläs, jotta tietäisimme, oletko meidän rakas äitimme." Susi silloin kypälänsä pisti akkunasta sisälle, ja koska sen näkivät valkoiseksi, uskoivat kilo parat puheenkin todeksi ja avasivat oven. Mutta susipa sieltä astuikin sisälle. Kilot tuosta pahasti pelästyivät ja pyrkivät piiloon. Yksi juoksi pöydän alle, toinen sänkyhyn, kolmas hyppäsi uuniin, neljäs kyökkihin riensi, viides pujahti arkun taakse, kuudes taas peso-astian alle, ja seitsemäs meni seinäkellon-kaappiin. Mutta susi löysi net kaikki eikä siinä pitkiä puheita pitänyt, vaan yhden toisensa perästä se net kiersi kitahansa; ainoastaan nuorinta se ei löytänyt. Himonsa tyydyttyään peto sitten juosta jolkutteli tiehensä, laski makuulle puun suojaan vihannalle niitulle ja nukkui sinne.

Eihän aikaakaan, jo palasi vanha vuohi metsästä kotia. Mutta voi! sielläpä vasta oikea hävityksen-kauhustus! Huoneen ovi oli selki selällänsä auki, pöydät, tuolit ja penkit makasivat mullin mallin kumossa, peso-astia oli palasiksi särjettynä ja peitto sekä tynnyt sängystä laattialle laahattuna. Hän haeskeli lapsiansa, mutta eipä löytänyt niitä mistään, hän noita nimeltä huusi jokaista, mutta ei kukaan vastannut. Viimein, kun hän nuorimman nimeä mainitsi, vieno ääni vastasi: "minä täällä kellon-kaapissa

istun piilossa." Vuohi sitten sieltä päästi poikasensa, ja tämä nyt kertoeli, mitenkä susi kumminkin oli sisälle päässyt sekä syönyt muut kaikki. — Ymmärtäähän sen, kuinka katkeran katkerasti äiti silloin itki lastensa kovaa kohtaloa.

Viimein vuohi suru-mielin läksi ulos ja nuorin kilo juoksi perästä. Niitulle tultuansa näkivät siellä suden, joka makasi puun juurella, kuorsaten niin kovasti, että oksat oikein tärisivät. Vuohi sitä joka taholta katselemaan ja näkipä nyt, että jotakin sen täpö täysinäisessä vatsassa liikkua räpisteli. "Voi," ajatteli hän, "entä jos lapsi raukkani, jotka tuo ilkiö illalliseksi ahmasi kitahansa, vielä olisivat hengissä!" Kilon nyt täytyi juosta kotia, noutamaan sakseja, neulaa ja lankaa. Sitten vuohi pedolta leikkasi mahan-aluksen halki, ja tuskin tuo siihen oli pikku rei'än saanut, jopa jo rei'ästä kilonen pisti päänsä, ja kun hän vielä leikkasi leikkaamistansa, hyppäsi yksi toisensa perästä kaikki kuusi ulos vatsasta aivan terveinä, sillä peto oli net ihan eheinä hotkia nielaissut karvoineen päivineen. Nythän vasta iloa syntyi! Kilot rakasta äitiänsä hyväilivät ja hypätä poukkuroitsivat, kuten räätäli häissään. Mutta vanha vuohi lausui: "menkää nyt hakemaan kiviä, niillä täyttääksemme tuon hirviön vatsaa, koska se vielä yhä vetää untansa." Kaikki seitsemän kiloa tuosta kiiruimman kautta kiviä noutamaan, ja pedon vatsahan niitä pistettiin, mitä vain mahtumaan saatiin. Vuohi sitten hätä hätää neuloi ihon eheäksi, eikä susi tästä mitään tietänyt, se ei edes liikahtanutkaan.

Tarpeekseen nukuttuansa heräsi viimein susi sekä nousi makuultansa, ja koska sitä vaivasi kova jano, päätti se pyrkiä lähtehelle juomaan. Mutta kun se liikkelle läksi, rupesi kivet, sattuen toisihinsa, kolisemaan vatsassa. Se silloin huudahti:

"mik'on se, mi kierii ja vierii mun vatsassan'? kuus' vohlaa ma luulin siell' olevan varmaan, vaan siellähän onkin kiviä aivan;"

ja kun se sitten lähteelle ennätettyään kumartui vettä kohden, juodaksensa, painoi kivet niin pahasti ruumista sinne päin, että susi lähteheksen syöksyi ja surma sen siinä saavutti. Tämän nähtyänsä nuot seitsemän kiloa tuonne juoksi huutaen ääneensä: "susi on kuollut, susi on kuollut!" ja ilon-innoissaan net äitinensä tanssivat lähteen ympärillä.

5.

Uskollinen Johannes.

Oli muinoin vanha kuningas, joka sairaana makasi ajatellen: "kuolintautiani tässä nyt varmaankin sairastelen." Sitten sanoi hän: "kutsukaa tyköni uskollinen Johannekseni." Tämä oli hänen rakkahin palveliansa, joka tuon nimensä oli saanut siitä, että hän koko elin-kautenansa oli hartahimman hartainta uskollisuutta osoittanut. Kun sitten palvelia oli hänen vuoteensa viereen saapunut, lausui kuningas: "Johannes, sinä uskollisimpi, hyvinhän tunnen, että loppuni lähenee, eikä minua enään huoleta muu mikään, kun poikani tulevaisuus; hän on vielä nuori eikä siis aina ymmärrä, mikä neuvoksi parahin, ja jollet sinä lupaa opettaa hänelle kaikkea, mitä hänen tulee tietää, sekä ruveta ikään-kuin hänen kasvatuisäksensä, en minä saata levollisena, huoletonna nukkua kuoleman unehen." Uskollinen Johannes siihen vastasi: "minä en ole hänestä luopuva, vaan lupaan häntä uskollisesti palvella vaikka henkeni kaupalla." Silloin vanha kuningas sanoi: "nytpä tyytyväisenä rauhan majoihin muutan," ja lisäsi sitten vielä: "minun kuoltuani tulee sinun näyttää hänelle koko linna, kaikki kamarit, salit ja holvit sekä kaikki aarteet, mitä niissä ompi; mutta älä suinkaan näytä pitkän käytävän viimeistä kamaria, jossa Kultakaton kuninkaan tyttären kuvaa pidetään piiloitettuna. Jos hän sen saapi nähdä, on tulinen rakkaus hänen sydämmehensä syttyvä, hän on pyörtyvä ja tuon rakastettunsa tähden suuriin vaaroihin joutuva; koeta siis kaikin tavoin varjella häntä tuosta." Käyttä lyöden uskollinen Johannes kuninkaalle lupauksensa toisti, ja tämän mieli nyt oli rauhoittunut, hän laski päänsä alas tyynylle ja kuoli.

Kun vanha kuningas oli hautaan saatettu, kertoi Johannes nuorelle kuninkaalle, mitä hän kuolinvuoteen ääressä oli hänen isällensä luvannut, sekä lausui: "tämän totisesti tahdon täyttää ja vaikka henkeni kaupalla pysyä sinulle yhtä uskollisena, kuin olen hänellekin ollut." Murhe-vuoden mentyä sanoi kuninkaallensa tuo uskollinen Johannes: "nyt on jo aika nähdäkses, mitä olet perinnöksi saanut; tahdompa sinulle näyttää isäsi linnan." Sitten hän nuoren kuninkaan johdatti ympäri linnaa kaikkialle sekä näytti hänelle kaikki aarteet ja loistavan komeat kamarit; yhden vain hän jätti näyttämätä, — sen, missä oli tuo vaarallinen kuva. Mutta kuva oli semmoiselle paikalle asetettu, että se jo oven au'etessa kohta pisti silmihin, sekä niin ihanan ihana, että se oikein näytti elävältä ja liikkavalta, eikä koko mailmassa sen suloisempaa eikä kauniimpaa ollut. Kuningas kyllä huomasi, että uskollinen Johannes aina meni tuon oven ohitse sitä koskaan avaamata, ja kysyi sentähden: "miksi et tuota minulle koskaan avaa?" "Siellä sen sisä-puolella on jotakin, josta sinä pahasti pelästyisit." Mutta kuningas vastasi: "olenhan nyt koko linnani nähnyt ja tahdompa sentähden myös tietää, mitä tuolla ompi," sekä hankki ovea väkisin avaamaan. Silloin häntä esteli uskollinen Johannes sanoen: "kuolemaisillansa olevalle

isälles olen luvannut ettet pääsisi näkemään, mitä tuolla kamarissa on; siitä saattaisi sekä sinulle että minulle syntyä suuri onnettomuus." "Voi," vastasi nuori kuningas, "jollen tuonne pääse sisälle, on varmaankin hukka minut perivä; en ole päivällä enkä öisin rauhaa saavuttava, ennen-kuin olen päässyt tuota katselemaan omin silmineni. Nyt en tästä liikahda paikaltani ennen kuin olet oven minulle avannut."

Silloin huomasi uskollinen Johannes, ett'ei enää mikään auttanut, sekä haki synkkä-mielisenä ja huo'aten isosta avain-kimpustansa avaimen. Sitten kamarin oven avattuansa astui hän edelle huonehesen, ajatellen, ett'ei kuningas saattaisi hänen takaansa nähdä kuvaa; mutta mitähän tuosta apua? kuningas varpahillensa nousi tirkistellen hänen olka-päänsä ylitse. Ja nähtyänsä neitosen kuvan, joka siinä ihanana seiso i kullasta ja kalleista kivistä kimallellen, vaipui tämä taintuneena maahan. Uskollinen Johannes hänen nyt nosti sylhinsä ja kantoi vuoteelle, surullisena ajattelen: "jopa kohtasi kova onni, mitähän tästä vielä syntynee!" Sitten hän häntä viinillä virkisti, kunnes kuningas taas tointui tainnoksistansa. Ensimmäiseksi sanakseen hän silloin lausui: "oi! kenenkä on tuo ihana kuva?" "Se on Kultakaton kuninkaan tyttären," vastasi uskollinen Johannes. Nytpä kuningas jatkoi puhettansa: "minä häntä niin sydämmestäni rakastan, että, vaikka puitten kaikki lehdet kielin puhuisivat, net eivät kuitenkaan voisi sanoin selittää rakkauttani: henkeni heitän alttiiksi, saadakseni hänet omakseni. Olethan sinä Johannes uskollisimpani, sinun pitää auttaa minua."

Tuo uskollinen palvelia kau'an mielti, mihinkä toimeen nyt olisi ryhtyminen, sillä vaikeaa oli hänen mielestäänsä päästä tämän kuninkaan-tyttären nähtäviinkään. Viimein keinon keksittyänsä sanoi hän kuninkaalle: "kaikki, mitä omi hänen ympärilläänsä, on pelkkä kultaa: pöydät, tuolit, ruoka-astiat, pikarit, maljat ja kaikki huone-kalut; sinulla on aartehistossas kultaa viisi tynnyrillistä, ota noista yksi ja pane valtakuntas kulta-sepät siitä valmistamaan astioita ja huonekaluja, kaikellaisia lintuja, metsänotuksia ja kummallisia eläimiä, nuot häntä varmaankin miellyttänevät. Lähtekäämme sitten sinne, onneamme koettamaan." Kuningas tuosta kutsutti kaikki kulta-sepät luoksensa kokohon; he sitten olivat ahkerassa työssä yöt päivät, kunnes vihdo in valmistui mitä komeimpia kaluja. Nyt tuo uskollinen Johannes laivahan lastautti kaikki tyyni sekä puki kauppa-miehen vaatteet yllensä, ja kuninkaan täytyi tehdä samoin, jott'ei häntä tunnettaisi. Sitten läksivät meren toiselle puolen purjehtimaan ja matkustivat niin kau'an, kunnes viimein ennättivät siihen kaupunkiin, missä Kultakaton kuninkaan tytär oli asuntoa.

Uskollinen Johannes käski kuninkaan jäädä laivahan häntä odottamaan. "Luultavasti," sanoi hän, "tuon prinsessan muassani, pidä siis siitä huolta, että kaikki on hyvässä järjestyksessä, ja toimita, että kulta-astiat asetetaan näkyvihin sekä että laiva ylt'yleensä koristetaan." Sitten kokosi hän esi-liinaansa kaikellaista kulta-tavaraa, astui maalle ja meni suoraa päätä kuninkaalliseen linnahan. Kun hän linnan pihalle saapui, seiso i siinä kaivon ääressä ihana tyttö, joka kahteen kulta-ämpäriin vettä ammensi. Ja kun tämä kaivolta kääntyi kantaaksensa linnahan tuota kullankirkasta vettä, näki hän vierahan ja kysyi, kuka tuo oli. Vieras siihen vastasi: "minä olen kauppa-mies," aukaisi esi-liinaansa ja antoi hänen katsoa, mitä siinä oli. Tyttö nyt huudahti: "oi mitä ihanan kaunihia kulta-kaluja!" laski ämpäriänsä maahan ja rupesi niitä katselemaan jokaista. Sitten hän lausui: "näitä teidän pitää näyttämän kuninkaan tyttäreelle, sillä hän, joka kulta-kaluja vasta ihailee, varmaankin ostaa teiltä nuot kaikki," otti kauppiasta kädestä ja vei hänet linnahan, sillä tyttö oli kamari-neitsyt. Nähtyänsä tavarat tuli kuninkaan tytär aivan mielihyvilleen ja lausui: "nuothan ovat niin sievän sievästi tehtyjä, että ostan sinulta kaikki tyyni." Mutta uskollinen Johannes vastasi: "minä ainoastaan olen rikkaan, kauppiaan palvelia: mitä täällä on muassani, omi aivan vähäpätöistä sen rinnalla, mitä isäntäni laivaan jäi, sillä sielläpä taiteellisimmasti tehtyä sekä kallihinta, mitä milloinkaan on kullasta valmistettu." Kuninkaan tytär nyt tahtoi, että kaikki tuotaisiin linnahan, mutta Johannes lausui: "tuohon tarvittaisiin monta päivää, sillä onhan niitä äärettömän paljon, ja vieläpä niin monta saliakkin, mihin net asetettaisiin, ett'ei linnassanne olisi tarpeeksi tilaa." Tästä prinsessan uteliaisuus ja halu niin kiihtyi kiihtymistäänsä, että hän viimein virkahti: "saata minut tuonne laivahan, tekeepä minun mieleni itse lähteä sinne, katselemaan sinun herrasi tavarastoa."

Aivan mielissäänsä uskollinen Johannes prinsessaa nyt saatti laivalle, ja häntä nähdessäänsä kuningas havaitsi hänen olevan kuvaa paljoa ihanamman sekä joutui niin ihastuksiinsa, että sydäntä aivan kuoletti. Sitten prinsessa astui laivahan ja kuningas häntä johdatti tuonne sisälle, mutta Johannes jäi kannelle perämiehen viereen ja käski hänen laskea rannasta, kehoittaen: "levitä kaikki purjeet tuulen liehutettaviksi, jotta laiva oikein lentäköhön, ikään-kuin lintu ilmassa." Mutta kuningas prinsessalle tuolla kannen-alustassa näytteli kulta-astiat, jokaista yksitellen, vadit, pikarit, maljat, linnut, metsänotukset ja nuot kummalliset eläimet. Monta tuntia kului sillä välin, noita kaikkia katseltaessa, eikä prinsessa ihastuksissansa huomannut, että laiva oli kulussa. Viimeiset nähtyänsä kiitti hän kauppiasta ja aikoi lähteä kotia; mutta kannelle ennetettyään hän huomasi, että laiva oli kaukana rannalta aavalla merellä ja täysin purjehin kiisi edellensä. "Voi," huusi hän pelästyneenä, "minä olen petettyinä, minua on ryöstetty pois kotoani ja olempa kauppiamiehen valtaan joutunut: kernaammin olisin toki kuollut!" Mutta kuningas tarttui hänen käteensä ja lausui: "enhän ole mikään kauppiamies, vaan minä olen

kuningas sekä yhtä suurta sukua kuin sinäkin, ja syy, miksi viekkaudella sinut hankin haltuhuni, oli ylen-palttinen rakkauteni. Jo ensi kerran, jolloin kuvasi sattui silmiini, lankesin tainnoksiin maahan." Tämän kuultuansa Kultakaton kuninkaan tytär mieltänsä malttoi, hänen sydämmensä muuttui suosiolliseksi ja aivan halusta hän sitten suostui rupeemaan ryöstäjänsä puolisoiksi.

Mutta tapahtuipa, että heidän siinä purjehtiessansa aavan meren aaltoja uskollinen Johannes, kun hän keulassa istui soitellen, näki kolme karnetta lentelevän ilmassa laivan ohitse. Hän silloin soittamasta taukosi ja rupesi kuuntelemaan, mitä nuot keskenänsä haastelivat, sillä hän lintujen kieltä hyvin ymmärsi. Yksi roikkuen lausui: "katsokaappa, tuossa hän kotihinsa kuljettaa Kultakaton kuninkaan tytärtä." "Niimpä niinkin," vastasi toinen, "mutta eihän tuo vielä ole prinsessaa omaksensa saanut." Siihen sanoi kolmas: "ompa hän kuitenkin jo hänen vallasansa; tuossa hän hänen rinnallansa istuu laivassa." Silloin ensimmäinen taas rupesi puhumaan ja huusi: "mitäpästä tuosta vielä apua! kun he maalle astuvat, tulee ruskea hevonen juosten häntä vastahan; silloin kuningas tahtoo nousta sen selkään ja, jos hän tuon tekee, on hevonen ylös ilmahan kiitävä ja hänet sinne vievä mennessänsä, eikä hän sitten ikänänsä enään saa nähdä neitostansa." Sanoipa siihen toinen: "eikö pelastumisen keinoa mitään?" "Ompa vainen." kuului vastaus, "jos joku muu vilppaasti selkään hyppää, sieppaa vyöltänsä pistuolin ja sillä ampuu hevosen kuoliaksi, on nuori kuningas pelastettu. Mutta kukapa tuon tietää! ja jos joku sen tietäisi ja ilmoittaisi kuninkaalle, on hän polvista alkain aina varpaihin asti muuttuva kiveksi." Tuohon nyt toinen takasi: "tiedänhän minä vielä muutakin; vaikka hevonen tapettaisiinkin, eipä nuorelle kuninkaalle kuitenkaan ole hänen morsiantansa sallittu. Kun he yhdessä linnaan saapuvat on siellä maljassa sulhas-paita, joka näyttää ikään-kuin kullasta ja hopeasta kudotulta, mutta ompa se paljasta tuli-kiveä ja pikiä; jos hän tuon pukee yllensä, polttaa se hänet ihan poroksi." Lausui silloin kolmas: "eikö siis tuosta mitenkään käy pelastuminen?" "Kyllä vainen," vastasi toinen, "jos joku kintahat kädessä kaappaa paidan ja viskaa sen tuleen poroksi palamaan, on nuori kuningas pelastettu. Mutta mitähän tuosta sen parempaa! joka sen tietää ja hänelle ilmoittaa, hän polvista muuttuu sydämmeen saakka kiveksi." Siihen sitten lisäsi kolmas: "minäpä vielä enemmän tiedän! vaikka, sulhas-paita poltettaisiinkin, ei nuori kuningas kuitenkaan vielä ole morsiantansa saanut omaksensa; kun vihkimisen perästä, tanssin aljettua kuninkaan nuori puoliso tanssata tipsuttelee, on hän yht'äkkiä vaaleneva ja ikään-kuin hengetönnä lankeava laattialle; jos ei siinä silloin kukaan häntä nosta laattialta ja ime hänen rinnastansa kolmea pisaraa verta sekä sitten sylje niitä suustansa, on hän kuoleva. Mutta jos joku, joka tuon ehkä tietänee, sen vain ilmaisee, muuttuu hänen koko ruumiinsa kiveksi kiireestä kanta-päihin." Tämän keskenään haasteltuansa, lensivät kaarneet edelleen ja uskollinen Johannes oli hyvin ymmärtänyt kaiken, mutta siitä hetkestä muuttui hän harva-puheiseksi ja murheelliseksi sillä jos hän herraltansa pitäisi salassa, mitä oli kuullut, joutuisi tuo kovan onnen kourihin, mutta jos hän tietonsa hänelle ilmoittaisi, täytyisi hänen heittää oma henkensä kuolemalle alttiiksi. Viimein hän sanoi itseksensä: "herrani tahdon minä pelastaa, vaikkapa siten itse perisinkin perikadon."

Heidän päästyänsä maihin sitten kävikin, kuten kaarneet olivat ennustaneet, sillä täyttä laukkaa tuli heitä vastahan juosten muhkea, ruskean-karvainen hevonen. "Noh oivallista onnea!" kuningas lausui, "tuohan on minun vievä linnaani," ja aikoi nousta sen selkähän, mutta ennen häntä ennättäen uskollinen Johannes ratsahille hypähti, veti vyöltään pistuolinsa ja ampui hevosen kuoliaksi. Silloin muut palveliat, jotka uskollista Johannesta kadehtivat, huusivat kuninkaalle: "hyi hävytöntä, joka tappoi tuon kauniin orihin, jonka selässä kuninkaan olisi sopinut linnaansa ratsastaa!" Mutta kuningas vastasi: "olkaa vaiti älkättekä häntä moittiko! hän on Johannes uskollisimpani! kukapa tietää, mitä hyvää tuosta." Sitten he kaikki menivät linnaan, ja olipa siellä salissa malja sekä maljassa sulhas-paita, joka näytti olevan kullasta, ja hopeasta kudottuna. Nuori kuningas nyt astui lähemmäksi, siihen käsin kajotaksensa, mutta uskollinen Johannes hänen työnsi pois tieltä, pisti kintahat käteensä, sieppasi paidan ja viskasi sen tulehen poroksi palamaan. Muut palveliat taas rupesivat nurisemaan ja sanoivat: "katsokaappa! johan tuo kuninkaan sulhas-paidan poltti." Mutta, nuori kuningas lausui: "kuka maar tietää, mitähän hyvää siitä minulle; laskekaa hänet rauhaan, hän on minun uskollinen Johannekseni." Sitten vietettiin häät: tanssi alkoi ja myöskin morsian meni joukkoon. Uskollinen Johannes nyt oli varuillansa, tarkasti katsellen hänen kasvojansa. Yht'äkkiä morsian vaaleni ja lankesi ikään-kuin kuolleena laattialle. Johannes silloin kiiruimman kautta riensi hänen luoksensa, nosti hänet syliinsä ja kantoi toiseen huonehesen, jonnekka hän hänen lasi makaamaan, lankesi sitten polvillensa, imi hänen oikean-puolisesta rinnastansa kolme veri-pisaraa sekä sylki net suustansa. Kohta morsian taas rupesi hengittämään ja virkosi entisellensä, mutta nuori kuningas, joka tämän oli nähnyt eikä käsittänyt, miksi uskollinen Johannes oli näin menetellyt, suuttui kovasti ja huusi: "viskatkaa hänet vanki-huonehesen!" Seuraavana aamuna tuomittiin uskollinen Johannes ja vietiin hirtettäväksi. Kun hän nyt tuolla ylhäällä seisoi ja tuomio oli toimehen pantava, puhui hän: "ompa tavallista, että jokainen hengiltä tuomittu saapi ennen kuolemaansa vielä kerran puhua; suotaneenko minullekin tuota armoa?" "Kyllä," vastasi kuningas, "olkoon se sinulle sallittuna." Silloin sanoi Johannes: "syyttömästi on minua tuomittu ja aina olen uskollinen ollut," sekä kertoi sitten, mitenkä hän merellä oli kaarnehien keskustelun kuullut, sekä että hän herraansa pelastaakseen oli kaiken tuon tehnyt. Nytpä kuningas huutamaan: "oi Johannes uskollisimpani! armoa, armoa! tuokaa hänet alas!" Mutta viimeisen sanansa sanottuaan oli uskollinen Johannes mennyt hengettömäksi ja muuttunut kiveksi.

Tätä kovasti suri kuningas ja hänen puolisonsa, ja kuningas lausui: "voi miten pahasti olen hänen jaloa uskollisuuttansa palkinnut," sekä tuotti makuu-huonehesensa ja pystytti vuoteensa viereen kiveksi muuttuneen ystävänsä. Aina kun siihen hänen silmänsä saattui, rupesi hän itkemään ja huo'ahti: "voi jospa vain vois sinut vielä saada taas henkihin, sinä Johannes uskollisempani!" Kuluihan sitten aikaa kotvasen, jopa synnytti kuninkaan puoliso kaksoiset, kaksi pikku poikaista, jotka kaunihisti kasvoivat vanhempiensa iloksi. Kerran kun kuninkaan puoliso oli kirkossa ja molemmat lapsukaiset istuivat isänsä vieressä leikitellen, katsahti tämä taas surullisena kivi-patsahan puoleen ja lausui huo'aten: "oi jospa sinut, Johannes uskollisempani, vain vois taas muuttaa eläväksi!" Silloin kivi puhkesi puhumaan ja vastasi: "voitpa kylläkin minut henkihin herättää, jos vain annat alttiiksi mitä sinulla on rakkahinta." Nytpä huudahti kuningas: "kaikki, mitä minulla on mailmassa, tahdon mielelläni uhrata sinun hyväksesi." Kivi vieläkin pakisi: "jos omalla kädellä hakkaat molemmilta lapsiltasi pään ja minua voitelet heidän verellensä, olen minä taas elämään virkoava." Kuningas nyt kyllä kovasti pelästyi kuullessansa, että hänen tulisi omalla kädellään tappaa nuo rakkahat lapsukaisensa, mutta muistaen Johanneksen vilpitöntä rehellisyyttä sekä miten tuo uskollisin palvelia oli hänen hyväkseseen heittänyt henkensä, paljasti hän miekkansa ja hakkasi omalla kädellensä pojilta pään poikki. Ja kun hän sitten heidän verellensä oli kiven voidellut, palasi siihen henki, ja uskollinen Johannes taas seisoi tervehenä hänen edesssänsä. Mutta tämä kuninkaalle lausui: "sinun uskollisuutesi ei ole palkitsemata jäävä," otti lasten päät, asetti ne paikoillehen ja voiteli haavat heidän verellensä; siitä lapset ihan kohta entisellensä paranivat ja juoksentelivat iloisina, ikään-kuin eivät koskaan olisi mitään kovaa koettaneet. Nyt vasta kuningas oli iloissansa ja nähdessään puolisonsa tulevan piiloitti hän uskollisen Johanneksen sekä molemmat lapsensa isoon kaappihin. Kun tämä sitten huonehesen astui, kysyi kuningas: "oletko kirkossa rukoillut?" "Olempa kyllä," vastasi puoliso, "mutta yhä ehtimiseen olen muistellut uskollista Johannesta, joka meidän tähtemme onnettomaksi joutui." Silloin sanoi kuningas: "rakas vaimoni, me voimme hänet henkihin herättää, mutta molempain pikku poikaistemme hengen hinnalla, heidät meidän täytyy heittää uhriksi." Nytpä kuningatar vaaleni ja hänen sydäntänsä vavahutti, mutta hän vastasi kuitenkin: "hänen suuren uskollisuutensa tähden ompe tuo meidän velvollisuutemme." Tämä kuningasta oikein ihastutti, että hänen puolisonsa oli samaa mieltä, kuin mitä hän itsekin oli ollut; hän nyt riensi kaappia avaamaan, laski sieltä esille lapset ja uskollisen Johanneksen sekä virkkoi: "kiitos olkoon Jumalan, joka on Johanneksen päästänyt noiduksista ja meille taas lahjoittanut lapsemme," ja kertoi puolisolonsa, mitenkä tuo kaikki oli tapahtunut. Sitten he onnellisina elivät edellensä, kunnes heidät vihdoin kuolema korjasi.

6.

Hyvä kauppa.

Eräs talonpoika oli lehmänsä vienyt markkinoille ja myynyt sen seitsemästä markasta. Paluumatkallansa hän joutui kulkemaan lammikon ohitse ja kuuli jo kaukaa, mitenkä siellä sammakot kurisivat: "kak, kak, kak, kak." "Mitä mar," hän itseksensä jupisi, "päin mäntyä nuo huutavat: seitsemän markkaa minä sain enkä kahdeksaa." Sitten lammen rannalle ehdittyänsä huusi hän noille: "tehän vasta tyhmiä tomppeleita! eikö teillä tarkempaa tietoa? seitsemän markkaa sain enkä suinkaan kahdeksaa." Sammakot kuitenkin kurisemistansa yhä kurisivat; "kak, kak, kak, kak." "Noh, koskette ota uskoaksenne, kyllä minä teidän nähtenne luen hinnan," ärjäsi ukko, otti rahat taskustansa ja luki nuo seitsemän markkaansa, aina laskein sata penniä markaksi. Sammakot kuitenkaan eivät hänen lukemisestansa väliä pitäneet, vaan äänsivät edellensä: "kak, kak, kak, kak," "Vai niin!" huusi kovin suutuksissansa talonpoika, "luuletteko paremmin tietävänne kuin minä? jollette minua usko, niin lukekaa itse," ja viskasi rahat kaikki tuonne vetehen. Siihen hän sitten jäi odottamaan, kunnes lukemisensa saisivat suoritetuksi ja antaisivat hänelle rahat takasin, mutta sammakot itse-pintaisesti pitivät mielensä, yhä vain kuristen: "kak, kak, kak, kak," eivätkä antaneet rahoja takaisin. Kappaleen aikaa ukko siinä kuitenkin vielä odotteli, kunnes ilta joutui ja hänen täytyi kotia lähteä, mutta silloimpa hän sammakoita oikein pahan päiväisesti parhaamahan, huutaen ihan raivoissansa: "te rapakonkulaajat, te pölkkypäät, te mulko-silmät, kyllähän suurisuisia olette ja osatte senkin semmoista ääntä laskea, että oikein korvia särkee, mutta eipä teissä näy seitsemän markan lukiaa olevan; luuletteko minua haluttavan seisoskella täällä siksi, kuin viho viimeinkin tuo työ teiltä valmistuu?" Tämän sanottuansa läksi hän tiehensä, mutta sammakot hänen perästänsä yhä huutaa kurisivat: "kak, kak, kak, kak;" tuopa häntä vasta harmitti ja vielä vihoissansa hän vihdoin ennätti kotia.

Jonkusenkin ajan kuluttua osti ukko taas itsellensä lehmän, tappoi sen sekä laski, että, jos kävisi lihat hyvin kaupoksi, niistä piankin karttuisi molempain lehmän hinta, jotenka vuota hänelle jäisi kaupanpäälliseksi. Kun hän sitten lihoinsensa kaupungin edustalle ennätti, oli siinä portin suussa suuri parvi koiria, iso susi-koira etumaisena; tämä kohta lihaa kohden juoksi ja nuuskieli sitä, haukkuen: "vou, vou, vou, vou." Mutta kosk'ei tuo ensinkään näyttänyt aikovansa lakata, sanoi sille talonpoika: "kyllähän hyvinkin yskän ymmärrän, sinä siinä vou'tas laskettelet, koska lihan-haju sieramias kutittelee, mutta

hupsu maar sitten olisinkin, jos sinulle lihat antaisin." Koira ei muuta vastausta laskenut kuin "vou, vou." "Lupaatko, ett'et noita syö suuhus, ja takaatko kumppaneitas?" "Vou, vou," sanoi koira. "No koskas sitä siinä vakuuttelet, olkoompä sitten menneeksi, tuossa lihat; kyllä sinun hyvinkin tunnen ja tiedänhän myös, kenenkä palveluksessa olet. Mutta pane se mielehes: rahani pitää minun saaman ennen kolmen päivän kuluttua, sopiihan sinun kyllä tuoda net minulle kotihini." Sitten hän kuormansa purkasi ja palasi kotia, mutta koirat hyökkäsivät lihan kimppuun, kovasti haukkuen: "vou, vou." Talonpoika, kun tämän vielä kaukaa kuuli, mutisi itseksensä: "siinä nyt kyllä kaikin laskette vou'tanne, mutta tuo isonen — se takaus-miehenä pysyy."

Kun oli kolme päivää kulunut, ajatteli ukko: "tänä iltanahan helisee hopeat taskussani," ja oli varsin hyvillä mielin. Mutta eihän ketään kuulunutkaan maksamaan. "Eipä nyt enään ole kenehenkään luottamista," hän jupisi, ja viimein mielen-maltti häneltä tuiki loppui, hän meni kaupunkiin teurastajan luoksi ja vaati rahansa. Teurastaja luuli hänen leikkiä laskevan, mutta talonpoika vakuutti: "pila sikseen, minä tahdon rahani; onhan tuo iso koira kolme päivää sitten tuonut teille tänne kotia kokonaisen tapetun lehmän," Silloin teurastaja vihastui, sieppasi luudan-varren ja ajoi hänen ulos. "Maltappas," huusi talonpoika, "onhan vielä oikeutta mailmassa," ja meni suorastaan kuninkaalliseen linnahan sekä pyysi hallitsian puheille päästäksensä. Hän sitten vietiin kuninkaan luoksi, joka siinä istui tyttärinensä ja kysäsi, mitä vääryyttä ukko oli kärsinyt. "Voi," tämä valitti, "sammakot ja koirat ovat tavarani vieneet ja teurastaja on net minulle maksanut kepillänsä," sekä kertoi lavealta, miten tuo oli tapahtunut. Tuosta kuninkaan tytär rupesi ääneensä nauramaan, ja kuningas nyt talonpojalle lausui: "empä toki saata myöntää sinun olevan oikeassa, mutta sen sijasta olet tyttäreni saava vaimoksesi; hän ei iki-päivinänsä vielä ole mitään nauranut ennen, kuin vasta äsken sinua, ja minä olen luvannut tyttäreni sille, joka hänen saisi nauramaan. Kyllä sinun sopii onneas kiittää." "Voi, voi," vastasi ukko, "empä minä hänestä suinkaan huoli; minulla on kotonani vain yksi ainoa vaimo, mutta onhan siinäkin jo liaksi; aina, kun tulen kotia, tuntuu mielestäni, ikään-kuin noita olisi yksi joka nurkassa," Tästä kuningas kovasti suuttui ja ärjäsi: "mitäs siinä latelet, pahan-päiväinen lurjus!" "Armollinen kuningas," ännkäksi talonpoika, "mitähän härästä muuta ottaa, kuin naudan-lihaa." "Maltas," vastasi kuningas, "sinä olet toisellaisen palkan saava. Lähde nyt tiehes, mutta palaa tänne kolmen päivän päästä, silloin sinulle viisisataa täydelleen suoritetaan."

Kun sitten talonpoika oli ovesta ulos ennättänyt, sanoi hänelle vartia: "sinähän olet kuninkaan-tyttären saanut nauramaan ja siitä varmaankin lienet kelpo palkan perinyt," "Niimpä kyllä." ukko vastasi, "viisisataa minulle maksetaan." "Kuuleppas," sanoi sotamies, "anna minullekin siitä vähäsen; mitäs sinä noin paljolla kullalla!" "No niin," lausui talonpoika, "koska pyydät, sopiihan sinun saada kaksisataa, mene vain kolmen päivän päästä kuninkaan luoksi ja ilmoita, että nuot sinulle luettakoon." Siinä lähistössä silloin osasi eräs Juutalainen seisoa sekä kuuli keskustelun; tämä sitten juoksi talonpojan perään, otti häntä takista kiinni ja saneli: "oi ihmeen ihmettä, mikä onnen lempimä te olette! minä net teille tahdon vaihtaa, tahdompa pieniksi rahoiksi rikkoa, sillä mitäpä noista kovista markoista!" "Olkoon niinkin, Juutalais-rahjus." vastasi talonpoika, "kolmesataa saat, mutta anna sinä minulle kohta pientä rahaa, kolmen päivän päästä on kuningas sinulle maksava." Iloissansa voitostaan Juutalainen hänelle kohta antoi tuon summan penni-pahasia, jotka olivat niin vajaa-arvoisia, että kaksi täysi-arvoista vastasi kolme sellaista. Kun sitten kolme päivää oli kulunut, meni talonpoika, kuten oli käsketty, taas kuninkaan luoksi. "Riisukaa takki hänen yltänsä," kuningas komensi, "hän nyt saakoon nuot viisisataansa." "Voi harmia," sanoi siihen ukko, "net eivät enään tule minulle; kaksisataa olen vartialle lahjoittanut ja kolmesataa on Juutalainen minulta saanut vaihto-kaupassa, oikeastaan ei minun siis enään tule saada mitään." Samassa sotamies ja Juutalainen astuivat huonehesen, pyysivät saadaksensa, mitä talonpoika oli heille luvannut, ja saivatkin selkähänsä täyden määrän. Sotamies kärsivällisesti tämän saunan kesti, sillä hän jo ennallaan tiesi, miltä se maistui, mutta Juutalainen vaikeasti valitti: "voi, voi minua onnetonta! tämmöisetkö siis nuot metalli-markat?" Kuningas ei saattanut olla talonpoikaa nauramata, ja kun kaikki hänen vihansa viimein oli haihtunut, sanoi hän: "koska jo olet palkkas hukannut ennen, kuin siitä olet hiukkaakaan saanut, tahdon sinulle hankkia korvausta; mene aartehistooni ja ota itselles sieltä rahaa mielin määrin." Tuota ei ukolle tarvinnut kahdesti sanoa, vaan tämä piankin ajoi isot taskunsa rahaa täpo täyteen. Sitten hän ravintolaan riensi ja rupesi rahojansa lukemaan. Juutalainen oli hänen peräänsä sinne hiipinyt ja kuuli, miten hän siellä yksin mutisi itseksensä: "nyt maar tuo kuningas veijari kuitenkin on minun pettänyt! olisipa hänen sopinut itse antaa minulle rahat, niin tietäisin varmaan, paljoko niitä on minulla; mitenkähän minun nyt on mahdollinen tietää, olenko taskuihini pistänyt, mitä minun oikeastaan tuli saada." "Hyi hirveätä!" jupisi itseksensä Juutalainen, "tuo armollista Herraamme moittii, minä riennän sitä ilmoittamaan, tästä työstäni varmaankin olen palkan perivä ja häntä vielä kaupan-päällisiksi rangaistaan." Saatuansa sitten kuulla, mitä talonpoika oli sanonut, kuningas ihan silmittömäksi suuttui ja käski Juutalaisen mennä noutamaan linnahan tuota mies parkaa. Juutalainen nyt juoksemaan ukolle ilmoittamahan: "teidän pitää Herra Kuninkaan luoksi heti kohta rientämän!" "Paremmihan minä ymmärrän, mikä on sopivaa", vastasi talonpoika, "ensin itselleni uuden takin toimitan; luuletkos, että semmoinen mies, jolla on taskut rahaa täynnänsä, astuisi vanhassa rääsytäkissä kuninkaan etehen." Kun sitten Juutalainen huomasi, ett'ei ukko ennen toista takkia saatuansa lähtisi liikkeelle, ja koska hän pelkäsi, että, jos sillä välin

kuninkaan viha lauhtuusi, häneltä ehkä menisi palkka sekä ukolta rangaistus, tokasi hän sanomaan: "täksi vähäksi aikaa minä teille sulasta ystävydestä kaunihiin takin lainaan; tekeehän ihminen vaikka mitä lähimmäisensä mieliksi!" Tähän talonpoika suostui, otti Juutalaiselta takin ja meni hänen kanssansa linnaan. Siellä sitten kuningas ukkoa nuhteli niistä pahoista sanoista, mitä Juutalainen oli ilmoittanut hänen lausunehen. "Armollinen kuninkaani," vastasi talonpoika, "mitä ikänänsä Juutalainen virkahtaneekin, ainahan se valetta, semmoinen ei saa suustansa ainoatakaan totta sanaa; tuokin mies tuossa kehtaa väittää, että minulla on ylläni hänen takkinsa." "Mitähän tämä tietää," huusi Juutalainen, "ompa takki minun, minähän sen sulasta ystävydestä hänelle lainasin, jotta hän saattaisi kuninkaansa eteen astua!" Tämän kuultuansa kuningas lausui: "jommankumman tuo on pettänyt, joko minun taikka talonpojan," ja käski maksaa hänelle lisäksi vielä muutaman kovan markan; mutta talonpoika läksi kotia hyvä takki yllä ja kelpo kultaa taskut täynnänsä sekä mutisi mennessänsä: "tämän kerran minä kuitenkin oikein osasin."

7.

Kaksitoista veljestä.

Oli muinoin kuningas puolisoinsa, jotka elivät keskinäisessä sovussa ja joilla oli kaksitoista lasta, mutta paljaita poikia. Kerran hän lausui puolisolllensa: "jos kolmastoista lapsi, jonka ehkä synnyttät, on oleva tyttö, pitää poikiemme kuolla kaikkien, jotta tyttärelemme karttuisi rikkautta ja hän yksinänsä tulisi perimään valtakuntaamme." Kuningas sitten teetti kaksitoista ruumiin-arkkua, jotka täytettiin höylä-lastuilla ja joihin jokaisehen laskettiin käärinliinat, panetti arkut erähäsen tupaan lukun taakse, antoi puolisolllensa avaimen sekä kielsi häntä tätä asiaa ilmoittamasta kenellekkään.

Mutta äiti nyt päivät pitkät istui murehtien. Tämän huomasi hänen nuorin poikansa, jolle hän raamatusta oli valinnut Benjamin nimeksi ja joka aina oleskeli äitinsä tykönä, sekä kysyi: "armas äitiseni, miksi noin murheellinen olet?" "Lapsi kultaseni," tämä vastasi, "tuota en tohdi sinulle sanoa." Mutta poika ei antanut hänelle hengen rauhaa, ennen-kuin hän viimein avasi tuvan oven ja näytti nuot kaksitoista höylä-lastuilla jo täytettyä arkkua. Siinä hän sitten lausui: "Benjamin rakkahimpani, nämät arkut on isäsi teettänyt sinua ja sinun yhtätoista veljeäs varten, sillä jos minä tyttären synnyttän, joudutte kaikki tapettaviksi, ja teidän ruumiinne tuonne arkkuihin pannaan, hautahan kätkeväviksi." Ja koska hän puhuessansa hyrähti itkemään, lohdutti häntä poika sanoen: "älä itke, äiti kulta, me kyllä pääsemme pelastumaan, pakohon kun pyrimme." Tähän kuninkaan puoliso vastasi: "lähde sinä kaikin veljinesi tuonne metsään, ja yksi teistä aina istukoon pisimmän puun latvassa vahtina sekä katsokoon tarkasti, näkykö mitään linnan tornista. Jos minä pojan synnyttän, pystytän valkoisen lipun, ja silloin kyllä arvaatte palata kotia, mutta jos tyttären synnyttän, pistän akkunasta punaisen lipun; silloin paetkaatte kiiruimman kautta ja Jumala teitä armollisesti suojelkohon. Joka yö olen vuoteeltani nouseva ja rukoileva teidän puolestanne, talvella, että valkean ääreen pääsisitte teitänne lämmittelemään, ja kesällä, ett'ei teitä helle näännyttäisi."

Kun hän sitten oli poikiansa siunannut, läksivät nämät metsähän. Vuorotellen he siinä vahtia pitivät, istuen korkealle kohoavan tammen latvassa, ja sieltä tarkasti katsellen linnaa kohden. Kun yhdentoista vuorokauden kuluttua Benjamin siinä istui vuorostansa, näki hän lipun nostettavan, mutta eipä luo ollutkaan valkoinen, vaan punaisena tuolla veri-lippu liehui ilmoittaen, että kuolema heitä kaikkia uhkasi. Tämän kuultuansa veljekset kovasti vihastuen huudahtivat: "meidänkö sitten tulisi tyttö raiskan tähden kuolla! vannokaamme kosta! milloinko vain tapaamme jonkun tytön, on toden tottakin hänen sydän-verensä vuotava."

Sitten he menivät edemmäksi metsähän ja löysivät, missä salo synkinnä, pikkuisen lumotun huoneen, joka siinä työpö tyhjänä seiso. Silloin veljekset lausivat: "tänne tahdomme jäädä asumaan, ja sinä Benjamin, joka olet nuorin ja vähäväkisin — sinun tulee pysyä kotona hoitamassa talouttamme, me muut käymme ruokaa toimittamassa." Sitten läksivät metsälle ja ampuivat jäniksiä, metsä-kauriita, lintuja, pikku kyyhkysiä sekä mitä muuta syötävää oli ammuttavissa; saaliinsa kantoivat kotia ja Benjamin siitä ruokaa valmistti heidän nautittavaksensa. Näin nyt yhdessä elelivät siinä pikku tuvassansa kymmenen vuotta, eikä heistä aika pitkäksi käynyt, vaan pian vuodet edellehen vyörivät.

Tuo pikku tyttönen, jonka heidän äitinsä, kuninkaan puoliso, oli synnyttänyt, oli sillä välin kasvanut hellä-sydämmiseksi, kauniin-näköiseksi neitoseksi, ja kulta-tähtinen kimalteli hänen otsallansa. Kerran isoa pyykkiä pestäissä huomasi hän kaksitoista miehen-paitaa ja kysyi äidiltänsä: "kenenkä ovat nuot kaksitoista paitaa, sillä isälle net varmaankin ovat liian pieniä?" Raskaasti huo'aten tämä tähän vastasi: "rakas lapseni, sinulla oli kaksitoista veljeä, nuot heidän paitojansa." Sanoi siihen tyttö: "missä nyt ovat veljeni, en ole ikänäni heistä ennen kuullut puhuttavan." Äiti tuohon lausui: "yksin Jumala tiesi, missä lienevät; maailman maita he ovat kiertelemässä." Sitten otti hän kanssansa tytön, avasi kamarin oven ja

näytti hänelle nuot kaksitoista ruumiin-arkkia höylä-lastuineen kääriin-liinoineen. "Nämät arkut," puhui hän, "olivat sinun veljiäsi varten määrättyjä, mutta he salaa pakenivat pois kotoa, jo ennen-kuin sinä synnyit," sekä kertoi sitten, mitenkä tuo kaikki oli tapahtunut. Silloin sanoi tyttö: "älä itke, armas äitiseni, minä lähdän veljiäni hakemaan."

Nyt tyttö otti nuot kaksitoista paitaa ja läksi suoraa päätä tuonne isohon metsään. Koko päivän hän eteen-päin käveli ja ehti illalla jo mainittuun lumottuhun tupaan. Sinne hän sitten astui sisälle ja tapasi tuvassa nuorukaisen, joka kysyi: "mistäs tulet ja mihinkä ai'ot?" sekä ihmetellen ihaeli hänen ihanuuttansa, hänen kuninkaallisia vaateitansa sekä sitä kulta-tähtistä, joka hänen otsallansa kirkkaasti kimalteli. Silloin tyttö vastasi: "minä olen kuninkaan-tytär, joka haen kahtatoista veljeäni, ja ai'ompa kulkea vaikka niin kauas, kuin taivaan sini-lakea kestää, kunnes heidät viimein löydän." Hän myöskin näytti nuot kaksitoista paitaa, jotka olivat heidän ollehet. Nytpä Benjamin hänen tiesi sisareksensa ja lausui: "minä olen Benjamin, sinun nuorin veljesi." Tyttö silloin ilosta itkemähän ja samoin myöskin Benjamin, ja suudellen he siinä toisiansa syleilivät. Mutta sitten sanoi Benjamin: "vielä kuitenkin on paha temppu edessä, me olemme päättäneet kuoleman omaksi jokaisen tytön, minkä vaan tapaamme, koska meidän on tyttösen tähden täyttynyt luopua kuninkuudestamme." Tähän tyttö vastasi: "minä mielelläni olen valmis kuolemaan, jos vain tiedän siten pelastavani minun kaksitoista veljeäni." "Eipä niinkään," tuohon poika virkkoi, "sinä et suinkaan ole kuoleman kourihin joutuva, pistäy vain tuonne astian alle piilohon, ja kun veljeni tulevat, kyllähän minä sinun piankin tästä pulasta päästän." Niimpä tyttö myös tekikin; ja yön lähestyessä nuot yksitoista palasi metsästys-retkeltään, ja ruoka pöydällä höyryeli valmihina. Siinä sitten syömässä istuessaan kysyivät Benjamin'ilta: "mitä uutta kuuluu?" Tämä tuohon tokasi: "ettekö te mitään tiedä?" "Emme," vastasi toiset. Siihen sanoi Benjamin: "te olette metsässä olleet ja minä täällä kotona, mutta tiedämpä kuitenkin enemmän kuin te." "No jutteleppas sitten meillekin," he huusivat. Hän vastasi: "lupaatteko ensin, ett'ette tapa ensimmäistä tyttöä, joka etehenne sattuu?" "Kyllä," he kaikin huusivat, "hän on armon saava, kerro sinä vain." Benjamin silloin sanoi: "meidän sisaremme on täällä," sekä nostatti tuota astiaa, ja sieltä astui esille kuninkaan-tytär kuninkaallisessa pu'ussansa, kulta-tähtinen otsalla, ihanan hengeänä ja suloisena. Nytpä kaikki ilosta ihastuivat, suutelivat ja hyväilivät sisartansa sekä osoittivat hänelle sydämmellisintä rakkautta.

Tyttö sitten aina jäi Benjaminin kumppaniksi kotia ja auttoi häntä hänen toimissansa. Veljeksistä yksitoista metsiä kiersi kaikellaisia otuksia, metsä-kauriita, jäneksiä, lintuja ja pikku kyyhkysiä pyytämässä, jott'ei heiltä syötävää puuttuisi, ja sisar sekä Benjamin pitivät huolta ruo'an valmistamisesta. Tyttö kävi poltin-puita noutamassa, haki yrtejä kaaliksiksi ja pani padat tulelle, siten asettaen toimensa, että ateria aina oli valmihina, kun nuot yksitoista kotia palasi. Myös muutoinkin hän heidän pikku tupasessansa piti kaikki siivossa sekä laittoi veljillensä sievän puhtaat ja välkkyvän valkoiset vuoteet, ja veljekset aina olivat tyytyväiset, yhä eillen sisarensa kanssa mitä suloisimmassa sovussa.

Kerran molemmat kotolaiset olivat oikein uhkean aterian valmistaneet, ja veljesten palattua kotihin istuivat he kaikin pöydän ääreen, söivät, joivat ja olivat ihan iloissansa, mutta tuon noitien luoman huoneen edustalla oli pieni puutarha, jossa kasvoi kaksitoista lemme-kukkaa; tyttö nyt veljiensä mielihyväksi poimi kaikki nuot kukkaset, antaaksensa yhden kullekin, heidän päästyänsä ruo'alta. Mutta tuskin hän kukat oli saanut poimituksi, jopa samassa silmän-räpäyksessä hänen kaksitoista veljeänsä kahdeksitoista kaarneeksi muuttui, jotka puitten latvojen yli kohoten lentää lehahtelivat silmän siintämättömihin, ja huone puutarhoinensa tyhjiin katosi. Sinne nyt tyttö parka yksiksensä jäi jylhään metsähän, ja kun hän ympärilleen katsahti, seisoi siinä hänen vieressänsä vanha vaimo, joka hänelle lausui: "lapseni, mitä olet tehnyt! miksi poimit nuot kaksitoista valkoista kukkaa? net olivat sinun veljesi, jotka nyt ainaseksi ovat kaarnehiksi muuttuneet." Itkein tyttö kysäsi: "eikö siis enään keinoa mitään, millä heidät saisi pelastetuksi?" "Ei," vastasi akka, "toista ei ole taivaan kannen alla, kuin ainoastansa yksi ainokainen, mutta sepä niin vaikean vaikea, ett'et suinkaan siten voi heitä pelastaa, sillä koko seitsemän vuotta tulee sinun pysyä mykkänä, sinun ei ole lupa puhua eikä edes naurahtaa, ja jos ainoankaan sanan hiiskahdat ja vain yksikin tunti vielä puuttuu seitsemästä vuodesta, on kaikki turha, ja tuo ainoa sana on veljesi viskaava surman suuhun."

Silloin tyttö sydämmessänsä ajatteli: "ihan varmaan olen siitä vakuutettu, että minä veljeni vielä pelastan," läksi sitten edemmäksi metsään, haki korkean puun, meni sinne istumaan ja rupesi kehräämään eikä puhunut, eipä myöskään nauranut. Nytpä sittemmin tapahtui, että eräs kuningas kerran kävi siinä metsässä metsästävässä; hänelle oli muassansa iso susi-koira, ja se, kun sattumalta osasi likelle sitä puuta, jonka oksilla tyttö istui, rupesi kohta puun ympäri juoksemaan, kiljuen ja haukkuen. Sinne sitten riensi kuningas ja nähdessänsä tuon ihanan kuninkaan-tyttären, jonka otsalla kulta-tähtinen kimalteli, ihastui hän niin hänen ihanuuteensa, että kysyi tytöltä, suostuisiko tämä rupeemaan hänen puolisoiksensa. Tyttö ei mitään vastannut, päätänsä vain nyykäytti hiukkasen. Silloin kuningas itse kapusi puuhun, toi tyttösen tuolta alas, kantoi hänet hevosensa selkään ja vei hänen kuninkaalliseen linnaan. Siellä sitten riemuisat, loistavat häät pidettiin, mutta morsian ei sanaakaan puhunut eikä koskaan nauranut. Kun tuosta muutamia vuosia olivat tyytyväisinä elelleet keskinäisessä

sovussa, rupesi kuninkaan äiti, joka oli ilkeän häijy vaimo, panettelemaan nuorta kuninkaannaa ja sanoi kuninkaalle: "halvan kerjäläis-tytönhän sinä olet puolisoakses ottanut, kukapa tietää, mitä ilkeitä kujeita hän salaa harjoittelee. Jos hän on mykkä eikä siis saa puhutuksi, sopsisipa hänen kuitenkin joskus edes naurahtaa, mutta joka ei naura, häntä vaivaa paha omatunto." Kuningas ensin ei ottanut tuota uskoaksensa, mutta äiti ehtimiseen näitä tämmöisiä lateli sekä syytti kuninkaannaa niin paljosta pahasta, että kuningas viimein tuli uskoteltuksi ja tuomitsi hänet kuolemaan.

Pihalle nyt iso rovio rakennettiin, hän vietiin roviolle, ja kuningas huonehessansa seisoi akkunan ääressä itku-silmin tuota katsellen, sillä hän vieläkin rakasti puolisoansa hellästi. Mutta kun tämä jo oli paaluhun sidottuna ja puna-kieliset liekit jo nuoleskelivat hänen vaatteitansa, juuri silloin oli noista seitsemästä vuodesta viimeinenkin hetkinen kulunut. Nytpä suhina kuului ilmasta, ja kaksitoista kaarnetta tuli lentäen sekä laskeutuen alas maata kohden; ja kohta kun jaloin maahan koskivat, net siinä muuttuivat kuninkaannan kahdeksitoista veljeksi, jotka hän nyt oli lumouksista lunastanut. He tempasivat kekäleet toisistaan erillensä, sammuttivat valkean, pelastivat rakkaan sisarensa sekä suutelivat ja syleilivät häntä. Mutta nyt kun hänen kielensä oli sitehistä päässyt ja hän rohkeni puhua, kertoi hän kuninkaalle, miksi oli ollut puhumata ja nauramata. Kuningas maar vasta iloitsi, kuultuansa hänen syyttömäksi, ja keskinäisessä sovussa he sitten kaikin elivät yhdessä, kunnes viimein kuolema heidän päivänsä päätti. Tuo häijyn-ilkeä äiti-puoli jätettiin oikeuden tuomittavaksi sekä pistettiin sitten kiehuvaan kuumalla öljyllä ja myrkyllisillä käärmeillä täytettyyn tynnyriin, jossa hän kurjan kuoleman peri palkaksensa.

8.

Roisto-väki.

Kukko kanalle lausui: "nytpä jo pähkinät valmistuvat; lähtekäämme siis yhdessä ylös vuorelle, jotta kerrankin oikein kuvun täydeltä pähkinöitä saisimme, ennen-kuin orava net kaikki syö suuhunsa." "No niin, lähdetään vain vaikka kohta," vastasi kana, "tuostapa vasta hupainen huvi-retki tulee!" Yhdessä sitten vuorelle menivät, ja koska kaunista ilmaa kesti koko päivän, viipyivät siellä iltaan saakka. Empä nyt tarkoin tiedä, olivatko liiaksi syöneet vai kopeusko heidät oli paisuttanut, mutta niinhän kuitenkin kävi, ettei heitä enään haluttanut jalkaisin tipsutella kotia, vaan rupesipa kukko pähkinän-kuorista pieniä vaunuja tekemään. Kun se sitten oli nuot valmiiksi saanut, meni kana niihin istumaan, sanoen kukolle: "sinunhan nyt sopii hevoseksi ruveta." "No jopa joutavaa jotakin: ennen minä jalka-patikassa yksin tassuttelen kotia, kuin sinua vetää kingottamaan rupean; en maaren, tuohon en suinkaan suostu. Kutsin-laudalle kyllä menen istumaan ja otan kuskiksi ruvetakseni, mutta itse minäkö vetämään? mitäpä vielä, akkaseni! — eipä tuosta tuumasta iki-päivinä kystä kypsy."

Heidän siinä kinatessansa ankka kotkottaa kaakotteli: "te varas-roistot, kuka teidän käski tulla minun vuorelleni pähkinöitä syömään! malttakaappa vain, kyllähän tuosta saunan saatte!" ja hyökkäsi samassa kukon kimppuhun. Mutta kukko ei ollut arkalasta kotoisin, vaan rupesi ankkaa ankarasti ahdistelemaan ja löylytti sitä kannuksillansa niin pahanpäiväisesti, että se viimein nöyrytyi armoa anomaan sekä mielellänsä suostui rangaistukseksi menemään valjaihinkin vaunujen eteen. Kukko kutsin-laudalle kiipesi sekä rupesi ajajaksi, ja kelpo kyytiä sitten edellehen kiidettiin, kukon yhä huutaessa: "juokse, riennä, ankkaseni, minkä vain kyntes kestävät!" Kun kappaleen matkaa olivat kulkeneet, kohtasivat kaksi jalkaisin-astuvaa, nuppi-neulan ja silmä-neulan. "Hoi pidättäkää!" nämät huusivat sekä sanoivat sitten: "johan kohta tulee niin pilko pimeä, ett'emme edemmäksi enään osaa askeltakaan, ja ompa maantie kovin lokainen; pyydämme sentähden, sopsisiko meidän päästä vaunuihin vähäksi matkaa; olemme olleet tuolla räätälien ravintolassa, ja oluen ääressä on tullut vähän viivytyksi." Koska olivat laihoja miehiä, jotka eivät isoa tilaa tarvinneet, otti kukko heidät molemmat vaunuihinsa, mutta täytyipä heidän kuitenkin luvata olla kukon ja kanan varpahia tallaamata. Myöhään illalla erään ravintolan kohdalle ennättivät, ja kosk'eivät tahtoneet yöllä kulkea edemmäksi ja ankka, joka ei jaloiltansa muutoinkaan erin kiitettävä ollut, jo rupesi sinne tänne hoipertelemaan, he nyt tuonne poikkesivat. Isäntä kyllä ensin verukkeita vähän veti, väittäen huonehiensa jo olevan vieraita liiaksikin täynnänsä ja ehkäpä itseksensä ajatellen: "eihän noissa ylhäistä herras-väkeä," mutta he makeita sanoja siinä laskivat, luvaten isännälle sen munan, minkä kana oli matkalla muninut, sekä että hän omaksensa saisi ankan, joka jok'ikinen päivä yhden munan munisi, ja hän sitten vihdoin myöntyi laskemaan heitä yöksi talohonsa. Nytpä oikein isostelevaan rupesivat tilaten nautittavaksensa jos jotakin. — Varhain aamulla, kun vasta vähän hämärsi ja kaikki vielä unen helmoissa makasivat, herätti kukko kanasensa, otti munan sekä nokki sen rikki, ja yhdessä siinä sitten sisällön söivät; mutta kuoren heittivät takkaan. Tuosta tipsuttivat silmäneulan luoksi, joka vielä oli nukuksissa, ottivat sitä päästä kiinni ja pistivät sen isännän tuoli-tyynyhyyn, mutta nuppineulan hänen pyyhin-liinaansa, sekä lensivät sitten, mitään hiiskumata kanervikon ylitse suoraa päätä matkoihinsa. Ankka, joka mieluummin taivas-alla makasi ja sentähden oli pihalle jäänyt, kuuli heidän lentää lehahtavan pois, hieroi unen silmistänsä, riensi likeiseen purohon

sekä läksi uimaan tiehensä; ja nytpä se kyllä pääsi liukkaammin liikkumaan, kuin eilen vaunuja vetäissänsä. Pari tuntia sittemmin isäntä vuoteeltansa nousi, pesi itsensä ja rupesi pyyhin-liinalla silmiänsä pyhkimään, mutta silloin nuppi-neula häntä kasvoihin pisti, piirtäen niihin punaisen piirun toisesta korvasta aina toiseen asti; sitten hän meni kyökkiin piippuansa sytyttämään, mutta tuskin hän takan viereen oli ennättänyt, jopa jo munan-kuoret poukahtivat häntä vasten silmiä. "Noh tänä aamuna vasta kaikki päätäni kohden pyrkii," tiuskasi hän ä'issänsä ja istahti noja-tuoliinsa; mutta vilppaimman vilppaasti hän sieltä taas pystyhyn hypähti, kovasti kiljahtaen: "ai voi tulimaista!" sillä silmä-neula oli häntä vielä pahemmin pistänyt eikä pistos tällä kertaa päähän sattunut. Nyt hän suuttui silmittömäksi ja rupesi eilen illalla tulleita vieraitansa arvelemaan näitten konnan-koukkujen virittäjäksi sekä riensi heitä hakemaan, mutta he jo kaikki olivat tipo tiessänsä. Isäntä silloin valan vannoi, ett'ei hän ikänänsä enään talohonsa laskisi roisto-väkeä, jotka kyllä osaavat tavaroita suuhunsa sutkia paljoltaankin, mutta jättävät kaikki maksamata ja kiitoksen verosta vielä kaupan-päällisiksi harjoittavat senkin seitsemän koiran-kuria.

9.

Pikku veli ja pikku sisar.

Pikku veli tarttui pienen sisarensa kätehen ja virkkoi: "äitimme kuoltua ei meillä enään ole iloista hetkeä ollut; äitipuoli meitä joka päivä pieksee, ja jos häntä lähenemme, potkaisee hän jalallaan meitä tykönsä. Ruo'aksi ei meille muuta anneta, kuin mitä muilta jääpi kovia leivän-kannikoita, ja parempi koiran tuolla pöydän alla; sille kuitenkin monta kertaa hyväkin palanen viskataan. Mutta voi armahtakoon jos äitipuolemme tämän olisi kuullut! tule pois, lähtekäämme ulos mailmalle." Koko päivän he sitten niittuja, ketoja ja loughikoita samosivat, ja kun satelemaan rupesi, lausui tyttö: "Jumala ja meidän sydämmemme yhdessä itkevät." Illalla tultuaan isohon metsään olivat itkusta, nälästä ja pitkästä matkasta niin uuvuksissansa, että menivät onteloon puuhun istumaan ja nukkuivat sinne.

Seuraavana aamuna heidän herätessänsä oli jo aurinko korkealla ja paistoi lämpimästi puun sisähän. Silloin sanoi veli: "sisarueni, minua kovasti janottaa, jos lähtehen tietäisin, menisin juomaan; ja kuuluupa mielestäni veden lirinää jostakin." Sitten hän nousi sekä otti sisartaan kädestä ja yhdessä he nyt läksivät lähdeä hakemaan. Mutta tuo ilkeä äiti-puoli oli noita-akka, joka kylläkin oli huomannut, milloinkapa nuot molemmat lapset kotoa karkasivat, sekä hiipinyt heidän perässänsä, salaa, kuten noidat ainakin, ja noitunut kaikki mitä siinä metsässä löytyi lähteä. Kun sitten lapset liukkaasti kivien välitse lirisvän lähteen löysivät, tahtoi poika juoda siitä, mutta sisar kuuli lirinästä kuiskattavan: "joka minusta juopi, hän muuttuu tiikeriksi, joka minusta juopi, hän muuttuu tiikeriksi." Silloin huusi pieni sisar: "minä rukoilin sinua, veljyeni, elä suinkaan juo, muutoimpa muutut pedoksi, joka on minua raateleva." Veli ei juonut, vaikka häntä kovasti janotti, vaan sanoi: "kyllä odotan, kunnes jonkun muun lähteen löydämme." Kun tuosta vähän matkan päästä toiselle lähteelle tulivat, kuuli sisar sieltä sanottavan: "joka minusta juopi, hän muuttuu sudeksi, joka minusta juopi, hän muuttuu sudeksi," sekä huudahti: "älä juo, veliseni! muutoin muutut sudeksi ja syöt minun suuhusi." Veli ei juonut, vaan vastasi: "suostumpapa vieläkin odottamaan, kunnes tulevan lähteen löydämme, mutta siitä minun täytyy juoda, sano mitäs sanot, sillä jano minua aivan hirveästi vaivaa." Ja kun sitten saapuivat kolmannelle lähteelle, kuuli sisar sieltä suhisevan: "joka minusta juopi, hän muuttuu metsä-kauriksi, joka minusta juopi, hän muuttuu metsä-kauriksi." Pikku sisar silloin lausui: "oi veljyeni, hartahasti sinua rukoilin, älä juo, muutoinhan sinä metsä-kauriksi muutut ja juokset minun luotani pois." Mutta veli oli lähteen reunalle kohta laskenut polvillensa, kumartunut alas-päin sekä juonut sen vettä, ja heti kun ensi tipat olivat hänen huuliansa kastelleet, hän siinä metsä-kauriksi muuttuneena makasi.

Nyt pikku sisar noiduttua veli-parkaansa itki, ja itkipä myöskin metsä-kauris, surullisena maaten hänen vieressänsä. Viimein tyttönen virkahti: "älä sure, kauris kultaseni, minä en ikänäni sinusta luovu." Sitten päästi hän kultaisen polustimensa sekä pani sen kauriin kaulahan, nykki itselleen kahiloita ja punoi niistä notkean nuoran. Tämän hän polustimehen satoi ja rupesi siitä pikku eläintänsä taluttamaan, astuen yhä edemmäksi metsään. Kovin kau'an käytyänsä saapuivat viimein pienen huoneen edustalle; tyttö sinne sisälle vilkahti, ja koska se oli tyhjä, ajatteli hän: "tänne meidän sopii jäädä asumaan." Sitten hän kävi lehtiä ja sammalia noutamassa, teki niistä kauris-kullallensa pehmeän vuoteen, kokosi joka aamu itselleen metsästä juuria, marjoja sekä pähkinöitä ja toi kaurielle hienoa ruohoa; tätä tämä söi hänen kädestänsä ja hyppiä poukkuroitsi iloissaan hänen ympärillensä. Iltasin kun tyttö väsyneenä kalpasi lepoo, hän ehtoo-rukouksensa luettuaan nojasi päänsä kauriin selkää vasten ja nukkui tälle tyynyllensä suloiseen unehen. Ja jos veljellä vain olisi hänen ihmis-muotonsa vielä ollut, olisivat he siellä viettäneet mitä ihaninta elämää.

Jonkun aikaa he siinä sitten korvessa elelivät yksinänsä. Mutta kerrampa tuon maan kuningas kävi metsästy-retkellä samassa metsässä. Silloin kaikui puitten välistä torvien toivotukset, koirien haukunta

sekä metsästäjään iloiset huudot, ja kun kauris tuon kuuli, rupesi sitä kovasti haluttamaan sinne joukkohon. "Voi sisarueni," se lausui, "laske minut tuonne metsään, en saata enään mieltäni mitenkään malttaa," sekä rukoili yhä rukoilemistansa, kunnes sisar viimein suostui. "Mutta," lisäsi hän, "palaa illalla tänne takaisin luokseni, oven pidän teljettynä, ett'ei noita hurjia metsästäjiä sisälle pääsisi; ja jotta sinun tuntisin, koputa sinä ovea ja sano: 'sisarueni, laske minut huonehesen,' sillä jollet lausu näitä sanoja, minä en aukaise." Nyt kauris huoneesta riensi, ja hyvä, hupainen sen oli ollaksensa tuolla ulkona. Kuningas ja hänen metsästäjä-kumppaninsa sattuivat näkemään tuota somaa otusta sekä rupesivat tätä takaa ajamaan, mutta eipä sitä käyntykään saavuttaminen, ja juuri kun luulivat jo saavuttamisillaan olevansa, hypähti se pensaston toiselle puolelle ja katosi sinne. Pimeän tultua juoksi se kotia ja koputti ovea, sanoen: "sisar kultaseni, laske minut huonehesen." Silloin pieni ovi avattiin ja nytpä kauris tupaseen hyppäsi sekä lepäsi sitten vaivoistaan vuoteellansa koko yön. Seuraavana aamuna alkoi jahti uudestaan, ja kun kauris taas kuuli torvien äänen sekä metsästäjään "hoi! hoi!" huutoja, se ei enään tuvassa viihtynyt vaan sanoi: "laske minut täältä, sisar kultaseni, minun täytyy päästä tuonne ulos." Sisar sille viimein oven avasi lausuen: "mutta illalla pitää sinun taas oleman täällä ja sanoman tunnus-sanat." Nähtyänsä jälleen tuon pikku kaurihin, jonka kaulassa kultanauhanen kiiksi, kuningas ja hänen metsästäjä-kumppaninsa kaikin rupesivat sitä takaa ajamaan, mutta se heidän saavutettavaksensa oli liian nopea ja vikkellä. Tätä sitten kesti kaiken päivää, kunnes metsästäjät vihdoinkin saivat sen saarretuksi, ja joku sitä jalkaan haavoitti hiukkasen, josta se rupesi nilkuttamaan ja verkalleen juoksi tiehensä. Silloin yksi metsästäjistä hiipi sen perästä aina tuon pikku tupasen edustalle saakka ja kuuli, mitenkä kauris huusi: "laske, sisarueni, minut sisälle," sekä näki oven sille avattavan ja sitten kohta taas suljettavan. Metsästäjä tuon kaikki pani mielehensä, riensi kuninkaan luoksi sekä kertoi hänelle, mitä kaikkia hän oli nähnyt ja kuullut. Silloin sanoi kuningas: "huomenna metsästäystä vielä jatketaan."

Mutta sisar kovasti pelästyivät nähdessänsä kauriin haavoitetuksi. Hän pesi veren pois, levitti yrtejä haavan päälle ja lausui: "pane maata vuoteelles, rakas kauriiseni, jotta taas paranisit." Mutta haava oli niin mitättömän pieni, ett'ei kauris seuraavana aamuna siitä enään ollut millänsäkkään. Ja kun tuolta ulkoa taas kuului jahti-iloa, se virkahti: "empä saa enään mieltäni maltetuksi, minun sinne täytyy mennä mukahan; eihän minua kukaan juuri namin saa saavutetuksi." Itkein pikku sisar vastasi: "nyt he sinun tappavat, ja minä olen yksinäni täällä metsässä, koko mailman hylkäämänä: en maar sinua tuonne laske." "Sitten tänne kuolen surusta," kauris väitteli, "joka kerta, milloinkaan vain kuulen torven-toitotuksen, oikeimpa koipiani kippauttaa." Koska nyt ei vastustelemisesta enään apua lähtenyt, sisar suru-mielin avasi oven ja kauris terveenä ja iloisena juoksi ulos metsähän. Sen sittemmin huomattuansa kuningas sanoi metsästäjä-kumppaneillensa: "pyytäkää nyt tuota vaikka päivän pitkään aina myöhään yöhön asti, mutta älköön kukaan sille mitään pahaa tehkö." Illalla auringon laskettua hän äsken mainitulle metsästäjälle lausui: "tule nyt näyttämään minulle, missä tuo tupanen." Sitten sinne saavuttuansa koputti hän ovea, sanoen: "sisarueni rakkahimani, laske minut huonehesen." Silloin ovi aukeni ja kuningas astui tupahan, missä seisoi tyttönen niin ihanan ihana, ett'ei hän tuon vertaista ollut ennen nähnyt milloinkaan. Tyttö säikähti nähdessänsä, ettei tupaan tullutkaan hänen kauris-rakkahimpansa, vaan outo mies, jolla oli kulta-kruunu päässä. Mutta kuningas häneen ystävällisesti katsahti, tarjosi hänelle kätensä ja lausui: "tahdotko minua seurata linnaani ja ruveta rakkaaksi puolisoiksi?" "Tahdompa mielelläni," vastasi tyttö, "mutta myöskin metsä-kauriini pitää myötäni laskettaman, sillä siitä en ikänäni eritä." Kuningas siihen sanoi vastaukseksi: "tuo tykönäs olkohon koko elin-kautenasi, eikä se milloinkaan ole minkään-lajista puutosta näkevä." Samassa metsä-kauris tuli sisälle juosten, ja sisar sen taas sitoit kaisla-nuorasta kiinni, otti nuoran kätehensä sekä meni kauriinensa ulos tupasesta.

Kuningas tuon ihanan tytön nosti hevosensa selkään ja vei hänet linnahansa, jossa sitten kumeat häät vietettiin. Hän oli nyt kuninkaan puolisona, ja kau'an he onnellisina yhdessä elivät; metsä-kaurista kaikin puolin hyvästi hoidettiin, ja linnan puutarhassa se iloisena juoksenteli. Mutta tuo ilkeä äiti-puoli, jota paetaksensa lapset olivat mailman maita kiertelemään lähteneet, luuli vallan varmaksi, että metsän pedot olivat tytön syöneet suuhunsa, ja että metsä-kauriiksi muuttunut pikku veli oli jonkun metsästäjän luodista surmansa saanut. Kuultuansa nyt, miten heidän oli hyvin käynyt sekä kuinka olivat onnellisia, syttyi hänen sydämmeensä kiukkuinen, sitä alati kalvaava kateus, eikä hän enään saanut muuta ajatelluksi, kuin ainoastansa miten hän vielä kerran saattaisi nuot molemmat kovan onnen omaksi. Hänen oikea tyttärensä, joka oli ruma kuin rutto sekä silmä-puoli, häntä myös alin-omaa soimasi sanoen: "vai kuninkaan-puolisona hän, minulle se onni olisi sopinut!" "Äläppäs ole milläskään," sanoi akka, häntä lepyttäen, "milloin vain sopiva aika sattuu, kyllähän minä kynsiäni koetan." Kun sitten jonkun ajan kuluttua, jolloin kuningas juuri osasi olla metsästäjänä, hänen puolisonsa oli kauniin poika-lapsen synnyttänyt, muuttihe tuo noita ilkeätär kamarirouvan muotoon, astui huonehesen, missä kuninkaanna makasi, ja sanoi sairaalle: "tulkaatte! jo on kylpy valmiina, se on teille hyvää tekevä, ja teidän voimianne virkistävä, mutta joutukaatte, ett'ei vesi pääse jäähtymään." Noidan tytär myöskin siinä oli saapuvilla, ja he nyt saunaan kantoivat tuon vielä voimatonna olevan kuninkaanaan sekä laskivat hänen kylpyammehesen; sitten läksivät tiehensä ja lukitsivat ovet perästängsä. Mutta saunan olivat niin tulikuumaiksi lämmittäneet, että kuninkaan kaunis, ihana puoliso sinne piankin tukehtui.

Nämät tehtyään akka tyttärensä päähän pani hunnun ja asetti hänet kuninkaannan sijahan vuoteelle makaamaan. Hän hänen myöskin muutti kuninkaannan muotoiseksi, mutta eipä voinut toista silmää hänelle toimittaa. Ett'ei kuningas tuota kuitenkaan huomaisi, täytyi pahasen maata sillä kyljellä, minkäpuolinen silmä puuttui. Illalla kun kuningas kotia palattuansa kuuli, että hänelle oli poika syntynyt, ihastui hän aivan iloiseksi ja riensi rakkaan vaimonsa vuodetta kohden, katsoakseen, missä voimissa hänen puolisonsa. Silloin akka äkkiä huusi: "voi hengen tähden! päästäkää alas uutimet, teidän puolisonne silmät eivät vielä valoa kärsi, hänen täytyy saada olla rauhassa." Ja kuningas palasi takaisin, tietämät, että vuoteella valhe-kuninkaanna makasi.

Mutta sydän-yön aikoihin, jolloinka kaikki nukkuivat, näki lapsen hoitaja, joka lasten-kamarissa istui kehdon vieressä yksin valvoen, oven aukenevan ja kuninkaan oikean puolison astuvan huonehesen. Tämä lapsukaisen otti kehdestä, nosti sen syliinsä ja antoi sille juomista. Sitten hän tyyntyä pöyhieli, laski lapsen taas vuoteelle ja pani peitoksi pienen hyöhen-tyynyn. Eikä hän myöskään metsä-kauristansa unhoittanut, vaan meni nurkkaan, missä se makasi ja silitteli sen selkää. Tuon tehtyänsä palasi hän, mitään puhumata, ulos ovesta. Seuraavana aamuna lapsen hoitaja kysyi vartioilta, oliko yöllä ketään liikkunut linnassa, mutta he vastasivat: "ei suinkaan, sillä emme ole ketäkään nähneet." Täten hän sitten tuli monena yönä eikä siinä sanaakaan hiiskunut; lapsen hoitaja hänen kyllä aina näki, mutta ei uskaltanut kellekkään siitä puhua mitään.

Kun nyt tuosta näin oli kulunut jonkun aikaa, rupesi kuninkaanna eräänä yönä puhumaan ja lausui:

"kuinka kauris voi ja mun lapseni?
Kaksi kertaa vain tänne matkani."

Lapsen hoitaja ei hänelle mitään vastannut, mutta kun aave oli kadonnut, meni hän kuninkaan luoksi ja kertoi hänelle kaiken. Kuningas huudahti: "oi ihmettä! mitä tuo tietää! tahdompa itse valvoa lapsen luona tulevan yön." Illalla hän myös menikin lasten-kamariin, ja sydän-yöllä tuo aave sinne taas ilmaantui sanoen:

"kuinka kauris voi ja mun lapseni? yksi kerta vain tänne matkani;"

sekä vaali sitten lasta, kuten tavallisesti oli tehnyt, ennenkuin hän katosi. Kuningas ei arvannut häntä puhutella, mutta oli myöskin seuraavana yönä valvomassa. Aave silloin lausui:

"kuinka kauris voi ja muu lapseni? ah ei konsanaan tänne matkani!"

Nytpä kuningas ei enään saanut mieltänsä maltetuksi, vaan riensi aavehen luoksi sanoen: "varmaankaan sinä et ole kukaan muu, kuin minun rakas puolisoni!" Tähän aave vastasi: "niimpä toden tottakin, sinun oma puolisos minä olen," ja samassa silmän räpäyksessä hän Jumalan armosta taas heräsi henkihin sekä seisoi nyt siinä verevänä, raittihina ja terveenä. Sitten hän kuninkaalle kertoi, minkä ilki-työn tuo häijy noita tyttärinensä oli hänelle tehnyt. Kuningas heidät jätti oikeuden tuomittavaksi, ja molemmat he myös tuomittiin. Tytär vietiin metsään, jossa pedot hänen raatelivat ruo'aksensa, mutta noita-akka viskattiin roviolle poltettavaksi sekä heitti siinä kurjan henkensä. Ja kun hän tuhaksi oli palanut, muuttui myöskin metsä-kauris saaden taas entisen ihmis-muotonsa; mutta sisar ja veli elivät sitten onnellisina yhdessä, kunnes viimein Tuoni heidät korjasi tupihinsa.

10.

Kolme pikku miestä metsässä.

Oli muinoin mies, jolta kuoli vaimo, sekä vaimo, jolta kuoli mies; miehellä oli yksi tytär ja myöskin vaimolla oli yksi tytär. Tytöt, jotka olivat tuttuja keskenänsä, kävivät kerran yhdessä kävelemässä ja tulivat sitten vaimon huonehesen. Silloin tämä sanoi miehen tyttäreille: "kuuleppas, kerro sinä isälles, että minua haluttaisi hänen avio-puolisoksensa; sitten sinä joka aamu saat maitoa peso-veden verosta ja viiniä juotavakses, mutta minun oman tyttäreni täytyy pestä itsensä vedellä, ja ainoastansa vettä hän saapi juodaksensa." Kotia tultuansa kertoi tyttö isälleen, mitä vaimo oli puhunut. Mies silloin virkkoi: "mitä minun toki tulee tehdä? onhan naineella ilonsa, vaan hän myöskin tuskat tietää." Viimein, koskei ukko mihinkään päätökseen päässyt, riisui hän saappaan jalastansa ja sanoi: "ota tämä saapas, jossa on läpi pohjassa, vie ylisille ja ripusta se tuonne isoon vaarnaan sekä kaada sitten siihen vettä. Jos siinä vesi pysyy, tahdon taas mennä naimisiin, mutta jos tuo lävestä valuu, empä toki menekkään." Tyttö teki, kuten häntä oli käsketty; mutta vesi läven veti umpehen, ja saapas piankin tuli täpö täyteen. Hän sitten isällensä ilmoitti, mitenkä oli käynyt. Tämä tuosta itse kapusi sinne ylös katsomaan, ja nähtyänsä tytön olevan oikeassa läksi hän leskeä kosimaan, eikä aikaakaan, johan häät kosimisen lopuksi.

Kun seuraavana aamuna tytöt vuoteeltansa nousivat, oli siinä miehen tyttärtä varten maitoa peso-

veden verosta ja viiniä juotavaksi, mutta vaimon tytärtä varten paljasta vettä sekä pesemisen varalle että myöskin juomaksi. Toisena aamuna oli kummankin vuoteen vieressä vettä juotavaksi sekä vettä peso-vedeksi. Ja kolmantena aamuna oli miehen tytärtä varten vettä pantuna sekä juomaksi että myöskin pesemisen varalle, mutta vaimon tytärtä varten maitoa peso-veden verosta sekä viiniä juotavaksi, ja sillensä se vastakin jäi. Vaimo tuli tytär-puolensa veri-viholliseksi ja oikeimpa pani parastansa tehdäkseen hänen oltavansa päivästä päivään yhä tukalammaksi. Akan myöskin kävi kateeksi, että tytär-puoli oli ihana ja suloinen, mutta hänen oma tyttärensä inhoittavan ruma.

Kerta talvella, milloin maa oli kiven-kovassa roudassa sekä vuoret ja laaksot paksussa lumi-peitteessä, vaimo paperisen hameen teetettyänsä kutsui tyttöä tykönsä ja lausui: "pue tuo hame ylles ja lähde metsähän sekä nouda sieltä minulle mansikoita kopallinen; minun niitä kovasti tekee mieleni:" "Voi! mahdottomimman mahdotonta tuo varmaankin!" vastasi tyttö, "eihän talvella mansikoita kasva, maa on roudassa ja lumi kaikki kasvit peittää. Ja minkä tähden minun pitää paperi-hameessa menemän? onhan tuolla ulkona niin kylmä, että jopa sylkikin pakkaa suuhun jäätymään, tuuli paperisen vaattehen läpitse pääsee ja orjan-tappurat sen repivät yltäni ihan repaleiksi." "Vai koetathan vielä vastustella!" kiljasi äiti-puoli, "korjaa sinä täältä koipes pikimmän kautta äläkä minulle silmiäs näytä ennen, kuin tänne olet mansikoita tuonut täyden kopallisen." Sitten hän tytölle antoi pikku palasen kovaa leipää, sanoen: "tuossa runsaastikkin yhden päivän vara, vaikka sitä aamusta iltaan syödä nakertelisit", sekä itseksensä ajatellen: "tuolla ulkona hän varmaankin viluhun ja nälkään kuolee eikä ikinänsä enään palaa nähtäviini."

Nyt totteli tyttö, puki paperi-hameen yllensä ja läksi menemään koppanen kädessä. Yltä ympäri kaikkialla lumi maan peitteli eikä pienintäkään viheriäistä kortta ollut missään nähtävissä. Metsään tultuansa huomasi hän pienen tupasen, jonka akkunasta kolme pikku miestä tirkisteli. Hän meni tuonne ja koputti ovea, toivottaen hyvää päivää. Miehet käskivät tytön sisälle, ja tämä astui huonehesen sekä meni istumaan rahille kiukaan viereen, siellä lämmitelläksensä ja suurusta haukatakseen. Nytpä pikku miehet sanoivat: "anna meillekin murunen." "Aivan halusta," vastasi tyttö, jakoi pienen leipä-palansa kahtia ja antoi heille toisen puolen. He sitten kysyivät: "mitäs sinä näin sydän-talvella täällä metsässä kuljeskelet ohuissa vaatteissas?" "Voi," virkkoi hän vastaukseksi, "minun täytyy hakea tämä koppa mansikoita täytehen enkä tohdi ennen palata kotia, kuin on marjat koppasessa." Kun hän sitten oli saanut leipänsä syödyksi, nuot pikkaraiset hänelle luudan antoivat sanoen: "lakaise tällä lumi pois taka-oven edustalta." Mutta tytön ulkona ollessa nuot keskenänsä haastelivat: "mitä hänelle lahjoittaisimme, koska hän on noin nöyrä ja hyvä sekä antoi meille puolen leivästänsä." Silloin sanoi ensimmäinen: "minulta hän sen lahjan saapi, että hän joka päivä yhä ihanammaksi tulee." Toinen taas lausui: "minä puolestani hänelle sen lahjoitan, että kulta-rahoja aina hänen suustansa putoo, milloinkaan hän vain sanankin sanoo." Ja kolmas tuohon lisäsi: "minä hänelle lahjaksi annan sen, että hän on kuninkahan saava puolisoiksensa."

Mutta tyttö teki, mitä pikku miehet olivat käskeneet sekä lakaisi luudalla lumen pois tuon pienen huonehen takaa — ja mitäpäs arvelet hänen sieltä löytäneen? — ihan kypsiä mansikoita, jotka tumman-punaisina tulivat lumen alta näkyviin. Nytpä hän kovin iloissaan poimi koppasensa täyteen, kiitti noita mies-pikkaraisia sekä juoksi kotia, viedäkseen marjat äiti-puolelle. Kun hän tupahan tultuaan "hyvää iltaa" sanoi, poukahti kohta kulta-raha hänen suustansa laattialle. Sitten hän kertoi, miten hänen oli metsässä käynyt, mutta joka sanalta, minkä hän lausui, putosi kulta-rahoja hänen suustansa, jotenka piankin peittivät tuvan koko laattian. "Noh voi tavatonta," huusi sisar-puoli, "tuopa vasta röyhkeää ylpeyttä tuommoinen rahojen viskeleminen!" mutta salaa hänen kävi kateeksi, ja rupesipa häntä itseänsäkin haluttamaan tuonne metsään rahoja noutamaan. Äiti kuitenkin kielsi sanoen: "älä lähde, tyttö rakkahimpani, ilma on kovin kylmä, sinä siellä varmaankin vilustuisit." Mutta koska tytär ei hänelle hengen rauhaa heittänyt, suostui äiti tuohon viimein, teetti uhkeat turkit, puetti net tytön ylle sekä antoi hänelle evääksi voita-leipää ja makeita kakkuja.

Tyttö meni metsään ja suoraa-päätä tuota pientä tupasta kohden. Nuot kolme pikku miestä sieltä taas kurkisteli, mutta hän ei heitä tervehtinyt, vaan kömpi, heihin edes katsahtamattakkaan, sisälle tupahan, meni uunin ääreen istumaan sekä rupesi siinä syömään voita-leipäänsä ja kakkujansa. "Anna meille tuosta pikku riikunen," huusivat kääpiöt, mutta tyttö vastasi: "tuskimpa itsellenikään riittää, mitä siinä sitten muille annettavaa?" Kun hän oli syömästä päässyt, sanoivat miehet: "seh siinä luuta, lakaise sillä tuolta ulko-puolelta perä-oven edusta puhtahaksi." "Mitä vielä!" saivat vastaukseksi, "lakaiskaa itse, enhän minä ole teidän palvelus-piikanne." Sitten nähtyänsä, etteivät he hänelle mitään aikoneet lahjoittaa, läksi hän ulos ovesta. Pikku miehet silloin keskenänsä haastelivat: "mitä nyt hänelle antaisimme, koska hän on noin pahan-tapainen ja häijy-sydämminen sekä niin kateellinen, ett'ei hän muille suo mitään hyvää?" Ensimmäinen sanoi: "minä sen lahjoitan, että hän päivästä päivään rumenemistansa rumenee." Toinen lausui: "sepä minun lahjani, että joka sanalta, minkä hän puhuu, ojakonna hänen suustansa kopsahtaa." Kolmas virkkoi: "senhän minä annan että kova, kurja kuolema hänen viimein perii." Tyttö taas tuolla ulkona haki mansikoita, mutta kosk'ei niitä nimeksikään mistään löytynyt, palasi hän vihoissansa kotihin. Ja kun hän sitten suutansa aukaisi, kertoakseen äidillensä,

miten hänen oli metsässä käynyt, kiepsahti joka sanalta suusta ojakonna, josta kaikki häntä rupesivat inhoamaan.

Nyt suuttui äiti-puoli vielä häijymmäksi eikä muuta enään ajatellut, kuin mitenkä hän jos jommoistakin mieliharmia saattaisi miehen tyttäreille, joka päivästä päivään tuli yhä ihanammaksi. Viimein otti hän kattilan, asetti sen tulelle ja rupesi siinä lankoja kiehuttamaan. Kun langat olivat kiehutetuksi tulleet, ripusti hän net tuon tyttö paran selkähän, antoi hänelle kirveen ja käski hänen rientää joen jälle, hakata jäähän avannon sekä siellä viruttaa langat. Tyttö totteli, meni, mihin häntä oli käsketty, ja rupesi jäähän avantoa hakkaamaan, mutta hänen siinä hakatessansa, tuli komeat vaunut kulkein ja niissä istui kuningas. Vaunut pysähtyivät ja kuningas kysäsi: "kuka sinä, lapsukaiseni, olet ja mitäs tuolla toimielet?" "Minä olen turvaton tyttö raukka, joka täällä lankoja viruttelen." Silloin kuninkaan tuli häntä surku, ja nähtyänsä, miten ihanan ihana tuo tyttönen, kysyi hän häneltä: "tahtoisitko tulla mukahani?" "Oi aivan halustakin," tämä vastasi, sillä hän oikein ihastuksiin joutui, kun kuuli pääsevänsä äidin ja sisaren nähtävistä.

Tyttö siis vaunuihin nousi ja läksi pois kuninkaan kanssa, ja kun he linnaan olivat tulleet, pidettiin loistavat häät, kuten nuot pikku miehet lahjojaan luvattessansa olivat ennustaneet. Vuoden kuluttua kuninkaan nuori puoliso pojan synnytti, ja kuultuansa tuota onnea kehuttavan tuli äiti-puoli tyttärinensä linnaan, ikään-kuin käydäksensä kuninkaanna katsomassa. Mutta kun kerta kuningas oli lähtenyt ulos eikä muita ketään ollut huoneessa, kaappasi tuo akka häijykäs kuninkaanna päästä ja tytär häntä sääristä sieppasi, ja yhdessä hänen nyt nostivat vuoteelta sekä viskasivat akkunasta alas linnan ohitse juoksevaan virtaan. Sitten tytär ilkiö vuoteelle laskeutui, ja äiti hänen niin visusti peitti, ett'ei päätäkään näkynyt. Kun sittemmin kuningas palattuansa huonehesen aikoi puolisoansa puhutella, kuiskasi akka: "hiljaa, hiljaa, nyt ei sovi puhua, hän kovasti hikoilee, tänään teidän pitää jättämän hänet rauhaan." Kuningas ei mitään pahaa aavistanut, vaan läksi pois sekä palasi vasta seuraavana aamuna, ja kun hän sitten puolisoansa puhutteli ja tuo makaava vastasi, patkähti tämän suusta joka sanalta ojakonna kultarahan verosta, jommoinkin aina ennen oli hänen puolisonsa suusta suikahtanut. Hän silloin kysyi, mitä tuo tiesi, mutta akka vastasi sen olevan kovan hikoilemisen synnyttämää, joka piankin taas muuttuisi entisellensä.

Mutta yöllä näki kyökki-poika sorsan tulevan uiden solkku-ränniä pitkin ja kuuli sen sanovan:

"nukutko, kuningas? vai ootko valveillas?"

sekä, kun ei vastausta kuulunut, tuohon lisäävän:

"mitä vieraani tehnevät?"

Silloin vastasi poika:

"unen helmoissa lepäävät."

Sitten sorsa vielä kysäsi:

"miten lapseni laita nyt?"

ja sai tähän vastaukseksi:

"kehtohonsa on viihtynyt."

Nytpä se kuninkaannan muotoon muuttuneena meni lapsen luoksi, antoi sille juotavaa, pöyhi sen vuodetta ja peitti sitä visusti, mutta sitten hän taas sorsaksi muuttui ja ui pois solkku-ränniä pitkin. Näin hän linnassa kävi kahtena yönä, mutta kolmannen kerran siellä käydessänsä puhui hän kyökki-pojalle: "mene jo sano kuninkaalle, että hän tänne tulisi, ottaisi mukaansa miekan ja kynnyksellä seisoen sillä kolmasti sivaltaisi pääni päällitse." Kyökki-poika silloin kuninkaan luo juoksi ja ilmoitti hänelle tämän; kuningas sitten kohta sinne riensi sekä sivalsi kolmasti miekallansa aavehen pään päällitse, ja kun hän kolmannen kerran oli tämän tehnyt, seisoi hänen edessänsä siinä hänen puolisonsa elävänä, pulskeana ja terveenä kuten ennenkin.

Nyt kuningas vasta ihastui, mutta kätki puolisonsa erähäsen kamariin sunnuntaiksi, jolloinka lapsi oli kastettava. Ja kun se oli kastettuna, kysyi hän: "mitä ansaitsee se ihminen, joka toisen ottaa vuoteelta ja viskaa vetehen?" "Eipä parempaa palkkaa tuommoinen ilkiö," vastasi akka, "kuin että hänet pistetään piikki-tynnynriin, joka vuorelta alas vetehen vieritetään." Silloin sanoi kuningas: "sinä olet itse julistanut oman tuomios," ja käski palvelioitansa tuomaan tuollaista tynnyriä; semmoinen sitten tuotiinkin, akka tyttärinensä pistettiin sinne, pohja naulattiin kiinni ja tynnyri laskettiin vierimään vuorelta alas virtahan.

Kolme kehrääjä-akkaa.

Oli muinoin laiska tyttö, joka ei kehrätä viitsinyt, eikä äiti häntä tuohon työhön saanut, vaikka kuinkakin kehoitti. Viimein äidiltä loppui mielen-maltilti ja hän kerran suuttui niin kovasti, että löi tyttöä, josta tuo rupesi ääneensä itkemään. Juuri silloin osasi kuninkaan puoliso kulkea sieltä sivuitse ja porun kuultuansa käski tämä pysäyttää hevoset, meni huonehesen sekä kysyi äidiltä, miksi hän tytärtään niin kovin rankaisi, että paha parkuna kadulle kuului. Vaimo ei silloin kehdannut kertoa, mitenkä hänen tyttärensä oli laiska, vaan sanoi: "minä en millään saa häntä kehräämästä, vaan yhä aina hän rukkiansa hyrryttelee, ja minä olen köyhä enkä kykene hänelle pellavia tarpeeksi hankkimaan." Tähän kuningatar vastasi: "minusta ei mikään ääni suloisempi, kuin rukin-pyörän hyrinä, enkä koskaan ole paremmalla tuulella, kuin tuota kuullessani; laskekaa tyttärenne minun mukahani linnaan, eipä minulta pellavia puutu, vaan kyllä tyttö siellä kehrätä saapi vaikka kuinkakin paljon." Äiti tästä aivan ihastui ja kuningatar otti tytön mukaansa. Heidän sitten tultuansa linnaan tämä tyttösen saatti kolmeen kamariin, jotka laattiasta kattoon olivat mitä hienoimpia pellavia täpö täynnänsä. "Kehrää nyt minulle nämät pellavat," sanoi hän, "ja kun tuo työ on sinulta valmistunut, saat vanhimman poikani puolisoskes; vaikka sinä olet köyhä, en minä siitä huoli, sinun väsymättömässä ahkeruudessa on kyllä myötäjaiset oivallisetkin." Tyttö pahanpäiväisesti pelästyi, sillä olipa vallan varma, ett'ei hän noita pellavia saisi kehrätyksi, vaikka hän kolmenkin sadan vuoden vanhaksi eläisi ja joka päivä aamusta iltaan olisi ahkerimmassa työssä. Yksikseen jäätyänsä rupesi hän sentähden itkemään ja istui sitten siinä itkein sekä työhön ryhtymätä koko kolme päivää. Neljäntenä päivänä tuli kuningatar ja rupesi nähtyänsä, ett'ei vielä mitään ollut kehrättyä, tuota kummastelemaan, mutta tyttö itseänsä sillä puolusteli, että hän äitinsä kotoa kovin kaipasi, josta syystä häneltä oli mahdottomaksi käynyt mihinkään toimeen ryhtyminen. Tämä kuningattarelle mieleen, mutta lähteissänsä hän sanoi tytölle: "huomenna sinun pitää ruveta työhön."

Kun sitten tyttö taas oli yksinänsä, eipä hän ollenkaan ymmärtänyt, mikä nyt neuvoksi, ja astui huolissansa akkunan ääreen. Silloin hän näki kolme vaimoa tulevan, joilla oli yhdellä leveä lättä-jalka, toisella niin iso ala-huuli, että se leu'an peräti peitti, jopa roikkui alemmaksikin, ja kolmannella tavattoman leveä peukalo. Nämät pysähtyivät akkunan eteen, katsahivat sinne ylös ja kysyivät tytöltä, mikä häntä vaivasi. Hän heille valitti tuskansa ja he hänelle apuansa tarjosivat sanoen: "jos lupaat käskeä meitä häihis, etkä häpee meidän seuraamme, vaan kutsut meitä tädikses ja lasket meidät hää-pöytähän istumaan, kyllä me sinun puolestas nuot pellavat piankin kehräämme." "Aivan mielelläni minä tuon teen," vastasi tyttö, "tulkaa vain sisälle ja ryhtykää pian työhön." Sitten laskei hän nuot eriskummaiset vaimot sisälle ja teki heille tilaa ensimmäiseen kamariin, jonne istumaan menivät, kehruutyötänsä kohta alkaen. Yksi lankaa veti kuontalosta ja polki rukkia, toinen lankaa kasteli, kolmas sitä kiersi sekä löi sormellaan pöytähän, ja joka lyönniltä putosi laattialle mitä hienoimpia lankoja kaksikymmentä pasmallista. Kuningattarelta tyttö nuot kolme kehrääjää salasi ja näytteli, milloinkaan vain tämä kävi siellä, hänelle aina, miten lankoja oli kosolta karttunut, eikä kuningatar kiitosta säästänyt. Kun ensimmäisestä kamarista kaikki oli kehrätty, mentiin toiseen sekä sitten kolmanteen, ja piampa sieltäkin pellavat loppuivat. Nyt jätti nuot kolme vaimoa tytön hyvästi, sanoen lähteissänsä: "älä vain unhoita, mitä olet meille luvannut, sillä jos sanassas pysyt, siitä onnesi alku."

Kun tyttö kuningattarelle oli näyttänyt pellavista tyhjät kamarit sekä tavattoman suuret lankakasansa, rupesi tämä häitä valmistamaan ja sulhanen siitä oli iloissansa, että hän näin kätevä ja ahkeran puolison saisi, sekä kehui kovasti morsiantansa. "Minulla on kolme tättiä," sanoi tyttö, "ja koska he minulle ovat paljon hyvää tehneet, en mielelläni soisi heitä onneni päivänä unohdetuiksi; sallikaa siis, että heitä häihin kutsun ja että heidät juhla-pöytään lasketaan." Kuningatar ja ylkä tähän suostuivat. Kun sitten pidot alkoivat, nuot kolme vanhaa neitsyttä kummallisessa pu'ussa salihin astui, ja morsian heille lausui: "terve tultuanne, rakkaat tätiseni!" "Hyi tuollaisia rumia sukulaisia," ylkä mutisi. Sitten hän lättä-jalkaista lähestyi ja kysäsi: "mistä teille tuommoinen leveä jalka?" "Rukin-polkemisesta, rukin-polkemisestä," akka vastasi. Ylkä tuosta meni toisen tykö ja kysyi häneltä: "mistä teille tuo kamalan pitkälle alapäin roikkuva huuli?" "Langan-kastamisesta, langan-kastamisesta," tuli vastaukseksi. Nytpä hän kysyi kolmannelta: "mistä teille tuommoinen tavattoman leveä peukalo?" "Langan-kiertämisestä, langan-kiertämisestä," vaimo vastata tokasi. Silloin prinssi pelästyneenä huudahti: "älkөөn sinä ilmaisna ikänä ihana morsiameni enään kajotko rukkihin!" Näimpä tämä sitten pääsi tuosta ikävästä kehräämisestä.

Synkässä metsässä asui köyhä halon-hakkaaja vaimoinensa lapsinensa; noita lapsia oli kaksi, Hannu niminen poika ja Maiju niminen tyttö. Ukolla oli elanto niukassa, ja kerran, kun kova kato-vuosi maakuntaa rasitti, ei hän enään saanut perheellensä joka-päiväistä leipää hankituksi. Tuosta huolestuneena hän illalla suruissansa vuoteellaan väentelihe, huokaili ja sanoi vaimollensa: "mikähän viimein tästä lopuksi? kuinka saanemme elätetyksi nuot lapsi raukkamme, koska ei meillä enään ole itsellämmeäkään suuhun pantavaa?" "Kyllä minä neuvon tiedän, ukkoseni," vastasi vaimo, "huomen-aamulla ani varahin viemme lapset ulos tiheimpään metsähän, sinne heille valkean viritämme, annamme kumpaisellekin leipä-palasen, lähdemme sitten työhömme ja jätämme heidät tuonne. He eivät enään osaa takaisin kotia ja näin olemme heistä päässeet." "Mahdotonta, akkaseni," sanoi mies, "tuohon en suinkaan suostu; enhän minä lapsiani raskisi metsään jättää yksiksensä, pahat pedot heidät kohta raatelisivat saaliiksensa." "Voi sinuas, tyhmää houkkioa," vaimo väitteli, "kaikkein neljän meidän siis täytyy nälkään kuolla; kyllähän sinun siis jo sopii ruveta lautoja höyläämään ruumiin-arkkujen varalle," eikä ukolle hengen rauhaa heittänyt, kunnes hänen vihdoin sai suostumaan. "Mutta noita lapsi raukkoja minun kuitenkin käy sääliksi," valitteli mies parka.

Myöskin molemmista lapsista oli nälkä unen karkoittanut, he makasivat hereillä sekä kuulivat, mitä äiti-puoli puhui isälle. Maiju katkerasti itki ja sanoi Hannulle: "nyt olemme vallan hukassa." "Ole ääneti, Maijaseni," Hannu vastasi, "eipä liioin suremisen syytä, kyllä minä neuvon tiedän." Ja kun vanhemmat olivat nukkuneet, nousi poika vuoteeltansa, puki takin yllensä, aukasi ali-oven sekä hiipi ulos pihalle. Siellä kuu kirkkaasti kumotti ja huoneen edustalla valkoiset pii-kivet ikään-kuin hopealta hohtivat. Hannu maata kohden kumartui ja pisti noita taskuihinsa niin monta, kuin mitä vain sai niihin mahtumaan. Sitten palasi hän huonehesen ja sanoi Maijulle: "ole huoleti, sisarueni, ja nuku rauhaan. Jumala ei ole meitä hylkäävä," sekä laskiye taas vuoteellensa.

Päivän koittaessa, jo ennen auringon noustua, tuli vaimo ja herätti molemmat lapset: "nouskaa pois, te laiskurit, me ai'omme mennä metsään, puita noutamaan." Sitten hän kummallekin antoi leipä-palasen, sanoen: "tuossa on teille päivälliseksi, mutta älkää ennen sitä syökö, sillä muuta ette enään saa." Maiju leivän otti vyö-liinaansa, koska Hannun oli taskut kiviä täynnänsä. Sitten kaikin yhdessä läksivät metsähän. Hetkisen heidän kuljettuansa Hannu hiukan pysähti kurkistaen taaksensa kotoa kohden, ja tätä tekoa hän sitten teki tuon tuostakin. Isä huusi: "hoi Hannu, mitäs sinne jätt töllötteleämään? varo selkääsi ja korjaa koipias." "Isä kulta," Hannu vastasi, "katselen valkoista kisuani, joka tuvan katolla istuu, minulle jää-hyvästis sanoen." Tähän vaimo virkkoi: "sinä vasta hupsu, eihän siinä kissa mikään, se vain aamu-auringon valaisema savu-torvi." Mutta Hannu ei ollutkaan kissaa katsellut, vaan joka kerta ottanut taskustansa ja heittänyt polulle yhden noista kiiltävistä kivistänsä. Heidän sitten kau'as metsään ennätettyänsä isä virkahti; "ruvetkaatte nyt, lapset, puita kokoomaan, minä valkean ai'on tehdä, ett'ei teidän tulisi vilu." Hannu ja Maiju nyt risuja kokosivat koko aimo kasallisen. Sitten risut sytytettiin palamaan, ja liekkien päästyä oikein leimahtelemaan sanoi vaimo: "laskekaatte nyt, lapsukaiseni, maata valkean viereen ja levätkäätte siinä, me menemme metsään puita hakkaamaan ja työstä päästyämme palaamme tänne, teitä noutamaan."

Hannu ja Maiju valkean ääressä istuivat, ja kun tuli päivällisen aika, söivät kumpanenkin leipä-palasensa. Ja koska yhä kirveen-ääntä kuului, luulivat isän vielä olevan lähistössä. Mutta eihän tuo kirveen kalketta ollutkaan, vaan olipa se kuivaan puuhun sidottu oksa, jota tuuli sinne tänne heilutteli. Kun he siinä näin olivat kauan istuneet, väsymys heidän silmänsä ummisti, ja he sikeään uneen nukkuivat. Viimein kun heräsivät, oli jo pilkko pimeä. Maiju hyrähti itkemään ja sanoi: "kuinka nyt enään osaamme metsästä kotia?" Mutta Hannu häntä lohdutteli: "malta vain mieles kappaleen aikaa, kunnes kuu nousee, silloin kyllä käypä meiltä kotihin osaaminen." Ja kun sitten täysi-kuu oli nousut taivahalle, otti hän sisartaan kädestä ja läksi astumaan sitä tietä, jota pii-kivet, välkkyen ikään-kuin äsken tehdyt hopearahat, hänelle osoittivat. Koko yön käytyänsä pääsivät lapset päivän koittaessa viimeinkin isänsä huoneen portahille. He ovea koputtivat, ja kun vaimo herättyänsä huomasi siellä Hannun ja Maijun olevan, kiljasi hän heille: "te lapsi lurjukset siinä! mitä näin kau'an olette metsässä maata loikutelleet? me jo arvelimme, ettette enään palaisi kotia ollenkaan." Mutta isä oli iloissansa, sillä kovasti oli se hänen omaa-tuntoansa vaivannut, että hän noin oli jättänyt lapsensa metsään yksiksensä.

Eipä aikaakaan, jopa jälleen kova kurjuus kaikkialla, ja lapset eräänä yönä kuulivat äidin maattessansa sanovan isälle: "taas on meiltä kaikki ruoka suden suussa, leipää enään on ainoastansa puoli kyrsänen ja sitten tulee lorun loppu. Lapsien täytyy tiehensä, viekäämme heidät edemmäksi metsään, jotta eivät enään kotia osaisi takaisin, muutoin me aivan auttamattomiin joudumme." Miehen mielestä tuo kovin kamalalta tuntui ja hän ajatteli: "parempi toki se, että lapsilles antaisit vaikka viimeisenkin leivän-murun." Mutta vaimo ei hänen puheitansa ottanut kuullakseenkaan, vaan torui ja soimasi häntä alin-omaa. Joka kerran a:n on sanonut, kyllä se pian e:henkin ehtii, ja koska ukko jo yhden erän oli akkansa mieliksi myöntynyt, täytyi hänen taipua vielä toisenkin kerran.

Mutta lapset nytkin osasivat olla hereillä ja kuulivat koko keskustelun. Vanhempiansa nukuttua Hannu taas nousi vuoteeltaan, lähteäksensä ulos pii-kiviä noukkimaan, kuten menneelläkin kertaa,

mutta vaimo oli oven lukinnut eikä Hannulta siis käynyt pihalle pääseminen. Sisartansa hän kuitenkin lohdutteli sanoen: "älä itke, Maijuseni, vaan nuku huoletti, kyllä Jumala armias meitä auttaa."

Aamulla varahin tuli vaimo ja ajoi lapset vuoteelta. Kumpikin he saivat leipä-palასensa, mutta tuopa nyt oli paljon pienempi, kuin mitä entis-kerralla annettiin. Kun sitten metsähän mentiin, Hannu leivän murensi taskussansa, pysäsi tuon tuostakin ja heitti maahan murusen. "Mitäs sinä, Hannu, siinä töllistellen seisoskelet," ärjäsi isä, "tule tiehes." "Minä kurkistelen kyyhkystäni, joka tuolla istuu katolla ja jää-hyväisiänsä minulle noikkailee," vastasi poika. "Hassu sinä." sanoi vaimo, "mikähän kyyhkynen siellä, tuohan on savu-torvi, jota aamuinen aurinko valaisee." Mutta Hannu vähitellen pudotti kaikki leivän-palat polulle.

Vaimo vei lapset metsähän edemmäksi, kuin missä milloinkaan olivat ennen käyneet. Sinne taas tehtiin iso valkea ja äiti sanoi: "jääkää nyt tänne istumaan, ja jos teitä väsymys rupee vaivaamaan, sopii teidän nukkua vähäksi aikaa; me lähdemme metsään puita hakkaamaan, mutta illan tultua, kun työstä pääsemme, palaamme tänne takaisin, teitä noutamaan." Päivän jouduttua puolille, jakoi Maiju leivästänsä toisen puolen Hannulle, joka oli omansa ripoittanut tielle. Sitten lapset nukkuivat, ja jopa ennätti ilta, vaan ei ketään kuulunut noita raukkoja noutamaan. He vasta heräsivät, kun yö jo oli pimennyt, ja Hannu Maijua lohdutteli sanoen: "maltappas vain, Maijuseni, kunnes kuu nousee, silloin näemme leivänmurut, joita polulle ripoittelin, net meitä kotihin johdattavat." Kuun noustua sitten läksivät liikkelle, mutta eivätpä leivän-murujaan enään löytäneetkään, sillä lintuja kedolla ja metsässä lenteli tuhansittain, ja nämähän olivat noukkaansa nokkineet nuot muruset. Hannu Maijulle sanoi: "kyllä vielä kotia osaamme," mutta eivät osanneetkaan. He koko yön kävelivät sekä vielä seuraavan päivänkin aamusta iltaan saakka, mutta ainahan vain metsää kesti, ja jopa nälkä heitä rupesi kovasti vaivaamaan, sillä eivät ollehet muuta saaneet syötäväksensä, kuin mitä marjoja maasta vähäsen löysivät. Ja koska he olivat niin väsyksissäänsä, että tuskin enää jaksoivat pystyssä pysyä, panivat erähän puun suojaan maata ja nukkuivat sinne.

Jo nyt oli kolmas aamu siitä, jona olivat isänsä mökistä lähteneet. Taas he astelemaan rupesivat, mutta eksyivät aina vain yhä edemmäksi metsähän ja jo olivat aivan nääntymäisilläänsä. Puoli-päivän aikoihin näkivät oksalla istuvan kauniin lumi-valkian pikku linnun, joka niin suloisesti lauleli, että he sitä kuuntelemaan pysähtyivät. Sitten se siipiänsä kohottaen lentää lehahteli heidän edeltänsä ja he samaa suuntaa läksivät astumaan, kunnes näkyi pikku tupanen, jonka katolle lintu istahti, ja lähemmäksi tultuansa lapset huomasivat seinien olevan leivästä sekä katon kakuista kyhättynä, mutta sulasta sokerista akkunojen. "Nyt suuta oikein sukikaamme, koska kerrankin on kelpo ateria saatavissa," sanoi Hannu. "Minä katosta syön kappaleen, syö sinä, Maiju, akkunasta, sillä se makeimmalta maistunee." Poika kätensä kurotti sekä mursi katosta itselleen palasen, koettaaksensa, miltä tuo tulisi, ja Maiju ruutua nakertelemaan rupesi. Silloin tuvasta kimeä ääni huusi:

"kopsis, kopsis, kopistaa! kukapa akkunaa koputtaa?"

ja lapset vastasivat:

"tuuli, tuuli, taivon lapsi,"

sekä söivät vain syömistäänsä, äänestä sen enempää huolimata. Hannu, jonka mielestä katto aivan oivalliselta maistui, repi itsellensä siitä ison palan ja Maiju kiskoi kokonaisen ympyräisen ruudun irti, meni istumahan ja rupesi sitä syödä hotkottelemaan. Silloin ovi äkkiä aukeni ja iki-vanha akka tuli sauvansa nojassa sieltä hiipien. Hannu ja Maiju tuosta niin pahasti pelästyivät, että maahan luikahti, mitä heillä oli hyppysissä. Mutta akka päätäänsä nyykäytti sanoen: "hei, lapsi kullat! kuka teidät tänne on tuonut? tulkaa sisälle ja jääkää minun luokseni, täällä teitä ihana oltava odottaa." Hän otti heitä kädestä ja vei heidät tupahan. Siellä hyvää ruokaa tarjottiin, maitoa ja sokeroittuja pannu-kakkuja, omenia ja pähkinöitä. Sitten heille kummallekin valmistettiin pehmeä, sievä vuode, ja Hannu ja Maiju panivat maata, luullen olevansa taivahissa.

Mutta paljasta teeskentelyä akan ystävällisyys, sillä olipa hän häijy noita, joka lapsia väijyi ja oli leivästä huoneen laatinut, siten saadaksensa noita tykönsä houkuteltuksi. Kuka sitten vain hänen pauloihinsa sattui, sen hän tappoi, keitti ja söi suuhunsa, ja silloin hänen mielestäänsä vasta oikea juhlapäivä. Kun Hannu ja Maiju olivat huonetta lähestyneet, oli hän ilkeän naurun laskenut ja pilkka-suin mumissut: "noh nuot eivät suinkaan kynsistäni pääse." Varkain aamulla jo ennen lasten herättyä, nousi akka vuoteeltansa ja nähdessään, miten molemmat suloisesti siinä lepäsivät pyöreä- ja puna-poskisina hän itseksensä jupisi: "noistapa vasta uhallinen paisti paisuu." Sitten hän lahoilla sormillaan kaappasi Hannun ja kantoi hänet pieneen karsinaan. Poika kyllä pahasti parkui, mutta eipä huutamisesta apua: akka ristikko-ovella karsinan suun sulki. Tuosta meni hän Maijun luoksi, herätti hänet pudistamalla ja ärjäsi: "pian pystyhyn, sinä laiskuri! Sinun pitää mennä noutamaan vettä sekä sitten keittää jotakin hyvää veljelles, joka syöttö-aikana läätissä istuu. Ja kun hän on oikein lihavaksi lihonnut, minä hänen syön suuhuni." Maiju rupesi katkerasti itkemään, mutta turhaan hän siinä porasi, hänen täytyi tehdä, mitä tuo noita häijykäs vaati.

Nyt Hannu paralle mitä parahinta ruokaa keitettiin, mutta Maiju ei muuta saanut kuin äyriäisen kuoria. Joka aamu akka hiipi karsinan edustalle ja huusi: "Hannu kuules, pistä tänne sormes, tunnustellakseni, joko sinuun lihaa rupeaa karttumaan." Mutta Hannu pienen luun pisti ristikosta, eikä huono-silmäinen akka tuota huomannut, vaan luuli sen Hannun sormeksi sekä ihmetteli, ett'ei se ollenkaan lihoamista tehnyt. Näin kului neljä viikkoa ja Hannu yhä vielä pysyi yhtä laiha, mutta nyt pä akalta loppui mielen-maltti, eikä hän enään kestänyt enempää odottamista. "Hoi Maiju," hän tytölle huusi, "mene vilppahasti vettä noutamaan. Hannu olkoon lihava taikka laiha, huomenna minä hänet tapan ja keitän." Surusta sortuneena sisar raukka vedelle läksi ja kyyneleitä viljavaltal valui hänen poskillensa. "Armias Jumala, auta meitä!" hän huudahti, "voi jospa sentään pedot olisivat metsässä meidät syöneet, silloin olisimme kumminkin yhdessä kuolleet." "Heitä hiiteen nuot lorusi," tiuskasi akka, "ei niistä kuitenkaan apua lähde vähintäkään."

Aamulla varahin Maijun täytyi mennä valkeaa tekemään ja vesi-kaattilaa nostamaan tulelle. "Ensiksi leipokaamme," virkkoi akka, "jo on uuni lämmitettynä ja taikina vastattuna." Tämän sanottuansa lykkäsi hän tyttö paron lähelle uunin-suuta, josta korkealle leiskahteli tulen-liekit. "Könni tuonne sisälle," sanoi noita, "koettamaan, onko uuni tarpeeksi kuuma, että meidän sopii sinne pistää leivät." Ja sepä hänellä mielessä, että, kun Maiju uunissa kerran olisi, hän pian uunin-suun tukkisi, jotenka tyttö sinne jäisi paistumaan; ja sitten hän hänetkin aikoi syödä suuhunsa. Mutta Maiju kyllä yskän ymmärsi ja virkkoi: "empä tiedä, miten minun on meneteltävä; kuinkahan minä tuonne pääsen sisälle?" "Voi sinuas, tyhmää tölleröistä," akka vastasi, "onhan siinä suuta suuremmankin varalle, senhän luulisi sinunkin näkevän, mahtuisimpa vaikka itsekin siitä sisälle," ja kömpi sitten likemmäksi sekä pisti päänsä uuniin. Silloin Maiju hänen tuuppasi sinne peräti sisähän, paiskasi rauta-oven kiinni ja lykkäsi etehen salvan. Hui miten hirveästi akka nyt rupesi tuolla ulvomaan! mutta Maiju tiehensä juoksi, ja tuo jumalaton noita sinne jäi palamaan, siten saaden surkean surman.

Maiju oiko-päätä Hannun luo riensi, aukasi karsinan oven ja huusi: "Hannuseni, me nyt olemme pelastuneet, vanha noita on kuollut." Hannu, silloin karsinasta kiiruhti, kuten oven au'ettua lintunen häkistä. Nytpä lapset vasta olivat iloissansa, hyppelivät sinne tänne sekä suutelivat toisiansa. Ja koska ei heidän enään ollut mitään pelkäämistä, menivät sisälle noidan huonehesen, jossa oli joka nurkassa arkku helmiä ja kalliita-kiviä täynnänsä. "Nämät toki parempia kuin pii-kivet," huudahti Hannu, pistäin taskuihinsa, mitä vain sai niihin mahtumaan, ja Maiju sanoi: "myös minäkin tahdon jotain viedä kotihini," sekä ajoi vyö-liinansa täpö täyteen. "Mutta nyt kiiruusti rientäkäämme pois täältä noitain-pesästä," muistutti Hannu. Pari tuntia sitten astuttuansa saapuivat ison veden rannalle. "Tästä emme pääse ylitse," sanoi Hannu, "porrasta ei ole näkyvässä eikä siltaa." "Eikä venettäkään," jatkoi Maiju, "mutta tuolla uipi valkoinen sorsa; jos sitä pyydän apuun, kyllä se meidät toiselle puoleen saattaa," sekä huusi sitten:

"Sorsa, sorsa! tässä Hannu ja Maiju. Souda meitä, sorsasemme, anna selkäs veneeksemme!"

Sorsa myöskin tuli heidän luoksensa, ja Hannu sen selkähän istahti sekä käski sisarensa tulla viereensä istumaan. "Empä niinkään," Maiju vastasi, "siitä sorsalle liian raskas taakka karttuisi, se meidät vieköön yhden erältään." Tämän tekikin tuo eläin kilttinen, ja kun sitten lapset toiselle rannalle päästyänsä olivat kappaleen aikaa kulkeneet, alkoi metsä heidän mielestäänsä vetää yhä tutummalta, ja jopa jo viimein kaukaa haamoitti heidän isänsä tupanen. Silloin he juoksemaan rupesivat, hyökkäsivät huonehesen ja kapusivat suorastaan isänsä kaulaan. Tuo ukko raukka ei ollut ilon-hetkistä nähnyt aina siitä saakka, jolloinka hän oli lapset heittänyt metsään, mutta akan oli kuolema korjannut. Maiju kaatamalla vyöliinansa tyhjensi, että kieriellen helmiä ja kalliita kiviä tuvan joka nurkkahan poukahteli, ja Hannu taskuistansa niitä veteli kourallisen toisensa perästä. Nytpä haihtui huolet kaikki, ja sulaa riemua nauttien he sitten yhdessä edelleen eleivät. Jo tuli satuni loppu, tuollapa hiiri juoksee; joka sen kiinni kaappaa, hän siitä uhkeat turkit saapi.

13.

Kalastajasta ja hänen vaimostansa.

Oli muinoin kalastaja vaimoinensa, he pytyssä asuivat meren rannalla, ja kalastaja kävi joka päivä ongella; ja hän onkimistansa onkieli.

Näimpä hän kerta onkimassa istui, yhä tuijotellen kirkkahasen vetehen; ja hän istumistansa siinä istuskeli.

Silloin koukku pohjahan temmaistiin, kau'as alas syvyyteen, ja kun hän sen sieltä sai ylös vedetyksi,

näkyi koukkuun tarttuneena iso kammeliassa. Tuo nyt lausuehi: "kuuleppas, kalastaja, minä sinua rukoilen, suo minun elää, minä en oikea kammeliassa olekkaan, vaan olempa kalaksi noiduttu prinssi. Mitä sinä siitä hyödyt, jos minun tapat? Ei minussa kuitenkaan maukasta lihaa; laske minut taas veteen ja päästä uimaan pois." "Vai niin," sanoi ukko, "suotta sinä siinä pitkiä puheita latelet, sillä sellaisesta kammeliasta, joka puhua osaa, en minä kumminkaan huolisi, vaan lähteköhön se uimaan vaikka minne," sekä viskasi kalan takaisin tuonne kirkkahasen veteen. Ja kammeliassa kohta pohjaan pulahti, jättäen jälkeensä pitkän veri-juonen. Sitten kalastaja sieltä liikkeelle suorihe ja palasi vaimonsa luoksi pyttyhyn.

"No ukkoseni," vaimo kysäsi, "oletko tänään saanut mitään?" "Empä niinkään," mies vastasi, "sainhan kyllä kammeliiaan, joka sanoi olevansa kalaksi noidutun prinssin, mutta sen minä menojansa menemään laskin." "Tottahan toki itselles jotakin toivoit!" akka tokasi. "Mitä maar," sanoi ukko, "enhän minä toivottavaa tiedä mitään." "Voi sinuas," vaimo valitti, "kurjalta kuitenkin vetää ainainen pytyssä-asuminen, täällä häijyltä haisee ja ompi ilkeä oltava; olisit edes pikku tupasen meille pyytännyt! Riennä heti rantaan, huuda kammeliasta ja sano sille: 'me halusta pienen tuvan tahtoisimme;' semmoisen tuo varmaankin on meille antava." "Oi voi," pani mies vastaukseksi, "ehkähän sentään lienee parasta olla menemätä?" "Älä siinä turhias mötise," tuiskasi akka, "olethan sinä sen saanut onkeesi ja taas päästänyt tiehensä uimaan, varmaankin se pyyntöhös suostuisi. Kierrä vain vilppaasti koipias!" Ukkoa ei oikein haluttanut, mutta eipä hän uskaltanutkaan akkaansa vastustella, vaan läksi, kuin läksikin, rantaan päin tassuttelemaan.

Hänen päästyänsä perille meri ylt'yleensä oli keltaisen viheriänä eikä se enään kirkkahana kiiltänyt kuten äsken, ja ukko nyt sanoa tokasi:

"Timppi, timppi timpissä, kampelainen meressä! akkaseni Rikissa pitää oman tahtonsa."

Silloin kammeliassa tuli uiden ja sanoi: "noh mitähän tuo sitten tahtoo?" "Ah voi," vastasi mies, "sainhan minä sinut toki koukkuhuni, ja nyt pä muijani väittää, että minun olisi pitänyt jotakin itselleni toivoman. Häntä ei enään maita pytyssä asuminen, hän halusta tupasen tahtoisu." "Pötki sinä kotihis," sanoi kammeliassa, "jo semmoinen on hänellä."

Silloin kalastaja meni kotia eikä hänen vaimonsa enään venynytäkään pytyssä, vaan olipa siinä pieni tupanen, ja vaimo penkillä istui oven edustalla. Akka ukkoa kohta kädestä kaappasi sanoen: "tuleppas toki katsomaan, onhan meillä nyt paljonkin parempi oltava." Sitten he sisälle menivät, ja oli maar huoneuksessa pikku porstua ja kaunis pieni tupa kamarineen, siinä kumpaakin varten sievä vuode, sekä kyökki ruoka-komeroineen, niissä seinät kaunihihi täynnänsä parahimpia talon-kaluja, tina- ja messinki-astioita sekä mitä muuta talossa tarvitaan. Huoneen takana oli pieni piha, siinä kanat ja ankat, sekä sievä yrtti-tarhanen, jossa kasvoi ruoka-kasveja ja hedelmiä. "Katsoppas vain", sanoi vaimo, "eiköhän tämä kaikki ole oikein soman somaa?" "Niimpä niinkin," ukko vastasi, "tämöiseksi tämä myös jääköhön: kyllä nyt meidän kelpaa tässä elää vallan tyytyväisinä." "Sopineehan tuota ajatella," jupisi akka. Ja sitten vähän syötyänsä laskivat levolle.

Kului tuosta kahdeksan ehkäpä neljätoistakin päivää. Silloin sanoi vaimo: "kuuleppas ukkoseni, täällä kuitenkin asumme aivan ahtahalla, pihakin on pieni ja yrtti-tarha liian vähänen; olisihan kammeliiaan sopinut meille hankkia isompaakin taloa. Minä tahdon asua uljaassa kivi-linnassa, mene sinä kammeliasta hakemaan, se kyllä meille linnan lahjoittaa." "Voi vaimoseni," lausui ukko, "ompa talomme hyvä kylliksi; emmehän me mitään linnaa kaipaa." "Vaiti sinä," vastasi akka, "lähde vain liikkeelle, totta maar kammeliassa tuon meille toimittaa," "Empä niinkään, akkaseni," väitti äijä, "äskesinhän se meille talon antoi enkä siis nyt tahdo taas mennä pyytämään, sillä siitä kammeliassa ehkä suuttuisi." "Mitä vielä," sanoi vaimo, "eihän antaminen sille paljoa maksa ja aivan halusta se on mieltäs noudattava; joudu sinä vain menemään." Tuosta ukko alakuloiseksi eikä tahtonut mennä; hän itseksensä mutisi: "väärinhän tuo," mutta menipä kuitenkin.

Kun ukko rantahan saapui, oli vesi punertavaa, tumman-sinistä, harmaata ja sakeaa eikä enään, kuten viime kerralla, keltaisen viheriänä, mutta meri kuitenkin tyyneä makasi. Hän silloin suustansa laski:

"Timppi, timppi timpissä, kampelainen meressä! akkaseni Rikissa pitää oman tahtonsa."

"No mitähän tuo sitten tahtoo," kysyi kammeliassa. "Voi," virkkoi mies vallan surkean-näköisenä, "hän tahtoo asua isossa kivi-linnassa." "Mene sinä kotia, akkas jo seisoo linnan oven edessä," sanoi kammeliassa.

Silloin ukko tiehensä läksi, kotiin palataksensa, mutta olipa, hänen sinne päästyänsä, siellä iso kivinen palatsi, ja hänen vaimonsa seisoi portahilla sisälle menemäisillään sekä tarttui hänen käteensä, sanoen: "tule tänne, ukkoseni." Yhdessä sitten sisälle menivät, ja linnassa oli marmoriset laattiat, oikeimpa kihisi palvelioita, jotka avasivat heille nuot isot ovet, seinissä oli kiiltävän kaunihihi tapetit, ja pöydät

sekä tuolit olivat kaikki pelkästä kullasta tehtyjä, katosta riippui kristalliset kynttilä-kruunut, ja kaikki laattiat olivat matoilla peitetyitä; pöydät parasta ruokaa ja parhimpia viinejä täpö täynnänsä. Linnan takana oli iso piha, tallit ja navetat sekä vaunuja mitä komeimpia, ja olipa siellä iso, ihana puutarha, jossa kaunihimpia kukkia ja harvinaisimpia hedelmä-puita kasvoi, sekä runsaan puolen peninkulman pitkä huvi-puisto, jossa viljavalta vilisi hirviä, metsä-kauriita, jäniksiä ja jos joitakin otuksia. "Noh," sanoi akka, "eiköhän tämä nyt kaunisti." "Ompa oivallista." ukko vastasi, "ja tämmöiseksi myös jääköön; tässä kauniissa linnassa nyt tahdomme asua sekä pysyä tyytyväisinä." "Käypihän tuota ajatteleminen," virkkoi vaimo, "mutta ensiksi makuulle, sillä uni hyvät neuvot tuopi." Ja he laskivat vuoteelle maata.

Seuraavana aamuna päivän valjetessa akka ensimmäiseksi heräsi ja näki vuoteeltansa, miten ihana oli hänen edessänsä maisema. Ukko vielä nukkui ja akka häntä kyynäspäällä kylkeen kolhasi sanoen; "nouse pois, äijäseni, ja kurkista akkunasta pikkasen. Sopsisihan meidän olla koko tämän maan kuninkaana. Mene kammeliaan luoksi, me tahdomme kuninkaaksi." "Voi vaimoseni," ukko virkkoi, "miksi me pyrkisimme kuninkaaksi, eipä minua semmoiseksi haluta." "Noh," vastasi akka. "kosk'ei kuninkuus sinulle kelpaa, tahdonhan minä ruveta siihen virkaan. Kiiruhda kammeliaan luoksi, minä kuninkaaksi tahdon." "Vaimo kultaseni," väitti mies, "mitähän sinä kuninkaaksi? tuota minä en mene pyytämään." "Miksi et," ärjäsi akka, "riennä ihan kohta, minun täytyy kuninkaaksi päästä." Silloin ukko läksi menemään, ollen kuitenkin kovin mieli-pahoillaan siitä, että hänen vaimonsa pyrki kuninkaaksi, sekä mutisten itseksensä: "väärinhän tämä, väärinhän tämä." Hän ei tahtonut mennä, mutta menipä kuitenkin.

Ja kun hän rantahan tuli, oli meri aivan mustan-harmaana ja kuohui hirveästi. Siinä hän sitten sanomaan tokasi:

"Timppi, timppi timpissä, kampelainen meressä! akkaseni Rikissa pitää oman tahtonsa."

"No mitäpä hän tahtoo?" kysyi kammeliass. "Voi, voi! hän kuninkaaksi tahtoo," ukko vastasi. "Riennä sinä kotia," sanoi kammeliass, "jo hän on kuninkaana."

Silloin ukko kotihin päin palasi, ja kun hän palatsin edustalle ennätti, jopa linna oli entistä isompana, siinä korkea torni ja kauniit koristukset; oven edessä seisoivat vartia, ja vallampaa vilisi sota-miehiä rumpuineen torvineen. Hän sitten sisälle astui ja siellä kaikki marmorista ja pelkkää kultaa, siellä samettiset peitot ja isot kultaiset tupsut. Silloin salin ovet aukenivat; salissa oli koko hovikunta, siellä istui korkealla, kullasta ja timanteista tehdyllä valta-istuimella hänen vaimonsa, päässä iso kulta-kruunu sekä kädessä pelkästä kullasta ja kalleista-kivistä valmistettu valtikka, ja ringissä seisoivat valtaistuimen vieressä kummallakin puolella kuusi neitsyttä, toinen toistansa aina päätä lyhyempi. Ukko silloin sanoiksi virkkoi: "vaimo kultaseni, oletko nyt kuninkaana?" "Olen niinkin," vastasi akka, "olenhan minä nyt kuningas." Siinä äijä sitten seisoivat vaimoansa katsellen, ja kappaleen aikaa tuossa töllistelyänsä hän virkahti: "oi akkaseni, sinä kuninkaana vasta kaunis! älkäämme nyt enään muuta mitään toivoko." "Äläppäs vielä, ukko parka," vastasi vaimo, tullen kovin levottomaksi, "aika minusta jo rupee pahan-päiväisen pitkäksi käymään enkä kauemmin enään tätä kestä. Mene sinä kammeliaan luoksi, kuningas minä nyt kyllä olen, mutta keisariksi minun täytyy päästä." "Mitäs nyt, rakkahimpani," kysyi mies, "miksi sinä keisariksi pyrit?" "Kiiruhdusti vain kammeliaan luoksi," käski akka, "minä tahdon keisariksi." "Voi vaimo kulta," vakuutti ukko. "keisaria on mahdoton saada sinusta, sitä en arvaa kammeliaalta pyytää; onhan valtakunnassa keisari jo ennaltaan; keisariksi ei kammeliass voi sinua tehdä, eipä toden totta voikkakaan." "Vai niskoitteletko!" kiljasi vaimo, "olenhan minä kuningas ja sinä minun miehieni, korjaa kohta täältä koipes äläkä siinä vetkottele! heti sinne! koska tuo minun on voinut kuninkaaksi tehdä, piampa se kuninkaasta keisarin kyhää, minä keisariksi tahdon kuin tahdonkin; heti kohta liikkeelle!" Silloin ukko paran täytyi mennä. Siinä sitten juosta luntutessansa oli hän kovin huolissaan ja jupisi itseksensä: "ei tästä hyvää synny, eipä vaimonkaan; hävyttömältä hän vetää keisariksi tahtominen, kerran kammeliass toki suuttunee noihin pyyntöihini."

Kun tuosta sitten ukko rantahan saapui, oli meri aivan musta ja sakea, korkealle loiski lainehet ja tuuli kamalasti vinkui; ja mies raukkaa kovin kauhistutti. Mutta hän kuitenkin lausui:

"Timppi, timppi timpissä, kampelainen meressä! akkaseni Rikissä pitää oman tahtonsa."

"Mikä nyt taas hänen tahtonsa?" kysäsi kammeliass. "Noh voi," vastasi ukko, "vaimoni keisariksi tahtoo." "Mene kotia," kammeliass virkkoi, "jo hän on keisarina."

Nyt ukko läksi astumaan, ja kun hän kotiin pääsi, olipa koko linna kiiltävästä marmorista, siinä alabasteriset kuvat ja kultaiset koristeet. Portahien edessä sota-miehiä marssieli, torvia toivotettiin ja rumpuja päristeltiin, huonehissa palvelioina liikkui paroneja, kreivejä ja herttuita; nämä ukolle avasivat ovet, jotka olivat pelkästä kullasta tehtyjä. Ja kun hän sisälle astui, istuipa hänen vaimonsa siellä valta-istuimella, joka oli yhdestä kulta-lohkareesta kyhätty ja koko kahden peninkulman korkuinen; päässä hänellä oli kolmen kyynärän korkea, rubineilla sekä muilla kalleilla kivillä koristettu, iso kultainen kruunu, toisessa kädessä valtikka, toisessa valtio-omena, ja valta-istuimen molemmin puolin

seisoi kaksi riviä henki-vartioita, toinen aina järjestään toistansa lyhyempi, alkain pisimmästä, kahden peninkulman mittaisesta jättiläisestä jopa aina pienimpään kääpiöhön, joka tuskin oli sakari-sormen pituinen. Ja hänen edessänsä seisoi iso parvi ruhtinaita ja hertuita. Ukko sitten likemmäksi astui ja sanoi; "no vaimoseni, oletko nyt keisarina." "Olen niinkin," tämä vastasi, "olenhan minä keisari." Silloin ukko asettihe häntä oikein katselemaan, katsoa tuijotteli siinä kotvasen ja sanoi sitten: "hoi, vaimo kulta, mitenkä olet keisarina kaunis!" "Hoi, ukko rahjus!" akka tuohon tiuskasi, "mitäs siinä seisoa töllöttelet? minä nyt olen keisarina, mutta tahdon paaviksi ruveta, mene kammeliaan luoksi!" "Mitä, akka armaani!" vastasi mies, "jopa nyt jotakin tahdot! paaviksi sinun on mahdoton päästä, ei semmoista ole koko kristikunnassa useampaa kuin yksi ainoa, paavia ei kammelias voi sinusta tehdä." "Lähde liikkeelle, mies," ärjäsi vaimo, "minä paaviksi tahdon, mene heti, vielä tänään täytyy minun paaviksi päästä." "Empä niinkään," väitti mies, "sitä en ota pyytääkseni, tuommoisesta ehkä vielä paha meidät perii, sillä julmastihan se liialta vetää, eihän kammeliaassa ole miestä tekemään sinusta paavia." "Turhaa lorua tuo," akka vihoissaan kirkasi, "joka keisariksi kykenee tekemään, se voipi myöskin paaviksi tehdä. Riennä vilppahasti! olempa minä keisari ja sinä minun mieheni, kyllä minä sinut panen liikkeelle." Nytpä ukko pahasti pelästyi ja läksi menemään, mutta kovasti oli hän nuloillansa sekä vapisi ja värisi, tuskin pystyssä pysyen. Raju myrsky ankarasti riehui, taivas pilvehen peittyi ja tulipa pimeä, kuten illalla, lehdet puista sinne tänne lentelivät, meri ikään-kuin kiehuen tavattomasti kohisi, loiskuen rantaa vasten korkealle ilmahan, ja kaukana näkyi laivoja, joista hätä-ampuna kuului, ja jotka auttamattomissa aalloilla ajelehtivat. Keski-taivaalla kuitenkin vielä oli sininen kohta, mutta etelästä uhkasi kova rajuu-ilm. Silloin ukko pahassa tuskassa ja pelko povessa astui rantahan sanoen:

"Timppi, timppi timpissä, kappelainen meressä! akkaseni Rikissä pitää oman tahtonsa."

"Noh mitäpä hän tahtoo?" sanoi kammelias. "Voi," vastasi mies, "hän paaviksi tahtoo." "Palaa sinä kotia, jo hän on paavina," pani kammelias vastaukseksi.

Nyt ukko kotihin pötki, ja kun hän sinne pääsi, siellä iso kirkko, paljaita palatseja ympärillä. Hän sitten väki-joukon läpitse kirkkohon tunkeusi; mutta siellä sisällä tuhansia kynttilöitä valoansa levitteli, entistä korkeammalla valtaistuimella siinä hänen vaimonsa istui kultaisissa vaatteissa ja päässä kolme isoa kulta-kruunua, hänen ympärillensä kaikkialla vallitsi komeinta kirkollista komeutta, molemmin puolin valta-istuinta oli kynttilöitä kaksi riviä, isoin isoimman tornin kokoinen, pienin taas pienimmän silmä-neulan suuruinen, ja kaikki keisarit sekä kuninkaat hänen jalkainsa juuressa pöyisilläään ryömivät, suudellen hänen kenkiänsä. "Vaimoni," sanoi ukko, suoraan luoden silmänsä hänehen, "oletko nyt paavina?" "Olen kuin olenkin," tämä vastasi, "paavi minä nyt olen." Silloin mies häntä oikein katselemaan asettui, ja tuntuipa ukosta, ikään-kuin olisi kirkasta aurinkoa katsellut. Siinä sitten hetken aikaa töllötelyänsä huudahti hän: "oi vaimoseni, nythän vasta ihanan ihana olet, paaviksi tultuas!" Mutta akka, kankeana kuin puu, tuossa jäykkänä istui eikä rahtuakaan liikahtanut. Silloin ukko sanoa tokasi: "no akkaseni, pysy nyt tyytyväisenä, olethan nyt paavi, ja ihan mahdoton sinun on enään päästä paremmaksi." "Tahdonhan tuota ajatella," vastasi vaimo. Sitten molemmat läksivät levolle, mutta akka ei tyytyväinen ollut eikä ahneudelta saanut nukutuksi, hän aina vain mietti, miksikä hänen vielä kävisi pyrkiminen.

Ukko, joka päivän pitkän oli juoksennellut, vaipui kohta sikeään uneen, mutta vaimo ei hiukkaakaan nukahtanut, vaan väentelihe, kääntelihe vuoteellansa koko yön, yhä aina ajatellen, miksi merkilliseksi hän vielä tahtoi, mitään mieluista kumminkaan enään keksimätä. Silloin päivä valkenemista teki, ja aamu-ruskoa huomattessaan kohotti hän päätänsä, akkunasta ulos katsellaksensa, ja kun hän nyt näki auringon nousevan, pöllähti kohta hänen mieleensä: "ahah, entä jos minustakin tulisi auringon ylentäjä, kuun kullan kuljettaja." "Ukko hoi!" hän sitten kohta huusi, kolhasten miestänsä kylkehen, "herää pian ja riennä kammeliaan luoksi! minä elävän Jumalan vertaiseksi tahdon." Ukko vielä oli unen horroksissa, mutta pelästyi niin pahan-päiväisesti, että hän vuoteelta kolahti laattialle. Hän luuli väärin kuulleensa, hieroi silmiään ja kysäsi: "mitä sanoit, vaimo kulta?" "Voi ukkoseni," vastasi akka, "jollen auringon ylentäjäksi, kuun kuljettajaksi pääse, on minun ihan mahdotonta tätä tuskaani kau'emmin kestää; enhän ilon hetkistäkään enään tule näkemään, ellen itse kykene noita taivan-valoja ohjaamaan." Sitten hän niin julman vihaisesti ukkoon katsahti, että äijä parkaa oikein rupesi pöyristyttämään, sekä lisäsi: "heti kohta liikkeelle! minä elävän Jumalan vertaiseksi tahdon." "Oi rakkahimpani," mies virkahti ja lankesi polvilleen hänen eteensä, "tuota ei kammelias voi, vaikka hän sinusta on keisarin, jopa paavinkin tehnyt. Hartahimmasti sinua rukoulen, pysy paavina äläkä pyri mahtavammaksi!" Silloin akka niin silmittömäksi suuttui, että päässä hiukset vihasta paisuivat pörrölleen, kavahti sängystä seisolle sekä potkaisi ukkoa, kirkuen kamalasti: "tuommoista en kau'emmin kärsi, empä vainen kärsikkään; korjaa kiiruhusti koipes, taikka —!" Nytpä ukko housut jalkahan ja sitten hullun hurjasti juoksemaan.

Mutta ulkona niin tavaton tuuli raivosi, että äijä rahjus tuskin pystyssä pysyi, huoneita kukistui, puita kumohon kaatui, vuoret tutisivat, kallion-lohkareita mereen vyöri, taivas oli piki-mustana, ukkonen ankarasti jyrisi, salamoita leimahteli ja meri niin kamalasti kuohui, että sen mustat lainehet kirkontornin- ja vuoren-korkuisina sekä valko-, vaahtopäisinä pilviä kohden kohosivat. Ukko ei saattanut edes omia sanojaan kuulla, kun sitten rantahan tultuaan hurjasti huusi:

"Timppi, timppi timpissä, kampelainen meressä! akkaseni Rikissä pitää oman tahtonsa."

"Noh mitä tuo nyt vieläkin tahtoo?" kysyi kammeliass. "Voi sentään", ukko valitti, "tahtooapa hän elävän Jumalan vertaiseksi." "Tassuta sinä kauniisti kotia," kuului vastaukseksi, "akkas jo taas pytyssä istuu." Ja siellä he vielä tänäkin päivänä istuvat.

14.

Tuhkapöpö.

Erään rikkaan miehen vaimo sairaana makasi. Tämä kun tunsi loppunsa lähenevän, kutsui vuoteensa ääreen ainokaisen tyttärensä ja sanoi hänelle: "lapsi rakkahimpani! pysy hurskaana ja hyvänä, niin sinua armias Jumala aina on auttava, ja minä taivaasta tahdon puoleesi katsahtaa sekä olla tukenasi." Sitten hän silmänsä ummisti ja nukkui kuoleman uneen. Tyttö joka päivä kävi äitinsä haudalla itkemässä sekä pysyi hurskaana ja kilttinä. Talven tultua hauta valkoiseen lumi-vaippahan peittyi, ja kun keväällä aurinko taas oli siltä peittehen riisunut, otti mies itsellensä toisen vaimon.

Tämä vaimo oli miehen kotiin mitassansa tuonut kaksi tytärtä, jotka kyllä olivat kaunihia ja kasvoiltaan valkeita, mutta ilkeitä ja musta-sydämmisiä. Silloin tytär-puoli paralle alkoi kovat päivät. "Sopiiko tuommoisen tyhmän tallukan olla meidän kanssamme tuvassa," nuot sanoivat, "joka leipää tahtoo syödä, hän otsansa hiellä sitä itselleen ansaitkoon; ulos huonehesta, sinä kyökki-piika!" Tytöltä nyt riisuttiin hänen kauniit vaatteensa, hänen yllensä pantiin vanha harmaa nuttu ja jalkahan puukengät. Sitten pilkaten hänen veivät kyökkiin. Siellä hän täytyi olla kovassa työssä, täytyipä nousta makuultaan jo ennen päivän koittamista, noutaa vettä, tehdä valkeaa, keittää ja pestä astiat. Päälle päätteeksi sisaret yhä ehtimiseen häntä kiusasivat jos jollakin tavoin, pilkkasivat häntä sekä heittivät häneltä pavut ja linssit takkaan, josta hänen sitten täytyi net taas noukkia tuhasta. Vaikka iltasin työstä kovin väsyneenä ei hän koskaan vuoteelle päässyt, vaan takalla oli tuhassa hänen makuu-sijansa. Ja koska hän sentähden aina oli tomussa ja likainen, nimittivät häntä *Tuhkapöpöksi*.

Tapahtuipa kerta, että isä markkinoille lähteissään kysyi molemmilta tytär-puoliltansa, mitä tuliaisia tahtoisivat. "Koreita vaattehia," vastasi toinen, "helmiä ja kalliita kiviä," taas toinen. "Mutta sinä Tuhkapöpö, mitä sinä tahtoisit?" "Ensimmäisen oksan, joka palatessanne rapsasee teidän hattuhunne; taittakaa, isä kulta, se minulle." Tämä sitten kumpaisellekin tytär-puolelle osti koreat vaatteet, helmiä ja kalliita kiviä, ja kun hän paluu-matkallaan viidakon kautta ratsasti, sattui hänehen pähkinäpuun-oxsa ja työnsi hänen päästänsä hatun. Silloin hän oksan taittoi poikki ja otti sen mukaansa. Kotia tultuansa hän tytär-puolilleen antoi mitä nuot olivat itsellensä toivoneet, sekä Tuhkapöpölle pähkinäpuun-oxsan. Tuhkapöpö häntä kiitti, meni äitinsä haudalle, istutti sinne oksan ja itki siellä niin kovasti, että kyöneleet viljavasti valuen kastoivat maan. Mutta oxsa juurtui ja kasvoi kauniiksi puuksi. Tuhkapöpö sitten joka päivä kolmasti kävi sen juurella itkemässä ja rukoilemassa, ja jok'ikinen kerta puuhun tuli valkoinen lintunen, joka sieltä nakkasi tytölle alas, mitä ikänänsä hän itselleen toivoi.

Kerta kuningas toimitti pidot, joitten oli määrä kestää kolme päivää, ja joihin kutsuttiin koko valtakunnan kaikki kauniit neitokset, jotta hän pojallensa valitsisi morsiamen. Molemmat sisar-puolet kuultuansa, että hekin pitoihin pääsisivät, tulivat aivan hyvillensä, huusivat Tuhkapöpöä ja sanoivat: "kamppaa hiuksemme, harjaa kenkämme ja kiinnitä solkemme, me häihin menemme kuninkaan linnahan." Tuhkapöpö totteli, mutta itku-silmin, sillä hänkin olisi mielellään noihin tanssi-pitoihin mennyt, ja rukoili äiti-puoltansa laskemaan häntäkin sinne. "Vai sinä Tuhkapöpö," tämä vastasi, "vai sinäkin, tomu-töllö, lika-löllö, häihin tahdot, vaikk'ei sinulla vaatteitakaan ole! vai tahdot tanssimaan, vaikka peräti olet kenkien puutteessa!" Mutta koska tyttö, tuosta huolimata, rukoilemistansa yhä rukoili, tiuskasi hän viimein: "tuonne olen papuja tuhkaan viskannut vadillisen, jos net sieltä saat noukituksi kahtena tuntina, pääset mukahan." Tyttö nyt taka-oven kautta puutarhaan meni ja huusi: "te kyyhkysset, te varpuset, te ilman pienet lintuset! tulkaatte nyt minua auttamaan, jotta saisin

kipposeeni hyvät kaikki, huonot kaikki kupuhunne."

Silloin kyökin-akkunasta lensi sisälle kaksi pientä valkoista kyyhkystä, sitten turturi-kyyhkysä sekä viimein suhisten ja hyristen kaikellaisia pikku lintuja, mitä ilmassa lentelee, ja laskeusivat takalle tuhan ympäri. Ja kyyhkysset päätänsä nyykyttäen rupesivat nokkimaan pik, pik, pik, pik, ja sitten muutkin samaten pik, pik, pik, pik, sekä kokosivat kipposeen kaikki hyvät pavut. Tuskin oli tunti kulunut, jopa linnut työnsä tehtyään kaikin taas lensivät tiehensä. Sitten tyttö kipposen kantoi äiti-puolelleen sekä oli iloisena, koska nyt luuli häihin pääsevänsä. Mutta tuo sanoi: "mitä vielä, Tuhkapöpö, sinä vain naurettavaksi joutuisit, eipä sinulla sopivia vaatteita ole etkä osaa tanssia." Kun tästä tyttö rupesi itkemään, lausui akka: "jos yhtenä tuntina tuhasta saat noukituksi papuja kaksi vadillista, pääset sinne mukahan," kuitenkin ajatellen itseksensä: "tuota ei hän suinkaan saa toimehen." Sitten ämmä papuja

kaasi tuhkaan kaksi vadillista, mutta tyttö perä-ovesta puutarhaan meni ja huusi: "te kyyhkysset te varpuset, te ilman pienet lintuset! tulkaatte nyt minua auttamaan, jotta saisin

kipposeeni hyvät kaikki, huonot kaikki kupuhunne."

Silloin akkunasta lensi kyökkiin kaksi valkoista kyyhkystä ja sitten turturi-kyyhkysiä sekä viimein suhisten ja hyristen kaikellaisia pikku lintuja, mitä ilmassa lentelee, ja laskeusivat istumaan takalle tuhan ääreen. Ja kyyhkysset päätänsä noukuttaen rupesivat nokkimaan pik, pik, pik, pik, ja sitten muutkin samaten pik, pik, pik, pik sekä kokosivat kaikki hyvät pavut kipposeen. Eikä puolta tuntia vielä ollut kulunut, kun jo linnut työnsä tehtyään kaikin sieltä lensivät tiehensä. Nytpä tyttö kipposen kantoi äiti-puolellensa, ollen kovin iloissaan ja luulleen häihin pääsevänsä. Mutta akka sanoi: "ei tuosta sinulle apua; mukaamme et pääse, sillä olethan vallan vaatetten puutteessa etkä osaa tanssia; paljasta häpeää me sinusta saisimme." Sitten hän tyttöhön selin kääntyi ja läksi kopein tyttärinensä tiehensä.

Kun nyt kotona ei enään ollut muita ketään, meni Tuhkapöpö äitinsä haudalle pähkinä-puun juurelle ja huusi:

"puu pieni! vaattehet, vaattehet anna mulle hopeiset, kultaiset."

Silloin lintu hänelle heitti alas kullasta ja hopeasta kudotun hameen sekä hopealla koristetut, silkkiset kengät. Hän kohta hameen puki yllensä ja pisti kengät jalkaansa sekä läksi häihin. Mutta eivät hänen sisarensa eikä äiti-puoli häntä tunteneet, vaan luulivat joksikin vieraaksi kuninkaan-tyttäreksi, sillä ihanan kaunis hän oli kultaisissa vaatteissaan. Tuhkapöpöä eivät ollenkaan ajatelleet, luullen hänen likaisena makaavan kotona. Kuninkaan poika meni tuota ihanaa neitosta vastaan, otti häntä kädestä ja tanssi hänen kanssansa. Muusta kenestäkään ei prinssi huolinut tanssikumppaniksensa eikä laskenut kädestään hänen kättänsä, ja aina kun joku tuli tyttöä tanssiin pyytämään, sanoi hän: "tämä on minun kumppanini."

Näin nyt tyttö tanssi iltaan asti, jolloin hän kotihin tahtoi. Mutta kuninkaan poika sanoi: "minä tulen kanssasi, sinua saattamaan," sillä hän toivoi saavansa tietää, mistä tuo kaunis neitonen. Mutta tämä pakoon puikahti ja juoksi kyyhkys-huonehesen. Nyt odotti kuninkaan poika, kunnes tuli Tuhkapöpön isä, ja kertoi hänelle, että tuo vieras tyttö oli kyyhkys-lakkahan juossut. Silloin ukko ajatteli: "entä jos se olisi minun tyttäreni," sekä tuotti sinne kirveet ja kanget, joilla kyyhkys-huoneen ovi särjettiin; mutta siellä sisällä ei ollut ketään. Ja kun isä vaimoineen tytär-puolineen tuli kotia, makasi Tuhkapöpö likaisissa rääsissänsä takalla tuhassa ja himeä öljy-lamppu paloi hänen vieressänsä; sillä Tuhkapöpö oli taka-oven kautta vilppaasti pujahtanut kyyhkys-lakasta ja rientänyt pähkinä-puun juurelle; siellä oli hän yltänsä riisunut sekä laskenut haudalle kauniit vaatteensa, lintu oli net taas korjannut ja tyttö sitten pukeunut harmahasen nuttuunsa sekä mennyt kyökkiin venymään tuhkahan.

Seuraavana päivänä, jolloin pidot uudestaan alkoivat, ja kun vanhemmat sekä sisar-puolet, taas olivat sinne lähteneet, meni Tuhkapöpö pähkinä-puun juurelle ja sanoi:

"puu pieni! vaattehet, vaattehet anna mulle hopeiset, kultaiset."

Silloin lintu nakkasi alas hänelle vielä uhkeammat vaatteet, kuin nuot eiliset. Ja kun hän näissä vaatteissaan häihin ilmaantui, hänen ihanuutensa kaikkia oikein hämmästytti. Mutta kuninkaan poika, joka oli hänen tuloansa vartonut, tarttui kohta hänen käteensä ja tanssi ainoastaan hänen kanssansa. Jos kuka muu hyvänsä tuli tyttöä tanssiin tahtomaan, vastasi hän aina: "tämä on minun tanssikumppanini." Sitten illan tultua neitonen tahtoi pois, ja kuninkaan poika hänen peräänsä läksi katsoakseen, mihin huonehesen hän menisi; mutta tämä nähtävistä pääsi ja juoksi puutarhaan huoneen taakse. Siinä seisoi kaunis, iso puu, jossa oli oivallisia päärynöitä, ja puuhun tyttö kapusi sukkelasti, kuten orava, eikä kuninkaan poika tietänyt, mihinkä neito oli joutunut. Mutta hän odotti, kunnes osasi Tuhkapöpön isä tulla, ja sanoi sitten hänelle: "tuo vieras neitonen on päässyt pakenemaan ja luulempa hänen kiivenneen tuohon päärynä-puuhun." Äijä silloin ajatteli: "entä jos se olisi minun tyttäreni," ja toimitti sinne kirveen sekä hakkasi puun poikki, mutta siinä ei ollut ketään. Ja kun muut kotia tulivat kyökkihin, makasi siellä Tuhkapöpö tuhassa, kuten ennenkin, sillä hän oli toiselta puolelta liepsahtanut puusta alas, vinyt pähkinä-puun juurelle nuot kauniit vaatteensa linnulle sekä pukenut harmaan nuttunsa ylleen.

Kolmantena päivänä, kun vanhemmat ja sisar-puolet jo poissa olivat, meni Tuhkapöpö taas äitinsä haudalle ja puhui puulle:

"puu pieni! vaattehet, vaattehet anna mulle hopeiset, kultaiset."

Nyt lintu puusta hänelle heitti niin komean ja loistavan pu'un, että sen vertaista tuskin oli koskaan nähty, ja kengätkin olivat pelkkää kultaa. Kun hän sitten näissä vaatteissa häihin tuli, syntyi kaikissa kummastus semmoinen, ett'eivät kylliksi saaneet hänen ihanuuttansa kiitetyksi, Ainoastaan hänen kanssansa kuninkaan poika tanssi ja sanoi aina, milloinkaan joku muu tyttöä tanssiin vaati: "tämä on

minun tanssi-kumppanini." Kun tuli ilta, Tuhkapöpö sitten kotia tahtoi ja kuninkaan poika häntä aikoi saattamaan, mutta tyttö niin vilppahasti pakoon juoksi, ettei prinssissä ollut miestä seuraamaan. Tämä kuitenkin keinon oli keksinyt, hän oli portaat kaikki panettanut pikehen; siihen kiinni tarttuneena neitoselta jäi vasen kenkä, hänen kiittäessään pois. Kuninkaan poika korjasi kengän, joka oli pieni, sievä ja pelkästä kullasta tehty. Seuraavana aamuna hän meni Tuhkapöpön isän luoksi ja vakuutti hänelle: "ei kukaan muu ole puolisokseni pääsevä, kuin se, jonka jalkaan tämä kultainen kenkä sopii." Silloin molemmat sisar-puolet ihastuivat, sillä olipa heillä kauniit jalat. Vanhempi ensin otti kengän sekä meni kamariin sitä koettamaan, ja hänen äitinsä seiso vieressä. Mutta isoa-varvasta ei hän kenkään sisälle saanut, sillä olipa se liian pieni; silloin äiti hänelle veitsen antoi sanoen: "leikkaa varvas poikki! jos sinä kuninkaannaksi pääset ei sinun enään tarvitse jalkaisin liikkua." Tyttö varpaan leikkasi poikki, pinnisti kengän jalkaansa, kärsi tuskansa hiiskumata, vavahtamata ja meni ulos kamarista kuninkaan pojan luoksi. Tämä sitten tytön otti morsiameksensa, nosti hänet hevosensa selkään ja ratsasti hänen kanssansa kotia-päin. Mutta heidän kävi matkansa haudan sivuitse, siellä pähkinä-puussa istui kaksi pikku kyyhkystä ja nämät huusivat:

"kopsu sä, kopsu sä, vertä nyt on kengässä; ei se jalkaan sopiva, koska morsian oikea vielä istuu kotona."

Nyt prinssi tytön jalkaan katsahti ja näki vertä siitä tippuvan. Kohta hän hevosensa käänsi, vei takaisin kotia tuon väärän, kavalan morsiamen ja sanoi: "eihän tämä oikea olekaan, toisen sisaren pitää kenkää koettaman." Tuo sitten kamariin meni ja sai kuten saikin kenkähän varpaansa, mutta kanta-pää ei mahtunutkaan. Silloin äiti hänelle veistä tarjosi sanoen: "leikkaa kanta-päästä kappale, jos sinä kuninkaannaksi pääset, ei sinun enään tarvitse jalkaisin astella." Tyttö kanta-päästään kappaleen leikkasi, sai kengän pingoitetuksi jalkaan, kärsi tuskansa hiiskumata, vavahtamata ja tuli ulos kamarista kuninkaan pojan luoksi. Hän nyt tytön sanoi morsiameksensa, nosti hänet ratsunsa selkään ja läksi hänen kanssaan tiehensä. Mutta kun pähkinä-puun ohitse kuljivat, istui siinä kaksi kyyhkystä, jotka huusivat:

"kopsu sä, kopsu sä, vertä nyt on kengässä; ei se jalkaan sopiva, koska morsian oikea vielä istuu kotona."

Kuninkaan poika silloin alas-päin katsahti tytön jalkaan ja jopa näki hänen valkoisen sukkansa aivan punaiseksi sekä vertä kengästä vuotavan. Nytpä hän hevosensa käänsi ja toi väärän, kavalan morsiamensa takaisin kotia. "Eipä tämäkään oikea ole", sanoi hän. "eikö teillä enään muuta tytärtä?" "Ei muuta," vastasi ukko, "kuin ainoastansa pieni, kitu-kasvuinen Tuhkapöpö parka, joka minulle vaimo vainajastani jäi, häntä ei millään muotoa sovi teidän morsiameksenne ajatellakkaan." Kuninkaan poika silloin pyysi, että tuokin tuotaisiin sisälle, mutta äiti-puoli vastasi: "eihän se suinkaan sopivaa, tyttö raiska on liian likainen ihmisten nähtäviin tullaksensa." Prinssi kuitenkin kaiken mokomin tahtoi hänen nähdä, ja heidän täytyi mennä Tuhkapöpöä kutsumaan. Tämä ensin pesi silmänsä ja kätensä puhtaaksi, meni sitten sisälle sekä kumarsi kuninkaan pojalle, joka tuon kultaisen kengän hänelle kurotti. Silloin tyttö pallille istahti, riisui jyrkään puu-kenkänsä, pisti jalkaansa kulta-kengän sekä sovitteli sitä vain pikku riikusen, ja jopa se jalassa istui, kuten valettuna. Mutta kuin Tuhkapöpö ylös-päin katsahti, silloin huomasi prinssi, että tuo oli sama tyttö, joka oli hänen tanssi-kumppaninansa ollut, ja huudahti: "siinähan vasta oikea morsian onkin!" Äiti-puoli ja molemmat sisaret pahasti pelästyivät ja oikein vaalenivat kiukusta; mutta kuninkaan poika nosti Tuhkapöpön hevosensa selkään sekä ratsasti hänen kanssansa pois. Kun tuosta pähkinä-puun ohitse ajoivat, nuot kaksi valkoista kyyhkystä sieltä huusi:

"kopsu sä, kopsu sä, eipä vertä kengässä; se ei enään ahdistaa, koska omi muassa morsian tuo oikea."

Ja näin huudettuansa tulivat molemmat lentäen puusta alas sekä istuivat Tuhkapöpön olka-päille, toinen oikealle, toinen vasemmalle, ja sinne jäivät istumaan.

Sitten kun kuninkaan pojan häät olivat vietettävissä, tuli nuot petolliset sisarukset, koettivat mairitellen päästä sisar-puolensa suosioon ja olivat hänen onnestansa iloisia olevinansa. Morsius-parin mennessä kirkkoon kävi vanhempi heidän oikealla, nuorempi heidän vasemmalla puolellansa; siinä kyyhkyseset kumpaiseltakin toisen silmän puhkasivat; ja kun sitten palattiin pois kirkosta, kävi vanhempi vasemmalla ja nuorempi oikealla puolella, silloin kyyhkyseset taas toisen silmän nokkivat kumpaisellakin. Ja näin he siis koko elin-kaudeksensa rangaistiin ilkeydestään ja kavaluudestansa.

Eräällä leskellä oli kaksi tytärtä, joista toinen oli kaunis ja ahkera, toinen ruma ja laiska. Mutta äiti tuota rumaa ja laiskaa piti paljonkin rakkaampana, sillä se hänen oikea, oma tyttärensä oli, mutta toisen täytyi olla kyökyrinä sekä tehdä talon kaikki työt. Joka päivä tyttö paran täytyi istua valta-tien varrella kaivon ääressä sekä kehrätä niin ahkeraan, että vertä sormista juoksi. Tapahtuipa nyt kerta, että puola aivan vereen tuli; silloin hän, sitä viruttaaksensa, vettä kohden kumartui, mutta puola hänen kädestänsä luikahti ja putosi kaivoon. Tyttö tästä itkemään, juoksi sitten äiti-puolensa tykö ja kertoi hänelle, kuinka oli onnettomasti käynyt. Tämä tyttöä kovasti torui ja sanoi julmistuneena: "koska puolan olet veteen pudottanut, mene itse noutamaan sitä sieltä ylös." Silloin tyttö kaivolle palasi ymmärtämätää, mikä neuvoksi, ja kovassa tuskassansa hän kaivohon hypähti, puolaa hakemaan. Siinä hän tainnuksiin meni, ja kun sitten tuosta taas virkosi sekä oli entisellensä tointunut, huomasi hän ihanalla niityllä olevansa; siellä auringon- paiste kirkas ja kukkia tuhansittain. Tyttö nyt niittyä astelemaan, ja sattui puola hänen eteensä uuni, joka oli leipiä täynnä; mutta leivät huusivat: "ota meidät ulos, ota meidät ulos, muutoin pahasti palamme, aikaa jo kypsiksi kypsytimme." Silloin hän leipi-lapiolla net kaikki uunista otti. Sieltä sitten meni edemmäksi ja näkipä puun, jossa oli omenia äärettömästi ja joka huusi: "pudista minua, pudista minua, omenani kaikki kypsä ovat." Tyttö nyt puuta pudistelemaan, että omenoita sieltä ikään-kuin sateli maahan, ja siksi hän siinä pudisteli, ettei puussa enään omenaa ainoatakaan; ja yhteen läjään kaikki koettuansa läksi hän polkua pitkin eteen-päin. Viimein hän edessänsä huomasi huoneen, josta kurkisteli vanha rouva; ja koska tämän suusta torrotteli tavattoman pitkät hampaat, pelästyi tyttö pahasti sekä aikoi juosta tiehensä. Mutta rouva hänelle huusi; "miksi pelkää, lapsi kulta? jää minun luokseni! jos sinä kaikki talon työt tarkasti toimitat, olet hyvin menestyvä; se vain tärkein tehtäväsi, että vuoteeni huolellisesti valmistat ja polstareita kelpo tavalla pöyhielet, niin että niistä höyheniä tuoksuu oikein tuoksumalla, sillä silloin maahan lunta satelee; minä olen Holle rouva." [Siksi Hessissä sanotaan, kun lunta sataa: Holle rouva vuodettansa pöyhii.] Koska akka häntä noin ystävällisesti puhutteli, rohkaisi tyttö mielensä ja suostui palvelukseen rupeemaan. Hän myöskin kaikki tehtävänsä toimitti rouvan mieliksi ja pöyhi polstarit niin kovasti, että höyheniä huoneessa lenteli, kuten pyry-ilmalla lumi-höyryviä; sempä tähden hänen olikin siellä oikein hyvä oltava, pahaa sanaa ei hänelle sanottu, ja joka päivä hän syötäväksensä sai sekä keitettyä että paistettua. Kau'an aikaa tyttö sitten Holle rouvan luona oleskeli, mutta rupesipa vähitellen alakuloiseksi käymään, vaan ei ensin itsekään tietänyt, mikä häntä vaivasi. Vihdoin hänelle toki selveni, että häntä kalvasi koto-ikävä; ja vaikka hänellä nyt siellä kylläkin oli tuhat vertaa parempi oltava, kuin mikä kotona häntä odotti, toivoi hän kuitenkin tuonne pääsevänsä. Hän sentähden rouvalle sanoi: "minun on tullut kova ikävä kotiani, ja vaikka täällä kaikin puolin on hyvä ollakseni, en kuitenkaan enään millään muotoa viihdy tänne jäämään, minun täytyy palata omaisteni luoksi." Tähän Holle rouva vastasi: "sepä minulle mieleen, että sinua kotikin haluttaa, ja koska olet minua uskollisesti palvellut, tahdon itse saattaa sinut ylä-ilmoille takaisin." Sitten tämä tyttö otti kädestä ja vei hänet ison portin eteen. Tuopa nyt aukeni, ja juuri kun tyttö portista astui, tuli aika kulta-sade, ja kaikki kulta tyttöhön tarttui, peittäen hänet kiireestä kanta-päihin. "Se sinulle palkaksi siitä, että olet uskollinen ollut," virkkoi Holle rouva ja antoi myöskin puolan, joka työltä oli kaivoon pudonnut. Sitten portti kiinni suljettiin, ja samassa tyttö oli maan päällä, likellä äitinsä huonetta, ja kun hän pihalle tuli, seisoi kukko kaivon kannella, laulaen:

"kukkelikeeka! tänne palannut on meidän kultainen piika."

Siitä hän huonehesen astui äitinsä etehen, ja koska hän kokonaan oli kullassa, otti sekä äiti että sisar häntä aivan ystävällisesti vastaan.

Nytpä tyttö kaikki kertoi, miten hänen oli käynyt, ja kuultuansa, millä tavoin tuo oli suuren rikkautensa saanut, tahtoi äiti toimittaa rumalle ja laiskalle tyttärellensäkin samallaisen onnen. Hän siis kaivon äärehen asetettiin kehräämään; ja jotta puola vereen tulisi, leikkasi hän sormeensa haavan sekä pisti orjantappura-pensahasen kätensä. Sitten hän puolan viskasi kaivoon ja hyppäsi itse perästä. Kuten toinenkin tyttö, tuli hän kauniille niitylle ja astui samaa polkua eteen-päin. Kun hän sittemmin uunin kohdalle ennätti, huusi taas leivät: "ota meidät täältä pois, ota meidät pois, muuten peräti palamme; me jo aikaa olemme kypsiksi kypsytneet." Mutta tuo laiskuri vastasi: "ei minua haluta tahria vaatteitani, jääkää te sinne, kunnes mustaksi muututte." Tulipa siitä omena-puulle, joka huusi "voi, pudistele minua, pudistele, kaikki omenat minussa kypsä ovat." Mutta tyttö vastaukseksi tokasi: "vieläkö mitä, saattaisipa joku päähäni pudota," sekä asteli edemmäksi. Tultuansa Holle rouvan huoneen edustalle ei hän ollenkaan pelännyt, koska jo oli akan pitkistä hampaista kuullut, vaan rupesi kohta hänen piaksensa. Ensimmäisenä päivänä hän pahat tapansa hillitsi, oli uskollinen sekä noudatti tarkoin mitä Holle rouva käski, sillä hän ajatteli tuota kullaa paljoutta, jota rouva muka oli hänelle lahjoittava; mutta toisena päivänä hän jo laiskottelemaan rupesi ja kolmantena vielä enemmän, koska ei sinä aamuna vuoteelta nouseminen tahtonut ollenkaan häneltä menestyä. Holle rouvan vuodetta ei hän säälliseksi tehnyt eikä niin pöyhinyt polstareita, että niistä höyheniä sinkoili. Sempä tähden rouva piankin häneen suuttui sekä pani hänet palveluksesta pois. Tyttö laiskuri tuosta oli aivan iloissansa, ajatellen: "nythän varmaankin kulta-sateen vuoro." Holle rouva hänen sitten veikin portille, mutta kun tyttö porttiin pääsi, eipä kultaa satanutkaan, vaan pikiä aimo kattilallinen hänen niskoihinsa ryöpsähti. "Se sinulle palkaksi palveluksestas," sanoi Holle rouva sekä salpasi portin kiinni. Sitten tuo laiska tyttö,

kotia tuli ylt'yleensä piessä, ja häntä nähdessänsä kukko kaivon kannelta lauloi:

"kukkelikeeka! tänne palannut on meidän likainen piika."

Mutta piki jäi tyttööhön istumaan eikä hänestä lähtöä tehnyt koko hänen elin-kautenansa.

16.

Seitsemästä kaarneesta.

Eräällä miehellä oli seitsemän poikaa eikä ainoatakaan tytärtä, vaikka hän hartahimmasti itselleen tyttö-lasta toivoi; viimein hänen vaimonsa taas synnytti lapsen, ja sepä oli tyttönen. Vaikka kyllä kaunis, oli tuo kuitenkin heikko sekä pieni, ja tämän heikkouden tähden sille hätä-kaste aiottiin. Isä silloin pojista yhden lähetti lähteelle, kiiruusti noutamaan vettä, millä kävisi kastaminen, ja hänen muassansa sinne juoksi myös nuot toiset kuusi. Mutta jokainen tahtoi ensimmäiseksi ammentamaan, ja siinä heiltä astia veteen luikahti. Nytpä hämmästyneinä jäivät lähteen äärelle seisomaan, tietämätä, mikä neuvoksi, eikä kukaan tohtinut kotia palata. Sillä välin isä levottomaksi kävi, peläten, että tyttö kastamatonna kuolisi, eikä ymmärtänyt, miksi pojat noin kauan viipyivät matkallansa. "Varmaankin," ajatteli hän, "ovat he leikittelemään ruvenneet sekä tehtävänsä aivan unhoittaneet"; ja kosk'ei poikia kuulunutkaan, kirosi hän heitä viimein vihoissansa, sanoen: "soisin noitten poika-lurjusten kaikkien muuttuvan kaarneiksi." Tuskin hän nämät sanansa oli sanonut, jopa ylhäältä suhina kuului, ja sinne katsahtaessaan näki hän seitsemän piki-mustaa kaarnetta ilmassa lentää liitelevän.

Vanhemmat eivät kyenneet kirousta enään peräyttämään ja vaikka kylläkin surivat poikiensa kovaa kohtaloa, heidät kuitenkin sai jotenkin lohdutetuksi tuo tyttö kultanen, joka pian rupesi voimistumaan ja päivästä päivään kaunihimmaksi kasvoi. Isoon aikahan ei hän edes tietänyt, että hänellä veljiä oli ollutkaan, sillä vanhemmat eivät niistä sanaakaan hänelle hiiskuneet, kunnes eräänä päivänä sattumalta kuuli muutamain outojen tuosta puhuvan: "tyttö kyllä on kaunis, mutta ompa kuitenkin hänessä oikea syy siihen, että hänen seitsemän veljeänsä onnettomiksi tuli." Tästä kovin surullisena meni hän isänsä ja äitinsä tykö sekä kysyi heiltä, oliko hänellä tosiaankin veljiä ollut ja mihinkä nuot olivat joutuneet. Nyt eivät vanhemmat enään saattaneet salaisuuttansa salata, mutta selittivät kuitenkin näin onnen sallimuksesta käyneeksi sekä sanoivat hänen syntymisensä vain olleen tuohon satunnaisena syynä. Mutta tyttöä joka päivä kalvasi oman-tunnon vaivat, ja hän velvollisuudeksensa päätti veljiensä pelastamisen. Hän ei hengen rauhaa saanut, kunnes kerta läksi ulos mailmalle, veljiänsä hakemaan vaikka mistäkin, sekä heitä pelastamaan, maksakoon mitä maksoi. Muuta ei hän mukaansa ottanut, kuin vanhempiensa muistoksi pienen sormuksen, leipä-kyrsän syötäväksensä, vettä pikku potillisen juotavaksensa sekä pienen tuolin, jonne hänen sopisi istahtaa väsyttyänsä.

Nyt hän kau'as kulki, aina vain yhä edemmäksi, mailman äärihin saakka. Silloin hän auringon luoksi ennätti, mutta sepä kuuma ja hirveä sekä pienten lasten syöjä. Vilppaasti hän sieltä sentähden juoksi kuun puoleen, mutta kuu kylmä, kamottava ja häijy sekä huusi, lasta huomattessansa: "haiseepa ihmisen-lihalta, haiseepa!" Tämän kuultuansa tyttö kiiruhusti riensi tiehensä ja tuli sitten tähtien luoksi; nämät häntä ystävällisesti kohtelivat, ja kukin heistä eri tuolillansa istui. Mutta koin-tähti istuoltansa nousi, antoi hänelle pienen kanan- luun sekä lausui: "jollei sinulla tätä pikku luuta ole, et lasivuorta kykene avaamaan, ja lasi-vuoressa sinun veljesi ovat."

Tyttö luun otti, kätki sen visusti huiviinsa sekä jatkoi matkaansa, kunnes lasi-vuoren juurelle pääsi, ja oli kuin olikin ovi lukussa. Hän nyt tuon pienen luun aikoi ottaa avuksensa, mutta huivia solmuista avattuaan hän sen tyhjäksi havaitsi ja hukkaan oli häneltä mennyt armaan tähtyen lahja. Mikä hänelle nyt neuvoksi? veljensä hän tahtoi pelastetuiksi, mutta puuttuipa avainta, millä lasi-vuorta kävisi avaaminen. Tuo pikku sisar kiltti otti veitsen, leikkasi sakari-sormensa poikki sekä pisti sen oveen, joka tuosta heti aukeni. Kun sitten tyttö oli vuoreen astunut, tuli häntä vastaan pieni kääpiö, joka lausui: "lapsi kultaseni, mitä sinä haet?" "Haempa seitsemää kaarnetta, jotka ovat veljiäni," vastasi tyttö. "Herrat kaarneet," sanoi kääpiö, "eivät nyt ole kotona, mutta jos tahdot täällä vartoa, kunnes palaavat, niin tule sisälle." Sitten kääpiö kaarneita varten pöydälle asetti seitsemän pikku taltrikkia ja seitsemän pikku pikaria, pannen taltrikeille syötävää sekä pikareihin juotavaa, ja sisar joka taltrikilta söi murusen sekä joi pienen siemauksen joka pikarista, mutta laskipa viimeiseen sen sormuksen, jonka hän oli kotoa tuonut muassansa.

Äkkiä suhina ja viuhina ulkoa kuului ilmasta; silloin sanoi kääpiö: "nyt herrat kaarneet kotia tulevat, lentäen, lehahdellen." Ja jopa tulivatkin, syöminen, juominen mielessä, sekä laskeusivat alas kukin taltrikkinsa ja pikarinsa ääreen. Siinä sitten toisillensa sanoivat: "kuka on minun taltrikiltani syönyt? kuka pikaristani juonut? ompa siitä ihmisen suu särpinyt." Ja kun seitsemäs oli pikariansa tyhjäksi saamaisillaan, kilahti noukkaa vasten tuo pieni sormus. Kaarne sitä sitten katselemaan ja tunsipa sen kohta isänsä ja äitinsä sormukseksi sekä huudahti: "Jumala suokoon, että pikku sisaremme täällä olisi,

silloin me pelastetuista." Kun tyttö, joka oven takana seisoj kuuntelemassa, tämän toivotuksen kuuli, astui hän esille, ja nytpä kaarneet kaikki saivat ihmis-muotonsa takaisin. Siinä toisiansa suutelivat ja hyväilivät sekä palasivat sitten iloisina kotia.

17.

Pikku Punakerttu.

Olipa muinoin pieni suloinen tyttö; tätä rakasti jokainen, joka hänen näki, mutta enemmän kuitenkin iso-äiti, joka lapselle aina anteli jos jotakin. Kerta hän hänelle lahjoitti punaisesta sametista tehdyn lakin, ja koska se oli sievän mukava eikä tyttö enään tahtonut muuta lakkia panna päähänsä, ruvettiin häntä nyt kutsumaan *Punakertuksi*. Sanoipa sitten kerta hänelle äiti: "tule, Punakerttusi, tuossa kakkua palanen ja viiniä potillinen, vienet iso-äidille; hän on kipeänä, heikkona, ja antimes häntä on virvoittava. Mutta käytä itses kauniisti ja kohteliaasti, älä kohta tupaan tultuas joka nurkkahan kurkistele äläkä unhoita sanoa 'hyvää huomenta.' Kulje myöskin siivosti äläkä polulta poikkea, muuten lankeet ja potti särky; silloin ei iso-äiti mitään saisi."

Punakerttu äidilleen kätensä kurotti sekä lupasi kaikki hyvin toimittaa. Mutta iso-äiti metsässä asui, kylästä puolen tunnin matkan päässä. Kun sitten Punakerttu oli metsään ennättänyt, tuli susi häntä vastaan. Mutta tyttö ei tietänyt, mitenkä häijy tuo eläin, eikä sitä ollenkaan pelännyt. "Hyvää päivää, Punakerttusi," peto lausui. "Paljon kiitoksia, susi kulta." "Minne nyt, Punakerttu. näin varahin?" "Iso-äitini luoksi." "Mitäs tuolla vyö-liinas alla kannat?" "Kakkua ja viiniä; meillä eilen leivottiin, ja minä nyt kipeälle, heikolle iso-äidilleni hiukan lämpimäisiä vien, tuo hänelle varmaankin hyvää tehnee ja häntä vähän virkistänee." "Missä, tyttöseni, iso-äitisi asuu?" "Jos metsää vielä kuljet runsaan neljänneksen tunnin matkan, näet hänen huonehensa; se siinä seisoo kolmen ison tammen suojassa ja ala-puolella pähkinäpensaat, kyllähän jo tiedät," vastasi Punakerttu. Susi itseksensä ajatteli: "tuo nuori, hempeä tyttö vasta oikea maku-pala, hän toki paremmalta maistunee, kuin akka ikä-kulu; nyt viekkautta vaaditaan, jotta sinun kävisi saada molemmat kaapatuksi." Se nyt kappaleen aikaa Punakertun rinnalla tassutteli ja sanoi sitten: "katsahda kerrankin, tyttöseni, noihin kauneihin kukkasiin, joita täällä joka taholla kasvaa! Miksi et hiukkaakaan kurkistele ympärilles? Luulempa jo, ett'et ollenkaan kuule, mitenkä lintuset suloisesti laulelevat! Astuskelethan sinä siinä ajatuksissas, juuri-kuin olisit kouluun menossa, ja ompa kuitenkin täällä ulkona metsässä oikein ihanan ihanaa."

Nytpä Punakerttu ympärillensä katsahti, ja nähdessään, miten auringon-säteet puitten välissä välähtelivät sekä kuinka kaikkialla mitä ihanimpia kukkia kasvoi kosolta, juolahti hänen mieleensä: "entä jos iso-äidille noukkisin kauniin kukkas-kimpun, se häntä ilahuttaisi; ompa vielä aamu varahinen, kyllähän minä sentään ajoissa ehdin perille," ja nytpä hän metsään juoksi kukkasia poimimaan. Ja yhden poimittuansa näki hän tuolla vähän matkan päässä kasvavan vielä kauniimman sekä riensi sitä kohden, joutuen täten yhä edemmäksi metsähän. Mutta susi suoraa päätä juosta jolkutteli iso-äidin huoneelle ja kolkutti ovea. "Kuka tuolla ulkona?" "Täällä Punakerttu, joka sinulle kakkua ja viiniä tuopi, aukase ovi." "Vedä vain kääkästä," huusi iso-äiti, "minä sairaana makaan enkä pääse nousemaan." Susi kääkästä veti, astui huonehesen ja tallusteli, sanaakaan sanomata, suorastaan iso-äidin vuoteen vierehen sekä söi hänet suuhunsa. Sitten se hänen vaatteensa otti, puki net yllensä, pani hänen myssynsä omaan päähänsä, laskiye vuoteelle maata ja veti uutimet eteen.

Punakerttu sillä aikaa oli juoksennellut kukkasia hakemassa, ja kun hänelle niitä oli karttunut niin paljon, ett'ei enempää saanut kannetuksi, muistui hänen mieleensä iso-äiti, ja hän läksi taas tämän tupaa kohden tipsuttelemaan. Perille tultuansa hän sitä kummasteli, että ovi auki oli, ja tupahan astuttuaan tuntui hänestä niin oudolta, että hän itseksensä ajatteli: "voi kamalaa, mikä tuska minua tänään vaivaa! olenhan minä aina ennen oikein hyvin viihtynyt iso-äidin luona." Hän "hyvää huomenta" sanoi, mutta eipä vastausta saanut. Sitten hän vuoteen äärelle astui ja lykkäsi uutimet pois edestä; siinä iso-äiti makasi, myssy silmillä ja kovin kummallisen näköisenä. "Voi mummo kultaseni, miten teidän korvanne ovat pitkiksi venyneet!" "Paremminhan puhettasi nyt saatan kuulla." "Voi mummoseni, miten silmänne ovat suuriksi tulleet!" "Selvemminhän saan sinut nähdyksi." "Voi muori armas, kovinhan isoiksi teidän kätenne ovat kasvaneet!" "Paremmimpa nyt käy sinua kouraseminen." "Mutta mummo kulta, hirveän leveäksi suunne on muuttunut." "Sukkelammin sinä sinne suikahdat." Ja tämän sanottuansa susi vuoteelta hypähti sekä nielasi kitaansa Punakerttu paran.

Saatuaan himonsa tyydytytyksi susi taas vuoteelle oikoilemaan, ja nukkuipa se heti sekä rupesi kovin kuorsaamahan. Siitä metsästäjä juuri osasi ohitse kulkea ja arveli itseksensä: "kamalastihan tuo vanha rouva tuolla kuorsaa, pitää maar minun mennä katsomaan, vaivaako häntä mikään." Tämä siis tupaan poikkesi ja näkipä, vuotehen viereen päästyänsä, siellä suden makaavan. "Jopa jo viimeinkin jouduit tavattaviini, sinä harmaa-pää vanhus," hän virkahti, "olenhan kauan sinua hakenut." Nyt hän pyssyänsä

juuri oli laukaisemaisillaan, mutta juolahtipa silloin hänen mieleensä, että susi ken-tiesi oli akan syönyt ja että häntä ehkä vielä kävisi pelastaminen, eikä ampunutkaan, vaan otti sakset sekä rupesi nukkuvalta sudelta mahaa leikkaamaan auki. Leikata tokasi sitten pari kertaa, jopa näkyi punainen lakki, ja vielä parin leikkauksen perästä tyttö vatsasta kopsahti huutaen: "voi! olempa kamalasti pelännyt, suden vatsassa vasta pimeä." Ja sitten myös vanha iso-äiti sieltä vähissä hengin kömpi. Mutta Punakerttu vilppaasti toi isoja kiviä; joita pistettiin suden vatsa täyteen, ja kun peto herättyänsä koetti tiehensä juosta, painoi kivet niin pahasti, että se kohta maahan vaipui sekä heitti henkensä.

Nytpä oli mielissänsä nuot kaikki kolme; metsästäjä sudesta nahan nylki, iso-äiti söi kakun ja joipa myöskin viinin, jonka tyttö oli muassansa tuonut, sekä tointui taas terveeksi, mutta Punakerttu päätti: "enhän minä enään polulta juokse metsähän, jos on äitini minua kieltänyt."

* * * * *

Kerrotaampa myöskin, että kerta, kun Punakerttu iso-äidille taas vei lämpymäisiä, toinen susi häntä puhutteli ja koetti houkutella polulta pois. Tyttö nyt kuitenkin oli varuillansa, astui suorastaan matkansa perille sekä kertoi iso-äidille, tavanneensa suden, joka kyllä "hyvää päivää," toivotti, mutta kovin ilkeästi hänehen tuijotti, "ja," lisäsi Punakerttu, "jollen olisi ankeaa tietä kulkenut, se varmaankin olisi minin syönyt." "Aiai, joudu pian," sanoi iso-äiti, "pane ovi lukkuhun, ett'ei tuo tänne pääsisi." Vähän ajan päästä susi ovea koputti ja lausui: "laske sisälle, iso-äitiseni, minä, Punakerttu, sinulle maistiaisia tuon." Mutta huoneesta ei hiiskaustakaan kuulunut eikä ovea avattu. Peto nyt kerran kaksi tuvan ympäri hiipi sekä kapusi sitten katolle odottamaan, kunnes illalla tyttö kotia palaisi, jolloinka sen oli aikomus pujahtaa perään sekä pimeässä syödä hänet suuhunsa. Mutta iso-äiti huomasi, mitä sillä mielessä. Osuipa nyt huoneen vieressä olemaan tavattoman iso kivi-kaukalo, ja akka tytölle virkkoi: "eilen minä makkaraa keitin, mutta vesi jäi pataan; ota nyt, Punakerttuseni, ämpäri sekä korjaa tuo liemi tuonne kaukaloon." Ja Punakerttu sitä sinne kantoi niin kau'an, kunnes kaukalo täpö täytehen tuli. Tuosta makea makkaranhaju suden sieramiin nousi; peto nyt nuuskielemaan, maata kohden kurkistelemaan, kunnes viimein pisti päänsä niin pitkälle, ett'ei se enään saanut itseään katolla pysytetyksi, vaan rupesi alas päin luiskahtamaan ja luistipa sitten luistamistansa suoraa päätä kaukaloon, että lotkahti, sekä upposi liemeen. Mutta Punakerttu iloisena kotia riensi eikä kukaan hänelle mitään pahaa tehnyt.

18.

Bremiläiset kaupungin-musikantit.

Eräällä miehellä oli aasi, joka jo monta vuotta oli ahkeraan kanneskellut jyvä-särkejä myllyyn, mutta jolta nyt voimat rupesivat loppumaan, jotenka se kävi työhön yhä kykenemättömämmäksi. Isäntä silloin sitä ajatteli tappaaksensa rehuja kuluttamasta, mutta aasi pahan päivän enteet huomasi ja pötki tiehensä, luntustaen Bremen'iin päin, siellä kaupungin musikantiksi muka ruvetaksensa. Kappaleen matkaa kuljettuansa se koiran tapasi, joka tiellä makasi läähöttäen, kuten juoksemisesta väsynyt ainakin. "No mitäs noin läähöttele, Musti parka?" kysäsi aasi. "Vou, vou," vastasi koira, "koska olen vanha ja voimani päivästä päivään riutuvat enkä enään kykene metsästys-retkillä kyllin kiiruusti kiitämään, aikoi isäntäni minun tappaa, ja minä pakohon pötkähdin; mutta mitenkä nyt saisin elatusta itselleni hankituksi?" "Tiedäppäs," aasi virkkoi: "minä Bremen'iin menen kaupungin-musikantiksi; tule minun kanssani ja rupee sinäkin soittokuntahan. Minä kanteletta soitan, sinun sopii rumpua päristellä." Tähän koira kohta suostui ja sitten yhdessä läksivät liikkeelle. Kauaksi eivät ehtineet, jopa näkyi kissa, joka tiellä istui myrryisenä, kuin kolkko sade-päivä. "No vanha viiksien-pesiä, mikähän sinulla nyt vastuksena?" sanoi aasi. "Kuka maar iloisena, kun kurkkua kysytään," vastasi kissa; "koska jo ikä rupee rasittamaan sekä hampaani tylstymään ja minä mielummin takalla istun hyrräämässä, kuin hiiriä nurkissa ahdistelen, on emäntäni päättänyt minun hukuttaa. Minä kyllä kohta koipeni korjasin, mutta nytpä hyvä neuvo tarpeen; minne on mun lähteminen?" "Tule meidän kanssamme Bremen'iin, osaathan sinä serenaadeja pitää, siellä kyllä pääset kaupungin-musikantiksi." Kissa tästä neuvosta mielissään yhtyi joukkohon. Kulkipa sitten nuot kolme karkuria erään talon ohitse; siellä istui portin päällä kukko laulamassa, pannen aivan parastansa. "Kirkasethan siinä, että oikein sydäntä viilasee," virkkoi aasi, "miksi noin huudat?" "Täällä olen," vastasi kukko, "poutaa ennustellut, koska tänään on keväinen Maarian-päivä, jolloin tuo äiti armas on Kristus-lapsensa paidat pessyt, ja nyt hän net kuiviksi tahtoo; mutta koska huomenna tänne sunnuntaiksi tulee vieraita, on emäntä säälimätä, surkelemata sanonut kyökki-piialle, että hän huomiseksi minut soppahan tahtoo syötäväksi, ja tänä iltana minulta kaula katkaistaan. Nyt täyttä kurkkua laulelen niin kau'an, kuin vielä käypi laulaminen." "Voi sinuas, Punaharja parkaa!" sanoi aasi, "tule meidän kanssamme Bremeniin, on maar parempaa, kuin kuolema, sinulle kaikkialla tarjona; onhan sinulla hyvä ääni, ja jos yhdessä soittajaisia panemme toimeen, tuosta taatustikkin jotain oivallista syntyy." Tämä tuuma kukolle mieleen, ja nytpä he, kaikki neljä, läksivät eteen-päin astumaan.

Mutta yhtenä päivänä eivät saattaneet Bremenin kaupunkiin ennättää, vaan tulivatpa illalla erähasen metsään, jonne aikoivat jäädä yöksi. Aasi ja koira puun juurelle panivat maata, kissa ja kukko ylös puuhun puikahtivat, mutta kukko kuitenkin aina latvahan lensi, koska siellä muka oli turvallisin oltava. Ennen-kuin se nukkuakseen ummisti silmänsä, se kuitenkin vielä kerran joka taholle katsahti ympärillensä, ja oli pa kukan mielestä, ikään kuin kaukaa näkyisi pieni valon-kipinä; se sentähden huusi kumppaneillensa, että lähistössä varmaankin oli joku ihmis-asunto, koska näkyi valkeaa. Tähän sanoi aasi: "nouskaamme siis, sinne lähteäksemme, sillä onhan tämä maja-paikka jotenkin huono." Koira arveli, että pari lihaista luuta sille maistuisi aivan hyvältä. Nyt sentähden kaikin läksivät liikkeelle sinne-päin, mistä valo tuli, ja pian sen näkivät paremmin loistavan sekä yhä enenevän, kunnes saapuivat kirkkahasti valaistun ryövärien-asunnon edustalle. Aasi isoimmakseen akkunaa lähenei ja katsoi siitä sisälle. "Mitäs näet, Hiiri?" kysyi kukko. "No näkeehän täältä jotakin," vastasi aasi, "ompa tuolla pöytä parahinta ruokaa ja juomaa täpö täynnänsä, ja ryöväreitä pöydän ympärillä istuu, syöden sekä juoden." "Kas tuollahan meidän vasta kelpaisi olla!" huokasi kukko. "Kelpaisipa niinkin," sanoi aasi, "mutta mitenkä sinne pääsisimme?" Sitten siinä kaikin keskustelivat, millä kurin saisivat huoneesta ryövärit karkotetuksi, ja keksivät viimein keinon hyvänkin. Aasi etu-jaloillaan akkunan-laudalle astui, koira aasin selkään hyppäsi, kissa kiipesi koiran niskoilta ja kukko ylimmäksi lensi sekä istahti kissan päälle. Tämän tehtyensä nuot kaikki yht'aikaa rupesivat jos jommoistakin ääntä laskemaan: aasi kiljui, koira haukkui, kissa naukui ja kukko lauloi; sitten akkunasta huonehesen hyökkäsivät, että ruudut pirstaleina laattiaan kilahtivat. Ryövärit tätä hirveää meteliä säikähtäen hypähtivät pystyhyn, luullen pahan-hengen tunkeuneen tupaan, sekä pakenivat pahasti pelästyneinä kiiruusti metsään. Nyt nuot neljä toveria pöydän ääreen istui, ja siinä net sitten hyvänänsä pitivät, mitä ryöväreiltä oli jäänyt, sekä söivät niin tavattomasti, kuin jos olisi neli-viikkoinen paasto juuri ollut edessä.

Syömästä päästyään musikantit sammuttivat kynttilät sekä hakivat itselleen makuu-paikan, kukin luontonsa mukaisen. Aasi pani tunkiolle maata, koira oven taakse, kissa hiipi takalle tuhkan ja kukko lensi ylös kurki-hirrelle istumaan, ja koska pitkästä matkasta olivat aivan väsyksissänään, he piankin nukkuivat. Kun sitten puoli-yö oli mennyt ja ryövärit kaukaa huomasivat, ett'ei valkeaa enään huoneessa palanut eikä ääntä mitään kuulunut, sanoi päällikkö: "ehkähän suotta pötkimmekin kápälämäkeen," sekä käski tovereistansa yhden lähteä huonetta tutkielemaan. Tuo lähettiläs ei hiiskaustakaan sieltä kuullut eikä meni kyökkiin kynttilää sytyttämään, ja koska hän kissan kiiluvat silmät luuli tulisiksi hiiliksi, pisti hän toiseen tuli-tikun, saadakseen siihen valkeaa. Mutta kissassa ei leikin-laskiaa, se miestä vasten silmiä hypähti, sylkein ja kynsien. Tästä tuo pahan-päiväisesti pelästyi ja läksi juoksemaan, aikoen perä-ovesta ulos, mutta koira, joka oven edessä makasi, kavahti seisolle sekä puri häntä sääreen, ja kun hän pihan poikki tunkion sivuitse kippasi, aasi hänelle taka-jalallaan antoi kelpo kolauksen; mutta kukko, joka melusta oli vallan virkeäksi herännyt unestaan, huusi kurki-hirreltä: "kukkukeekkuu!" Silloin ryöväri kiiruimman kautta juoksi päällikkönsä luoksi ja sanoi hänelle: "voi hirveätä! huoneessa istuu julma noita joka minua vasten suuta puhalsi sekä pitkällä sormillaan kynsi kasvojani, ja oven edessä seisoo mies, veitsi kädessä, hän minua sääreen pisti; pihalla makaa musta kummitus, se minua puu-nuijalla kolhasi, ja katolla kököttää tuomari, joka huusi: 'ota kiinni tuo lurjus.' Minä maar silloin koetin luuni korjata." Eikä siitä hetkestä saakka ryövärit enään uskaltaneet tuohon huonehesen palata, mutta nuot neljä Bremiläistä musikanttia siinä niin hyvin viihtyi, ett'eivät enään sieltä muuttaneetkaan. Ja joka tämän viimeiseksi kertoi, hänen suussansa vielä kieli liikkuu.

19.

Viisas Elsa.

Elipä muinoin mies, jolla oli *Viisas Elsa* niminen tytär. Kun nyt tuo oli täysikasvuiseksi tullut, sanoi isä: "sopisipa meidän jo hänet naittaa." "Kyllä maar," vastasi äiti, "jos vain kosia tulisi." Viimein tulikin kaukaa muuan Hannu niminen ja pyysi häntä vaimoksensa, mutta panipa ehdoksi että tuo Viisas Elsa tosiaankin olisi aivan ymmärtäväinen. "Oi," väitti isä, "hän vasta terävä-päinen," ja äiti lisäsi: "hän tuulen näkee kadulla kiitävän ja kuulee kärpäsenkin yskän." "No niin," sanoi Hannu, "jollei hän oikein peri-viisas ole, en minä hänestä huoli." Kun sitten syömästä päästyään pöydän ääressä vielä istuivat, käski äiti Elsan mennä noutamaan olutta kellarista. Viisas Elsa silloin kannun otti seinästä sekä läksi kellariin, matkalla kantta oikein aika lajilla läpsäyttäen, ett'ei aika aivan ikäväksi kävisi. Perille päästyään hän tuolin asetti tynnyrin etehen, ett'ei hänen tarvitsisi alas-päin kumartua, josta selkä ehkä tulisi kipeäksi ja kuka-tiesi pahankin vamman saisi. Sitten hän jalallaan kannun lykkäsi eteensä sekä veti hanasta tapin, eikä hän silläkään välin, jolloin olut kannuhun juoksi, suonut silmilleen jouto-aikaa, vaan rupesi seiiniä tähystelemään, sinne tänne katsahdellen, ja huomasi viimein ihan oman päänsä päällä katossa risti-kuokan, joka oli muurarilta sinne unohtunut. Tuosta Viisas Elsa itkemään rupesi, itsekseen ajatellen: "jos Hannu minun naipi ja meille lapsi syntyy, sekä jos tuo aika-ihmiseksi kasvaa ja me hänen sitten kellariin lähetämme, tynnyristä olutta laskemaan, risti-kuokka ehkä putoo päähän ja tappaa lapsemme."

Sinne tyttö nyt jäi istumaan, katkerasti itkein tuota vastaista kovan onnen kohtausta. Huoneessa oli odottamistaan olutta odottivat, mutta eipä Viisasta Elsa kuulunutkaan. Silloin emäntä piialle sanoi: "mene kellariin katsomaan, minne Elsa on jäänyt." Piika kohta menikin ja löysipä tytön ääneensä itkävänä tynnyrin edessä istumasta. "Mitä itket, Elsa?" kysyi piika. "Voi," vastasi tämä, "onhan minulla itkemisen syytä; jos Hannu minun naiji ja meille lapsi syntyy, sekä jos tuo isoksi ehdittyään tänne tulee olutta laskemaan, saattaa ristikuokka pudota hänen päähänsä ja kolhasta hänet kuoliaksi." Tähän piika virkahti: "no tuopa meidän Elsa vasta on viisas!" ja meni istumaan tytön viereen sekä rupesi hänen kanssaan tuota uhkaavaa onnettomuutta itkemään. Vähän ajan kuluttua, koska ei piika palannutkaan ja tuvassa istujia kovasti janotti, sanoi isäntä rengille: "juokse sinä kellariin katsomaan, minne Elsa ja piika ovat joutuneet." Renki meni, ja kellarissa istui itkemässä sekä Elsa että piika. Hän silloin kysäsi: "mitä siinä itkette?" "Voi," sanoi Elsa, "onhan meillä itkemisen syytä; jos Hannu minun naiji ja meille lapsi syntyy, sekä jos sitten tuo täysi-ikäisenä tänne tulee tynnyristä olutta laskemaan, putoo kentiesi risti-kuokka hänen päähänsä ja tappaa hänet." Silloimpa huudahti renki: "no tuopa meidän Elsa vasta on viisas!" istui toisten rinnalle ja rupesi pahasti parkumaan. Tuolla tuvassa renkiä varrottiin, mutta koska ei häntä kuulunutkaan, sanoi isäntä vaimollensa: "mene toki sinä, kultaseni, kellariin katsomaan, mitä Elsa siellä viipyy." Emäntä menemään läksi ja tapasipa kellarissa kaikki kolme vaikeasti valittamasta sekä kysyi, miksi noin uikuttivat. Elsa nyt äidillensäkin kertoi, että hänen joskus vastedes ehkä saatava lapsensa risti-kuokasta varmaankin saisi surmansa, jos lapsi ensin isoksi kasvaisi ja menisi olutta noutamaan sekä jos tuo risti-kuokka hänen päähänsä putoisi. Silloin sanoi myöskin äiti: "tuo meidän Elsamme vasta on viisas!" ja menipä hänkin entisten joukkoon itkemään. Isäntä yli-kerrassa vielä kappaleen aikaa odotteli, mutta koska ei vaimo palaamista tehnyt ja hänen janonsa yhä kovemmaksi kiihtyi, sanoi hän viimein: "täytyy maar minun itse mennä kellariin tiedustelemaan, minne lienee Elsan jäänyt." Mutta nähdessään perille tultuansa kaikkien siellä rinnatusten istuvan uikuttamassa sekä kuultuaan tukevan syyn semmoisen, kuin että se lapsi, jonka Elsa ken-tiesi joskus synnyttäisi ilmoja ihaillemaan, ehkä suistuisi surman suuhun, jos risti-kuokka sattuisi katosta putoamaan aivan sinä hetkenä, jolloin tuosta lapsesta kasvanut aika-ihminen juuri osaisi olemaan ihan sen alla olutta tynnyristä laskemassa, huusi hän innostuneena: "oi tuota viisasta Elsaamme!" ja istahti maahan sekä rupesi itkeä ruikuttamaan, kuten muutkin. Kosia kauan aikaa tuvassa istuskeli ihan yksinänsä eikä ketään näkynyt palaavan, ja pöllähtipä sentähden hänen päähänsä: "ehkähän tuolla minua odottelevat, täytyypä minunkin mennä tuonne katsomaan, missä toimissa siellä lienevät." Kun hän sitten kellariin tuli, sielläpä istui kaikki viisi surkeasti vaikeroiden, ilkeästi ulvoellen, toinen toistansa hurjemmin. "Mikä kamala onnettomuus nyt on tapahtunut?" kysyi hän kohta. "Voi, Hannu kulta!" vastasi Elsa, "jos me menemme naimisiin ja meille syntyy lapsi, sekä jos se aika-ihmiseksi elää ja me sitten ken-tiesi hänen tänne lähettämme olutta noutamaan, saattaa niin pahasti käydä, että risti-kuokka, joka tuonne ylös on istumaan jäänyt, ehkä putoaa katosta, halkaisee häneltä pään ja vie heti hengen! eikö siinä itkemisen syytä kyllin kylliksi?" "No niin," sanoi Hannu, "parempaa järkeä ei minun talossani tarvita! koska, Elsaseni, näin viisas olet, minä sinun tahdon vaimokseni." Sitten hän tyttöä kaappasi kädestä sekä veti hänen pois kellarista: ja vähän ajan kuluttua jopa tuli häät.

Kun jonkun aikaa olivat naimisissa olleet, sanoi Hannu; "minä lähteä ai'on pois kotoa työhön, rahaa ansaitsemaan, mene sinä, vaimoseni, pellolle ja leikkaa ohramme jotta talven varaksi leipää saisimme." "Kyllähän, rakas Hannuseni, minä tuon teen." Kun sitten Hannu oli lähtenyt, keitti Elsa hyvän puron ja vei sen myötänsä pellolle. Tultuansa perille hän itseksensä lausui: "mihinkä toimeen minun tässä on ryhtyminen? rupeenko ensin leikkaamaan vai syömäänkö ensiksi?" "Noh tietystihän syöminen ensimmäinen." Nyt Elsa puuro-astian hotki tyhjäksi, ja näin viimeinkin saatuaan vatsansa oikein täpö täytehen hän taas sanoi: "mihinkä minun nyt on ryhtyminen? rupeenko ensin leikkaamaan vai panenko ensiksi maata?" "Noh onhan makuu makeampi, se siis ensimmäiseksi." Sitten hän ohraan meni maata ja nukkui kohta sikeään uneen. Hannu jo kauan oli ollut kotona, mutta eipä Elsa kuulunut, ja hän silloin ajatteli: "oi onhan tuo Elsan viisas! hän niin ahkera ompi, ett'ei hän kotia palaa edes syömäänkään." Koska kuitenkin vaimo yhä viipymistänsä viipyi ja ilta jo joutui, läksi Hannu katsomaan, paljonko hän oli saanut leikatuksi; mutta eipä mitään leikattuna ollutkaan, vaan Elsa nukuksissansa ohrassa makasi. Silloin Hannu vilppaasti juoksi kotia ja toi sieltä pienillä kulkusilla varustetun linnun-paulan sekä kiersi sen Elsahan kiinni; mutta tämä nukkumistansa yhä vain nukkui. Sitten hän taas kotihin riensi, pani lukkuun tuvan-oven ja meni työ-tuolillensa istumaan. Vihdoin, kun jo aivan pimeä oli, heräsi Viisas Elsa, hänen noustessansa kilesemään rupesi ja kestopä sitten hänen käydessänsä tuota kilinää joka ikiseltä askeleelta. Tästä hän pelästyi, alkoi epäillä, oliko hän toden tottakin tuo Viisas Elsa, ja mumisi: "minäkö minä olen, vai enkö minä olekkaan minä?" Mutta eipä hän tietänyt, mitä vastata, vaan seisoa töllötteli siinä ison aikaa kahdella päällä, kunnes viimein hänessä, päätös syntyi tällainen: "menempä kotia kysymään, minäkö minä olen vai enkö olekkaan itse minä; siellä tuo kyllä tiedetään." Nyt hän kotiin juoksi tuvan ovelle, mutta se oli lukussa; hän sitten akkunaa naputti, huutaen: "Hannu hoi, onko Elsa tuolla sisällä?" "On kuten onkin," vastasi Hannu, "täällä hän istuu." Tuosta pahasti pelästyen Elsa raukka kirkasi: "enhän minä siis itse minä olekkaan," sekä riensi toiselle ovelle, mutta kun talon-väki kulkusten kilinän kuuli, he eivät avata arvanneet, eikä hän siis mihinkään päässyt katos-alle. Silloin hän juoksi pois kylää kohden eikä kukaan ole häntä sittemmin nähnyt.

Poika peukalon pituinen.

Olipa muinoin köyhä talonpoika, joka illalla pesän edessä kerta istuskeli kekäleitä kohennellen, ja hänen vaimonsa istui kehräämässä. Siinä ukko silloin lausui: "haikealtahan vetää, ett'ei lasta meillä ole yhtään! täällä tuskin hiiskaustakaan kuuluu, mutta muitten huonehissa nauru kajahtelee ja ilo ylimmällä riehuu." "Niimpä niinkin," vastasi vaimo, "joska täällä telmäisi edes yksi ainoakin! ja vaikka tuo olisi ainoastaan peukalon kokoinen, minä jo tyytyväinen olisin; me sydämmellisimmästi häntä kuitenkin rakastaisimme." Tapahtuipa sitten, että vaimo kivulloseksi kävi, ja seitsemän kuukauden kuluttua tuvassa makasi lapsi, joka kyllä oli kaikin puolin kaunis-kasvuinen, mutta ainoastaan peukalon pituinen. Silloin isä ja äiti sanoivat: "onhan kumminkin käynyt, kuten toivoimme, ja tämä lapsi pienokainen on meille mitä rakkahin oleva," ja hänen pienuutensa tähden hänelle pantiin *Peukalopoika* nimeksi. Yllin kyllin lapselle ruokaa annettiin, mutta eipä tuo isommaksi kasvanut, vaan jäi semmoiseksi, kuin hän jo syntyesssä oli ollut; äly kuitenkin hänen silmistänsä loisti, ja pian hänestä tuli viisas, sukkela pikku pulikka, jolta kaikki onnistui, mihinkä toimeen hän vain ryhtyi.

Talonpoika kerta metsähän hankki, puita kaatamaan, ja mutisi silloin: "nythän soisin meillä semmoista miestä olevan, joka minulle vankkurit tuonne toimittaisi!" "Oi isä kulta," sanoi Peukalopoika, "kyllä minä teille vankkurit toimitan, luottakaa te vain siihen, määrä-ajalla net varmaankin ovat metsässä teidän tykönänne." Tähän isä hymyillen vastasi: "mitenkä tuo laatuun kävisi? sinä liian pieni olet hevosta ohjaamaan." "Eipä tuosta haittaa, isäseni, jos vain äiti hevosen asettaa valjaih, kyllä minä pian korvaan puikahdan ja huudan sille, minne sen on juokseminen." "Noh olkoon menneeksi," sanoi isä, "sopiihan kerrankin koettaa." Kun sitten tuli määrätty aika, äiti hevosen valjasti sekä pisti korvahan Peukalopojan, ja tämä pienokainen hevosta ohjaten tuolta huusi: "hei hepo! oikealle! vasemmalle!" Ja nyt ihan sääntilleen kulku kävi etehen-päin, ikään-kuin olisi ohjissa ollut koko pää-kuski, ja vankkurit oikeaa tietä vyörivät metsään. Tapahtuipa sitten, että, juuri kun eräästä kulmasta poikkisivat ja Peukalopoika huusi: "vasemmalle, vasemmalle!" kaksi outoa miestä osasi siinä kulkea. "Jopa nyt jotakin," sanoi toinen, "mitä maar tämmöinen tietää! kulkeehan tuossa vankkurit ja hevoselle huutaa ajaja, vaikk'ei sellaista näy missään." "Tuskinhan tämän asian laita oikein lienee," vastasi toinen, "seuratkaamme siis noita rattaita, nähdäksemme, minne viimein seisattuvat." Mutta vankkurit ihan metsään ajoivat suorastaan sille paikalle, missä ukko oli halkoja hakkaamassa. Sitten isäänsä nähdessään Peukalopoika hänelle huusi: "katsoppas, isä kultaseni, jopa täällä olen vankkureineni; tule nyt minua nostamaan alas!" Isä vasemmalla kädellään hevosen pidätti pätsimistä ja otti oikealla ulos korvasta pikku poikansa, joka ilo-mielin olki-korrelle istahti. Nähdessään Peukalopoikaa nuot oudot miehet vasta ihmettelemään, ja toinen kuiskaten toiselle lausui: "kuuleppas veikkoseni! tuosta pikku pulikasta ehkä tulisi onnemme perustajaa, jos hänet jossakin isossa kaupungissa näytteisimme rahasta; entä jos hänen ostaisimme." He sitten menivät talonpojan tykö ja sanoivat: "myy meille tuo poika pikkurainen, hyvä oltava häntä meillä odottaa." "En maar," vastasi isä, "tuo on minun sydän-käpyseni enkä häntä kaiken mailman kullasta myisi." Mutta kaupasta kuultuaan Peukalopoika isänsä takin laskuja myöden kapusi hänen olka-päällensä seisomaan sekä kuiskutti hänelle korvaan: "myy vain minut heille, kyllä minä piankin taas palajan luoksesi." Silloin isä hänen antoi noille molemmille miehille kelpo raha-summasta. "Minne istumaan tahdot?" kysyivät pojalta. "Asettakaa minut hattunne ryödälle, siellä minun sopii ympäristöä katsellen edes takaisin astuskella, enkä suinkaan alas putoa." Miehet hänen mieltänsä noudattivat ja, kun Peukalopoika oli isällensä jää-hyväiset sanonut, he tiehensä läksivät. Sitten edelleen astuivat, kunnes hämärtämään rupesi, jolloinka poju kuului pyytävän: "laskekaa minut hiukan maahan." "Pysy sinä vain paikallas," sanoi mies, jonka hatun-ryödälle tuo linnun-kotolainen istui, "eihän siinä sinusta haittaa." Mutta Peukalopoika rukoilemistansa rukoili, ja ottipa viimein mies päästänsä hatun sekä laski tien viereen pellon pyörtänölle pikku pojan. Tämä nyt turpehien välissä siinä hetkisen juoksenteli ja hyppeli sinne tänne sekä pujahti sitten yht'äkkiä hiirenreikähän, jonka hän oli osunut löytämään. "Hyvästi nyt, hyvät herrat!" huusi hän ivaten, "kiertäkää vain kaunihisti kotia-päin älkäätekä siinä tyhjän-päiten minua odotelko." Miehet tuonne hypähtivät ja pistelivät kepeillä hiirenreikähän, mutta turhaa vaivaa siinä näkivät, sillä Peukalopoika yhä edemmäksi pujahteli; ja koska piankin tuli pilkko pimeä, täytyi heidän suutuksissansa ja tyhjin kukkaroin palata kotia.

Huomattuansa miesten jo menojaan menneen Peukalopoika taas hiipi ulos maan-alaisesta piilopaikastaan. "Aivanhan vaaralliselta toki vetää pimeässä pellolla kierteleminen." hän jupisi, "piampa täällä säärensä särkee ja niskansa taittaa." Onneksensa hän tyhjän koteloisen-kuoren tapasi. "No tännehän minun kelpaa yöksi jäädä turvihin," hän virkahti sekä meni sinne sisälle istumaan. Sitten hetkisen päästä nukahtamaisillaan juuri ollessansa kuuli hän kahden miehen sieltä ohitse käyvän ja toisen sanovan toiselle: "millähän keinoin nyt mukavimmin kävisi saada tuolta rikkaalta kirkkoherralta hänen kultansa ja hopeansa ryöstetyksi?" "Sen maar minä kyllä tiedän," huusi kohta Peukalopoika. "Mitähän tuo?" sanoi varkaista toinen, "kuulimpa mielestäni jonkun puhuvan." He nyt kuuntelemaan seisautuivat, ja Peukalopoika jatkoi: "ottakaa minut mukaanne, minä teidät taatustikkin olen auttava." "No missäs sitten olet?" "Hakekaa vain maasta sekä kuunnelkaa tarkkaan, mistä ääni tulee," tämä

vastasi. Viimein varkaat pojan löysivätkin ja nostivat ylös piilosta. "Vai sinä, pieni veitikka! lieneekö sinussa auttajaa?" he nauraen sanoivat. "Ompa niinkin," tokasi tuo vastaukseksi, "minä rauta-salpojen välitse puikahdan kirkkoherran huonehesen sekä toimitan teille sieltä, mitä vain tahdotte." "Olkoon siis menneeksi," he vastasivat, "sopiihan koettaa, mikä mokoma sinussa lienee." Kun sitten pappilaan pääsivät, Peukalopoika kamariin pujahti, mutta rupesipa kohta, oikein parastansa pannen, huutamaan: "tahdotteko kaikki, mitä täältä löytyy?" Varkaat pelästyen hänelle kuiskasivat: "puhu hiljaa, ett'ei ketään heräisi!" Mutta Peukalopoika ei ollut tuota kuuleviansa, vaan huusi uudestaan: "mitä tahdotte? haluttaako teitä täältä kaikki." Tästä keräsi kamarinvierisessä tuvassa makaava kyökki-piika, ja tuo istualle nousi sekä rupesi tarkasti kuuntelemaan. Varkaat taas olivat pelästyksissäänsä juosseet kappaleen matkan päähän, mutta rohkaisivatpa jälleen mielensä, ajatellen: "tuo pikku pulikka tahtoo meitä vähän kiusailla," palasivat takaisin sekä kuiskasivat hänelle oven takaa: "ryhdy nyt jo tosi-toimehen ja pistä meille tänne sieltä jotakin!" Silloin Peukalopoika vielä kerran huusi niin lujasti, kuin suinkin sai huudetuksi; "tahdompa minä teille antaa vaikka kaikki, kurottakaa vain kätenne tänne." Tämän ihan selvästi kuuli piika, hypähti vuoteeltansa, kompuroitsi ovea kohden ja astuipa kamariin. Varkaat kiiruusti koipensa korjasivat sekä kiisivät pakohon, ikään-kuin olisi itse pää-paha kintuissa ollut; ja kosk'ei piika saattanut mitään selittää, meni hän valkeaa hakemaan. Kun hän sitten, kynttilä kädessä, palasi kamariin, Peukalopoika, ennenkuin häntä huomattiin, tiehensä pujahti ja riensi latoon; mutta kosk'ei tyttö, kaikki nurkat ja komerot tyystin haettuansa, kuitenkin löytänyt mitään, hän taas vuoteellensa kapusi, arvellen vain unta nähneensä, vaikka avoimin silmin ja kuulevin korvin.

Peukalopoika oli heinissä tipsuteltuaan hyvän makuupaikan itsellensä löytänyt; siinä hän aikoi rauhassa levätä aamuun asti ja sitten palata kotia vanhempainsa luoksi. Mutta kova kohtalo häntä väijyi! no niin! onhan mailmassa tuskaa ja vaivaa monemmoista! Piika tapansa mukahan päivän koittaessa vuoteltaan nousi ja läksi talon karjaa ruokkimaan. Ensin hän latoon meni, josta otti sylillisen heiniä, ja osuipa hänen kouriinsa tulemaan juuri se tukko, missä Peukalopoika parka makasi nukkumassa. Mutta tuo niin sikeässä unessa oli, ett'ei hän mitään huomannut eikä ennen herännyt, kuin vasta lehmän kielen kohdalla, sillä heinä-tukossa poju raukka oli tuon elukan suuhun suikahtanut. "Voi onnettomuuttani!" hän huudahti, "mitenkä minä olen vanutus-myllyhyn joutunut!" mutta huomasi pian kyllä, missä hän tosiaankin oli. Siinä nyt käski varoa, ett'ei hän hampahien väliin takertuisi rikki ruhjottavaksi, mutta vatsahan hänen kuitenkin täytyi luistaa alas. "Tästä tupasesta akkunat ovat unohtuneet," hän lausui, "eikä aurinko mistään pääse tänne paistamaan; kynttilää ei ensinkään saatavissa!" Yleensä tämä maja-talo hänestä hyvinkin huonolta veti, ja mikä kaikisten pahin, heiniä ovesta tuli lisäksi tulemistansa ja paikka yhä ahtaammaksi rupesi käymään. Viimein poju hädissäänsä täyttä kurkkua kiljasi: "jo olen kylläni saanut, älkää minulle enään rehuja tuoko enempää!" Piika silloin juuri osasi olla lehmää lypsämässä, ja kun hän puhuttavan kuuli, vaikk'ei ketään näkynyt, sekä tunki äänen samaksi, jonka jo oli yöllä kuullut, pelästyi tyttö parka niin kovasti, että hän renkulta roikahti selällensä ja kaasi kiulusta maidon maahan. Kiiruimman kautta hän sitten isäntänsä luo riensi ja huusi perille päästyänsä: "oi ihmeen ihmettä, kirkkoherra kulta, lehmä meidän on puhumaan ruvennut!" "Turhias siinä houraillet," vastasi kirkkoherra, vaan meni itse kuitenkin navettaan katsomahan, mitenkä tuon laita oikeastaan oli. Mutta tuskin oli hän navetan kynnyksen yli astunut, jopa Peukalopoika taas huusi: "olenhan jo kylläni saanut, älkää rehuja tänne enempää pistäkö!" Silloin kirkkoherra itsekin pelästyi, arvellen pahan-hengen riivaavan, sekä käski tappa lehmän. Se kohta tapettiinkin, ja maha, missä piili Peukalopoika, viskattiin tunkiolle. Poju nyt parastansa pannen koetti tuosta pinteestä päästäksensä ja jopa jo paljon vaivaa nähtyäänsä ihan oli pääsemäisillään, mutta kohtasipa taas kova onni, juuri kun hän oli päättään ulos ilmahan pistämäisilläänsä. Nälkäinen susi, näet, sieltä ohitse juostessaan hotkasi yhdellä nielauksella koko mahan. Peukalopoika ei tuosta kuitenkaan liioin säikähtynyt, vaan ajatteli: "ehkähän käynee sutta suostuttaminen," sekä huusi vatsasta: "susi kulta! tiedämpä, mistä kelpo aterian saisit." "Missä se on saatavissa?" kysyi susi, "Noh tuolla, tuossa talossa; sinun sopii lasku-ränniä myöden hiipiä huonehesen sisälle ja oletpa löytävä kakkuja, sian-silavaa ja makkaroita, vaikka sinua haluttaisi syödä kuinkakin paljon," ja nyt poju kertomalla tarkoin kuvasi isänsä asunnon. Sudelle ei tuota tarvinnut kahdesti sanoa, se yöllä laskurännin kautta vara-aittahan könti ja syödä ahmasi siellä oikein mielensä perästä. Kyllänsä saatuaan se taas ulos aikoi, mutta olipa niin paksuksi paisunut, ett'ei se enään mahtunutkaan samaa tietä menemään. Tämän oli Peukalopoika jo ennaltaan arvannutkin sekä rupesi nyt suden vatsassa tavatonta melua pitämään, huutaen ja pauhaten aivan tarmonsä takaa. "Hiljaa siellä!" sanoi susi, "herätäthän sinä talonväen." "Mitä turhia," vastasi pikku poju, "oletpa sinä vatsas täytehen syönyt, nyt minäkin vuorostani pidän iloista aikaa," sekä rupesi uudestaan täyttä kurkkua huutamaan. Siitä viimeinkin herättyään hänen isänsä ja äitinsä vara-aitan ovelle juoksivat ja tirkistelivät raosta tuonne sisälle. Nähtyäänsä suden siellä meuhaavan riensivät he aseita hakemaan, ja mies sitten toi kirvehen sekä vaimo viikatteen. "Pysy sinä siellä takana," sanoi mies, kun olivat aittaan astuneet, "jollei susi, minun kerran huimastuani, kohta kuoliaksi kellisty, tule sinun hyökätä sen kimppuun ja viiltää siltä maha halki." Silloin Peukalopoika, kuultuaan isänsä äänen, huusi: "isä armahimpani, minä täällä olen, istumpa suden vatsassa." ilosta ihastuneena isä lausui: "kiitos Luojan! meidän rakas lapsemme on kotia palannut," sekä käski vaimonsa panna pois viikatteen, ett'ei Peukalopoikaan sattuisi. Sitten hän sutta päähän lyödä läjähytti kolauksen semmoisen, että tuo kohta kaatui kuolleena maahan; sen jälkeen he veitsen ja sakset tuotuansa leikkasivat pedolta mahan

auki sekä ottivat sieltä ulos pikku pojunsa. "Voi," sanoi isä, "mehän sinun tähtes olemme vasta surua nähneet!" "Niin, isä kulta, minä jos jommoisiakin paikkoja olen kierrellyt; oikein hyvältä tuntuu, kun olen päässyt raitista ilmaa taas hengittämään." "Missä merkillisessä sinä siis olet käynyt?" "Oi isäseni! minä ollut olen hiiren-reiässä, lehmän mahassa ja suden suolissa; nyt tänne jään teidän luoksenne." "Emmekä me sinua enään myy, vaikka kaiken mailman rikkaudet saisimme." Sitten he rakasta Peukalopoikaansa hyväilivät ja suutelivat, antoivat hänelle syötävää ja juotavaa sekä teettivät hälle uudet vaatteet, koska vanhat olivat matkalla rääsyiksi kuluneet.

21.

Peukaloisen matkustukset.

Eräällä räätätilillä oli poika pieni pikkurainen, joka ei ollut peukaloa pisempi ja siitä oli Peukaloisen nimen perinyt. Mutta pojulla rohkeutta oli rinnassa ja hän isällensä sanoi: "isä kulta! minun täytyy ulos mailmalle lähteä." "Oikeinhan, poikaseni!" vanhus virkkoi, otti äimän, sulatti kynttilän-valkeassa siihen ponneksi lakkaa hiemasen sekä sanoi sitten: "tästä saat matkalles myötäsi miekan." Nyt pikku räätäli tahtoi vielä kerran syödä vanhempainsa seurassa ja tipsutteli sentähden kyökkiin katsoaksensa, mitä äiti rouva oli läksiäisiksi laittanut. Mutta ruoka juuri oli valmistunut ja vati seisoi takalla. Silloin kysyi poika: "äiti rakas, mitäs tänään päivälliseksi annat?" "Mene itse katsomaan," vastasi äiti. Silloin Peukaloisen takalle hypähti ja kurkisteli vatihin, mutta koska hän päänsä liian pitkälle sinne pisti, sieppasi hänet ruo'asta nouseva höyry sekä vei hänen ylös ilmahan savu-torven kautta. Kappaleen aikaa hän höyryssä ajeli sinne tänne ilmassa, kunnes viimein taas lötkähti alas maahan. Nyt tuo pikku räätäli oli ulos avaraan mailmaan joutunut ja läksi tuosta kauas kulkemaan sekä rupesi erälle mestarille työhön, mutta eipä ruoka hänen mielestensä ollut tarpeeksi hyvää. "Kuulkaa rouva mokoma!" sanoi Peukaloisen mestarin vaimolle, "jollotte meille parempaa ruokaa anna, minä tieheni pötkin ja kirjoitan liidulla huomenna ani varahin teidän huoneenne oveen: perunoita liiaksi, niukasti lihaa, hyvästi herra Perunapohatta!" "Mitä sinä, sirkka, siinä läpiset!" vastasi vaimo suutuksissansa ja sieppasi vaate-tilkun, aikoen sillä häntä lyödä; mutta pikku räätäli meidän sukkelasti kiepsahti sormistimen suojaan ja kurkisteli sen alta, rouvan kiusoiksi kieltään ulos suustansa pitkälle pistellen. Tuo sormistimen nostahti pojutta kaapataksensa, mutta Peukaloisen pikkurainen tilka-kasahan hypähti, ja kun rouva häntä etsien rupesi tilkoja hajalle viskelemään, poju pöydänrakoon puikahti. "Piti, piti, mestarin-rouva!" hän sieltä huusi, pistäen raosta päänsä, mutta juuri kun vaimo oli häntä kourasemaisillansa, hän pöytä-laatikoon luisti. Viimein akka hänen kuitenkin sai kynsiinsä ja ajoi pois talosta.

Pikku räätäli nyt vaeltamaan läksi ja tulipa synkkään metsään. Siellä hän tapasi rosvo-joukon, joka aikoi kuninkaan aarteita varastamaan. Nämät räätäli nupukan nähtyänsä ajattelivat: "tuommainen pikku mies avain-rei'ästä menemään mahtuisi ja olisi siis oikein aimollinen tiirikan virkaa toimittamaan." "Hohoi sinä siinä, Goliath jättiläinen! haluttaisiko sinua lähteä meidän kanssamme aarre-aitaan? sinun sopisi sinne sisälle pujahtaa ja meille rahat viskata akkunasta." Asiaa vähän arveltuansa Peukaloisen tuohon tuumahan suostui ja meni sitten heidän seurassansa aarre-aitaan edustalle. Siinä hän ovia tyystin tarkasteli, oliko niissä rakoa mitään, eikä aikaakaan, jopa huomasi yhden sekä rupesi kohta siitä sisälle pyrkimään. Toinen vartia silloin toiselle sanoi: "mikähän ilkeä hämähäkki tuossa matelee! minä sen kuoliaksi poljen." "Anna itikka paran olla," vastasi toinen, "eihän se sinulle ole mitään pahaa tehnyt." Nyt Peukaloisen raosta onnellisesti pääsi aarre-aitaan, avasi akkunat, jonka takana rosvot seisovat, sekä viskasi siitä heille kolikon toisensa perästä. Siinä sitten ahkerimmassa toimessa hyöriellensä hän kuninkaan kuuli tulevan aarteitansa katsomaan ja kiisi kiiruimman kautta piilohon. Kuningas kyllä huomasi, että monta kolikkoa puuttui, mutta ei saattanut ymmärtää, kuka ne olisi varastanut, koska lukut ja salvat kelpo kunnossa olivat ja aivan koskemattomilta näyttivät. Sitten hän taas sieltä pois palasi ja sanoi molemmille vartioille: "pitäkää tarkka vaari, joku tuolla rahain kimpussa häärii." Kun nyt Peukaloisen uudestaan työhönsä ryhtyi, nämät kuulivat rahojen vierielevän aitassa sekä "kil, kal" kilisevän. He sisälle riensivät varasta kiinni kaapataksensa, mutta pikku räätäli, kun kuuli heidän tulevan, oli noita vilppahampi, riensi nurkkaan ja veti päällensä hopea-rahaman niin visusti, ett'ei hänestä hiukkaakaan näkynyt; ja rupesipa hän vielä heitä kiusoittelemaankin huutaen: "täällä minä olen." Vartiat ääntä kohden juoksivat, mutta kun perille pääsivät, hän jo oli toiseen nurkkaan pujahtanut toisen kolikon alle ja kirkasi sieltä: "hei! täällähän olen." Heti vartiat sinne-päin rientämään, mutta jopa Peukaloisen kaukaa huuteli kolmannesta nurkasta: "piti! piti! täällä minä olenkin." Ja näin hän pilkaton heitä aarre-aitassa niin kau'an juoksenteli sinne tänne, kunnes vihdoin väsyivät ja menivät sieltä tiehensä. Nyt poju kolikat kaikki yhden erältänsä akkunasta heitti; viimeisen hän oikein voimainsa takaa poukautti lentämään, hypähti näppärästi itse istumaan sen päälle ja kiisi siinä ratsastaen akkunasta ulos. Rosvot häntä kovin kiittelivät sanoen; "sinä oikein suuri sankari olet!" sekä kysyivät: "tahdotko meidän päällikösemme ruveta?" Mutta Peukaloisen hiukan tuumailtuansa vastasi tahtovansa ensin vähäsen liikkuella mailman maita katselemassa. He sitten saaliinsa keskenään jakoivat, vaan pikku räätäli vain yhden pennin sai osaksensa, sillä enempiä

ei hän jaksanut kantaa.

Nyt Peukaloinen miekkansa taas pani vyölleen, sanoi rosvoille jää-hyvästit ja läksi pois-päin astumaan. Sitten hän kyllä uudestaan räätälin-ammattia koetteli muutamain mestarien työssä, mutta eipä hän heidän tykönänsä viihtynyt, vaan rupesi viimein talon-rengiksi erähäsen ravintolaan. Siellä piit hänelle kovin vihoissaan olivat, sillä itse näkymättömänä hän kaikki näki, mitä he salaa tekivät, sekä ilmoitti isäntäväelle, mitä he taltrikeiltä olivat suuhunsa siepannehet ja kellarista korjanneet puoleensa. Nuot sentähden usein uhkailivat: "maltappas, kyllä vielä sinulle kostamme," sekä päättivät tehdä hänelle pahat tepposet. Kun sitten muutaman päivän päästä piioista yksi puutarhassa niittäissään näki Peukaloisen siellä juoksennellen ruohossa sinne tänne pujahtelevan, hän vilppaasti viikatteellansa kaappasi poikki sen ruoho-tukon, niissä juuri piili tuo pikkarainen, pisti heinät isohon huiviin sekä heitti net salaa lehmien eteen. Olihan noitten joukossa iso Mustike, se ahmatessansa pojan ihan eheältään nieli. Mutta tuolla lehmän mahassa hänen oli kurja oltava, sillä olipa siellä pilkko pimeä eikä pienintäkään kynttilän-kulua palamassa. Kun sitten lehmää oltiin lypsämässä, hän huusi:

"kipsis kopsis, kipsis ko! eikö kiulu täynnä jo?"

vaan maidon lorinalta ei tätä hänen puhettaan hoksattu. Hetkisen päästä navettaan astui isäntä ja sanoi: "tuo lehmä huomenna on tapettava." Silloin Peukaloinen pahasti pelästyen huusi kimeällä äänellä: "laskekaa minut ensin täältä! istunhan minä täällä sisässä," Isäntä kyllä puheen kuuli, mutta ei tietänyt, mistä tuli tuo ääni. "Missäs olet?" kysyi hän. "Mustikkeen mahassa," Peukaloinen vastasi, mutta isäntä ei ymmärtänyt, mitä tuo tiesi, vaan läksi sieltä pois.

Seuraavana päivänä lehmä tapettiin; onneksi ei hakattaissa ja paloiteltaissa sattunut Peukaloiseen yhtään iskua, mutta hän makkarusten joukkoon joutui. Kun sitten noita pienentämään ruvettiin, poju oikein voimainsa perästä kirkasi: "älkää liian syvälle hakatko, älkää liian syvälle hakatko, olenhan minä täällä hakkurin pohjalla." Tuota ei kuitenkaan hakkuu- rautain jytinältä kukaan kuullut. Nyt Peukaloinen parka pahemmassa kuin pulassa oli, mutta hätä panee hyppäämään, ja hän siinä niin sukkelaan pujahteli hakkuu-rautain välitse, etteivät häntä hiukkaakaan satuttaneet, vaan pääsipä poju eheä-ihoisena tuosta pälkähästä. Mutta eipä hän kuitenkaan pakoon päässyt eikä ollut muutakaan neuvoa mitään, ihra-palasten seassa hänen oli veri-makkaraan liukahtaminen. Tuo tuommoinen majaanpaikka hänestä veti jokseenkin ahtahalta, ja päälle päätteeksi hän siinä savustettavaksi vielä ripustettiin savu-torveen, jossa hänestä aika kovin pitkäksi ja ikäväksi kävi. Vasta talven tultua hän sieltä vihdoin alas pääsi, sillä makkara savu-torvesta otettiin erään vierahan syötäväksi. Kun sitten emäntä rupesi makkarasta viipaleita leikkelemään, varoi hän päätään pistämästä liian pitkälle, ett'ei häneltä kaula ehkä katkaistaisi, ja huomasipa viimeinkin hyvän tilaisuuden, pyrki ilmaa hiukan haistelemaan ja juoksi tiehensä.

Mutta, siinä talossa, jossa hänen näin hullusti oli käynyt, ei tuo pikku räätäli enään viihtynyt olemassa, vaan läksipä kohta taas matkustelemaan. Kau'an ei kuitenkaan hänen vapautensa aika kestänyt; kedolla poju ketun tapasi ja se tuota pikaa hänet sieppasi suuhunsa. "Noh mitä maar nyt, herra Repolainen!" huusi pikku räätäli, "minähän se olen, joka teidän kurkussanne istun, laskekaa minut taas vapaaksi!" "Tuo ehkä parasta lieneekin," vastasi kettu, "enhän sinusta kumminkaan liioin kostune; jos minulle lupaat, mitä isäsi talossa on kanoja, minä sinut pois päästän." "Aivanhan halustakin!" Peukaloinen vastaukseksi tokasi, "kaikki kanat sinä sieltä olet saava, sen minä kyllä takaan." Silloin kettu pojun sylki suustansa, ja itse se hänen kantoi kotia. Kun sitten isä taas näki rakkaan pikku poikansa, hän mielellänsä ketulle antoi kaikki kanat, mitä hänellä oli. "Korvaukseksi minä oikein kelpo rahan teille olen tuonut," sanoi Peukaloinen ja kurotti isälle tuon pennin, jonka hän oli matkoillaan ansainnut.

"Mutta miksi kettu syötäväksensä sai nuot kaakottavaiset kana raukkaset?" "Voi sinuas houkkio! rakastaahan isäsi lastansa enemmän kuin kanojansa."

22.

Kiikkerin lintu.

Oli muinoin velho ilkeä, joka köyhän ukon muotoiseksi muuttihe, kulki talosta taloon kerjäämässä sekä kaappasi mennessään kauniita tyttöjä. Kukaan ihminen ei tietänyt, mihin hän nämät vei, sillä heitä ei ikinä enään näkynyt. Kerta hän nyt astui erähäsen taloon, jonka isännällä oli kolme kaunista tytärtä. Ukko viheliäiseltä kerjäläis-paralta näytti ja kantoi selässänsä kontin, ikään-kuin ko'otaksensa siihen armo-lahjoja. Hän syötävää pyysi murusen, ja kun vanhin tytär tuli hänelle leivän-palaa antamaan, hän vain hiukan koski tyttöhön, ja tämä kohta hänen konttiinsa kopsahti. Sitten hän vilppaasti menojaansa meni ja kantoi tyttösen kau'as, synkän metsän sydämessä olevaan kotiinsa. Talossa kaikki oli kovin

komeaa, ja ukko tytölle antoi, mitä tuo vain toivoi, sekä lausui hänelle: "täällä, armahaiseni sinun varmaankin tulee hyvä oltava, sillä saathan kaikkia, mitä sinua suinkin haluttaa!" Muutaman päivän kuluttua hän sitten sanoi: "minun täytyy lähteä pois kotoa ja vähäksi aikaa jättää sinut tänne yksiksesi, tässä talon avaimet ovat; kaikkia katselemassa sinun täällä sopii käydä kaikkialla, paitsi siinä yhdessä huoneessa, johonka pääsee tällä avaimella; sinne sinua menemästä kiellän kuoleman-rangaistuksen uhalla." Antoipa hän tytölle myöskin munan, sanoen: "varjele visusti tätä munaa! ja parasta lienee, että sen aina kannat kädessä, sillä jos se hukkaan joutuisi, tuosta syntyisi kova onnettomuus." Tyttö avaimen ja munan otti sekä lupasi hyvin toimittaa kaikki. Miehen lähdettyä hän taloa rupesi kiertelemään alikerrasta aikain aina ylisille saakka sekä katseli kaikki paikat; huoneet kullasta kiilsivät ja hopeasta hohtivat, eikä hän mielestensä milloinkaan ollut niin loistavaa komeutta nähnyt. Viimein hän myös tuli tuon kielletyn oven eteen ja aikoipa astua ohitse, mutta nyt uteliaisuus hänen valtasi. Olipa hänellä avain ja sehän muitten tapainen, hän siis tuon pisti suulle sekä väännähti hiemasen, ja jopa ovi äkkiä aukeni. Mutta mitä hän, sisälle astuttuansa, tuolla näki? keski-laattialla ison, verisen kattilan, siinä palasiksi hakautuita ihmis-ruumiita, ja kattilan vieressä puu-pölkyn sekä sen päällä tuiki terävän kirveen. Tästä tyttö niin pahasti pelästyi, että muna hänen kädestänsä laattialle kopsahti. Hän kyllä munansa tuolta taas otti ja koetti pyyhkiä veren pois, mutta turhaan, se ihan kohta taas tuli näkyviin, — parastansa pannen hän siinä maar pyyhki ja hieroi, mutta eipä vain saanut vertä lähtemään.

Eikä aikaakaan, jopa tuli velho matkoiltaan kotia ja pyysi ensi tehtäväksensä tyttöltä avaimen ja munan. Pelosta vavisten tyttö net hänelle antoi, ja mies noista punaisista pilkuista heti huomasi, että tuo veri-kammiossa oli ollut. "Koskas vastoin minun tahtoani olet kamarissa käynyt," sanoi hän, "täytyy sinun myös vastoin omaa tahtoas palata sinne takaisin. Sinun elämäs on nyt loppunsa näkevä." Sitten hän tytön viskasi maahan, laahasi hänet hiuksista veri-kammioon, asetti hänen päänsä pölkylle, katkaisi häneltä kaulan sekä hakkasi palasiksi ruumiin, että veri punaisena virtasi pitkin laattiaa, ja heittipä viimein palat muitten joukkohon kattilaan.

"Nytpä toista menen noutamaan," sanoi velho, muutti taas muotonsa ja tuli köyhänä ukkona äsken mainittuhun taloon kerjäämään. Silloin toinen tytär hänelle leipä-palasen toi, ja hän paljaalla koskemisellaan tytön kaappasi konttiinsa, sekä vei mennessänsä, kuten edellisenkin. Tämän ei paremmin käynyt kuin sisarenkaan, sillä uteliaisuus hänetkin valtasi, hän veri-kammiossa kävi ja täytyipä hänen, velhon palattua, heittää henkensä. Tuo sitten kotihinsa toi kolmannenkin sisaren. Mutta hän viekas ja viisas oli. Kun velho avaimen ja munan hänelle annettuaan oli pois lähtenyt, hän ensin munan pani tarkkaan taltehen, kävi sitten huoneita katsomassa ja meni viimein tuonne kiellettyyn kamariin. Ja voi! siellä vasta kauhea näky häntä kohtasi! Hänen molemmat rakkahat sisarensa kattilassa makasivat surkeasti surmattuina! Mutta hän kohta toimeen rupesi, haki heidän jäsenensä kokohon ja pani net paikoillensa, pään, ruumiin, käsi-varret ja sääret. Ja kun ei enään puuttunut mitään, jäsenet liikkuu alkoivat ja liittyivät toisiinsa yhtehen; ja nuot molemmat tytöt silmänsä aukaisivat sekä muuttuivat taas eläviksi. Noh siinä nyt vasta iloissansa olivat, suutelivat ja syleilivät toisiansa! Sitten nuorin molemmat sisarensa vei kamarista ja pisti heidät piilohon. Mies ilkeä palattuansa avaimen sekä munan vaati, ja koskei niissä saattanut pienintäkään verensipilkkua selittää, sanoi hän: "sinä koetuksen olet kestänyt ja sentähden morsiamekseni pääset." Mutta nyt ei velho enään tytölle voinut mitään, vaan täytyipä hänen tehdä, mitä tuo vain tahtoi. "Hyvä se!" vastasi siis tyttö, "sinun kuitenkin ensin täytyy isälleni ja äidilleni toimittaa kultaa kopallisen sekä itse kantaa selässäsi tuo koppa sinne; minä sillä välin täällä häitä valmistelen." Tuosta hän omaan kamariinsa meni, jonne oli kätkenyt sisarensa. "Jo nyt on," hän heille lausui, "tulemaisillansa se hetki, jolloin teidät saan pelastetuksi, tuo ilkiö on itse kantava teitä taas kotia; mutta lähettäkää, kohta perille päästyänne minulle tänne apua." Sitten hän molemmat laski yhteen koppahan, ajoi heidän päällensä kultaa niin kosolta, ettei heitä hiukkaakaan näkynyt, huusi huonehesen velhon ja sanoi hänelle: "kanna nyt kotihini tämä koppanen, mutta älä matkalla pysäy lepäämään sillä minä akkunasta katsoen sen kyllä heti huomaa."

Velho selkäänsä nosti kopan ja läksi menemään, mutta tuo niin raskas oli, että hiki kasvoista tippui ja hän jo pelkäsi näännyksiin uupuvansa. Silloin hän kivelte istahti hiukan huoahaksensa, mutta kohta kopasta ääni huusi: "minä akkunasta katselen sekä näen, että sinä lepäämään rupeat, lähde heti liikkeelle!" Velho morsiamensa luuli huutavan ja nousipa kohta tietä taas tallustelemaan. Toisen kerran hän vielä istumaan aikoi, mutta kuuluihan jälleen; "minä akkunastani katselen ja näen sinun levähtävän: lähde ihan heti liikkeelle!" Ja milloin hän vain hiukankin pysähtyi, kohta tuo ääni taas huutamaan, kunnes hän hengästyneenä ja väsymyksestä, aivan uupumaisillaan viimein sai kopan kultineen tyttöineen kannetuksi heidän vanheimpansa talohon.

Mutta tuolla kotona morsian häitä valmisteli. Hän irvi-hampaisen pääkallon koristi koreaksi, kantoi sen ylis-kamariin sekä asetti akkunasta katselemaan. Kävipä tuosta velhon ystäviä piloihin käskemässä, ja tämän tehtyänsä hän hunaja-astiaan hyppäsi, ratkoi sieltä noustuaan polstarin auki sekä kierieli höyhenissä ja näyttipä nyt kumman-näköiseltä linnulta, jota ei kukaan ihminen saattanut tytöksi tuntea. Sitten hän omaan kotihinsa läksi menemään, ja tiellä häntä tuli vastaan joukko hää-vieraita, jotka

kysyivät:

"Kiikkerin lintu! mistä tulet sä?"
"Kiikki Kiikkeristä nyt tulen mä."
"Mitäpä nyt tehnee morsian nuori?"
"La'assut on huonehet puhtaaksi
ja ullakon akkunasta katsoopi."

Sitten hän kohtasi kotia palaavan yljän, joka myöskin kysyi:

"Kiikkerin lintu! mistä tulet sä?"
"Kiikki Kiikkeristä nyt tulen mä."
"Mitäpä nyt tehnee morsiameni?"
"La'assut on huonehet puhtaaksi
ja ullakon akkunasta katsoopi."

Ylkä sinne kohden katsahti ja näkyipä tuolla tuo koristettu pää-kallo. Tämän hän morsiameksensa luuli sekä tervehti sitä ystävällisesti noikaten. Mutta kun hän vierainensa oli huonehesen ehtinyt, silloin saapui sisarien lähettämä apu. Kaikki ovet nyt suljettiin, ettei kukaan pääsisi pakohon, ja sytytettiin huone, jossa sitten velho joukkoinensa paloi poroksi.

23.

Satu omena-puusta.

Jo nyt on aikoja, varmaankin kaksituhatta vuotta, kulunut siitä, jolloinka muinoin eli mies äveriäs, jolla oli ihana ja hurskas vaimo; nämät toisiansa hyvin rakastivat, mutta heillä ei lapsia ollut, vaikka hartahimmasti halusivat saadaksensa, ja vaimo tuota rukoili yöt päivät, vaan eipä vain heille lasta syntynytkään. Pihalla heidän huoneensa edustalla kasvoi omenapuu; tuon juurella vaimo eräänä talvipäivänä seiso i omenaa kuoriellen, ja sitä siinä itsellensä kuoriessaan hän sormeensa leikkasi, ja haavasta vertä lumelle tippui. "Voi," sanoi silloin vaimo huo'aten sekä sangen suru-mielisenä, kun veren näki edessänsä, "jospa minulla sentään olisi lapsi, valkoinen, kuten tuossa lumi, ja punainen, kuin siinä veri!" Ja kun hän nämät sanat oli saanut sanotuksi, hänen mielensä iloiseksi muuttui, ja hänestä tuntui, ikään-kuin toivosta tosi tulisi. Sitten hän huonehesen astui sisälle; ja kuluipa kuukausi, johan oli lumi maasta sulanut, kului tuosta toinen ja ruoho viheriänä rehoitti, menihän kolmas, jopa kukat maata koristamassa, ja vyöri ajan virtahan neljäs, jo metsikössä kaikki puut leveälle haaroilivat ja viheriät oksat toisihinsa kietoutuivat, silloin lintusten heleä laulu metsissä kajahteli ja kukat puista maahan varisivat; sitten viidennen kuukauden viimeisenä päivänä hän suloisesti lemuavan omena-puun suojassa seiso i, ilosta sykki hänen sydämmensä ja hän polvilleen lankesi ihastuksissansa, kuudennen kuukauden kuluttua omenat kyllä jo isoja olivat, vaan vaimo alallansa pysyi huoneessansa, seitsemännen kuluessa hän omenan otti sekä söi sen aivan mieli-halulla, mutta kävipä sitten sairaaksi ja surulliseksi, ja kun kahdeksas kuukausi oli loppumaisillaan, hän miehensä kutsui tykönsä sekä sanoi hänelle: "jos minä kuolen, hautaa minut tuonne omena-puun juureen." Nytpä hänestä huoli haihtui ja hän iloisena oli, kunnes yhdeksännen kuukauden kuluttua hänelle syntyi lapsi, lumen valkoinen, veren punainen, ja lapsen nähtyänsä äiti niin iloiseksi ihastui, että hän kuoleman unehen silmänsä ummisti.

Sitten mies vaimonsa hautasi omenapuun alle ja itki häntä haikeasti; edellensä aika joutui, jo suru lieventymään rupesi, vyöri vielä viikkokaudet, kyynelehet väliin vier i, tuosta suru haihtumahan, itku aivan loppumahan, ja kun kesä taas oli ihanimmallansa, jopa mies nai toisen vaimon.

Tämä hänelle tyttären synnytti, mutta tuon ensimmäisen vaimon lapsi oli poika pienokainen, valkoinen kuten lumi, punainen kuin veri. Tytärtänsä vaimo sydämmellisesti rakasti, mutta poikaa nähdessänsä hän aina suutuksiin joutui; tuo oli muka kaikin tavoin hänelle harmiksi, hän yhä ajatteli, mitenkä kävisi tyttäreille hankkiminen kaikki talon tavarat, ja paholainen paha-henki häntä yllytteli poikaa vihaamaan; nurkasta toiseen hän tuota raukkaa hoputteli, yhtä päätä töykäten ja tuoppiellen, joten lapsi parka alin-omaisessa tuskassa oli. Koulusta kotona ollessansa hän ei rauhan hetkistä nähnyt.

Kerta kun vaimo ylis-tuvassa oli, tuli sinne Marianna, hänen pikku tyttärensä, ja sanoi: "äiti hyvä, anna minulle omena!" "Kyllä, lapsukaiseni," vastasi vaimo sekä antoi arkusta kauniin omenan; mutta arkussa oli iso, raskas kansi ja kannessa iso, terävä rauta-kara. "Äitiseni," virkkoi tyttö pieni, "etkö myös veljelleni yhtään anna?" Tästä vaimo suuttui, mutta vastasipa sentään: "veljes kyllä osansa saapi, jahka hän koulusta palaa." Ja kun hän akkunasta katsahtaessaan näki pojan tulevan pihalla, hän ikään-kuin pahan-hengen riivaamana sieppasi tyttäreltänsä omenan, sanoen: "ethän sinä tuota saakkaan, ennen-kuin veljes ensin on saanut." Sitten hän sen viskasi arkkuhun sekä paiskasi kannen kiinni; ja kun poika

oven suuhun ennätti, hän ystävällisenä olevinaan lausui lapselle: "tahdotko, poikaseni, omenaa?" ja loi vilahdukselta hänehen silmänsä. "Ui äiti kulta," vastasi poika, "oikeinhan nyt näytätte hirveältä! halustakin minä omenan otan." Silloin vaimo arkun avasi sanoen: "tule luokseni ja ota itse tästä yksi." Ja kun pikku poju arkkuhun kumartui, paha-henki vaimon valtasi ja ratsis! hän kannen paiskasi kiinni niin kovasti, että pojalta katkesi kaula ja pää kieri punaisten omenain joukkohon. Mutta kohta pelko vaimoa vavistuttamaan, ja hän itseksensä ajatteli: "mitenkä tästä selkiäisin!" Nyt hän meni alas asuin-tupaan, otti vaate-arkustansa valkoisen huivin, palasi ylisille, sovitti pojan pään paikalleen, satoi kaulahan huivin, ett'ei pahaa mitään käynyt huomaaminen, asetti pojun istumaan tuolille porstuaan ja pani omenan hänen käteensä.

Sitten Marianna kyökkiin tuli äitinsä tykö; tämä takan ääressä seisoj sekoittelemistaan sekoitellen kuumaa vettä, joka siellä kiehui padassa. "Äiti kultaseni," sanoi Marianna, "veljeni kasvoiltaan kovin kalpeana tuolla porstuassa istuu omena kädessä, minä häntä pyysin minulle omenaa antamaan, mutta eipä hän mitään vastannut, ja tuo minusta peloittavan kummalta veti." "Mene tuonne toistamiseen," vastasi äiti, "ja tokase hänelle korva-puusti, jollei hän mitään vastaa." Marianna nyt porstuaan meni ja sanoi: "anna, veliseni, minulle tuo omenas," mutta eipä vastausta kuulunut. Tyttö silloin poikaa löi korvalle, että pää laattialle poukahti, pelästyi tästä pahan-päiväisesti, rupesi itkemään ja poraamaan, juoksi äitinsä tykö huutaen: "olenhan veljeltäni pään lyönyt poikki," sekä itki itkemistänsä eikä ottanut rauhoittuaksensa. "Voi Mariannani," sanoi äiti, "mitäkin nyt teit! mutta älä tuosta sanaakaan hiisku, ett'ei siitä kukaan saisi tietoa, sillä eihän sitä kuitenkaan nyt enään käy mitenkään auttaminen; viskatkaamme hänet hapan-kaalihin kiehumaan." Sitten äiti pikku pojun hakkasi palasiksi ja pani palat pataan hapan-kaalin sekahan. Mutta Marianna siinä vieressä seisoj yhä itkemistänsä itkein, ja hänen silmistänsä pataan vierä kyyneleitä niin viljalta, ett'ei keitos muuta suola kaivannut ollenkaan.

Sittemmin tuli isä kotia sekä rupesi ruo'alle, kysyen: "missä on minun poikani?" Äiti pöydälle toi hapan-kaalia, oikein aimo vadillisen, ja Marianna yhä itki, vaikeasti valittaen. Silloin isä taas kysyi: "missä on minun poikani?" "Hän on vanhaa setääsi mennyt katsomaan," vastasi äiti, "ja aikoo sinne jäädä joksikin aikaa." "Mitä? onko hän pois kotoa lähtenyt minulle edes jää-hyväisiä sanomata." "On niinkin," sanoi siihen äiti, "poikaa hartahasti tuonne halutti, ja hän minua rukoili, että hänet kuudeksi viikoksi sinne laskisin; onhan hänen siellä kaikin puolin hyvä ollaksensa." "Voi," lausui isä, "miten on murheellinen mieleni! pahoinhan menetteli poikani, olisipa hänen kuitenkin tullut isäänsä edes hyvästi jättää." Sitten hän syömään rupesi, puhuen tyttärelleen; "mitäs itket, Mariannani? vielähän veljes kotia palaa." sekä virkkoi vaimollensa: "tämä ruoka vasta hyvältä maistuu! tuo minulle lisää!" Ja mitä enemmän hän söi, sitä enemmän hän tahtoi ja sanoipa: "anna minulle vielä lisää, te ette tästä mitään saa, minä itse tahdon kaikki." Heittäen luut pöydän alle hän sitten söi syömistänsä, kunnes loppui kaikki tyyni. Mutta Marianna piironkinsa alimmaisesta laatikosta otti parahimman silkki-huivinsa, kokosi pöydän alta tuohon kaikki luut ja rustot sekä kantoi net pihalle, katkerimman katkeria kyyneleitä vuodattaen. Tyttö sitten mytyn laski ruuhon omena-puun juurelle, ja tämän tehtyänsä hän yht'äkkiä muuttui iloiseksi, peräti lakaten itkemästä. Silloin omenapuu huojumaan sekä oksat heilumaan, väliin toisistansa eriten, väliin taas toisiinsa yhtyen, ikään-kuin ihminen iloissaan käsiänsä yhteen lyöpi. Samassa puusta sakea sumu nousi, sumussa paloi kirkas tuli, ja liekistä lensi ihana lintunen, joka suloisesti viserrellen ilmahan kohosi korkealle, ja kun se silmän siintämättömiin oli kadonnut, omena-puu siinä ihan entisellänsä seisoj, mutta huivi luinensa oli poissa. Ja Mariannan sydän nyt riemusta sykki, ikään-kuin olisi hänen veljensä elänyt. Sitten hän iloisena taas palasi tupaan ja istui pöydän äärehen syömään.

Mutta lintu kau'as lensi erään kulta-sepän huoneen katolle sekä rupesi laulamaan:

"Äitini mun tappoi, isäni mun söi, Marianna siskoseni kaappi kokoon luuni kaikki, silkki-vaatteesen net kiersi, he'elmä-puulle käärön viersi. Pikii! pikii! mä ihana lintu! pikii!"

Kulta-seppä työ-huoneessansa istui kulta-vitjoja valmistellen; silloin kuuli hän linnun laulavan katolla, ja ihanan ihanalta soi hänen mielestään tuo viserrys. Hän kohta istualtaan kavahti sekä riensi ulos tuvasta, ja hänen astuessansa kynnyksen ylitse, jäi jalasta toinen kenkä. Mutta tuosta piittaamata hän keski-kadulle kiisi nahkaisessa esi-liinassaan, toisessa jalassa kenkä, toisessa sukka, toisessa kädessä kulta-vitjat, toisessa pitkät pihdit; ja aurinko kirkkahasti kadulle paistoi. Näin hän lintua katselemaan tuli. "Lintuseni," hän sitten sanoi, "oikeinhan sinä ihanaa viserrystä osaat laskea! laula minulle tuo laulusi vielä toinen kerta," "En vainen," vastasi lintu, "en maar minä sitä ilmaiseksi laula toistamiseen. Anna minulle nuot kulta-vitjat, kyllä sitten vielä kerran laulan." "Noh, olkoon menneeksi," pani kulta-seppä vastaukseksi, "tuosta saat kulta-vitjat, laula nyt, kuten lupasit." Silloin lintu hänen luoksensa lensi, otti vitjat oikean jalkansa kynsiin ja istui kulta-sepän etehen sekä lauloi:

"Äitini mun tappoi, isäni mun söi, Marianna siskoseni kaappi kokoon luuni kaikki, silkki-vaatteesen net kiersi, he'elmä-puulle käärön viersi. Pikii! pikii! mä ihana lintu! pikii!"

Sitten lintu erään suutarin talon katolle lensi istumaan ja lauloi siellä:

"Äitini mun tappoi, isäni mun söi, Marianna siskoseni kaappi kokoon luuni kaikki, silkki-vaatteesen net kiersi, he'elmä-puulle käärön viersi. Pikii! pikii! mä ihana lintu! pikii!"

Suutari tämän kuultuaan paita-hiasillansa ulos ovesta juoksi ja katseli katolle, kädellensä varjostaen silmiään, ett'ei niitä häikäisemähän pääsisi kirkas päivän-paiste. "Lintu armahani," hän huudahti, "ihanahan ihanastihan sinä laulelet!" Sitten hän ovesta huusi huonehesen: "vaimoni hoi! tule tänne! täällä vasta lintu ompi; katsoppas tuota, siinä vasta laulajata!" ja kutsuipa vielä tytärtänsä, kisällejänsä, oppipoikiaan, renkiänsä sekä piikaansa, ja nämät kaikki kadulle tulivat lintua katselemaan, miten se oli kaunis. Höyhenet sen olivat punaiset, ja viheriät, kaula kullan kirkkaalta hohti, ja silmät päässä välkkyivät, ikään-kuin tähdet. "Lintu kulta!" sanoi suutari, "visertele nyt kuultavakseni tuo laulus vielä toinen kerta." "En maaren," vastasi lintu, "enhän tuota toistamiseen laula, jollet minulle jotakin lahjoita." "Vaimoseni!" huusi silloin mies, "mene sinä tupahan, siellä seisoo pöydällä pari punaisia kenkiä, tuo net tänne." Vaimo käskyn kuultuani kohta menikin sekä toi kengät. "Tuosta saat lintuseni," mies sanoi, "laula nyt laulusi vielä kerran." Silloin lintu suutarin luoksi tuli, otti kengät vasemman jalkansa kynsiin, lensi sitten taas katolle sekä lauloi siellä:

"Äitini mun tappoi, isäni mun söi, Marianna siskoseni kaappi kokoon luuni kaikki, silkki-vaatteesen net kiersi, he'elmä-puulle käärön viersi. Pikii! pikii! mä ihana lintu! pikii!"

Ja näin laulettuansa se tiehensä lensi, vitjat oikean sekä kengät vasemman jalan kynsissä. Lentää lehahtelihan sitten kylän myllyn tykö, ja mylly käymistänsä kävi: "surr, urr, surr urr, surr, urr;" siinä mylläriin kaksikymmentä renkiä istui myllyn-kiveä hakkaamassa, ja he tuossa nakuttivat: "nik, nak, nik, nak, nik, nak," ja mylly kävi: "surr, urr, surr, urr, surr, urr." Silloin lintu myllyn vieressä kasvavaan niini-puuhun istahti ja lauloi:

"Äitini mun tappoi,"

nyt hakkaamistansa yksi keskeytti,

"isäni mun söi,"

tuosta kaksi kuuntelemaan,

"Marianna siskoseni,"

johan taas neljä nakuttamasta lakkasi,

"kaappi kokoon luuni kaikki, silkki-vaatteesen net kiersi,"

vielä hakkasi kahdeksan,

"he'elmä-puulle"

viisi vielä,

"käärön viersi."

enään vain yksi nakutteli,

"Pikii! pikii! mä ihana lintu! pikii!"

Nyt lakkasi viimeinen, sillä olipa hänkin tuon kuullut. "Lintu hyvä!" hän sanoi, "ihanastihan sinä laulelet, laula toki toinen kerta minunkin kuultavakseni!" "Empä vainen," vastasi lintu, "kahdesti en ilmaiseksi laula, mutta jos minulle myllyn-kiven annat, minä vielä kerran lauluani lasken." "Antaisin kuin antaisinkin," vakuutti renki, "jos tuo yksistään minun annettavissani olisi." "Aivan halusta me puolestamme," lisäsi toiset, "sen annamme, jos sinä meille vielä kerran laulat." Silloin tuli lintu puusta alas, ja nuot kaksikymmentä renki-mylläriä kaikki rupesi kangilla nostamaan ylös kiveä, hoilottaen ääneensä: "holooi! holooi!" Lintu sitten kiven-silmästä päänsä pisti, joten kivistä tuli kauluksentapainen, lensi taas puuhun sekä lauloi siellä:

"Äitini mun tappoi, isäni mun söi, Marianna siskoseni kaappi kokoon luuni kaikki, silkki-vaatteesen net kiersi, he'elmä-puulle käärön viersi, Pikii! pikii! mä ihana lintu, pikii!"

Ja näin laulettuansa se siipensä levitti, vitjat oikean, kengät vasemman jalan kynsissä ja myllyn-kivi kaulassa, sekä läksi pois lentämään ja lensipä kau'as, aina isänsä kotihin.

Tuvassa isä, äiti sekä Marianna syömässä istuivat, ja isä lausui: "tiesi, mikä syynä, oikeinhan tänään olen iloisella tuulella." "Empä suinkaan minä," vastasi äiti, "vaan minua perin-vastoin vaivaa kamala ahdistus, ihan kuin olisi kova raju-ilma tulossa." Mutta Marianna siinä istui ja itkemistänsä itki. Silloin tuli lintu lentäen, ja juuri kun se katolle istahti, sanoi isä: "oi miten nyt olen iloinen! ja aurinko tuolla

ulkona vasta ihanasti paistaa! tuntuuhan minusta, ikäänkuin tulisin vanhaa tuttavaa tapaamaan." "Mutta minun aivan toisin on laitani," valitti vaimo, "olenhan niin tuskissani, että hampaat suussani kalisevat ja veri suonissani tulikuumana kuohuu." Ja hän vaatteensa auki riisti, mutta Marianna nurkassa istui itkein, vyö-liina silmillä, ja kyyneleet sen kastoivat liko-märjäksi. Lintu silloin omena-puuhun istui ja rupesi laulamaan:

"Äitini mun tappoi,"

Tuosta vaimo sormensa pisti korviinsa sekä ummisti silmänsä, jott'ei kuulisi eikä näkisi mitään, mutta ikäänkuin rajuimman myrskyn ääni hänen korvissaan kohisi, ja hänen silmiänsä poltti ja pisteli juuri kuin salaman leimauksesta.

"Isäni mun söi,"

"Oi vaimoseni!" huudahti mies, "tuo vasta ihana lintunen, joka noin kaunihisti visertelee! aurinko lämpimästi paistaa ja suloinen tuoksu tännekin tunkee."

"Marianna siskoseni"

Silloin Marianna päättään nojasi polveansa vastaan sekä itki katkerasti, mutta mies sanoi: "minä pihalle lähden, lintua likemmältä nähdäkseni." "Voi älä mene", rukoili vaimo, "onhan minusta, ikäänkuin koko tämä huone tärisisi ja palaisi ilmi tulessa." Mutta mies kuitenkin meni ulos lintua katselemaan.

"Kaappi kokoon luuni kaikki, silkki-vaatteesen net kiersi, he'elmä-puulle käärön viersi."

"Pikii! pikii! mä ihana lintu! pikii!"

Samassa lintu kulta-vitjat pudotti, ja nuot suoraa päätä miehen kaulaan suikahtivat sopien siihen aivan mukavasti. Ukko nyt sisälle palasi sanoen: "katsokaappa! tuo vasta kelpo lintu! tällaiset kauniit kulta-vitjat se minulle lahjoitti! ja olipa se itse oikein ihana!" Mutta vaimo niin pahasti pelästyi, että hän pitkällensä loikahti laattialle ja lakki päästä kau'as lensi. Silloin lintu taas kuului laulavan:

"Äitini mun tappoi,"

"Voi jospa maan povessa sadan syllän syvällä makaisin, ettei tuo korviini kuuluisi!"

"Isäni mun söi."

Nytpä vaimo tainnuksiin meni.

"Marianna siskoseni."

"Mitä!" virkahti Marianna, "menempä minäkin tuonne ulos katsomaan, ehkä lintu minullekin antaa jotakin." Ja läksipä tyttö kuin läksikin.

"Kaappi kokoon luuni kaikki,
silkki-vaatteesen net kiersi."

Siinä lintu tytölle kengät viskasi.

He'elmä-puulle käärön viersi.

"Pikii! pikii! mä ihana lintu! pikii!"

Silloin tyttö vasta ihastuksissansa! Hän jalkaan koetti nuot uudet, punaiset kenkensä ja juoksi tanssien tupahan. "Oi!" sanoi, "minä pihalle lähteissäni olin kovin suru-mielisenä, mutta nyt oikein olen iloissani. Tuo maar vasta ihana lintu! se minulle punaisen kenkä-parin lahjoitti." "Hui! ui!" ähki vaimo, hypäten seisolle, ja päässä hiukset pystyssä pörröttivät, "minusta tuntuu, ihan-kuin olisi mailman loppu lähenemäisillään, minäkin koetteeksi tuonne ulos lähden, ehkä tulisi edes hiukan huokeampi ollakseni." Ja kohta hänen ehdittyänsä ovesta, ratsis! mättäsipä lintu myllyn-kiven hänen päähänsä, että hän aivan mäsäksi meni. Jyskeen kuultuansa isä ja Marianna pihalle riensivät; silloin tuolta tulen-liekki leimahteli sekä sitten savua nousi, ja tämän haihduttua, seisopa tuossa pikku veli. Hän isäänsä ja Mariannaa kädestä otti, ja kaikki kolme he siinä aivan ihastuksissansa olivat, menivät tupaan, istuivat pöydän ääreen sekä rupesivat ruo'alle.

Ennen muinoin eli kuningas puolisoinsa, jotka jok'ikinen päivä huokailivat: "oi jospa meillä toki olisi lapsi!" mutta eipä heille lasta vain syntynyt. Tapahtuihan sitten, kerta kun kuningatar kylpemässä istui, että vedestä nousi sammakko, joka sanoi hänelle: "sinun toivos on toteutuva; ennen-kun on vuosi kulunut, olet sinä tyttären synnyttävä." Kuten sammakko oli ennustanut, siten kävikin, sillä synnyttipä kuningatar pikku tyttären, joka oli niin ihanan kaunis, että kuningas iloissansa tuskin tiesi kuhun kääntyä ja valmisti isot pidot. Näihin ei hän kutsunut ainoastaan sukulaisiansa, ystäviänsä ja tuttaviaan, vaan myöskin viisaita vaimoja, hankkiakseen lapsellensa noitten suosioa. Tuommoisia hänen valtakunnassansa eleskeli kolmesta, mutta koska hänellä oli ainoastaan kaksitoista kulta-taltrikkia, joita sopi näitten käytettäväksi asettaa ruoka-pöydälle, täytyi hänen jättää heistä yksi käskemätä. Pidot komeimman komeasti vietettiin, ja niiden loputtua nuot viisaat vaimot lapselle lahjoittivat ihmeellisiä lahjojaan, yksi viisautta, toinen ihanuutta, kolmas rikkautta sekä muut jos jotakin, mitä mailmassa vain on toivottavaa. Kun jo yksitoista juuri oli saanut lausuttavansa lausutuksi, tuli äkkiä huonehesen tuo kolmastoista. Tämä sitä tahtoi kostaa, ett'ei häntäkin pitoihin kutsuttu, ja ketään tervehtimätä, kenehenkään edes katsahtamata hän kaikkein kuullen kovasti huusi: "kun kuninkaan tytär viidettätoista käypi, on kehrä-varsi häntä kätehen pistävä ja hän kuoliana kaatuva laattialle." Ja mitään muuta sanomata akka salista kiersi tiehensä. Kaikki pahasti pelästyivät. Silloin astui esille kahdestoista, joka ei vielä ollut toivotettavaansa ehtinyt toivottamaan. Tämä ei enään voinut noita pahoja sanoja peräyttää, vaan ainoastaan vähentää niitten voimaa, ja sanoipa sentähden: "mutta eipä olekkaan kuninkaan tytär silloin vielä kuoleva, hän vain on vaipuva sata-vuotiseen sikeään uneen."

Kuningas, joka hartaasti tahtoi suojella rakasta lastaan näin suuresta onnettomuudesta, julisti käskyn semmoisen, että poltettaisiin mitä koko hänen valtakunnassansa oli kehrä-varsia. Mutta tytössä toteutui kaikki, mitä nuot viisaat vaimot olivat lahjoillansa ennustaneet, sillä olipa hän niin kaunis, siveä, lempeä ja älykäs, ett'ei kukaan, joka hänen vain näki, saattanut olla hänehen mieltymätä. Tapahtuipa sitten, että sinä päivänä, jona hän viisitoista vuotta juuri täytti, kuningas puolisoinsa osasi olla kotoa poissa, ja että tyttö ihan yksikseen oli linnaan jäänyt. Siinä silloin kaikki paikat kävi, mielensä perästä katsellen kamarit ja komerot, sekä tulipa viimein vanhaan torniin. Siellä soukkia kiertoportaita kiivettyänsä hän pienen oven etehen joutui. Suulla oli ruosteinen avain, ja kun hän avainta vähän väänsi, ovi äkkiä aukeni, ja pikku tupasessa siinä istui vanha vaimo värttinää ahkerasti vääntämässä. "Hyvää päivää, vanha mummo!" sanoi kuninkaan tytär, "mitähän sinä siellä te'et." "Kehräänhän minä täällä", akka vastasi, päätänsä nyykäyttäen. "Mikä kalu tuo, joka noin sukkelasti kierii?" kysyi tyttö sekä kaappasi kehrä-varren, itsekin koettaaksensa kehrätä. Mutta tuskin oli hän tuohon tarttunut, jopa toteutui noidan loihito-sanat, ja kehrä-varsi tyttöä sormeen pisti.

Mutta pistoa tunteissaan hän samassa silmän-räpäyksessä siellä olevalle vuoteelle vaipui sekä nukkui sikeään uneen. Ja samallaisen unen valtahan koko linna joutui; kuningas ja kuningatar, jotka juuri olivat kotia tulleet ja saliin astuneet, unen helmoihin vaipuivat, ja samoin kävi koko hovikunnan. Silloin myöskin hevoset nukkuiivat tallihin, koirat pihalle, kyyhkysset katolle, kärpäset seinille, nukkuipa, liehumasta lakaten, takassa palava valkea, paisti pihisemästä taukosi, ja kokki, joka juuri sieppasi tukasta kyökki-poikaa, koska tuo jonkun koiran-kurin oli tehnyt, hellitti hiuksista sekä nukkui hänkin. Ja tuuli aivan tyveni eikä linnan edustalla kasvavissa puissa enään lehtinäkään liikahtanut.

Mutta linnan ympärille rupesi kasvamaan orjantappura-pensahisto, joka vuodesta vuoteen korkeammaksi kohosi ja viimein, koko linnaa ympäröiten, kasvoi niin korkeaksi, ett'ei enään linnasta mitään ollut näkyvässä, ei edes katon päälle pystytetty lippu. Laajalle kuitenkin levisi taru ihanasta, nukkuvasta Ruusukukkasesta, sillä siksi tätä kuninkaan-tytärtä nimitettiin, ja tulipa aika ajoin prinssejä, jotka koettivat päästä tuon pensahikon läpitse linnahan. Mutta turhaan siinä parastansa panivat, sillä orjantappurat, ikään-kuin käsillisinä toisistaan kiinni pitäen, pysyivät lujasti yhdessä, ja nuorukaiset, enään irti pääsemätä, niihin jäivät riippumaan, siinä saaden surkean surman. Kului sitten edelleen vuosia monen monta, jopa kerta taas tuli tuohon valtakuntaan kuninkaanpoika ja kuuli erään vanhuksen kertovan orjantappura-pensaikosta, että sen takana oli linna, jossa jo sata vuotta oli nukkunut ihmeen-ihana, Ruusukukaksi sanottu kuninkaan-tytär sekä hänen kanssansa kuningas, kuningatar ja koko hovikunta. Myös jutteli hän isänsä isältä kuulleensa, että jo monta kuninkaan-poikaa oli käynyt koettamassa päästäkseen orjantappura-pensahiston läpitse, mutta että nuot kaikki olivat sinne takertuneina surkean surman omaksi joutuneet. Silloin sanoi nuorukainen: "minä en pelkää, vaan tahdompa sinne, ihanaa Ruusukukkasta katsomaan." Tuo hyvän-tahtoinen vanhus häntä kyllä varoitti menemästä, mutta eipä hän siitä ottanut huoliaksensa.

Nyt umpehen oli nuot sata vuotta kulunut ja se päivä koittanut, jona Ruusukukkanen taas oli heräävä unestansa. Kun kuninkaan-poika pensahistoa lähenei, olipa siinä ainoastaan isoja, kauniita kukkia, jotka itsestään väistyivät hänen edestänsä, joten hän ensinkään vahingoittumata pääsi edelleen astumaan; ja kun hän niitten läpitse oli ennättänyt, net taas pensahistoksi toisihinsa takertuivat. Linnan pihalla näki hän hevosia ja kirjavia koiria nukkumassa makaavan; katolla istui kyyhkysiä, pää pieni siiven suojaan kätkeytynä. Ja kun hän huoneihin tuli, siellä nukkui kärpäset seinillä; kyökissä kokin käsi vielä oli poikahan tarttumaisillaan ja piika istui nykittävä musta kana sylissä. Sitten hän, edemmäksi mentyään,

salissa näki koko hovikunnan makaavan unen helmoissa, ja yli-päässä kuningas puolisoinsa makasi valtaistuimen juurella. Tuosta hän vieläkin edemmäksi meni, ja kaikkialla niin hiljaista oli, että hän saattoi jopa oman hengityksensäkin kuulla, ja viimein hän tuonne torniin tuli sekä astui siihen pikku tupaseen, jossa nukkui Ruusukukkanen. Siinä tuo nyt makasi niin ihanan kaunihina, ett'ei prinssi saanut silmiänsä hänestä eikä itseään hillityksi, vaan kumartui hänen puoleensa ja suuteli häntä. Tuskin prinssin huulet tytön huulia olivat koskeneet, jo Ruusukukkanen heräten aukasi silmänsä ja loi prinssikin suloisien silmäyksen. Sitten he yhdessä menivät alas, ja heräsi kuningas, kuningatar ja koko hovikunta sekä katselivat hämmästyneinä toisiansa. Ja pihalla hevoset nousivat itseään pudistellen, jahti-koirat häntäänsä lierutellen makuulta kavahtivat, katolla kyyhkyset päänsä nostivat siiven alta, katselivat ympärillensä ja läksivät kedolle lentämään, seinillä kärpäset liikkua alkoivat, kyökin takassa valkea palamaan leimahti, ruveten ruokaa kiehuttamaan, paisti taas rupesi porisemaan, kokki korvalle poikaa sivalsi, josta tuo pahasti parkumaan, ja piika ryhtyi kanaa nykkimään. Sitten kuninkaan-pojalle ja Ruusukukkaselle komeat häät pidettiin, ja he onnellisina yhdessä elivät aina kuolin-hetkeensä saakka.

25.

Löytölintu.

Oli muinoin metsän-vartia, joka metsälle meni, ja metsään tultuansa hän mielestäänsä kuuli lapsen poraavan, hän tuota porun-ääntä kohden astui ja näkipä viimein korkean puun, jonka latvassa pieni tyttönen istui. Äitinsä tämä oli puun juurelle nukkunut ja peto-lintu havainnut äitinsä sylissä makaavan lapsen; lintu silloin oli sinne lentänyt, napannut noukkaansa lapsi paran sekä vienyt sen tuonne korkealle latvahan.

Metsän-vartia puuhun kiipesi ja toi sieltä alas lapsen, ajatellen: "tämän minä kotia vien ja tahdompa häntä Leenuni kumppanina kasvattaa." Hän siis kotihinsa vei tytön ja molemmat lapset sitten yhdessä kasvoivat. Mutta puusta löydetylle lapselle pantiin *Löytölintu* nimeksi, koska lintu sen oli äidin helmasta vienyt. Löytölinnusta ja Leenusta oikein tuli ystävykset, ja jopa niin hellästi rakastivat toisiansa, että toinen, milloinkaan ei toista nähnyt, aina oli suruissansa.

Mutta metsän-vartiolla oli vanha kyökki-piika, joka eräänä iltana rupesi kahdella ämpärillä vettä kantamaan, eikä hän ainoastaan yhtä kertaa käynyt kaivolla, vaan raahasi sieltä monta ämpärillistä. Leenu tämän näki ja kysyi: "kuuleppas vanha Sanna, miksi noin paljon vettä tupaan kannat?" "Jollet sitä kenellekkään ilmoita, minä sinulle kyllä syyn selitän." Leenu silloin vakuutti, ett'ei hän ainoallekkaan ihmiselle tuota kertoisi, ja nytpä sanoi Sanna: "huomen-aamulla, kun on isäntä metsästäämään lähtenyt, minä veden panen kiehumaan ja, kun se kattilassa kihisee kuumimmallansa, viskaan sinne keitettäväksi Löytölinnun."

Seuraavana aamuna metsän-vartia varahin nousi sekä läksi metsälle, ja hänen lähdettyänsä lapset vielä vuoteellaan makasivat. Silloin Leenu Löytölinnulle kuiskasi: "jollet sinä minua hylkää, minä en sinusta luovu." Löytölintu vastasi: "en nyt enkä koskaan." Tuohon lausui Leenu: "tiedänhän sinulle ilmoittaa tärkeän asian; eilen illalla vanha Sanna vettä tupahan kantoi monta ämpärillistä, ja kysyttyäni, mitä tuo tiesi, sain vastaukseksi, että hän kyllä sen selittäisi, jos minä puolestani lupaisin, ett'en tuota kellekkään kertoisi. Tähän minä vastasin, ett'en sitä suinkaan ainoallekkaan ihmiselle ilmoitaisi, ja silloin Sanna sanoi aikovansa aamulla varahin, isän mentyä metsästäämään, kuumaksi kiehuttaa vettä kattilallisen sekä sitten syöstä sinut sinne keitettäväksi. Mutta nyt vilppaasti vuoteelta vaatteihin, ja sitten yhdessä kiiruusti rientäkäämme täältä pois."

Molemmat lapset siis kohta nousivat, pukivat vaatteensa yleen sekä juoksivat tiehensä. Kun sittemmin kattilassa vesi oli kiehumaan ruvennut, meni kyökki-piika makuu-kamariin, noutaaksensa Löytölintua vesi-pataan viskattavaksi. Mutta kun hän huonehesen tultuansa vuoteen äärehen astui, oli sieltä molemmat lapset poissa; hän silloin kamalaan tuskaan joutui ja mutisi itseksensä: "mitähän nyt puolustukseksi keksin, kun isäntä kotia tulee ja näkee, että lapset ovat kadonneet? Kiiruusti vain heitä hakemaan, ehkä vielä käypi löytäminen."

Silloin kyökki-piika kolme renkiä liikkeelle lähetti hakemaan lapsia. Mutta nämät metsän rinteellä istuivat, ja kun kaukaa näkivät hakiain heitä kohden juoksevan, sanoi Leenu Löytölinnulle: "jollet sinä minua hylkää, minä en sinusta luovu." Löytölintu vastasi: "en nyt enkä koskaan." Silloin lausui Leenu: "muuttuos sinä ruusu-pensaaksi ja minusta tuohon pensahasen ruusu tulkoon." Kun sitten nuot kolme renkiä metsiin rinteelle ennätti, ei siellä muuta ollut mitään kuin ruusu-pensas ja siinä ruusu-kukkanen, mutta eipä lapsia missään näkynyt. He silloin sanoivat: "eihän täällä hakemisesta kostu," sekä menivät kotia ja kertoivat kyökki-piialle, ett'eivät siellä ensinkään ollehet muuta nähneet, kuin ainoastaan ruusu-pensahan ja siinä ruususen. Tästä heitä vanha kyökki-piika torumaan: "te senkin tolvat! teidän olisi

pitänyt hakata pensas poikki sekä taittaa siitä tuo ruusu ja tuoda se tänne kotia; vilppaasti sinne takaisin tuota tekemään!" Heidän siis täytyi toistamiseen lähteä hakuu-retkelle. Mutta lapset jo kaukaa näkivät heidän tulevan, ja lausuipa silloin Leenu: "Löytölintuseni! jollet sinä minua hylkää, en minäkään sinusta luovu." Tähän Löytölintu vastasi: "en nyt enkä koskaan." Sanoi siihen Leenu: "muuttuos sinä siis kirkoksi ja minusta tuonne kirkkohon kruunu tulkoon." Kun sitten nuot kolme renkiä sinne saapui, eipä siellä muuta kuin kirkko ja kirkossa kruunu. He sentähden keskenänsä puhuivat: "mitähän meidän täällä tekemistä! palatkamme takaisin kotia." Kun sitten olivat kotihin tulleet, kysyi kyökki-piika, löysivätkö mitään, johonka rengit vastasivat, ett'eivät tuolla muuta nähneet, kuin kirkon, jossa oli kruunu. "Te vasta pöllö-päiset!" kyökki-piika tähän tiuskasi, "miksi ette kirkkoa hajoittaneet ja kruunua tänne tuoneet." Nyt vanha Sanna itse läksi liikkeelle, ottaen mukahansa nuot kolme renkiä, sekä meni lapsia hakemaan. Mutta nämät kaukaa näkivät renkien tulevan, sekä kyökki-piikan heidän perässänsä vaapustelevan. Leenu silloin lausui: "Löytölintu kulta! jollet sinä minua hylkää, en minäkään sinusta luovu." Vastasi Löytölintu: "en nyt enkä koskaan." Virkkoi tuosta Leenu: "muuttuos sinä lammikoksi ja minusta tulkoon suorsa lammikkoon." Kun sitten kyökki-piika sinne tultuansa lammen näki, hän polvillensa kyykistyi, aikoen juoda sen kuiville. Mutta suorsa vikkelästi tuli uiden, tarttui noukallaan hänen hiuksiinsa sekä veti hänet vetehen; ja sinne tuo akka ilkeä hukkui. Lapset sitten ihan iloissansa kotia menivät yhdessä, ja siellä he vieläkin elävät, jolleivät jo ole kuolleet.

26.

Rastasnoukka kuningas.

Eräällä kuninkaalla oli erin-omaisen ihana tytär, mutta tuo niin pöyhkeän ylpeä oli, ett'ei mikään kosia hänelle kelvannut. Toinen toisensa perästä häneltä sai rukkaset, ja päälliseksi hän heistä vielä pilkkaa teki. Kerta kuningas suuret pidot piti ja kutsui niihin sekä läheltä että kaukaa naima-haluisia miehiä. Arvonsa ja säätynsä mukaan he kaikki järjestettiin rivihin: ensimmäisiksi asetettiin kuninkaat, sitten herttuat, ruhtinaat, kreivit ja paronit sekä ali-päähän muut aateliset. Kuninkaan tytär nyt pitkin riviä astui kosioitansa katselemassa, mutta jokaisessa hänen mielestään oli jotakin moittavaa. Yksi muka oli liian lihava; "tuo viini-tyynyri!" sanoi hän. Toinen liaksi pitkä; "pitkä, hoikka hoipertelee, häälyvänä käyskentelee." Kolmas liian lyhyt; "lyhyt, paksu! kömpelö on taitamaton, hopero." Neljäs kovin kelmeä; "itse kalpea kuolema." Viides liaksi puna-poskinen; "tuo vihainen kukko." Kuudes ei ollut tarpeeksi suora-vartaloinen; "uunin päällä vääräksi kuivunut kalikka." Ja näin hän jokaisessa jotakin moitti, mutta pilkkaili erittäinkin erästä kunnan kuningasta, joka rivissä seisojien ensimmäisenä, ja jonka leuka oli kasvanut hiukan koukkuun. "No tuo nyt vasta jonkin-näköinen!" huudahti hän nauraen, "ompa hänellä leuka semmoinen, kuin rastaalla noukka," ja siitä saakka tätä kuningasta ruvettiin *Rastasnoukaksi* kutsumaan. Mutta vanha kuningas nähtyään, että hänen tyttärensä vain pilkkasi kaikkia sinne kokoontuneita kosioita eikä ainoastakaan huolinut, suuttui kovasti sekä vannoi, että tytön täytyisi mennä vaimoksi ensimmäiselle kerjäläiselle, joka linnaan sattuisi tulemaan.

Muutaman päivän kuluttua pelimanni linnan akkunan edustalle saapui sekä rupesi laulamaan, pientä almua saadaksensa. Kun kuningas tämän kuuli, sanoi hän: "käskekää miehen tulla sisälle." Silloin pelimanni likaisissa vaatteissaan astui linnahan, lauloi kuninkaalle ja hänen tyttärellensä sekä rukoili almua, laulamasta lakattuaan. Tuohon vastasi kuningas: "sinun laulus on minua niin miellyttänyt, että annan sinulle vaimoksi tyttäreni." Prinsessa pahasti pelästyi, mutta kuningas sanoi: "olen valalla vannonut, että sinun antaisin ensimmäiselle kerjäläiselle, mikä sattuisi tänne tulemaan, ja tämän valani minä myöskin pidän." Siinä ei auttanut vastustelemiset, pappia käytiin noutamassa ja prinsessan täytyi kohta mennä pelimannin kanssa vihille. Kun sitten tuo toimitus oli toimitettu, sanoi kuningas: "kerjäläisen vaimona sinun ei nyt enään sovi linnaani jäädä, vaan miehines sinun pitää täältä menemän matkoihis."

Kerjäläinen nyt talutti ulos linnasta tytön ja tämän täytyi jalkaisin lähteä hänen kanssansa edelleen. Kun he sitten isoon metsään tulivat, kysyi prinsessa:

"Kenen tämä metsä kaunis?" "Sen Rastasnoukka kuningas on haltuhunsa voittanut; nyt olis se sun omanas, jos oisit hänen ottanut." "Oi ylpeyden pettämä nyt olen kurja tyttö mä, kun sijasta tuon kuninkaan sain kerjäläisen vaan."

Tuosta niitulle tulivat ja hän taas kysyi:

"Kenen tämä ihana niittu?" "Sen Rastasnoukka Kuningas on haltuhunsa voittanut; nyt olis se sun omanas, jos oisit hänen ottanut." "Oi ylpeyden pettämä nyt olen, kurja tyttö mä, kun sijasta tuon kuninkaan sain kerjäläisen vaan."

Sitten ison kaupungin läpitse kulkivat, ja taas kysäsi tyttö:

"Kenen on tämä komea kaupunki?" "Sen Rastasnoukka kuningas on haltuhunsa voittanut; nyt sekin ois sun omanas, jos hänen oisit ottanut." "Oi ylpeyden pettäjä nyt olen, kurja tyttö mä, kun sijasta tuon kuninkaan sain kerjäläisen vaan."

"Enhän minä tuota kärsi, että sinä alin-omaa toista miestä ikävöitset", sanoi pelimanni, "on maar minussa sinulle hyvä kylliksi." Viimein pienen huoneen edustalle ennättivät, ja nytpä tyttö lausui:

"voi, voi noin pikkaisia tupoa! Ken siellä saattanee asua?"

Pelimanni vastasi: "tämä minun huoneheni ja myöskin sinun; siinä tulemme yhdessä asumaan." Tytön kumartua täytyi päästääkseen tuosta matalasta ovesta sisälle. "Missä palveliat ovat?" kysyi kuninkaan-tytär. "Mitä palvelioita!" vastasi kerjäläinen, "itse sinun pitää tekemän, mitä tehdyksi tahdot. Toimita vain kohta valkea takkaan, pane pataan vettä ja keitä minulle ruokaa; minä kovin väsyksissäni olen." Mutta kuninkaan-tytär ei ollenkaan osannut valkeaa sytyttää eikä keitosta keittää, vaan täytyipä kerjäläisen itse ruveta apuun, jotenka välttävästi toimeen tultiin. Sitten kehnon ateriansa syötyään he makuulle menivät, mutta aamulla ani varahin kerjäläinen prinsessa paran herätti taloudesta huolta pitämään. Siten muutaman päivän huonosti elivät, kunnes heiltä loppui varat kaikki. Mies silloin sanoi: "eipä, vaimoseni, tämä enään kelpaa, että täällä vain kulutamme, mitään ansaitsemata. Sinun pitää ruveta koppia tekemään." Hän sitten ulos meni, leikkasi sieltä pajuja ja toi net kotia; prinsessa nyt noita väänteleämään, mutta kovat pajut verille pistelivät hänen hengeä kätensä. "Kyllähän näkyy, ett ei tuosta mitään synny," sanoi mies, "rupea kehräämään, ehkä se työ sinulta paremmin sujuu." Tyttö siis rukin äärehen istui ja koetti kehrätä, mutta karkea lanka hänen hienot sormensa kohta leikkasi niin pahasti, että niistä veri rupesi juoksemaan. "Kas vain," mies tiuskasi, "eihän sinusta mihinkään työhön ole, sinä minun olet saattanut pahempaan kuin pulahan. Tahdompa kuitenkin vielä koettaa sekä ruveta ruukku- ja savi-astia-kauppaa pitämään; sinun tulee torilla istua tavaroitani myymässä." "Voi," ajatteli prinsessa, "jos isäni valtakunnasta torille tulee väkeä ja näkee minun siellä istuvan kaupustelemassa, he vasta minua pilkannevat." Mutta eipä auttanut, nöyrytyen hänen täytyi tehtävänsä tehdä, kosk'ei häntä haluttanut nälkään kuoleminen. Ensi kerralla kaikki hyvin kävi, sillä koska vaimo ihanan kaunis oli, ihmiset kilvan ostelivat hänen tavaroitansa sekä maksoivat, mitä hän vain vaati, jopa moni hänelle rahaa jätti, vaikk'ei ottanutkaan yhtään astiaa. He nyt elivät voitostaan, niin kau'an kuin sitä kesti, sitten mies taas osti uusia astioita joukon. Vaimo torin kulmaan meni istumaan ja asetti ympärillensä astiat myytäväiksi. Silloin juopunut husaari äkkiä tuli ratsastaen ja ajoi suoraa päätä astiain keskelle, siten särkein kaikki tuhanneksi murskaksi. Prinsessa itkemään rupesi eikä tuskissansa ymmärtänyt, mitä tekeminen. "Voi, voi, kuinka minun nyt käynee!" hän valitti, "mitä tästä miehieni sanonee?" Hän sitten kotia juoksi ja kertoi, mikä vahinko oli tapahtunut. "Kuka käskikin savi-astioita asettaa torin kulmahan!" torui mies, mutta sanoi sitten: "heitä nyt vain itkemiset, sillä minä kylläkin huomaan, ett'ei sinusta mihinkään laita työhön ole. Sempä tähden olen kuninkaan linnassa käynyt kysymässä, tarvittaisiinko siellä kyökki-piikkaa, ja luvattiimpa sinut ottaa siihen virkaan; palkaksi olet ruokas saava."

Kuninkaan-tytär nyt kyökki-piiksi rupesi, ja hänen täytyi kaikkia olla auttamassa sekä tehdä mitä raskahimpia töitä. Kumpaankin sivu-taskuunsa hän pikku ruukkusen pisti sekä kantoi niissä kotiansa, mitä hänelle ruo'an-loppuja annettiin, ja näillä hän miehinensä itseään elätti. Kerta kuninkaan vanhimman pojan häät oli vietettäväksi määrätty, ja tuo vaimo parka silloin salin oven suuhun meni seisomaan, pitoja katsellaksensa. Kun nyt siinä kynttilät valoansa levittelivät ja toinen toistansa koreampia vieraita yhä kokoontui huonehesen sekä loistavinta komeutta kaikkialla vallitsi, silloin hän suru-mielin ajatteli kovaa onneansa, kiroten itsekseen ylpeyttänsä ja kopeuttaan, joka hänen näin oli alentanut sekä kovaan kurjuuteen sysännyt. Niistä herkuista, joita siinä vaimon ohitse kahtia-päin kannettiin, palveliat hänelle toisinaan viskelivät muutamia muruja, ja hän net ruukkuseensa pisti, kotia vietäväiksi. Yht'äkkiä astui esiin kuninkaan poika, silkkiin ja samettiin puettuna sekä kaulassa kultavitjat, ja huomattuaan oven suussa seisovan ihanan vaimon tämä kohta hänen käteensä tarttui, pyytäen häntä kanssansa tanssiin; mutta piika parka kielsi, pahasti pelästyen, sillä tunsipa hän prinssin Rastasnoukka kuninkaaksi, joka häntä oli käynyt kosimassa ja jonka hän oli pilkaton hylännyt. Eipä kuitenkaan hänen vastustelemisestansa apua, vaan prinssi hänet veti salihin; silloin katkesi nauha, josta taskut riippuivat, ruukut laattialle kopsahivat, ja soppa juoksemaan sekä leipä-palaset sinne tänne poukahtamaan. Ja kun salissa oliat tämän näkivät, syntyi yleinen nauru ja pilkkaileminen, josta vaimo raukka niin häpeämään, että hän ennen olisi suonut olevansa sadan syllän syvälle maahan vajonneena. Pyrkien pakohon hän ovesta ulos juoksi, mutta portailta hänet eräs mies saavutti sekä vei hänen takaisin; ja mieheen katsahtaissaan hän tuon heti tunsin Rastasnoukka kuninkaaksi. Tämä hänelle ystävällisesti lausui: "älä pelkää! minä ja pelimanni, joka tuolla on huonossa hökkelissä sinun kanssas asunut, olemme sama mies; rakkaudesta sinuhun minä tuommoiseen muotoon itseni muutin, ja minähän olin tuo husaariakin, joka sinulta savi-astiat särki. Tämän kaiken tein sinun ylpeää mieltäs nöyryyttääkseni sekä rangaistakseni sinua tuosta pöyhkeydestä, jolla olit minua pilkannut." Prinsessa silloin rupesi katkerasti itkemään ja sanoi: "minä kovin väärin olen menetellyt enkä siis ansaitse olla sinun vaimonas." Mutta Rastasnoukka lausui: "lohduta mieltäs, kovan onnen päivät jo ovat menoajansa menneet; nyt on häitteen viettämisen vuoro." Sitten kamari-rouvat tulivat ja pukivat tytön mitä

komeimpiin vaatteihin, hänen isänsä hovikuntineen myöskin sinne saapui toivottamaan onnea tyttärelleen, tämä kun Rastasnoukka kuninkaan puolisoksi pääsi, ja nytpä vasta oikea ilo alkoi. Se siitä vain puuttui, ett'ei siellä sinua eikä minua ollut.

27.

Lumikki.

Kerta sydän-talvella, kun lumi-höytyvät höyhenen-pehmoisina pilvistä maahan putoilivat, muuan kuningatar neulomassa istui akkunan ääressä, jonka oli kehä mustaa ebenholtsia. Siinä lunta katsellen neuoloissansa hän neulalla pisti sormeensa, ja lumelle kolme veri-pisaraa tipahti. Ja koska valkoisessa lumessa kovin kauniilta näytti luo puna, hän itseksensä ajatteli: "oi jospa olisi minulla lapsi, valkoinen kuin lumi, punainen kuin veri ja musta kuten tuossa akkunan-kehä." Sitten ennen pitkää hän synnyttikin pienen tyttösen, joka oli valkoinen kuin lumi sekä punainen kuin veri, ja jolla oli hiukset mustat kuten ebenholtsi; sen tähden sitä Lumikiksi ruvettiin kutsumaan. Ja lapsen synnyttyä kuoli kuningatar.

Kului sitten vuoden vaalo, jopa kuningas nai toisen puolison. Tämä oli ihana vaimo, mutta ylpeä ja pöyhkeä eikä saanut kärsityksi, että kukaan olisi häntä kauniimpi. Hänellä ihmeellinen peili oli; kun hän tuon eteen astui ja siinä itseään katseli, hänen oli tapa sanella:

"sano pieni kuvastin, ken maalimassa on kaunihin."

ja peili siihen vastasi:

"te, kuningatar, ootte kaikkein kaunihin."

Silloin hän tytyväinen oli, sillä tiesipä hän peilin puhuvan totta.

Mutta Lumikki kasvamistansa kauniimmaksi kasvoi ja seitsemän vuoden vanhaksi tultuaan hän niin ihana oli, kuin kirkas päivä, ja itse kuningatarta kauniimpi. Kun sitten tuo peililtään kerta kysyi:

"sano, pieni kuvastin, ken maalimassa on kaunihin."

se vastasi:

"te, kuningatar ootte kaunihin täällä, vaan Lumikki teitä on kauniimpi vielä."

Tuosta säikähti kuningatar, ja kateudesta hänen kasvonsa keltaisen viheriöiksi kävivät. Tästä hetkestä alkain aina, milloinkaan vain Lumikki hänen nähtäviinsä tuli, oikeimpa pahasti hänen sappeansa paisutti, niin hän tuota tyttöä vihasi. Rikka-ruohon tavoin kateus ja kopeus kasvamistansa hänen sydämessään kasvoivat, yöt päivät sitä yhä kalvaten. Silloin hän erään metsästäjän kutsui tykönsä ja sanoi hänelle: "vie lapsi pois metsähän, minä en sitä enään kärsi nähtävissäni. Sinun pitää se tappa ja tuoda minulle sen keuhko ja maksa merkiksi." Totellen metsästäjä tytön vei mukaansa, mutta kun hän jahti-veitsensä oli paljastanut Lumikin viatonta sydäntä lävistääksensä, lapsi raukka itkemään rupesi, rukoillen: "oi metsästäjä rakas, säästääkö henkeni, minä metsään juoksen enkä ikinä enään kotia palaa." Tytön ihannuus metsästäjässä sääliä synnytti ja hän vastasi: "noh mennös sitten menoas lapsi parka." Itseksensä hän ajatteli: "kyllähän metsän pedot sinun piankin ahmaavat kitaansa," mutta tuntuipa hänestä kuitenkin, ikään-kuin olisi hänen sydäntänsä rasittamasta raskas taakka haihtunut, kun hän pääsi tyttöä tappamasta. Samassa sieltä ohitse sattui juoksemaan metsäsian porsas; sen hän kuoliaksi pisti, otti siitä keuhkon ja maksan sekä vei ne merkiksi kuningattarelle. Kokin sitten täytyi nämät suolassa keittää, ja tuo vaimo ilkiö net söi suuhunsa sekä luuli Lumikin keuhkon ja maksan syöneensä.

Ypö yksinänsä tyttö raukka siinä nyt synkkää metsää kierteli, ollen semmoisessa pelon tuskassa, että hän puitten lehtiäkin katseli vavisten eikä ymmärtänyt, mikä neuvoksi. Silloin hän juoksemaan rupesi, kiisi terävään kivien ylitse, pujahti orjantappurain välitse, ja metsän petoja hänen ympärillensä hyppieli, mutta nuot eivät hänelle mitään pahaa tehneet. Näin hän juoksemistansa juoksi, miten vain pötkimään pääsi, kunnes illan lähetessä huomasi pienen huoneen, jonne hän meni levähtämään. Tässä tupasessa kaikki pientä oli, mutta somimman somaa ja siistimmän siistiä. Siinä valkoisella vaatteella peitetty pieni pöytä; pöydällä seitsemän pientä lautasta ja jokaisen lautasen vieressä pikku lusikka, pikku veitsi ja pikku kahveli sekä pienoinen pikari. Seinuksella oli vieretysten valmistettuna seitsemän pientä vuodetta, niissä jokaisessa lumi-valkeat lakanat. Kovin nälissänsä ja janoissaan kun oli, Lumikki joka lautaselta söi vähäisen kaaliksia ja leipää sekä joi viini-pisaran jokaisesta pikarista, sillä hän ei yhdeltä tahtonut ottaa koko hänen osaansa. Ollen aivan väsyksissään hän sitten makuu-sijaksensa vuoteita koetti, mutta sopimattomia olivat: yksi liian pitkä, toinen liiksi lyhyt; vasta seitsemäs parahultainen oli,

ja sinne hän jäi makaamaan, heitti itsensä Jumalan haltuun sekä nukkui sikeään unehen.

Pimeään tultua saapui kotihin tuon pikku tupasen isännät, seitsemän kääpiötä, jotka vuorista hakkasivat ja kaivoivat malmia. He kukin kynttilänsä sytyttivät ja, kun huone nyt valoisaksi tuli, huomasivat kohta jonkun siellä käyneen, sillä eipä enään kaikki ollut siinä järjestyksessä kuin heidän lähteissäänsä. Yksi sanoi: "kuka minun tuolillani on istunut?" toinen taas: "kuka minun lautaseltani syönyt?" Kolmas lausui: "kuka on leivästäni haukannut?" neljäs: "kuka minun kaaliksiani maistanut?" Viides virkkoi: "kuka kahveliani on käyttänyt?" kuudes taas "kuka veitselläni leikannut?" ja seitsemäs sanoi: "kuka pikaristani on juonut?" Silloin ensimmäinen taaksensa katsahtaen huomasi vuoteessansa pienen kuopan sekä lausui: "kuka minun makuu-sijaani on litistänyt?" Myöskin toiset huusivat: "onhan minunkin vuoteellani joku ma'annut." Mutta kun seitsemäs vilkasi vuodettansa, näki hän Lumikin, joka siellä makasi nukkumassa. Hän nyt kumppaneitansa kutsui ja sinne riennettyään nämät hämmästyksestä huudahtaen rupesivat kukin pikku kynttilänsä valossa Lumikkia katselemaan. "Ah kah! ah kah!" he toisilleen virkkoivat, "tuo vasta kaunis lapsi!" sekä olivat niin ihastuksissaan, ett'eivät malttaneet tyttöä herättää, vaan antoivatpa hänen jäädä sinne nukkumaan. Mutta seitsemäs kääpiö kumppaneittensa vieressä vuorotellen makasi, kunkin vuoteella yhden tunnin, ja sitten tuo yö oli kulunut.

Aamulla herättyänsä Lumikki pahasti pelästy, kun hän nuot seitsemän kääpiötä näki. Mutta ystävällisesti nämät häneltä kysyivät: "mikä sinun on nimesi?" "Minua Lumikiksi kutsutaan," tyttö vastasi. "Mitenkä sinä meille olet tullut?" kääpiöt vielä kysäisivät. Silloin tyttö heille kertoi, että äiti-puoli oli hänen määrännyt tapettavaksi, mutta metsästäjä hänet kuitenkin heittänyt henkiin, ja että hän sitten koko pitkän päivää oli metsää astellut, kunnes viimein oli heidän huoneensa huomannut. Tähän kääpiöt sanoivat: "jos sinua haluttaa ruveta meidän taloutemme hoitajaksi, vuoteet meille valmistamaan, meille keittämään, pesemään, neulomaan sekä kutomaan, ja jos pidät kaikki siivossa ja puhtaana, sopii sinun jäädä meille etkä täällä tule minkään-lajista puutosta näkemään." "Aivanhan halusta minä teidän palvelukseenne rupeen," vastasi Lumikki ja jäi sinne. Hän sitten heidän talouttansa hoiti; aamuisin kääpiöt vuoriin menivät malmia ja kultaa hakemaan, iltasin he kotia palasivat, ja silloin ruo'an tuli olla valmihina. Päivät päätänsä tyttö oli ihan yksinään, ja siksipä nuot kääpiö kiltit häntä varoittivat sanoen: "ole vain varuillas, sillä äiti-puoles piankin on tietoonsa saava, että sinä täällä oleskelet; älä millään muotoa laske ketään huonehesen."

Mutta kuningatar, joka luuli Lumikin keuhkon ja maksan syöneensä, arveli nyt taas olevansa kaikisten kauniimpana, astui peilinsä eteen ja lausui:

"sano, pieni kuvastin, ken maalimassa on kaunihin."

Tähän vastasi peili:

"te, kuningatar, ootte kaunihin täällä, vaan tuhat vertaa kauniimpi vielä on vuorien takana Lumikki, mi kääpiöin parissa asuupi."

Silloin kuningatar pelästy, sillä hän tiesi, ett'ei peili valehia laskenut, sekä huomasi, että metsästäjä oli hänen pettänyt ja siis Lumikki vielä elossa. Nytpä hän uudestaan rupesi ajattelemaan, mitenkä tytön saisi surmatuksi, sillä niin kau'an kun hän tiesi, että mailmassa oli toinen kauniimpi, ei kateus häntä kalvaamasta hellittänyt. Ja viimeinkin keinon keksittyään hän kasvonsa maalasi sekä puki itsensä vanhan kaupustelia-akan näköiseksi, täten tullen ihan tuntemattomaksi. Tähän muotoon muuttuneena hän sitten seitsemän vuoren ylitse samosi noitten seitsemän kääpiön kotihin ja kolkutti ovea, huutaen: "kauniita tavaroita kaupaksi, oikeimpa kelpo tavaroita!" Lumikki akkunasta tirkisteli ja vastasi: "hyvää päivää, rouvaseni! mitä teillä on myytävänä?" "Hyvää tavaraa, kauniita kaluja," tuo pani vastaukseksi, "nyöräys-nauhoja kaiken-karvaisia," sekä esitti nähtäväksi kirjavasta silkistä kudotun korsetin. "Totta maar minun sopinee huonehesen laskea tuommainen kunnan akka," ajatteli Lumikki, aukaisi oven sekä osti nuot somat nyöräys-nauhat. "Oi lapsi kulta," akka lausui, "aivanhan sinä lönteröiseltä näytät! annappas, minä kerrankin sinun oikein panen nyöri-liiviin." Mitään pahaa pelkäämätä Lumikki akan etehen asettui uuteen liiviinsä nyörättäväksi, mutta vilppahasti akka liivin pingotti niin piukkahan, ett'ei Lumikki enään saanut hengitetyksi, vaan kuolleena lankesi laattialle. "Nytpä kauniimmuutesi on ollutta ja mennyttä," mutisi vaimo ja riensi tiehensä.

Eihän aikaakaan, jopa ilta-puoleen palasi kotia nuot seitsemän kääpiötä, mutta he vasta pelästyivät nähdessään rakkahan Lumikkinsa makaavan laattialla; ja liikahtamata hän siinä lepäsi, ikään-kuin kuollehena. He hänen nostivat pystyyn ja huomattuaan hänen kovin piukkahan nyörätyksi leikkasivat heti nauhat poikki; silloin tyttö hiukan hengittämään rupesi ja virkosi vähitellen taas entisellensä. Kuultuaan, miten käynyt oli, kääpiöt lausuiivat: "eihän tuo vanha kaupustelia-akka kukaan muu ollut kuin kuningatar ilkiö; ole vast'edes paremmin varuillasi äläkä ketään laske huonehesen meidän poissa ollessamme."

Mutta kotia tultuansa vaimo häijykäs peilin eteen astui sekä kysäsi:

"sano, pieni kuvastin, ken maalimassa on kaunihin;"

ja se silloin, kuten viime-kerrallakin, vastasi:

"te, kuningatar ootte kaunihin täällä, vaan tuhat vertaa kauniimpi vielä on vuorien takana Lumikki, mi kääpiöin parissa asuupi."

Tämän kuultuansa kuningatar niin pahasti pelästyi, että suonista kaikki veri sydämmeeseen pakkasi, sillä hyvimpä hän ymmärsi, että Lumikki oli taas elämään tointunut. "Nyt," huudahti hän, "minä jotakin koetan keksiä, joka sinulle varman tuhon tuopi," ja valmisti noita-keinoilla, joita hän kylläkin osasi, myrkyllisen kamman. Sitten hän itsensä puki tuntemattomaksi, muuttaen muotonsa toisen vanhan akan näköiseksi. Semmoisena hän taas astui noitten seitsemän vuoren tuolle puolen kääpiö-seitsemikön kotiin ja kolkutti ovea, huutaen: "hyviä tavaroita kaupaksi! ostakaa!" Lumikki akkunasta katsahti ja sanoi: "mene vain menojas, minä en tohdi ketään laskea tänne sisälle." "Tottahan sinun toki lienee lupa kalujani katsella," virkkoi akka, otti pussistansa tuon myrkyllisen kamman ja näytti sen tytölle. Siihen nyt lapsi parka niin mieltäytyi, että hän petetyksi tuli ja aukaisi oven. Kun sitten kaupasta olivat sopineet, akka lausui: "tahtoisimpa nyt sinun kerrankin kammata oikein kunnollisesti." Lumikki parka ei mitään pahaa aavistanut, vaan suostui akan tuumahan, mutta tuskin tuo oli kamman pistänyt hänen hiuksiinsa, jopa myrkyttyä vaikutettavansa vaikutti ja tyttö tainnuksiin meni. "Sinä ihmeen ihana," vaimo ilkeä lausui, "jo nyt on ihanuutes loppunsa nähnyt," sekä läksi tuvasta pois. Mutta onneksi pian ehti ilta, jolloinka kääpiöt kotia tulivat. Nähtyään Lumikin makaavan kuollehen näköisenä laattialla he tämän kohta arvasivat äiti-puolen toimeksi, rupesivat hakemaan sekä löysivätkin tuon myrkyllisen kamman ja tuskimpa sen olivat saaneet tytön hiuksista, jopa tointui Lumikki ja kertoi, kuinka oli ollut asian laita. He sitten häntä taas varoittivat olemaan varuillansa sekä kielsivät avaamasta ovea kellekkään.

Kun kuningatar oli kotiinsa päässyt, hän peilin eteen asettui lausuen:

"sano, pieni kuvastin, ken maalimassa on kaunihin."

Se siihen vastasi, kuten ennenkin:

"te, kuningatar ootte kaunihin täällä, vaan tuhat vertaa kauniimpi vielä on vuorien takana Lumikki, mi kääpiöin parissa asuupi."

Peilin sanat kuultuansa hän vihasta värisemään, vallampa vapisemaan. "Lumikin täytyy kuolla," hän kiljasi, "vaikkapa oman henkeni kaupalla." Sitten hän meni yksinäiseen sala-kammioon, jonne ei kukaan päässyt, sekä valmisti siellä myrkyllisimmän myrkyllisen omenan. Punaisena ja valkoisena se niin erinomaisen kauniilta näytti, että kuka sen vain näki, hänen sitä heti rupesi mieli tekemään, mutta joka siitä edes pikku riikuseinkin oli haukannut, hän kohta oli kuoleman omana. Omenansa valmiiksi saatuaan kuningatar kasvonsa maalasi sekä puki itsensä talonpoikais-vaimon vaatteihin ja läksi astumaan kääpiöjen taloon tuonne seitsemän vuoren taakse. Kuultuaan ovea kolkuttavan Lumikki päänsä pisti akkunasta ja sanoi: "minä en tänne tohdi laskea ketään, minua on avaamasta kieltänyt nuot seitsemän kääpiötä." "Minulle tuo yhden-tekevää," vastasi vaimo, "kyllähän minä omenistani pääsen. Seh siinä sinulle yksi." "Älkää, muija kulta," sanoi Lumikki, "minä en sitä uskalla ottaa." "Pelkäätkö myrkyttämistä?" akka lausui, "katsoppas, minä omenan leikkaan kahtia; syö sinä punainen puolikas, minä vaalean lappaan suuhuni." Mutta omena oli niin konstikkaasti tehtynä, että ainoastaan punainen puoli oli myrkyllinen. Lumikkia rupesi omenaa haluttamaan, eikä hän nähtyänsä vaimon siitä haukkaavan enään saanut mieltänsä maltetuksi, vaan kurotti kätensä ulos akkunasta ja sieppasi puoleensa tuon myrkyllisen puolikkaan. Mutta tuskin tyttö siitä oli sipaleen saanut suuhunsa, jopa hän kuolleena suistui pitkällensä. Julmasti hänehen katsahtaen ja ääneensä nauraen kuningatar silloin virkkoi: "valkoinen kuin lumi, punainen kuin veri, musta kuten ebenholtsi! nytpä eivät kääpiöt enään kykene sinua henkiin herättämään." Ja kotona sitten peililtään kysytyänsä:

"sano, pieni kuvastin, ken maalimassa on kaunihin,"

tuo viimeinkin vastasi:

"te, kuningatar, ootte kaikkein kaunihin."

Silloin rauhan saavutti hänen kateellinen sydämensä, rauhaa sen verran, kuin on häijyn ja kadehtivaisen sydämen saavutettavissa.

Illalla kotia palattuansa kääpiöt Lumikin näkivät laattialla pitkällään, hän ei enään hengittänyt, vaan oli kuolleena. He hänen nostivat istualle, hakivat tarkoin, löytyisikö myrkyllistä mitään, päästivät häneltä nyöri-liivin, kampasivat hänen hiuksensa sekä pesivät hänet vedellä ja viinillä, mutta eipä mistään apua; lapsi kulta kuolleena pysyi eikä henkiin herännyt. Kääpiöt nyt hänen panivat parille, istuivat sen äärehen koko seitsemikkö ja itkivät tyttöä, itkein siinä kolme pitkää päivää. Sitten nuot Lumikkinsa aikoivat haudata, mutta hän aivan elävältä näytti, ja hänen suloiset poskensa yhä pysyivät

punaisina. He sentähden sanoivat: "häntä emme malta mustaan multahan kätkeä," teettivät lasisen ruumiin-arkun, jonne sopi nähdä joka taholta, laskivat Lumikin sinne sekä kirjoittivat kanteen kulta-kirjaimilla hänen nimensä ja että hän oli kuninkaan-tytär. Sitten kantoivat vuorelle arkun ja yksi heistä aina istui sitä vartioitsemassa. Ja myöskin eläimiä siellä kävi Lumikkia itkemässä, ensin tuli tarha-pöllö, sitten kaarne ja viimeiseksi kyyhkynen.

Kau'an, kovin kau'an siinä nyt Lumikki makasi muuttumata, laisinkaan lakastumata ja näytti vain ikään-kuin nukkuneelta, sillä oli hänen ihonsa lumen valkoinen, veren punainen sekä hiukset mustat kuten ebenholtsi. Mutta tapahtuipa, että siinä metsässä kerta kävi eräs kuninkaan-poika, ja tuo kääpiöjen tupahan tuli, siellä pitääksensä yötä. Hän vuorella olevan ruumiin-arkun näki sekä ihanan siinä makaavan Lumikin ja luki myöskin, mitä kulta-kirjaimilla oli arkun kanteen kirjoitettuna. Silloin hän sanoi kääpiöille: "antakaa minulle tuo arkku! minä siitä teille maksan, mitä vain tahdotte." Mutta kääpiöt vastasivat: "lemmikistämme emme luovu, vaikka saisimme kaikki mitä mailmassa on kultaa." Nytpä prinssi pyytämään: "no lahjoittakaa se minulle, sillä Lumikkia näkemätä en voi elää, minä häntä olen rakkahimpanani kunnioittava." Prinssin näin rukoiltua noitten hellä-sydämisten kääpiöjen tuli häntä surku, ja he hänelle arkun antoivat. Kuninkaan-pojan palveliat sen nyt nostivat hartioillensa sekä läksivät kotia-päin astumaan. Tapahtuipa silloin, että he pensahasen kompastuivat, ja tärähdyksestä tuo Lumikin haukkaama myrkyllinen omenan-pala hänen kurkustansa läksi. Ja eihän aikaakaan, jopa tyttö aukaisi silmänsä, kohotti arkusta kannen irti, nousi istualle sekä oli taas ihan elävänä. "Oi kummaa tämä!" hän huudahti, "missä maar minä nyt lienen?" Ilosta ihastuneena vastasi kuninkaan-poika: "sinä minun luonani olet," ja kertoi, mitä oli tapahtunut sekä lisäsi sitten: "minä sinua rakastan enemmän, kuin mailmassa muuta mitään; tule minun kanssani isäni linnaan ja rupee puolisoskeni." Silloin häneen Lumikki rakastui sekä seurasi häntä, ja häät heille valmistettiin mitä komeimmat, loistavimmat.

Mutta pitoihin myöskin kutsuttiin Lumikin häijy äiti-puoli. Uhkeimmat vaatteensa ylleen puettuaan hän nyt peilinsä eteen astui kysyen:

"sano, pieni kuvastin, ken maalimassa on kaunihin,"

Peili vastasi:

"te kuningatar, ootte kaunihin täällä, vaan morsian verrattoman kauniimpi vielä."

Silloin tuo vaimo ilkiö kamalan kirouksen laski, ja häntä ahdistamaan rupesi tuska semmoinen, ett'ei hän ymmärtänyt, mikä tehtävänä. Ensin hän päätti olla häihin menemätä, mutta eipä levottomuus häntä halvaamasta lakannut, hänen täytyi lähteä nuorta kuningatarta katsomaan. Ja kohta kuninkaalliseen salihin astuttuansa hän Lumikin tunsu sekä joutui niin kovan tuskan ja hämmästyksen omaksi, ett'ei päässyt paikaltansa liikahtamaan. Mutta jo oli häntä varten pantu hiilille kuumenemahan rautaiset tohvelit; nuot rauta-pihdeillä saliin tuotiin ja laskettiin hänen eteensä. Nämät tuli kuumat kengät hänen sitten täytyi pistää jalkahansa sekä tanssia niissä, kunnes henkensä heitti.

28.

Tonttu.

Oli muinoin köyhä mylläri, jolla oli tytär ihana. Hän kerta kuninkaan puheille sattui ja sanoi silloin, arvollisemmalta muka näyttääksensä: "onhan minulla tytär semmoinen, joka oljesta osaa kehrätä kultaa." Kuningas myllärielle vastasi: "noh sepä vasta konsti minun mielehiseni; jos tyttäres on niin näppärä, kuten kehut, lähetä hänet huomenna minun linnaani, minä hänen taitavuuttansa koetella tahdon." Sitten toisena päivänä tytön tultua kuningas hänen vei kamariin, joka oli olkia täynnänsä, sekä antoi hänelle rukin ja vyhdin-puun sanoen: "ryhdy nyt heti työhön, ja jolleivät nämät oljet huomen-aamulla varahin ole kullaksi kehrättynä, sinä kuoleman omaksi joudut." Sitten hän itse pani lukkuhun kamarin oven, ja tyttö sinne jäi yksikseenä.

Siinä nyt istui mylläriin tytär parka ihan ymmällänsä, mikä neuvoksi, sillä hän ei ensinkään ymmärtänyt, mitenkä oljista kävisi kultaa kehrääminen, ja hänen tuskansa vain kiihtyi kiihtymistänsä, kunnes hän viimein itkemään hyrähti. Silloin äkkiä aukeni ovi ja huonehesen astui mies pienoinen lausuen: "hyvää iltaa, mylläriin-tytär neitsyeni! miksi noin katkerasti itket?" "Voi, voi," vastasi tyttö, "minun pitäisi näistä oljista kultaa kehräämän, enkä ollenkaan ymmärrä, miten menetellä." Sanoipa silloin mies pieni: "mitä annat minulle, jos nämät kehrään sinun puolestas?" "Minun kaulakoristeeni," tyttö vastata tokasi. Pikku mies kaula-koristeen otti sekä istui rukin äärehen, hyrr, yrr, yrr, kolmasti pyörä ympäri kieri, ja jo oli yksi rulla täynnä. Sitten hän toisen pisti karahan, ja hyrr, yrr, yrr, vain kolme pyöräystä, jopa sekin oli täyteen tullut, ja näin hän työskenteli aamuun asti, jolloin oli oljet kaikki kehrättynä sekä kaikki rullat täynnänsä kultaa. Jo auringon noustessa tuli kuningas ja

nähdessään noita kulta- kasoja sekä hämmästyti että ihastui; mutta kullan-himon villitsemänä hän vain enempiä himoitsi. Sentähden hän myllärin tyttären lähetti toiseen vielä isompaan, oljilla täytettyyn kamariin, pannen tytölle määräksi, että tuo yhtenä yönä nämätkin kehräisi, jollei häntä tuonelan tuville haluttaisi. Siinä lapsi rukka sitten neuvotonna istui itkemässä, mutta tulipa taas ovesta mies pieni ja puhui hänelle: "mitäs minulle annat, jos sinun puolestas oljet kehrään kullaksi?" "Sormestani sormuksen," tyttö vastasi. Pikku mies tuon otti sekä rupesi taas kehräämisen toimeen, ja ennen-kuin aamu koitti, oli jo kaikki oljet kiiltäväksi kullaksi kehrättyinä. Nuot kasat kuningasta kyllä ihastuttivat, mutta eipä hän vielä ollut kulta saanut kylliksensä, vaan pani myllärin tyttären vieläkin isompaan huonehesen, joka oli olkia täpö täynnänsä, sekä sanoi: "vielä tänä yönä sinun pitää saada nämä kehrätyksi, mutta jos sinulta tämä onnistuu, olet minun puolisoikseni pääsevä." "Vaikka hän onkin halpa myllärin-tytär," kuningas ajatteli, "ei koko mailmassa ole rikkaampaa vaimoa löydettävissäni." Kun sitten tyttönen oli yksikseen jäänyt, tuli kolmannen erän hänen tykönsä tuo pikku mies, sanoen: "mitä minulle annat, jos vielä tämän kerran sinun puolestas kehrään nämä oljet?" "Minulla ei enään ole mitään, jota sopisi antaa," vastasi tyttö. "Noh lupaappas sitten, että, jos kuninkaan puolisoiksi pääset, sinä minulle annat ensimmäisen lapses." "Kuka maar tietää, mitenkä vasta käynee," ajatteli myllärin tytär eikä ymmärtänyt, mistä hän muualta saisi apua hätänsä: hän sentähden pikku miehelle lupasi, mitä tuo pyysi, ja mies siitä vielä kerran kehräsi oljet kullaksi. Ja kun aamulla huonehesen tullessansa kuningas näki kaiken käyneen hänen mieltänsä mukaan, pidettiin häät, ja kauniista myllärin-tyttärestä nyt tuli kuninkaan-puoliso.

Vuoden kuluttua tämä ihanan lapsen synnytti eikä pikku miestä enään muistanutkaan. Tuo silloin äkki-arvaamata hänen kamariinsa astui ja sanoi, "anna nyt minulle, mitä olet luvannut." Kuninkaanna pelästyi ja tarjosi miehelle kuningaskunnan kaikki rikkaudet, jos tämä äidin helmahan heittäisi lapsen, mutta mies pieni vastasi: "en vainenkaan siihen suostu, elävä ihmis-lapsi on minulle kallis-arvoisempi, kuin mailman kaikki aarteet." Silloin kuninkaanna rupesi valittamaan ja niin katkerasti itkemään, että pikku miehen tuli vaimo parkaa sääli; "kolme päivää sinulle annan aikaa," hän lausui, "jos ennen niitten kuluttua pääset nimeni perille, jääköhön lapsi sinun haltuhus."

Kaiken yötä kuninkaan puoliso nyt koetti mieleensä muistutella, mitä hän milloinkin oli nimiä kuullut, sekä pani liikkeelle lähettilään, valtakuntaa ristin ristin kiertelemään tiedustellen, mitä muita nimiä ehkä vielä löytyisi. Seuraavana päivänä pikku miehen palattua hän järjestänsä luetteli kaikki nimet, mitä tiesi, Makariukset, Polykronit ja Mamertukset, mutta aina vain väitti mies pieni: "eipä tuo minun nimeni." Toisena päivänä hän naapuristosta tarkasti tiedusteli, mitä käytettiin haukkuma-nimiä, sekä mainitsi sitten pikku miehelle jos joitakin, kysyen: "ehkä sinun nimesi lienee Hoikkasääri, Lampaanlapa taikka Kyrmyyniska," mutta yhä vain tuli vastaukseksi: "eihän nimeni semmoinen." Kolmantena päivänä lähettiläs kotia palattuansa kertoi: "uutta nimeä en ainoatakaan ole saanut ongituksi, mutta kun metsän perukassa ratsastin sen korkean vuoren ohitse, jonka rotkoissa jänis ja kettu toisilleen hyvää yötä toivottavat, minä äkkäsin pienen huoneen, jonka edustalla paloi nuotio, ja nuotion ympärillä naurettavan kummallinen mies pikkarainen juoksenteli, hyppi yhdellä jalalla sekä huusi:

"tänään ma leivon, huomenna olvet taidolla teen, ylihuomenna ottaan kuninkaannalta lasta ma meen; hyv', ett'ei tiedä ainoakaan, että mua Tontuksi kutsutaan."

Hyvinhän ymmärtänette, miten nyt kuninkaanna nimen kuultuansa ihastui, ja kun kohta sitten pikku mies huonehesen astui kysyen: "noh, rouva kuninkaanna, mikä on nimeni?" tämä vastasi: "varmaankin sinua sanotaan Jukaksi," "Eipä vainen." "Entä Matiksi." "Eihän suinkaan."

"Ehkä Tonttu on nimesi?"

"Sen on sinulle itse paha-henki ilmoittanut, ompa tosiaankin," kiljasi pikku mies ja polki vihan vimmassa laattiaan oikeaa jalkaansa niin ankarasti, että se haaroihin asti maahan vajosi alas, ja sitten hän raivoissaan tarttui molemmiin käsin vasempaan jalkahan, täten itse revästen ruumihiinsa ihan halki.

29.

Koira ja varpunen.

Erään paimen-koiran oli isäntä häijy semmoinen, joka sitä nälällä kovin kiusasi. Kun ei se tätä kurjuutta kyennyt kau'emmin kestävänsä, se aivan huolissansa juoksi matkoihinsa. Maantiellä tuli vastaan varpunen, joka kysyi: "koira veljyeni, miksi noin olet surullinen." Tähän tuo vastasi: "minun on nälkä, enkä ollenkaan tiedä, mistä syötävää saisin." Varpunen silloin sanoi: "tule, veli kulta, kanssani kaupunkiin, kyllä minä sinulle ravintoa toimitan tarpeeksi." Yhdessä sitten sinne läksivät, ja kun liha-puodin edustalle ennättivät, varpunen koiralle sanoi: "jää sinä tänne seisomaan, minä sinulle tuolta nakkaan lihan-kappaleen," lensi tiskille istumaan, tähyteli sinne tänne, huomaisiko hänet kukaan, sekä

nokki, nytki ja nykäsi reunimpana olevaa lihankappaletta niin kauan, kunnes se maahan luiskahti. Sen silloin koira kaappasi, juoksi nurkan taakse sekä söi lihan suuhunsa. Sanoi sitten varpunen: "lähtekäämme nyt toiseen puotiin, sieltä ai'on sinulle toimittaa vielä toisen kappaleen, että kyllikses saisit." Kun koira oli tuonkin syönyt, varpunen kysäsi: "koira veljyeni, joko nyt olet ravittu?" "Lihaa kyllä olen tarpeeksi syönyt," tämä vastasi, "mutta leipää en vielä ole laisinkaan saanut." Siihen varpunen virkkoi: "kyllähän tuo pian on saatavissa, tule vain mukahani." Se sitten kumppaninsa saatettuaan leipäpuodin eteen, nokki pari pientä kyrsää, kunnes kadulle kierivät, ja koska koira vielä lisää kaipasi, se hänen vei edemmäksi ja sieppasi hänelle leivän myöskin toisesta puodista. Kun koira tämän oli saanut syödyksi, varpunen kysyi: "koira veljyeni, jokohan nyt lienet ravittuna?" "Olen kuin olenkin," tuo vastasi, "entähän jos nyt kaupungista läksisimme hiukan kävelemään."

Sinne sitten molemmin menivät maantietä astelemaan. Mutta oli päivä heltehin, ja heidän käytyänsä kappaleen matkaa sanoi koira: "olen aivan väsyksissäni ja oikeinhan halusta hiukan nukahtaisin." "No niin," varpunen vastasi, "laske sinä vain levolle, minä siksi aikaa istahdan tuonne oksalle." Koira nyt pani maantielle maata ja nukkui kohta sikeään unehen. Kun se siinä unen helmoissa loikoili, tuli ajaen ajuri, valjahissa kolme hevosta ja vankkureissa viiniä kaksi astiallista. Mutta huomattuaan, ett'ei hän ollenkaan väistää aikunut, vaan että pyörät yhä pysyivät siinä raitiossa, missä koira makasi, huudahti varpunen: "älä tee tuota tekoa, taikka minä sinut saatan perin köyhäksi." Ajuri ei kuitenkaan tästä huolinut, vaan mutisi itseksensä: "tuskinhan sinussa miestä lienee, minusta köyhää tekemään," huiskasi piiskallansa ja ajoi vankkurit koiran päälle, että pyörät sen rutistivat mäsäksi. Siitä varpunen kirkasemaan: "sinä kuoliaksi olet ajanut koiran, minun armahan veikkoseni, tuo työ sinulta on vievä hevoset ja vankkurit." "Vai hevoset ja vankkurit," matki ajuri, "mitä maar vahinkoa sinä minulle voit tehdä," sekä ajoi eteen-päin. Varpunen silloin pujahti kuormanpeitteen alle ja nakutteli noukallaan toisen tapin juurta niin kau'an, että tappi viimein lävestä läksi ja astiasta kaikki viini maahan juoksi, ajurin sitä ollenkaan huomaamata. Ja kun hän sitten taaksensa katsahti, huomasi hän vankkureista jotakin tippuvan, rupesi sentähden astioitansa tarkastelemaan sekä havaitsi nyt toisen olevan aivan tyhjänä. "Voi minua, köyhää miestä!" huudahti ajuri. "Ethän vielä köyhä kylliksi," vastasi varpunen ja lensi hevosia kohden sekä hakkasi yhdeltä silmät päästä. Tämän nähtyänsä ajuri kuokkansa viskasi varpusta tavoittaaksensa, mutta lintu ylös ilmahan lensi ja kuokka kävi hevosta päähän niin pahasti, että se kuollehena maahan kaatui. "Voi minua onnetonta!" ajuri valitti. "Vielä sinua kohdanee kovemmatkin," varpunen virkkoi, ja kun ajuri kahdella hevosellansa edelleen ajoi, se kuorman-peitteen alle taas puikahti ja nakutti toisestakin astiasta tapin irralleen, joten siitä kaikki viini pulputti maantielle. Tämän huomattuansa ajuri taas valittamaan: "voi minua, köyhää miestä!" mutta varpunen vastasi: "eipä köyhyyttä vielä kylliksi," sekä nokki toiseltakin hevoiselta silmät päästä. Ajuri istuimeltaan hypähti ja nosti kuokkaansa, lintua lyödäkseen, mutta se korkealle lensi ja ukko hevosta päähän huimasi, ihan hengettömäksi. "Voi minua, mies parkaa!" "Ethän kuitenkaan parka parahiksi," varpunen viserteli, lensi istumaan kolmannen hevosen korvien väliin ja puhkasi siltäkin silmät. Ajuri vihoissansa umpi-mähkään tokasi varpusta kohden, mutta eipä hän osannutkaan, vaan tappoi kolmannenkin hevosensa, "Voion voi kurjaa kurjuuttani!" mies huusi. "Sitä et vielä ole kylliksi kokenut," sanoi varpunen, "vasta tuolla kotonas minä sinut ai'on tehdä oikein köyhäksi," sekä lensi tiehensä.

Ajurin nyt täytyi jättää vankkurit maantielle, ja vihan vimmassa hän läksi kotia-päin tallustamaan. "Minä maar olen senkin seitsemän vastusta nähnyt!" huusi ukko vaimollensa, "viini on astioista juossut maahan ja hevoseni ovat kuolleet, kaikki kolme." "Oi voi ukkoseni," vaimo puolestansa vaikeroiti, "meille on vasta ilkeä lintu saapunut! se kaiken mailman linnut tänne on koonnut ja nuot nisu-vainiohomme ovat laskeuneet sekä syövät sen nyt putipuhtaaksi." Mies silloin pihalle meni, ja näkyipä pellolla lintuja tuhansittain, jotka nisun olivat suuhunsa syönet, ja varpunen siinä keskellä kökötti. Ajuri silloin valittamahan: "voi, voi, minua köyhää, vaivaista!" "Vielä et ole kylliksi onneton," pani varpunen vastaukseksi, "ajuri parka! sinä piankin olet surman suuhun suistuva," sekä lensi matkoihinsa.

Ajurilta nyt oli mennyt kaikki hänen tavaransa, hän tupaan palasi sekä istui kiukaan äärehen, ollen kovin suutuksissansa ja vihoissaan. Mutta varpunen tuolla ulkona istui akkunan takana ja huusi: "ajuri hoi! sinä työlläs olet henkesikin menettänyt." Mies silloin sieppasi kuokan, varpusta tähdäten, mutta hän vain akkunan ruudut viskasi rikki eikä lintuhun osannutkaan. Varpunen särkyneestä akkunasta huonehesen hypähti, lentää lehahti kiukaalle istumaan sekä huusi sieltä: "ajuri hoi! sinä ta'atustikkin olet henkes menettänyt." Tämä nyt hurjan vihan sokaisemana ja vallan vimmittuna kiukahen hakkasi hajalle, ja koska varpunen paikasta toiseen lensi, hän järjestänsä särki kaikki huone-kalunsa, peilit, penkit sekä pöydät, hajoittipa viimein huonehensa seinätkin, mutta eipä osannutkaan varpuseen. Vihdoin hän sen kuitenkin sai käteensä kaapatuksi. Vaimo silloin kysyi: "kolahutanko tuon ilkiön kuoliaksi?" "Äläppäs vaimen!" änkytti ukko, "pääsisihän se silloin liian helpolla, kauheampi kuolema sen on kourihinsa kiskova, minä pahuksen syön suuhuni," ja hotkasi kitahansa linnun sekä nielasi sen kerrassaan ihan eheältä. Mutta varpunen miehen vatsassa rupesi pyrähtelemään ja pääsipä viimein sieltä ylös hänen suuhunsa, josta se sitten päänsä pisti näkyviin, huutaen: "piti, piti, ajuri parka! olethan kuitenkin kohta oleva kuoleman omana." Ajuri nyt vaimollensa kuokan kurotti ja kiljasi: "huimaise tuo lintu riivattu suustani kuoliaksi." Vaimo lyöä läjähytti, mutta eipä oikein osannutkaan, vaan kolhasi

ajuria vasten naamaa niin pahan-päiväisesti, että tuo heti heitti henkensä. Mutta varpunen suusta lensi tipo tiehensä.

30.

Jussi ja Kaisa-Liisa.

Oli muinoin Jussi niminen mies ja Kaisa-Liisa niminen vaimo; he naimisissa olivat, elellen keskinäisessä sovussa, kuten vasta-nainehet ainakin. Eräänä päivänä Jussi sanoi: "minä nyt pellolle lähden, Kaisa-Liiaseni; soisimpa halusta, että, kun työstäni palaan, pöydällä olisi jotakin paistettua syötäväkseni sekä kaljaa raikasta janohoni." "Mene sinä vain, Jussi kulta," vastasi Kaisa-Liisa, "mene vain, kyllä minä sinulle mieliksi tuon toimitan." Kun sitten ruo'an aika lähestyi, otti hän savu-torvesta makkaran, pisti sen paistin-pannuhun, pani tuohon voita vähäsen sekä nosti tulelle pannun. Pihisten makkara rupesi paistumaan, ja Kaisa-Liisa siinä vieressä seisoi, pitäen pannun-varresta kiinni sekä ollen omissa ajatuksissansa; ja nyt hänen mieleensä juolahti: "sillä välin, kuin makkara paistumassa on, sopii minun käydä kellarissa kaljaa laskemassa." Hän sentähden pannun asetti tasaisesti seisomaan, otti kannun, meni kellariin ja rupesi kaljaa laskemaan. Siinä nyt kalja kannuhun juoksi ja Kaisa-Liisa vieressä töllötteli, tuota tuijotellen, mutta silloin hänen päähänsä pöllähti: "noh oi riivattua! koira tuonne tupahan jäi irroilleen, se piankin saattaa makkaran kaapata pannusta; tuo vasta olisi harmi!" ja hui hai! tuokiossa hän kellarin portahia kippasi tupahan, mutta olipa jo rakki makkaran siepannut suuhunsa ja laahasi sitä laattialla muassansa. Eipä Kaisa-Liisaa kuitenkaan liika laiskuus vaivannut, hän koiraä hätyyttämään, tuo pihalle pujahtamaan, hän perästä pötkimään, ja nyt maar kelpo kilpa-juoksu alkoi; pian oli piha jäänyt, peltoa siis tallattihin eikä ojat estehenä, mutta koira oli Kaisa-Liisaa vilppahampi eikä hellittänyt makkaraa hampaistansa. Jopa kuitenkin Kaisa-Liisa väsymään rupesi, heitti koko koiran-ajon, mutisten itseksensä: "mikä mennyttä on, se poissa pysyköön," sekä kiersi kotia-päin, siivosti tallustellen hiljalleen, palavoistaan päästäksensä. Tällä välin kalja juoksemistansa juoksi tynnyristä, sillä eipä Kaisa-Liisa ollut tappia pistänyt hanaan, ja kun kannu oli täytehen tullut eikä sinne enempiä mahtunut, kalja kellarin laattialle meni eikä ennen lakannut juoksemasta, kuin oli koko tynnyri tyhjänä. Jo portahilta Kaisa-Liisa tämän kovan kohdan äkkäsi. "Noh kiusallista," hän huudahti, "mikä nyt neuvoksi, ett'ei Jussi mitään huomaisi." Hetken hän siinä ajatteli, mutta muistui viimein hänen mieleensä, että viimeisestä kirkonvihkiäis-juhlasta vielä oli aitan-parvella säästössä säkillinen mitä parahimpia nisu-jauhoja; net hän päätti sieltä noutaa sekä kellarin laattialle ripottaa, maahan juossutta kaljaa peittäöksensä. "Niimpä niinkin," hän höpisi, "joka säästää saatuaan, sillä on tarpeessa tavara," kömpi aitan ylisille, toi sieltä säkin sekä viskasi sen suoraa päätä kalja-kannun päälle, joten tuo kumohon kolahti, ja Jussi paran kalja nyt laattialle lorisi. "Oikein osattu! missä enin osa on, sinne loppukin joutukoon," jupisi Kaisa-Liisa, piroitti sitten jauhot kaikki pitkin koko kellarin laattiaa sekä sanoi, työnsä tehtyään, aivan ihastuksissansa: "nythän täällä vasta siistiltä ja somalta näyttää!"

Puoli-päivän aikoihin tuli Jussi kotia. "Noh, vaimoseni, mitähän lienet minulle valmistanut?" "Voi. Jussi kulta," tämä vastasi, "ai'oimpa sinulle makkaraa paistaa, mutta sillä välin, jolloin olin kellarissa kaljaa laskemassa, koira makkaran kaappasi pannasta, ja sillä aikaa, kuin minä koiraä ajoin takaa, kalja tynnyristä juoksi laattialle, ja kun minä nisu-jauhoilla koetin laattiaa kuivaksi, kaasimpa vielä kalja-kannunkin kumohon, mutta ole huoleti, jo on kellari taas oikein siivossa." Sanoipa tuohon Jussi: "Kaisa-Liiaseni, Kaisa-Liiaseni! tuo sinun olisi pitänyt jättää tekemätä! kukapa käski koiran vietäväksi heittää makkaran sekä antaa kaljan juosta tynnyristä, ja siinähän vasta hullu olit, kun hukkahan kaasit meidän kelpo jauhomme!" "Noh niin, Jussiseni, enhän minä tuota tietänyt, olisihan sinun sitä sopinut ennen sanoa."

Ajattelipa silloin mies: "koska näin on vaimos laita, täytyyhän sinun olla paremmin varuillas." Hänellä nyt oli takanansa joltinenkin summa markkoja, net hän kullaksi vaihetti ja sanoi sitten Kaisa-Liisalle: "katsoppas näitä kelta-kolikoita! nämät minä pataan panen ja sen ma kätken navettahan hinkalon partten alle, mutta älä sinä sitä käy koskemassa, muutoin paha sinun perii." "Empä suinkaan, Jussi kulta," vakuutti vaimo. Kun sitten Jussi oli kotoa lähtenyt, tuli talohon kaupustelioita, joilla oli myytäväksi maljoja sekä muita savi-astioita, ja nuot nuorelta emännältä kysyivät, haluttaisiko häntä mitään ostaa heiltä. "Voi ystävä kullat," vastasi Kaisa-Liisa, "eipä minulla rahaa ole penniäkään enkä siis kykene mitään ostamaan, mutta jos teille kelpaisi kelta-kolikot, minä halustakin ostaisin." "Vai kelta-kolikoita! miks'ei maar, tuokaa niitä tänne näytteeksi." "Menkää navettaan ja hakekaa hinkalon partten alta, sieltä te noita löydätte; itse en minä sinne uskalla lähteä." Nämät vejarit menivätkin hakemaan sekä löysivät pelkkää kultaa. Sen he sieltä omaksensa korjasivat ja juoksivat sitten tiehensä, jättäen huonehesen maljansa ja muut astiansa. Kaisa-Liisa mielestänsä arveli, että hänen myöskin tulisi joksikin käyttää näitä uusia astioitaan, ja koska kyökissä tuollaisia ennaltaan oli kylliksi, hän sentähden jokaisesta särki pohjan sekä pisti net kaikki koristeeksi talon ympärillä olevan aidan seipäihin. Illalla kotia tullessaan nämät koristeet nähtyänsä Jussi Kaisa-Liisalta kysyi: "mitähän nyt olet tehnyt?" "Olen

ostanut, Jussiseni, noilla kelta-kolikoilla, jotka hinkalon partten alla kätöksä olivat; itse en suinkaan tuolla käynyt, vaan kaupustelivat mitä kävivät sieltä hakemassa." "Voi sinua, vaimo parka," valitti Jussi, "olethan nyt hyvänkin työn tehnyt! nuot kelta-kolikot pelkkää kultaa olivat ja siinä koko omaisuutemme; soisin maar hartahimmasti, että työ tuommainen olisi sinulta tekemätä jäänyt."

Kaisa-Liisa hetkisen seiso mieltien ja sanoi sitten: "kuuleppas Jussi armahani! kullat kyllä saamme vielä kynsihimme, jos vain lähdemme noita varkaita takaa ajamaan." "Noh, mennään kuin mennäänkin," vastasi Jussi, "sopiihan meidän koettaa; mutta ota voita ja juustoa mukahas, että meillä on matkalla syötävää tarpeeksi." "Otan kyllä, Jussiseni." He sitten liikkeelle läksivät, ja koska Jussin oli koivet notkeammat, hän edeltä tallustamaan. "Tämä minulle eduksi," ajatteli Kaisa-Liisa, "jos kotia palaisimme, olisinhan minä hiukan voitolla." Nyt he ahteelle tulivat, jossa oli tiessä molemmin puolin syvät pyörän-jäljet. "No voi sentään, miten ovat tuota maa parkaa repineet, rutistaneet ja nylkeneet! eipä tuommoiset vammat iki päivinä parane." Ja sääli hänen sydämensä valloitti, hän voinsa otti ja voiteli sillä, varhoja, sekä oikealla että vasemmalla puolella olevaa, ett'eivät pyörät niitä noin pahasti pääsisi lyöttämään; ja kun hän tätä armeliaisuuttaan osoittaessansa kumarruksissaan kykytti, putosi juusto hänen taskustansa ja kieri mäestä alas. Sanoi silloin Kaisa-Liisa: "jo olen kerran tämän ahteen astunut, eikä minua haluta sitä toistamiseen kiivetä, menköhön joku muu juustoani tuolta noutamaan." Hän sentähden otti toisen juuston ja lasi sen kierimään alas. Mutta eipä kumpaakaan kuulunut, ja vaimo vielä kolmannenkin pani menemään samaa tietä, sillä arvelipa hän: "ehkä siinä odottavat kumppania eivätkä halusta kahden kulje." Kun nyt juustot kaikki kolmen sinne jäivät, hän ajatteli: "aivanhan ihmeellistä mitä tämä tämmöinen tietää! ehkä lienee niin pahasti käynyt, ett'ei tuo kolmas ole tietä oikein osannut, vaan mennyt eksyksiin, lähetämpä vielä neljännenkin, toisia tänne huutamaan." Mutta eihän neljäskään asiaansa ajanut sen paremmin, kuin kolmas. Silloin suuttui Kaisa-Liisa sekä viskasi tuonne vielä viidennen ja kuudennenkin, ja nytpä juustot kaikki olivat menojaan menneet. Kappaleen aikaa hän siinä vielä seisoskeli kurkistellen, näkyisi niitä palaavan, mutta koska ei mitään näkynyt eikä kuulunut, hän harmissansa huusi: "noh tepä kuolemaa kutsumaan olisitte kelpo sanansaattajia, jotka tuskin milloinkaan palaamista teette; luuletteko minua haluttavan istua täällä kaiken päivää teitä odottamassa? minä matkoihini menen ja teidän sopii nuoremmaksenne juosta perästani." Kaisa-Liisa nyt liikkeelle läksi ja saavutti piankin Jussin, joka oli pysäntynyt vaimoansa odottamaan, sillä hänen jo rupesi ruokaa tekemään mieli. "Annappas nyt tänne, mitä olet evääksi ottanut mukahas." Vaimo hänelle kuivaa leipää kurotti. "Missä voi ja juusto?" kysyi mies. "Eipähän sitä olekkaan, Jussi kulta," vastasi Kaisa-Liisa, "voilla olen maantien varhoja voidellut, ja juustot kyllä kohta tänne tulevat; yksi minulta ensin karkasi, ja minä sitten muut lähetin tuota käskemään takaisin." Virkkoipa Jussi: "tyhmän työnhän sinä siinä teit; kuka tietä voilla voitelee ja juustojansa viskelee ahtehista alas!" "Noh olkoon niinkin, Jussiseni, mutta olisipa sinun kuitenkin sitä sopinut ennenkin sanoa minulle."

Siinä sitten yhdessä söivät kuivaa leipäänsä ja Jussi lausui: "lukitsitko, Kaisa-Liisaseni, kotoa lähteissä huoneemme oven?" "En suinkaan, Jussi kulta, miksi et sitä minulle sanonut ennakolta!" "Noh palaa sinä tästä kotiin ja pane huone lukkuun, ennen-kuin edemmäksi astumme; tuo myöskin muassas jotakin muuta syötävää, minä tänne jään sinua odottamaan." Kaisa-Liisa nyt kotia-päin luntustelemaan ajatellen: "Jussi jotakin muuta tahtoo syötäväksensä, häntä ehk'ei maittane voi eikä juusto, minä siis hänelle tuon kuivatuita omenia pussillisen sekä juotavaksi potillisen etikkaa." Kotoa lähteissään hän sitten yli-oven lukitsi, mutta ali-oven hän saranoilta nosti ja otti hartioillensa, arvelien että, koska ovi oli turvissa, myöskin huone olisi suojassa. Paluu-matkallansa ei Kaisa-Liisa kiirutta pitänyt, vaan ajatteli: "saahan Jussi levätä enemmän aikaa." Sitten miehensä viimeinkin saavutettuaan sanoi hän: "tästä saat tuvan oven, sopiihan sinun nyt itse panna huone lukkuun." "Kas jopa nyt jotakin, minulla vasta viisas vaimo on! ottaa ali-oven pois sijaltansa, joten kuka hyvänsä huonehesen pääsee, ja salpaa yli-oven. Nyt jo kuitenkin on liian myöhäistä enään palata toistamiseen kotia, mutta koska olet oven tänne tuonut, täytyy sinun myöskin kantaa se edemmäksi." "Tuon minä kylläkin kannan, Jussi kulta, mutta omenat ja etikka-potti minua liaksi rasittaisivat; minä net oven niskaan ripustan, sekin kantakoon puolestansa."

Nyt he metsään menivät ja hakivat noita veijareita, mutta eivätpä heitä löytäneet. Kun viimein pimeä ennätti, kiipesivät puuhun, yötä pitääksensä. Mutta tuskin olivat istahtamaan ehtineet, jopa tuli tassutellen väkeä sellaista, joka kompeihinsa korjaa, mitä ei korjattavaa olisikkaan, sekä löytää kaluja kalliitakin, ennen-kuin nuot vielä ovat kadonneetkaan. He ihan sen puun juurelle pysähtivät, jonka oksilla istui Jussi ja Kaisa-Liisa, tekivät nuotion ja oikoilivat sen äärehen, saalistaan jakamahan. Jussi toiselta puolelta hiipi maahan, kokosi kiviä taskuihinsa ja kapusi taas puuhun, aikoen kivittää varkaat kuoliaksi. Mutta kivet eivät heihin osuneetkaan ja veijarit virkkoivat: "jo pian koittanee aamu, koska tuuli käpyjä kuusista varistelee." Kaisa-Liisalla yhä vain vielä oli ovi selässä, ja koska tämmöinen taakka raskaaksi rupesi käymään, arveli hän omenien painavan liaksi sekä kuiskasi Jussille: "minä omenat maahan viskaan." "Älä nyt suinkaan, Kaisa-Liisaseni!" vastasi mies, "tuo meidät ehkä saattaisi ilmi." "Voi Jussi kulta, minun täytyy, net minua julmasti rasittavat." "Noh heitä sitten hiitehen!" Omenat nyt oksien välistä maahan karisemaan, ja miehet tuolla alhaalla sanoivat: "kah linnut sokasevat." Hetkisen kuluttua, koska ovi yhtä raskahana pysyi, Kaisa-Liisa virkkoi: "oi Jussiseni! täytyneehän minun kaataa pois potissa meidän etikkamme." "Äläppäs kuitenkaan! jätä tuo teko tekemätä, sillä siitä saattaisivat

huomata meidät." "Voi, voi Jussi kulta, minun toki täytyy, se liian pahasti painaa." "Noh kaada vaikka kissan konttiin!" Vaimo sitten etikan lasi potista pulppuamaan, että sitä miestenkin päälle pärskyi, ja nämät nyt keskenänsä arvelivat: "johan kastetta rupee tihmuamaan." Viimein Kaisa-Liisan juolahti mielehen: "entä jos ovi tuo olisi, joka noin raskaalta tuntuu!" ja sanoipa hän sentähden: "Jussi omaiseni! minä oven pudotan tuonne alas." "Älä Kaisa-Liisaseni, älä nyt millään muotoa, tuosta miehet varmaankin meidät äkkäisivät." "Voi Jussiseni, minun täytyy, se aivan ankarasti niska-luitani kosee!" "Älä Kaisa-Liisa kultaseni! pidä vain lujasti kiinni." "Empä mitenkään tuota enään jaksa, Jussi armahimpani, ovi jo kynsistäni kirpoaa." "Voi riivattua!" Jussi ärjäsi vihoissansa, "noh menköhön sitten vaikka Tuonelan tuville!" Silloin ovi kovasti kolahtaen lotkahti maahan ja miehet pelästyksissään kirkasivat: "itse paha-henkikö nyt puusta kopsahti," sekä pötkivät pakohon, jättäen jälkeensä kaikki tavaransa. Seuraavana aamuna, puusta alas kiivettyänsä, Jussi ja Kaisa-Liisa tuolta löysivät kaiken kultansa ja kantoivat sitten rahat kotia.

Kun taas olivat tuvassaan, Jussi Kaisa-Liisalle sanoi: "mutta nyt sinun myös tulee olla uskollisesti työssä." "Tahdon niinkin Jussiseni, rupeenhan vaikka kohta, lähden pellole eloa leikkaamaan." Sitten sinne tultuansa Kaisa-Liisa itsekseen mutisi: "ennen-kuin tästä työhön ryhdyn, kumpi nyt ensin paremmin sopinee, syöminen vai nukkuminenkö? Noh niin, olkoon syöminen ensimmäinen." Nytpä Kaisa-Liisa syödä hotkimaan, ja kun hän syömästä oli päässyt, unesta silmät umpehen pakkasivat, mutta hän kuitenkin rupesi leikkaamahan, vaan leikkeli unen-horroksissa vaatteitaan, pannen vyö-liinansa, hameensa ja jopa paitansakkin aivan rääpäleiksi. Viimein uni hänen peräti valtasi, ja kun Kaisa-Liisa kau'an nukuttuansa vihdoinkin heräsi, hän siinä puoli-alastonna seisoi ja rupesipa hämmästyksissään höpsemään: "minäkö minä olen, vai enkö olekkaan minä? Voi, voi, minussa ei enään minua ole!" Sillä välin oli yö jo tullut, ja Kaisa-Liisa nyt kylähän juoksi, koputti miehensä tuvan akkunaa sekä huusi: "hoi Jussi!" "Kuka siellä?" "Soisimpa halusta tietäväni, onko Kaisa-Liisa tuolla tuvassa." "On kuin onkin," vastasi Jussi, "hän vuoteella kai makaa nukkumassa." Tähän vaimo vastasi: "hyvä se! minä siis jo olen kotona," sekä juoksi tiehensä. Ulkona Kaisa-Liisa tapasi rosvoja, jotka varastamisen toimissa liikkuiivat. Silloin hän noitten luoksi meni ja sanoi: "minä halusta tahtoisin varkaihin teidän avuksenne." Luullen hänen tarkoin tuntevan näitä seutuja rosvot oikein ihastuivat. Kaisa-Liisa sitten huonehien edustalle juoksi huutaen: "kuulkaa ihmis- kullat! onko teillä tavaraa mitään? me varastaa tahtoisimme." Nytpä rosvot hämmästyen ajattelivat: "hiitehen tuommoinen auttaja," sekä rupesivat tuumimaan, mitenkä Kaisa-Liisasta taas pääsisivät. He sentähden hänelle sanoivat: "kylän edustalla on pastorilla nauris-maa, mene sieltä meille nauriita noutamaan." Kaisa-Liisa kohta tuonne läksikin ja ryhtyi hakemisen toimeen, mutta laiskuus häntä niin pahanpäiväisesti riivasi, ett'ei hän tällä välin kertaakaan viitsinyt kyykysiltänsä pystyyn nousta. Silloimpa sattui eräs mies sieltä ohitse astumaan, huomasi tuon kummituksen ja pelästyi pahasti, arvelen pahan-hengen siinä olevan nauris-maata myljäämässä. Hän nyt kiiruusti juoksi kylän pastorin luoksi ja sanoi hänelle: "teidän nauris-maassanne paha-henki köntii." "Voi senkin harmia," vastasi pastori, "minun on toinen jalkani halvauksen viassa, enkä siis pääse tuota pahaa-polvea sieltä manaamaan." Tähän mies vastasi: "kyllä minä teidät selässäni kannan," sekä raahasi hänet muassaan. Ja kun sitten pellon veräjälle saapuivat, Kaisa-Liisa kaskotellen nousi pystyhyyn ja rupesi lähtöä tekemään. "Kas! kas! tuossa itse paha-henki!" kirkasi pastori, miehen selästä maahan hypähtäen, ja molemmat nyt kiiruimman kautta koipensa sieltä korjasivat, ja hengen-hädissään pastori, vaikka hänen toinen jalkansa halvattuna oli, pääsi ketterämmin kippaamaan, kuin terveillä jaloillaan tuo mies, joka hänen oli kantanut selässään.

31.

Kirjokarva.

Elelipä muinoin kuningas, jolla oli puoliso kulta-kutrinen sekä niin ihana, ett'ei mailman maissa missään hänen vertaistansa. Tapahtuihan sitten, että tämä kovasti sairastui, ja kun tunsikin kohta kuolevansa, hän kuninkahan kutsutti vuoteensa ääreen sekä lausui: "jos minun kuoltuani toisen tahdot puolisokses, älä ota semmoista ketään, joka ei ole yhtä kaunis ja kulta-kiharainen, kuin minä; lupaa se minulle." Ja kun kuningas oli hänelle tämän luvannut, hän silmänsä ummisti kuoleman uneen.

Kau'an aikaa kuningas suruissansa vain muisteli vainajata eikä ollenkaan aikunut itselleen hakea toista puolisoa. Viimein hänen neuvon-antajansa sanoivat: "ei tämä tammoinen enään käy laatuun, kuninkaan pitää mennä naimisiin, jotta me kuninkaannan taas saisimme." Nyt lähettiläitä lähetettiin maita mantereita kiertelemään ja hakemaan morsianta mointa, joka ihan yhtä ihana olisi, kuin tuo kuningatar vainaja. Mutta eihän koko mailmassa ollut semmoista löydettävissä, eipä kumminkaan ketään, jolla oli yhtä kaunihit kelta-kiharat. Tyhjin toimin lähettiläät sentähden kotia palasivat matkoiltansa.

Olipa kuitenkin kuninkaalla tytär, jonka ihanuus täsmälleen veti vertoja kuningatar-vainajan

ihanuudelle ja jonka hiukset myöskin olivat samallaiset kullan-karvaiset. Tytön tultua täysi-kasvuiseksi isä, kun kerta hänehen katsahti, huomasiikin hänen olevan ihan äitinsä näköisen, ja nytpä yht'äkkiä tulinen rakkaus kuninkahan kietoi pauloihinsa. Hän neuvon-antajillensa sanoi: "minä tyttäreni tahdon naida, sillä hän puoliso-vainajani varsinainen kuva omi, eikä muualla missään ole löydettävissäni morsianta niin ihan entisen vaimoni muotoista." Tämän kuultuansa neuvon-antajat pahasti pelästyivät sekä vastasivat varoittaen: "Jumala jyrkästi on kieltänyt isää naimasta tyttärtään; synnistä ei ikinä mitään hyvää synny, ja kova kosto on kerran vielä valtakuntaakin kohtaava." Eikä tyttökään, isänsä päätöksen kuultuaan, vähemmin pelästynyt, mutta toivoipa kuitenkin saavansa hänet tuosta aikomuksesta luovutetuksi. Hän sentähden sanoi kuninkaalle: "ennen-kuin teidän toivonne toteutan, pitää minun saaman kolme hametta, joista yksi olkoon kultan-kiiltävä, kuin aurinko, toinen kuten kuu, hopeanhoitava ja kolmas kirkkaasti kimalteleva, kuten tähdet; vielä sitten tahdon viitan, tuhannesta turkis-lajista valmistetun, ja jokaisen teidän valtakuntanne piirissä olevan otuksen nahasta on siihen pieni tilka pantava." Mutta itseksensä hän ajatteli: "tuommoistahan on ihan mahdoton hankkia ja minä sillä välin kyllä saan isäni luopumaan kamalasta aikeestansa." Vaan eipä kuitenkaan kuningas päätöstään peräyttänyt; hänen valtakuntansa kätevimten kankurien täytyi nuot kolme hametta kutoa, yhden kultan-kiiltävän, kuin aurinko, toisen, kuten kuu, hopean-hohtavan, kolmannen kirkkaasti kimaltelevan, kuten tähdet; ja hänen metsästäjänsä täytyi pyytää kaikki otukset, mitä oli koko valtakunnassa, sekä ottaa niitten nahasta pikku tilkanen, ja noista sitten neulottiin tuhannesta turkis-lajista tehty viitta. Kun viimein kaikki oli valmihina, kuningas käski tuoda linnahan viitan ja levitti sen sitten tyttärensä nähtäväksi, sanoen: "huomena häät vietetään."

Koska nyt kuninkaan tytär huomasi, ett'ei enään ollut toivomistakaan, että isä muuttaisi mielensä, päätti hän paeta kotoansa. Yöllä, kun unen helmoissa kaikki makasivat, hän vuoteeltansa nousi sekä otti kalliittien kalujensa joukosta kolme: kulta-sormuksen, pienen kultaisen kehruu-pyörän ja pikku kulta-vyhtimen; nuot kolme vaatteustansa, joista yksi loisti, kuin aurinko, toinen, kuten kuu, kumotti, ja kolmas kimalteli, kuin tähdet, hän pisti pähkinän-kuoreen, puki ylleen tuon kaikkinaisista turkiksista valmistetun viittansa sekä pani noella kasvonsa ja kätensä mustaksi. Sitten tyttö onnensa uskoi Jumalan haltuhun, läksi pois kotoa ja käydä astuskeli koko yön pitkän, kunnes isohon metsään viimein pääsi. Ja koska neito parka kovin väsyksissänsä oli, hän ontelon puun huomattuansa tuonne onttohon pujahti istumaan sekä nukkui sinne.

Tekipä päivä nousemista, mutta unen helmoissa vielä makasi tyttönen, ja hän nukkumistansa yhä nukkui, vaikka jo oli aurinko korkealle ehtinyt. Silloin tapahtui, että kuningas, jonka valtakuntahan kuului tämä metsä, kävi siinä metsästävässä. Kun nyt hänen koiransa tuon puun viereen sattuivat tulemahan, net nuuskimaan rupesivat ja juoksivat sen ympärillä haukkuen. Sanoi silloin kuningas metsästäjillensä: "rientäkää katsomaan, mikä otus tuonne on juossut piilohon." Metsästäjät hänen käskyänsä noudattaen menivätkin ja kertoivat palattuansa: "tuolla puun ludossa makaa kummallinen eläin, jota emme tunne ja jommoista emme ikinä ennen ole nähneetkään; sen on turkki tuhatta lajia karvaa; mutta se siinä nukkua lojottelee." Tähän vastasi kuningas: "koettakaa saada tuo elävältä pyydetyksi, köyttäkää se vankkureihin ja tuokaa linnahan." Metsästäjät sitten tyttöön tarttuivat ja tämä kovin säikähtäen heti heräsi sekä rupesi rukoilemaan: "minä lapsi kurja olen, jonka on turvattomaksi, oman onneni nojaan jättänyt sekä isä että äiti, armahtakaa minua ja ottakaa minut myötänne." Siihen miehet sanoivat: "tule vain, *Kirjokarva*, sinä kyökkiin mukava, sinnehän oikein oivallisesti sovit takanuohojaksi." Asettivatpa siis tytön istumaan vankkureihin ja läksivät kotia kuninkaan linnahan. Perille päästyään he, osoittaen pientä, portahien alla olevaa koppia, jonne ei päiväkkään paistamaan päässyt, virkkoivat hänelle: "katsoppas, Karvakana, tuo sinulle on ihan omansa asunnoksi sekä makuukamariksi." Tyttö sitten kyökkiin lähetettiin, ja siellä hänen toimeksensa määrättiin työt pahimmat: puitten- ja veden-noutaminen, nuohoaminen ja valkean-kohentaminen; häntä pantiin silpimään, mitä oli lintuja silvittäviä, puhdistamaan kaaliksia sekä tekemään, mitä muuta osasi olla halpaa tehtävää.

Tämmöistä kurjaa elämää Kirjokarva siellä kau'an aikaa eleli. Voi sinuas ihanaa kuninkaan-tytärtä! kuinkahan sinun vielä käyneeekään! Mutta tapahtuipa kerran, että linnassa pidot pidettiin, ja tyttö silloin sanoi kokille: "pääsisinkö minäkin hiukan tuonne katsomaan? lupaampa jäädä seisomaan oven ulkopuolelle." Tähän kokki vastasi: "noh mene vain, mutta puolen tunnin päästä pitää sinun taas oleman täällä tuhkaa kokoomassa." Nyt tyttö öljy-lamppunsa otti, meni koppiinsa, riisui turkit yltään sekä pesi noen pois käsistänsä ja kasvoistaan, joten hänen ihanuutensa näkyviin tuli, ikään-kuin toisinaan mustain pilvien välistä välkkyy auringon-sätehiä toinen toisensa perästä. Sitten hän pähkinän-kuoreesta otti sen pukunsa, joka loisti, kuten aurinko. Ja tämän tehtyänsä hän tuonne pitoihin meni, ja kaikki hänen edestänsä väistyivät, sillä eipä kukaan häntä tuntenut, vaan arveltiimpa hänen olevan jonkun kuninkaan-tytären. Mutta kuningas meni häntä vastaan, tarjosi hänelle kätensä ja tanssi hänen kanssansa sekä ajatteli itsekseen: "näin ihanaa neitoa eivät ole silmäni ennen nähnehet milloinkaan!" Tanssin loputtua tyttö kiitokseksi kumarsi, ja kun sitten kuningas vähän vilkasi taaksensa, jopa sillä välin neitonen katosi, eikä kukaan tietänyt, mihin hän oli joutunut. Mitä linnan edustalla oli vartioita, kaikki net sisälle kutsuttiin ja heiltä tarkoin tiedusteltiin, vaan eipä ollut yksikään tuota neitosta nähnyt.

Mutta tyttö oli koppiinsa rientänyt ja vilppaasti riisunut vaatteensa, noennut kasvonsa ja kätensä sekä pukenut turkit ylleen, ja jopa hän taas oli Kirjokarvana. Kun hän tuosta kyökkiin palattuansa aikoi ruveta työhönsä, takkaa tuhasta puhdistamaan, sanoi hänelle kokki: "jätä tuo huomiseksi ja keitä sinä tämä soppa kuninkaalle, minäkin vuorostani ai'on pikimmältäni mennä tuonne ylhäisten iloa katselemaan, mutta jos yhdenkin hius-karvan annat pudota liemeen, et tästä lähin enään saa ruo'an rahtuakaan." Sitten kokki kyökistä läksi ja Kirjokarva keittäjäksi rupesi sekä keitti, parastansa pannen, kuninkaalle leipä-vellin, ja tuon saatuaan valmiiksi hän kävi kopistaan kulta-sormustansa noutamassa sekä pisti sen sinne vatihin, johon oli keitoksen kaatanut. Kun sittemmin pidot päättyneet olivat, kannettiin velli kuninkaan syötäväksi, ja se hänestä niin hyvältä maistui, ett'ei hän mielestensä milloinkaan ollut parempaa ruokaa nauttinut. Mutta kun astian pohja paistamaan rupesi, kuningas kultasormuksen huomasi eikä saanut käsitetyksi, miten tuommoinen oli tuonne joutunut. Hän sentähden käski, että kokki hänen luoksensa kutsuttaisiin. Tuo käskyn kuultuansa pahasti pelästyi ja sanoi Kirjokarvalle: "varmaankin olet hius-karvan pudottanut vellihin; mutta jos niin on laita, sinä huolimattomuudestas olet aika selkä-saunan saava." Kun hän sitten kuninkaan eteen astui, tämä kohta kysyi, kuka vellin oli keittänyt. "Minun se on keittämäni," tokasi kokki vastaukseksi. Mutta kuningas sanoi: "tuon varsin valehtelitkin, sillä se on nyt laitettu ihan toisella tavalla sekä monta vertaa paremmaksi, kuin milloinkaan ennen." Siihen kokki vastasi: "täytyypä minun tunnustaa, ett'en itse olekkaan sitä laittanut, vaan onhan se Karvakanan keittämä." Käski silloin kuningas: "mene tuomaan häntä tänne," sekä kysyi Kirjokarvan tultua: "kuka sinä olet?" "Minähän köyhä lapsi raukka, jolla ei enään ole isää eikä äitiä." Sitten hän kysäsi: "miksi täällä linnassani oleskelet?" Tyttö vastasi: "minusta ei mihinkään ole, ansaitsisin vain, että kenki-rajalla minua korville kolhittaisiin." Viimein kuningas vielä kysyi: "mistäs olet saanut tuon sormuksen, jonka löysin velli-vadista?" Tähän vastasi Kirjokarva: "sormuksesta en tiedä mitään." Näistä vastauksista ei siis kuningas liioin viisastunut vaan hänen täytyi käskeä tyttö tiehensä.

Jonkun ajan päästä linnassa taas oli pidot, ja kuten edellisellä kertaa Kirjokarva nytkin kokilta pyysi päästäksensä tuota iloa ihmettelemään. "Noh mene vain," vastasi kokki, "mutta palaa tänne puolen tunnin päästä ja keitä kuninkaalle tuommoista leipä-velliä, jonka tiedät hänen mieli-ruo'aksensa." Tyttö silloin koppiinsa kiisi, pesi itsensä vilppahasti, otti pähkinän-kuoresta tuon hamehensa, joka, kuten kuu, hopealta hohti, sekä puki sen yllensä. Sitten hän kuninkaan-tyttärenä astui saliin; ja kuningas meni häntä vastaan, ollen aivan iloissansa siitä, että tuo kaunotar taas tuli hänen pitoihinsa, ja koska tanssi silloin oli ihan alkamaisillaan, hän neitosen otti kumppaniksensa. Tämä tanssin loputtua kuitenkin niin äkkiä katosi, ett'ei kuningas ensinkään huomannut, minne hän oli puikahtanut. Mutta tyttö koppiinsa riensi, muuttihe siellä taas Kirjokarvaksi ja palasi kyökkiin, leipä-velliä keittämään. Kun kokki oli tanssia katsomaan lähtenyt, kävi Kirjokarva kultaista kehruu-pyöräänsä noutamassa ja laski sen siihen astiaan, jonne kaasi keitoksen. Ruoka sitten kannettiin kuninkaan nautittavaksi, joka sen söi kaiken, ja se hänestä yhtä hyvältä maistui, kuin viime-kerrallakin, ja hän tykönsä kutsutti kokin, joka nytkin tunnusti, että Kirjokarva oli vellin keittänyt. Kuningas siis puheillensa taas käski Kirjokarvankin, mutta tämä vakuutti, ett'ei hänestä muuhun ole, kuin selkä-saunaa saamaan, sekä ett'ei hän tuosta kultaisesta kehruu-pyörästä mitään tietänyt.

Kun sitten kuningas pidot piti kolmannen kerran, kävipä taas samoin, kuin ennenkin. Kokki kyllä sanoi; "sinä noita lienet Karvakana, ja sekoitat varmaankin liemeen jotain pahuksen-vietävää, koska aina laitat velliä sellaista, joka kuninkaan mielestä paljon paremmalta maistuu, kuin minun keittämäni," mutta eipä Kirjokarva rukoilemasta hellittänyt ja laskipa kokki hänen viimeinkin menemään määrätynsä aikaa. Tyttö nyt yllensä puki sen hamehen, joka kimalteli, kuten tähdet, sekä astui tässä pu'ussaan salihin. Kuningas taas tanssi tuon kauniin neitosen kanssa, arvelen itseksensä, ettei hän milloinkaan ollut toista näin ihanaa vaimoa nähnyt. Ja heidän tanssiessansa hän tytön huomaamata pisti kulta-sormuksen hänen sormeensa sekä oli määrännyt, että tanssi hyvin kau'an kestäisi. Kun se sitten loppui, hän neitosta koetti pitää kädestä kiinni, mutta tämä sukkelasti kuninkaan käsistä pujahti väentunkohon, ihan kadoten näkyvistä. Kiiruimman kautta tyttö portahien-alaiseen koppiinsa riensi, mutta koska hän oli viipynyt puolta tuntia enemmän ja siis liiaksi kau'an, ei hän enään joutunut riisumaan tuota loistavaa pukuansa, vaan paiskasi sen päälle turkkinsa ylleen, eikä hädissään noennut itseensä aivan tarpeeksi, vaan jäipä valkoiseksi yksi sormi. Kirjokarva nyt kyökkiin juoksi ja keitti kuninkaalle kelpo leipä-vellin sekä pisti kokin poissa ollessa, velli-vatihin kulta-vyhtimensä. Havaittuaan sitten astian pohjalla olevan vyhtimen, kuningas taas kutsutti tykönsä Kirjokarvan ja huomasi nyt, heti tämän tultua, tuon valkoiseksi jääneen sormen sekä siinä sen sormuksensa, jonka hän salaa oli tanssi-kumppaninsa sormehen pistänyt. Nytpä hän tytön käteen tarttui eikä siitä enään hellittänyt, ja kun Kirjokarva paetaksensa koetti saada kätensä irti, aukeni turkit hiukkasen ja raosta vähän vilahti tähti-hame. Kuningas kohta viittahan kaappasi ja veti sen hänen yltänsä. Silloin neidon kulta-kutriset näkyviin valuivat, ja itse hän siinä nyt ihanan loistavana seisoi eikä enään päässyt piilohon mihinkään. Ja kun hän noen ja tuhan oli kasvoistansa pessyt, ei häntä ihanampaa neitosta ollut milloinkaan mailman maissa nähty missään. Mutta kuningas hellästi lausui: "sinä rakkahin morsiameni olet emmekä ikinä enään toisistamme eroa." Sitten häät vietettiin ja he onnellisina yhdessä elivät aina kuolin-päiväänsä saakka.

Leino Ja Lemmikki.

Ison, tiheän metsän sydämessä oli muinoin rappeuttunut linna, jossa ypö yksinään asui vanha vaimo, joka oli aika noita. Päiväksi hän aina kissaksi taikka tarhapöllöksi muuttihe, mutta rupesipa illan tullen taas ihmiseksi. Hän osasi luoksensa viekotella metsän-riistaa ja lintuja sekä tappoi net sitten, keitti ja paistoi. Jos kuka ihminen hyvänsä lähenei linnaa sadan askeleen päähän, jäi hän siihen seisomaan eikä kyennyt minnekkään ennen liikkumaan, kuin akka lumouksen peräytti; mutta jos neitonen tähän piiriin sattui tulemaan, noita hänen kohta loihti linnuksi, pisti linnun sitten koppaseen sekä kantoi kopan tuonne linnahan. Siellä hänellä isossa huonehessa oli ainakin seitsemän tuhatta sellaista sulo-lintua, kukin kopassansa.

Elipä silloin siellä lähistössä neito nuori, Lemmikki nimeltään; hän ihanampi oli, kuin kaikki muut neitokset. Tämä ja Leino-niminen sorea nuorukainen olivat keskenänsä kihloissa. Lähenipä jo heidän hää-päivänsä, ja hupaisimman hovin kumpaisellekin tuotti toisensa kanssa seurusteleminen. Kerta he metsähän menivät kävelemään, saadaksensa kerrankin kahden-kesken puhua rakkaudestansa. "Varokaamme vain, kultaseni," sanoi Leino, "ettei liian likelle linnaa jouduttaisi." Oli silloin ihana ilta, auringon sätehet puitten välitse kirkkaasti välähtelivät tumman viheriässä metsässä ja iki-vanhain tammien oksilla turturi-kyyhkyset valittaen kujertelivat.

Tavan takaa valui kyyneleitä Lemmikin silmistä ja hän päivän-paistehesen istui valittamaan; ja valittipa myöskin Leino. Kovin tyrmistyneinä, ikään-kuin kuoleman kielissä, he siinä nyt istuivat; he ympärillensä katselivat, huomasivat joutuneensa eksyksiin eivätkä tietänehet, missä-päin koti kultainen. Puoliksi piili jo aurinko vuoren takana, mutta maisemaa vielä valaisi toinen puoli, Leino katsahti pensahien välistä, ja olipa ihan heidän vieressänsä tuon noita-pesän vanhat muurit; hän pahasti pelästyi ja kalman-karvaiseksi hänen kasvonsa kävivät. Lemmikki nyt lauloi:

"tuo puna-kaula lintunen laulaa: voion, voion, voion, se laulaa kuoloa kyyhkysen, laulaa: voion, voi — tirili, lili, tirili."

Leino Lemmikkiin katsahti, mutta olipa Lemmikki muuttunut satakieleksi, joka liverrellen lauleli: "tirili, lili, tirili." Tulisilla silmillään tuijotellen tarhapöllö ilkeä kolmasti lenteli tuon lintusen ympäri, kolme kertaa rääkyen: "huh huu, huh huu!" Leino ei liikahtamaan kyennyt; hän siinä seiso i kää-kuin kivettyneenä, ei saanut itketyksi eikä puhutuksi, ei kättänsä liikutetuksi eikä jalkaansa nostetuksi. Nyt oli jo aurinko maillensa mennyt, tarhapöllö pensahistoon lensi ja kohta sieltä tuli vanha akka kyrmy-niska, kelta-naama, laiha-luinen, jolla oli mulko-silmät punaiset sekä konko-nenä niin kamalan pitkä, että sen pää leu'an ali-puoleen ulettui. Ämmä häijysti hörisi, kaappasi kätehensä satakielen ja vei kuin veikin sen sieltä. Leino ei sanaakaan suustansa saanut eikä päässyt paikastaan, ja satakieli pysyi poissa. Viimein vaimo palasi ja sanoi kolealla äänellä: "terve, terve haltiani! kun kuu metsäkirveliä valaisee, laske, haltiani, hänet irti sopivalla aikaa." Silloin Leino taas liikkumaan pääsi. Hän polvillensa lankesi akan etehen ja rukoili, että hänelle jälleen annettaisiin hänen Lemmikkinsä, mutta akka vastasi, ett'ei Leino ikänänsä enään saisi neitostansa, sekä läksi tiehensä. Nuorukainen parka huusi, itki ja valitti, mutta turhaa oli tuo kaikki. "Voi, voi, kuinkahan minun käyneekään tätä kestäminen!" Hän suruissansa läksi pois-päin astumaan ja tulipa viimein vierahasen kylään; siellä hän kau'an aikaa oleskeli lampurina. Usein hän linnan ympäristöä kierteli, mutta varoi visusti liian likelle joutumasta. Kerta Leino eräänä yönä unissaan oli löytävinänsä veri-punaisen kukkasen, jonka kuvussa oli helmi iso, ihana. Hän kukan poimi sekä meni sitten linnahan, kädessä kukka, ja kaikki, mitä hän sillä koski, kohta pääsi noiduksista; hän unissansa myöskin oli sen avulla Lemmikkiä pelastavinaan. Aamulla herättyänsä hän hakemaan rupesi ja hakipa vuoret poikki laaksot halki, löytyisikö mistään tuommoista kukkasta; koko kahdeksan päivää hän turhaan haeskeli, ja vasta yhdeksäntenä hän aamulla ani varakin löysi tuon veri-punaisen kukkasen. Sen kuvussa oli iso, ihanimman helmen kokoinen kaste-herne. Tätä kukkaa kantaen hän sitten yöt päivät astuskeli, joutuen viimein linnan likitteelle. Sinne ei hän nyt puuttunutkaan kiinni linnasta sadan askeleen päähän, vaan pääsipä suorastaan aina portille saakka. Ilosta silloin Leinon sydän sykki, hän kukalla koski porttia, ja se heti aukeni. Hän sisälle meni, pihan poikki, sekä kuunteli, mistä linnun-ääniä kuuluisi, ja jopa viimein kuulikin viserryksen. Hän sitä kohden astumaan läksi ja tuli, kuin tulikin, siihen salihin, missä oli nuot seitsemän tuhatta koppaa lintuinensa, joita ruokkien parasta aikaa häärieli noita-akka itse. Tämä Leinon nähtyänsä kovasti kiukustui, jopa oikein silmittömäksi suuttui, haukkui sekä sylki suustansa myrkyä ja sappea, mutta eipä kyennytkään pääsemään häntä kahta askelta likemmäksi. Nuorukainen ei akasta mitään piitannut, vaan meni lintu-koppia katselemaan: mutta olipa siellä satakieliä sadoittain, ja vaikealta siis veti selville-saaminen, mikä oli hänen Lemmikkinsä. Siinä nyt tuumiessansa hän huomasi, että akka salaa kaappasi koppasista yhden sekä hiipi, tuo kädessä, ovea kohden. Ihan kohta ämmän vierehen hypähti Leino sekä koski kukallansa koppaan ja myöskin noitahan; nyt akalta oli taika-voima mennyt, ja yhtä ihanana, kuin ennenkin, Lemmikki sulhasensa sylihin vaipui. Leino kaikki muutkin linnut muutti taas neitosiksi ja palasi sitten Lemmikkienensä kotia, jossa kau'an aikaa yhdessä elivät onnellisina.

Onnellinen Hannu.

Oltuansa seitsemän vuotta yhden isännän palveluksessa sanoi Hannu hänelle: "jo on, isäntä kulta, palvelus-aikani loppunut, minä nyt halusta palaisin kotia äitini tykö, maksakaa minulle palkkani." Tähän isäntä vastasi: "sinä uskollisesti ja rehelisesti olet minua palvellut, ansios mukahan tulee sinulle palkkakin maksettavaksi," sekä antoi Hannulle kulta-kappaleen, joka oli ihan hänen päänsä kokoinen. Hannu taskustaan otti niistin-liinansa, kääri siihen tuon möhkäleeseen, nosti olallensa käärön ja läksi kotiapäin astumaan. Kun hän nyt siinä tallusteli, yhä konkuuttaen toista jalkaansa toisen etehen, sattui hänen nähtäviinsä ratsastaja, joka pulskeana ja iloisen-näköisenä ajoi hänen ohitsensa uljaan hevosen selässä. "Noh oi!" huudahti Hannu äänensä, "tuo ratsastaminenhan vasta on oivallista! siinä maar mies istuu ikään-kuin tuolilla, ei satuta jalkaansa kiviin eikä kuluta kenkiänsä, ja tuskimpa vielä on ajattelemisen alkuunkaan ehtinyt, kun jo on päässyt matkansa päähän." Tämän kuultuansa ratsastaja seisatti hevoseensa ja huusi: "hoi Hannu! miksi siinä jalkaisin tassuttelet." "Mikäs auttaa, kun on pakko pakoittamassa, sillä onhan minulla tämä möhkäle kotihin kannettavana; se kyllä on kultaa, mutta eipä siltä saa päätänsä suorana pidetyksi ja se pahan-päiväisesti ahdistaa olkaani." "Äläs huoli, veikkoseni," sanoi ratsastaja, "tehkäämme vaihetus-kauppaa: minä sinulle annan hevoseni ja anna sinä minulle tuo möhkäleesi." "Aivan halustakin," vastasi Hannu, "mutta senhän tiedän ta'ata, että kyllä tästä saatte kangottamista." Ratsastaja nyt maahan hyppäsi, korjasi puoleensa kullat, auttoi Hannun ylös hevosen selkään ja pisti ohjat hänen käteheensä, sanoen: "jos tahdot hevosta juoksemaan oikein aika vauhtia, maiskaise silloin kielelläs ja huuda: 'hopsis'."

Hannu aivan iloissansa oli, kun hän siinä hevosen selässä istui ja kaikista vaivoista vapaana ratsasti eteen-päin. Hetken päästä hänen päähänsä pöllähti, että hevosen toki tulisi juosta nopeammin, ja hän sentähden rupesi maiskuttamaan sekä huusi: "hopsis." Hevonen nyt täyttä laukkaa laskemaan, ja ennen-kuin Hannu vielä oli päässyt ajattelemisen alkuunkaan, hän jo oli ratsahilta kopsahtanut maahan ja makasi ojassa, joka maantien eroitti vieressä olevasta pellostä. Hevoinen myös olisi menojojansa mennyt, jollei sitä olisi pidättänyt eräs talonpoika, joka tuota tietä tuli, ajaen lehmää edellensä. Hannu raajojansa hieroi sekä kömpi sitten taas pystyhyn. Mutta hän aivan suutuksissansa oli ja sanoi talonpojalle: "huonohan huvi tuo ratsastaminen, varsinkin kun joutuu saamaan tuommoista konia, jonka selässä häijysti töysyttää, ja joka viimein miehen viskaa ratsahilta niin rajusti, että piankin saattaa niska nurin mennä; minä en iki-päivinäni enään semmoisen selkähän istu. Toista teidän lehmänne, senhän perästä sopii verkalleen astua astuttavansa, ja ompa vielä joka päivä maito, voi ja juusto taatusti saatavissa. Antaisimpa minä vaikka mitä, jos vain lehmän saisin." "No niin", vastasi talonpoika, "koska teidän noin hartahasti tekee tuota mieli, kyllä minä lehmäni vaihetan teidän hevoseenne." Oikeimpa ihastuen Hannu tähän suostui, ja talonpoika hevosen selkään hypähti sekä ratsasti kiiruimman kautta tiehensä.

Hiljalleen Hannu nyt astuskeli ajaen lehmäänsä eteenpäin sekä mieltien mielessään kelpo kauppaansa. "Jos minulla vain on leipä-palananen, ja tuskin maar tuota koskaan minulta puuttunee, sopiihan minun nyt syödä voita ja juustoa särpimeksi, milloinkaan vain mieleni tekee, jos jano tulee, minä lehmäin lypsän ja juon maitoa. Mitä maar enään parempaa pyytäisin." Olipa Hannun ohitse-mentävissä ravintola; hän tuonne poikkesi, söi ilon-ihastuksissansa kaikki tyyni mitä hänellä oli muassaan syötävää, sekä päivällis- että illallis-varansa, ja osti viimeisillä penneillään olut-tilkkasen. Sitten hän lehmänsä taas ajoi liikkeelle, aina vain pyrkiä koti-kylää kohden, äitinsä luoksi. Yhä helteisemmäksi kävi ilma sydän-päivän lähetessä, ja Hannun astuttavana oli kanervi-kangas, jota kesti runsaasti tunnin matkan. Kovin nyt poika parka palavoihinsa tuli ja janottipa häntä niin pahasti, että kieli suu-lakehen puuttumaan pakkasi. "Helpostihan tästä pulasta pääsee," ajatteli Hannu, "minä kohta lypsän lehmäni ja virkistän itseni maidolla." Hän elukan sitten satoi kuivettunehesen puuhun kiinni ja otti kiulun puutteessa lypsy-astiaksi nahka- lakkinsa, mutta vaikka hän kyllä pani parastansa, eipä kuitenkaan saanut maitoa utareista herumaan tippaakaan. Ja koska hän lypsämisen toimitti vallan taitamattomasti, lehmä viimein tuskastui ja potkasi taka-jalallaan häntä päähän niin pahasti, että poika parka selällensä keikahti maahan eikä isohon aikaan ollenkaan ymmärtänyt, minne oli joutunut. Onneksi osasi juuri tulla eräs teurastaja, joka käsi- rattailla kuljetti lihavan porsahan. "Mitähän riivattua tämä tietää!" tuo huudahti sekä auttoi pystyhyn Hannu hyvän. Hannu kertoi, mitä oli tapahtunut. Tarjoten hänelle taskumattiansa sanoi teurastaja: "ryypätkää tuosta siemaus, se teitä on virvoittava. Ei tuommoisesta lehmästä enään ole lypsylehmäksi, se jo on liian vanha, eihän siitä muuhun, kuin kuormaa vetämään taikka tapettavaksi." "No niin," mötisi Hannu ja lykkäsi silmiltänsä tukan, "kuka maar tuon olisi arvannut! eipä hullumpaa, kun on talossa tällainen elukka tapettavissa, siitähän saapi oivallista syötävää! mutta minua ei lehmän liha oikein maita, se ei mielestäni ole mehukasta tarpeeksi. Toistapa tietäisi, jos minulla olisi tuommainen kelpo porsas! sen liha vasta makealta maistuisi! ja saahan siitä vielä makkaraakin." "Kuulkappas Hannu," sanoi teurastaja, "teidän mieliksenne minä vaikka vaihetus-kauppaan rupeen sekä annan lehmästäne teille porsahani." "Jumala teitä palkitkoon teidän ystävällisyydestänne," huudahti Hannu, jättäen teurastajalle lehmänsä, ja tuo taas nosti rattailta

porsaan sekä pisti Hannun kätehen nuoran, jonka pää oli sen kaulaan sidottu.

Hannu nyt läksi eteen-päin astumaan, miettien itseksensä, mitenkä hänen kävi kaikki mieltä myöden; kohdatkoon häntä mikä vastus hyvänsä, kohta hän kuitenkin tuosta taas pääsi. Hänen seurahansa sitten sattui poika, joka kainalossansa kantoi uhkean, valkoisen hanhen. He keskenänsä haastelemaan rupesivat, ja Hannu jutteli onnestansa sekä miten hän aina oli edullisia vaihetus-kauppoja tehnyt. Poika puolestansa kertoi kantavansa ristiäis-ruo'aksi hanhen. "Koettakaa kerrankin," jatkoi hän puhettansa ja otti hanhea siivistä kiinni, "siinä vasta painoa, mutta ompa sitä syötettykin koko kahdeksan viikkoa. Joka tätä paistia hiukankin haukkaa, kyllähänen tarvitsee rasvasta puhtaaksi pyhkiä molemmat suupielensä." "Ehkä maar," tokasi vastaukseksi Hannu, punniten kämmenellään hanhea, "onhan siinä painoa, mutta eipä ole minun porsahanikaan tyhjän-painava." Sillä välin poika, päättänsä pudistaen, aivan arvelevan näköisenä tirkisteli ympärillensä joka taholle. "Kuulkappas," hän sitten sanoi, "kuinkahan tuon teidän porsaanne lienee oikein laita! Siitä kylästä, josta juuri te'en tuloa, varastettiin äskettäin kylä-voudin läätistä yksi! minä pelkään, pelkäämpä pahasti, että te tuossa sitä nyt talutate. Ompa väkeä liikkeelle lähetetty, ettekä suinkaan kauppaanne kiittäisi, jos tapaisivat teidät porsainenne; he varmaankin teitä pistäisivät pimeään vanki-komeroon, tuskimpa helpommalla pääsisitte." Nythän pahasti pelästyen Hannu hyvä huudahti: "voi hirveätä! auta, poika kulta, minua tästä pulasta, sinä varmaankin paremmin kuin minä jonkun neuvon keksit; ota sentähden sinä minun porsahani ja anna minulle hanhes." "Onhan tuo kylläkin vaarallinen kauppa," vastasi poika, "mutta enhän minä kuitenkaan soisi syykseni, että te kovan onnen kourihin joutuisitte." Hän siis nuoran otti käteensä, ja talutti vilppahasti porsaan pois eräälle syrjä-tielle; mutta Hannu hyvä surkeasta surustaan päästyänsä nyt läksi kotia-päin tallustelemaan, hanhi kainalossa. "Jos oikein tätä asiaa ajattelen," jupisi hän itseksensä, "tulini maar minä vaihtuksessa varmaankin voitolle; sainhan ensiksi kelpo paistin, sitten koko joukon rasvaa, jota siitä on heruva ja josta minulle särpimeksi karttuu hanhenihraa kumminkin kolmen kuukauden vara, sekä viimein nuot kauniit, valkoiset höyhenet; niitä minä pakkautan pään-alaiseni täytehen, ja tuskinhan semmoisella vuoteella tuudittamista kaipaen nukkuakseni. Tästä maar äitini aivan ihastuksiin ilostuu."

Kun Hannu sitten viimeisen kylän läpitse astuskeli, seisoi siellä hioja rattainensa; pyörä hyrräsi ja mies siinä lauloi:

"sakset ma hion, kun pyöräni pyörii, ja silloimpa kultaa minulle vyörii."

Hannu nyt seisahti, katsoa töllötteli kappaleen aikaa ja rupesipa viimein miestä puhuttelemaan sanoen: "teidän kai menestynee kaikki toimenne, koska noin ilo-mielin olette hioessanne." "Niimpä niinkin," vastasi hioja, "minun on ammattini mitä oivallisin. Kelpo hioja on sellainen mies, joka, milloinkaan hän kätensä vain pistää taskuunsa, aina sieltä myöskin löytää rahaa. Mutta mistä te tuon kauniin hanhen olette ostaneet?" "Sitä en olekaan ostanut, vaan olen, porsasta antaen, sen itselleni vaihtanut." "Ja mistä porsaan saitte?" "Sen sain lehmästani." "Noh entä lehmän?" "Sen sain hevosestani." "Mitenhän teidän haltuunne hevonen joutui?" "Siitä annoin pääni kokoisen kulta-kappaleen." "Mistä sitten tuli teille tuo kulta?" "No sainhan minä sen palkakseni seitsen- vuotisesta palveluksesta." "Ainiaampa te olette ymmärtäneet keksiä kelpo keinot," sanoi hioja, "jos nyt vielä saattaisitte laittaa niin, että rahoja aina kilisisi taskussanne, milloinkaan vain vähänkin liikahtatte, eipä enään paremmasta onnesta väliä." "Mitenkä tuo kävisi laatuun?" kysyi Hannu. "Teidän tulee ruveta hiojaksi, semmoiseksi kuin minäkin; eihän siihen oikeastaan muuta tarvita mitään, kuin ainoastansa tahko, itsestänsä sitten syntyy mitä vielä puuttuu. Tässä minulla on yksi, joka kyllä on vähän vialloinen, mutta eipä teidän siitä tarvitsekkaan enempää antaa kuin ainoastaan hanhenne; suostutteko tähän kauppaan?" "Noh vielähan kysytte," vastasi Hannu, "tulenhan minä täten mailman onnellisimmaksi ihmiseksi; jos minulla aina rahaa ompi, milloinkaan vain käteni pistän taskuuni, tuskimpa sitten enää suremisen syytä!" ja nyt hän miehelle hanhensa antoi sekä sai sen sijasta tahon. Ottaen vierestänsä maasta tavallisen kiven sanoi hioja: "kas tästä vielä kaupan-päällisiksi saatte oikein kelpo kivi-kullan, se kyllä koputtamista kestää, vaikka siinä väärän naulan hakkaisi suoraksi. Ottakaa myös se ja nostakaa varovasti maasta."

Hannu kiven nosti syliinsä ja meni tiehensä aivan hyvillä mielin; ilosta hänen silmänsä säihkyivät, ja hän huudahti: "minä maar olen oikea onnen kantamoinen! olen kuin sunnuntai-päivänä syntynyt, sillä, käypihän totehen kaikki, mitä vain toivon!" Mutta koska hän päivän-koitteesta saakka oli liikkeellä ollut, hän kuitenkin vähitellen rupesi väsymään; myöskin vaivasi häntä nälkä kovasti eikä hänellä enään ollut ruo'an rahtuakaan, sillä olipa hän lehmän saatuansa, ilon-innoissaan yhtä haavaa syönyt suuhunsa kaikki evänsä. Viimein hän väsymyksestä tuskin enään jaksoi jalkojansa raahustaa, ja ehtimiseen hänen täytyi pysähtyä levähtämään; ja tuntuipa kivetkin oikein pahan-päiväisen painavilta. Silloin ei hän saanut tyköänsä torjutuksi sitä ajatusta, että hyvinhän huokeammalta toki vetäisi, jollei hänen juuri nyt tarvitsisi noita kantaa. Ikään-kuin koteloinen verkalleen vengotellen Hannu vihdoinkin lähteelle tuli, siinä hän aikoi levätä sekä raikkaalla vedellä itseänsä virvoittaa; mutta jottei hän, laskeissansa kiviään maahan, niitä milläkään tapaa turmelisi, hän net varovasti pani viereensä lähteen reunalle. Sitten hän itse istumaan meni ja kumartui vettä kohden juodaksensa, mutta tulipa silloin paha tapaturma, hän

kiviänsä hiukan loukkasi ja net pouskahtivat molemmat lähtehesen. Omin silmin nähtyänsä niitten tuonne syvyytehen kadonneen Hannu ilosta hypähti koko korkealle, lankesi sitten polvillensa ja kiitti, kyöneleitä vuodattaen, Jumalaa siitä, että hänelle tämäkin armo osoitettiin ja hän näin luontevasti, ihan niin, ettei hänen ollenkaan tarvinnut itseänsä mistään syyttää, oli päässyt noista raskaista kivistä; ainoastaan niistä hänellä nyt enään muka oli haittaa ollut. "Minun vertaistani onnellista ei ole maki mailmassa!" hän huudahti. Ilo-mielin ja kaikista vaivoista vapautettuna hän nyt heti liikkeelle läksi ja juoksipa juoksemistansa, kunnes kotia ennätti äitinsä luoksi.

34.

Köyhä ja Rikas.

Ennen muinoin, jolloinka hyvä Jumalamme vielä vaelsi täällä maan päällä ihmisten joukossa, tapahtui kerta eräänä iltana, että häntä kovin väsytti. Yö oli jo tullut, mutta eipä hän vielä sattunut saamaan itsellensä yö-siaa. Nyt näkyi tien varrella, vasta-päätä toisiansa, kaksi asuntoa, toinen suuri ja komea, vaan toinen varsin pieni ja huono. Tuo komea oli rikkaan miehen talo, mutta se pieni mökki siinä köyhän asuntona. Tässä nyt *Herra* ajatteli: "tuolle rikkaalle en minä varmaankaan tule vaivoiksi olemaan, sinneppä siis menen ovea koputtamaan." Kuultuaan, että joku ovea kolkutti, aukasi rikas akkunansa, kysyen vieraalta, mitä tuo tahtoi. *Herra* vastasi: "minä vain sinulta pyytäisin yö-sijaa." Pohatta nyt tarkasteli matka-miestä kiireestä kanta-päihin saakka, mutta koska armias Jumala kulki huonoissa vaatteissa eikä siis näyttänyt liioin rahalliselta, ravisti rikas päätään, sanoen: "en saata teille yö-siaa antaa, sillä huoneeni ovat täynänsä viljaa ja kaikellaista kalua; jos minä talooni laskisin kaikki, jotka oveani kolkuttavat, niin saisimpa itse tarttua kerjäläis-sauvaan. Mene jonnekkain muualle." Näin ärjästen hän akkunan sulki ja antoi Jumalan seisoa ulkona. *Herra* sentähden rikkaan jätti hänen omiin oloihinsa ja läksi köyhän ovea koputtamaan. Tuskin oli hän sen ennättänyt tehdä, jopa jo ovi avattiin ja köyhä mies käski mökkiinsä matkustajaa sekä tarjosi hänelle yö-siaa lausuen: "nyt on jo varsin pimeä, tänään ette enään edemmäksi saata kulkea." Tämä oli *Herralle* otollista, ja hän siis meni sisälle. Tuon köyhän miehen vaimo antoi hänelle kättä, sanoen: "terve tultuanne," sekä käski häntä pitämään hyvänänsä mitä talossa oli tarjottavana, eipä heillä muka suuria varoja ollut, mutta mielellään he vieraalle jakaisivat, mitä heillä oli itsellensäkin. Sitten hän perunoita pani pataan ja meni sillä välin, kuin net kiehumaassa olivat, kuttuansa lypsämään, saadaksensa vähän maitoakin illalliseksi. Ja kun ateria oli valmistunut, istui *Herra* heidän kanssansa ruo'alle, ja maistuipa hänestä halpa illallinen varsin makuisalta, koska hän näki iloisia ihmisiä seurassansa. Kun sitten olivat syömästä päässeet ja maata-panon aika oli tullut, viittasi vaimo miestänsä luoksensa sekä kuiskasi hänelle: "kuules ukkoseni, sopiihan meidän ma'ata tämä yö oljilla, jotta matkustaja raukka pääsisi sänkyhymme oikein laillisesti lepäämään; hän on kulkenut koko päivän ja lienee siis varmaankin kovin väsyneenä." "Sen aivan sydämmestäni suon," vastasi ukko, "menempä hänelle sitä ehdoittelemaan," sekä läksi nyt tarjoamaan vuodettansa lepo-sijaksi *Herralle*, jotta tämä, jos tuo olisi hänelle mieleen, saisi oikein virkistyttyä väsyneet voimansa. Hyvä Jumala ei kuitenkaan tahtonut mennä heidän vuoteellensa lepäämään, mutta he hartaasti pyysivät, kunnes hän toki vihdoin meni; ja vanhukset itsellensä olki-vuoteen valmistivat laattialle. Seuraavana aamuna nousivat he jo ennen päivän koittoa ja valmistivat varainsa mukaisen eineen vieraallensa. Kun nyt aurinko kirkkaasti paistoi sisälle akkunasta ja rakas Jumala oli noussut yö-sijaltaan, istui hän syömään mökkiläisten kanssa sekä aikoi sitten lähteä matkoihinsa. Ovelle ehdittyään, hän kuitenkin vielä katsahti taaksensa, sanoen: "koska te olette näin hurskaat ja armahtavaiset, saatte toivoa itsellenne kolme asiaa, ja minä toivonne toteutan." Silloin sanoi köyhä mies: "mitäpä minä muuta itselleni toivoisin kuin iankaikkisen autuuden sekä että meillä molemmilla olisi terveyttä ja joka-päiväinen leipä niin kauan, kuin täällä elämme; kolmanneksi en tiedä mitä toivoisin." Sanoi siihen *Herra*: "etkö tahtoisit uutta huonetta vanhan sijaan?" Ukko vastasi: "aivanhan halustakin, jos vain saisin." *Herra* toteutti hänen toivonsa, muuttaen uudeksi tuvaksi heidän vanhan mökkinsä, ja jätti tämän tehtyänsä heidät sekä läksi matkoihinsa.

Oli jo täysi päivä, kun tuo rikas nousi vuoteeltaan ja istahti akkunan ääreen. Silloin hän huomasi siinä vasta-päätä uuden kauniin huoneen, jossa oli punainen tiili-katto ja kirkkaat akkunat, ja joka seisoi ihan samalla paikalla, missä ennen oli matala mökkinen ollut. Nytpä mies oikein hämmästyi sekä huusi vaimoansa sanoen: "katsoppas tänne! kuinkahan tuo on käynyt päinsä? Vielä eilen illalla oli tuossa vanha mökki ja nyt siinä on korea asunto; juokse heti tuonne kuulemahan, mitenkä tämä on tapahtunut." Vaimo läksikin tiedustelemaan köyhältä, joka hänelle nyt jutteli: "eilen illalla eräs matka-mies tuli yö-sijaa pyytämään ja lupasi tänä aamuna lähteissänsä, että hän meille antaisi kolme asiaa, joita itsellemme toivoimme, nimittäin iankaikkisen autuuden, terveyttä ja joka-päiväistä leipää koko meidän elin-ajaksemme ja vieläpä uuden asunnon tuon vanhan hökkelin sijaan." Tämän kuultuansa rikkaan vaimo juoksi kotia miehellensä kertomaan, miten kaikki oli käynyt. Mies silloin huudahti: "oikein maar minun tulisi selkä-luitani koko kelpo lajilla löylyttää! Jospa sentään tämän olisin tietänyt! Tuo sama matkustaja kävi täälläkin, mutta minä hänen käsken mennä muualle." "Joutuhun!" neuvoi

vaimo, "istu heti hevosen selkään! ehkähän vielä saavutat miehen ja saat sinäkin toivoa itsellesi kolme asiaa."

Silloin rikas ratsunsa selkään hyppäsi, saavutti Herran sekä puhutteli häntä varsin kohteliaasti ja ystävällisesti, pyytäen, ett'ei matkustaja pahaksensa panisi, vaikka ei häntä heti sisälle laskettu, sillä oltiinhan avainta juuri hakemassa, mutta olipa vieras sillävälän ennättänyt lähteä pois: "jos vain toiste tästä kuljette," kehoitti vielä rikas, "älkää suinkaan olko meille poikkeemata," "Kyllä," vastasi Jumala, "jos tätä tietä palajan, tulempa varmaankin." Nyt kysyi tuo rikas, saisiko myös hän, kuten naapurinsakkin, toivoa itsellensä kolme asiaa, "Saat kuin saatkin," vastasi *Herra*, "vaan etpä tuosta liioin hyödy, paras siis, että tyydyt siihen, mitä sinulla on." Mutta rikas väitti kyllä ymmärtävänsä toivoa itselleen mitä hänelle hyväksi oli, jos vain tietäisi toivonsa toteutuvan. Silloin sanoi rakas Jumala: "ratsasta sinä kotia, ja kolme asiaa, mitä toivot, olet saava."

Täten tultuaan tarkoituksensa perille rikas nyt läksi kotia-päin ratsastamaan tuumaten, mitä hän itsellensä toivoisi. Pohatan näin miettiessä ohjakset hänen käsistään varsin höllällensä pääsivät, ja hevonen juoksemaan rupesi, joten miehen ajatukset ehtimiseen häiriytyivät eikä hän ollenkaan saanut rauhassa tuumia tuumittavaansa. Hän taputti ratsua kaulalle, sanoen: "hiljaa, Liisa!" mutta piampa hepo uudestaan pötkimään ja potkimaan. Tästä mies vihdoon suuttui, ja kun se taas nousi irstaisena taka-jaloilleen, hän aivan harmissaan huudahti: "soisimpa, että menisit nurin niskojaasi!" Tuskin oli hän tämän ennättänyt sanoa, johan hevonen maahan kopahti, ja siinä se nyt liikahtamata makasi hengetönnä. Sillä tavalla hänen ensimmäinen toivonsa kävi totehen Mutta koska ukko oli saitur, eikä tahtonutkaan jättää satulaa kuolleen heponsa selkään, vaan leikkasi sen irti sekä pani olallensa roikkumaan, ja nyt täytyi hänen lähteä jalkaisin kotia. "Vielähän minulla on kaksi toivotusta toivottavissani," ajatteli mies, sillä itseänsä lohduttaen. Siinä hän nyt verkalleen astuskeli santaista polkua eteen-päin auringon pahtavassa helteessä, hänen tuli kovin palava ja joutuipa mies parka nyt aivan pahalle tuulelle; satula oli raskas kannettava eikä ukko vielä saanut päätetyksi, mitä toivoisi. "Vaikkapa toivoisinkin itsellein koko mailman valtakunnat ja aarteheet," hän ajatteli, "muistuu kuitenkin mieleeni perästä-päin monta asiaa, joita haluaisin, sen kyllä ennaltaankin tiedän; mutta minä kaikki niin tarkkaan ensin mietin, ettei enään jää mitään toivottavaa." Sitten hän huo'aten sanoi: "jospa toki olisin tuo entinen talonpoika, joka myöskin sai toivoa itsellensä kolme asiaa, hän kyllä neuvon keksi ja toivoipa ensiksi olutta hyvin runsaasti, toiseksi niin paljon olutta, kuin hän juoda jaksoi, ja kolmanneksi vielä tynnyrillisen olutta." Monta kertaa pohatta jo luuli keksineensä, mikä paras toivottava olisi mutta tarkemmin tuumattuaan hän tuon huomasi liian halvaksi ja vähäpätöiseksi. Silloin muistui hänen mieleensä, miten hyvä oltava hänen vaimollansa oli kotona, tämä kun istui vilpoisessa kamarissaan eikä mistään vaivasta tietänyt. Sepä nyt ukkoa oikein harmitti, ja tarkemmin ajattelemata hän sanoa tokasi: "minä maar toivoisin, että akkani tuolla kotona istuisi tällä satulalla, sieltä mihinkään pääsemätä, jotta minun ei tarvitsisi sitä selässäni kanneskella." Tuskin ukko vielä oli suustansa saanut viimeisen sanansa, jopa satula oli poissa, ja hän siis huomasi, että häneltä nyt hänen toinenkin toivottavansa oli mennyt. Nytpä äijä parka vasta oikein hätä-hikehen joutui ja rupesi juoksemaan, päästäksensä pikemmin kotia ihan yksikseen istumaan kamarihinsa sekä siellä ajattelemaan jotakin oikein oivallista kolmanneksi toivottavaksensa. Mutta kun hän oven au'aistuaan astui tupahan, akka kirkuen ja parkuen siinä istui satulassa eikä millään kurin kyennyt sieltä pääsemään pois. Silloin sanoi mies: "malta mieltäs, minä toivon sinulle koko mailman rikkaudet, istu sinä vain alallasi." Mutta vaimo vastasi: "mitäpä minua hyödyttää koko mailman rikkaudet, jos minun täällä satulassa täytyy istua! sinä toivomisellasi olet minut tänne saattanut, ja sinun myöskin täytyy toimittaa minua täältä pois." Tässä nyt ei mikään auttanut, vaan miehen tahdosta väliä viisi, hänen täytyi kuin täytyikin toivoa, että vaimo satulasta pääsisi irti; ja heti tuo tapahtuikin. Koska nyt vaimo taas seisoi jaloillaan, hän kätensä puuskaan pisti sanoen: "sinä vasta pöllö-pää olet! paremmin minä asiani olisin ajanut." Näin ei siis rikas voittanut muuta kuin harmia, vaivaa sekä haukkumisia, ja päälle päätteksi oli hän vielä menettänyt hyvän hevosensakkin, mutta nuot köyhät elivät hiljaista, hurskasta ja tyytyväistä elämää autuaalliseen loppuunsa asti.

35.

Hanhi-piika.

Eli muinoin vanha leski-kuninkaanna, jonka puoliso jo vuosikautia oli ollut kuollehena, ja jolla oli tytär ihana. Tämä, kun hän oli täysi-kasvuiseksi ehtinyt, kihlattiin kovin kau'as erälle kuninkaan-pojalle. Kun sitten lähenei häitten aika ja tytön nyt tuli lähteä tuonne vierahasen valtakuntaan, vanha kuninkaanna hänen myötänsä sääli kovin paljon kalliita kaluja ja koristeita, kultaa ja hopeaa, pikareita ja kallis-arvoisia astioita, yleensä kaikki, mitä kuninkaallisiin myötäjäisihin vain kuului, sillä hellimmän hellästi hän tytärtänsä rakasti. Myöskin antoi hän hänelle kumppaniksi kamarineitsyen, joka morsiamen saattaisi yljän haltuhun, ja matkaa varten he kumpikin saivat hevosensa. Mutta kuninkaan-tyttären

hevosen nimi oli *Liinaharja*, ja tuo puhua osasi. Silloin ihan ennen hyvästijätön-hetkeä vanha äiti meni makuukammioonsa, otti pienen veitsen ja leikkasi sillä sormeensa että tuli vertä; sitten hän kolme veripisaraa tipautti valkoiseen pikku riepuun, antoi sen tyttärellensä ja sanoi: "rakas lapseni, tallenna tämä hyvin, sinä sitä matkalla kyllä tulet tarvitsemaan."

Surullisina sitten molemmat toisilleen sanoivat jää-hyväisensä, ja prinsessa poveensa pisti tuon riepusen, nousi hevosen selkään sekä läksi ylkänsä luoksi ratsastamaan. Heidän kappaleen aikaa kuljettuansa, kuninkaan-tytärtä kovasti rupesi janottamaan ja hän kamari-neitsyellensä sanoi: "astu alas hevosen selästä ja nouda minulle purosta vettä sillä pikarillani, joka sitä varten on mukahas säälitty; minä aivan halusta joisin vähäsen." "Jos teitä janottaa," vastasi kamari-neitsyt, "niin menkää itse tuonne rantahan juomaan; eipä ole mieleisiäni tuommoiset piian-työt." Kovin janoissansa kun oli, kuninkaan-tytär hevosen selästä astui, kumartui vettä kohden ja joi purosta eikä nyt saanutkaan juoda kulta-pikarista. Hän siinä huokasi: "voi minua raukkaa!" ja silloin vastasi nuot kolme veri-pisaraa: "jos sinun äitisi tämän tietäisi, hänen sydämmensä varmaankin pakahtuisi." Mutta olipa tuo kuninkaallinen morsian nöyrä-mielinen, hän ei sanonut mitään, vaan nousi taas hevosen selkään. Näin sitten ratsastivat eteen-päin muutamia peninkulmia, mutta päivä oli heltehin sekä auringon-paiste paahtava, ja piankin prinsessaa taas rupesi janottamaan. Kun tuosta nyt erään joen rannalle tulivat, hän siis vielä kerran lausui kamari-neitsyellensä: "astu sinä ratsun selästä sekä tuo kulta-pikarillani vähän vettä minun juodakseni," sillä jo aikoja sitten oli hän kaikki pahat sanat unhoittanut. Mutta entistä ylpeämmin vastasi kamari-neitsyt: "jos juoda tahdotte, niin itse myös hankkikaa vettä teille; minun ei tarvitse ruveta teidän piiaksenne." Silloin kuninkaan-tytär janoissansa astui maahan ratsahilta, kyykistyi virtaavan veden puolehen sekä sanoi itkein: "voi minua raukkaa!" ja vastasipa veri-pisarat taas: "jos sinun äitis tämän tietäisi, hänen sydämmensä varmaankin pakahtuisi." Ja hänen siinä kovin kyykysillään juodessansa, putosi povesta se vaate-tilka, jossa oli nuot kolme pisaraa, ja virta sen vei mennessänsä, eikä tyttö suuressa tuskassansa tuota ensinkään huomannut. Mutta kamari-neitsyt tämän kyllä näki ja tuli kovin iloiseksi, koska hän nyt muka saisi valtoihinsa morsiamen: sillä hukattuansa veripisarat prinsessa oli aivan heikoksi ja voimattomaksi käynyt. Kun hän nyt aikoi taas nousta Liinaharjanimisen hevosen selkään, tiuskasi kamari-neitsyt: "*Liinaharja* on *minua* varten, *sinulle* on työhevoseni aivan omansa," ja täytyi, kuin täytyikin, hänen tähän suostua. Sitten kamari-neitsyt myöskin käski kuninkaan-tyttären riisua kuninkaallisen pukunsa sekä pukea ylleen hänen halvat vaattehensa, ja täytyipä viimein prinsessa paran vannaon taivaan kautta, ett'ei hän, heidän tultuansa perille, kellekkään tästä hiiskahtaisi edes ainoata sanaakaan; ja jollei hän tämmöistä valaa vannaon, hän muka ihan kohta tulisi tapettavaksi. Mutta Liinaharja huomasi ja pani hyvin mieleensä tämän kaiken.

Kamari-neitsyt nyt nousi Liinaharjan ja oikea morsian tuon huonon hevosen selkähän, ja näin he yhä eteen-päin kulkivat, kunnes viimein ennättivät tuonne kuninkaalliseen linnahan. Siellä heidän tulonsa suurta iloa synnytti, ja kuninkaan poika juoksi heitä vastaan sekä nosti hevosen selästä kamari-neitsyen, luullen häntä morsiameksensa; hänet sisälle saatettiin huoneihin, mutta oikean kuninkaan-tyttären täytyi jäädä portahien eteen. Silloin vanha kuningas akkunasta katsahti sekä näki tytön seisovan pihalla, ja huomattuaan, miten tuo oli hento, hempeä ja sulaisen ihana, hän suoraa päätä meni kuninkaalliseen kamariin sekä kysyi morsiamelta: "kuka se lienee, joka tänne on tullut sinun seurassas ja nyt seisoo tuolla pihalla?" "Hänen minä olen matkalla ottanut seuralaisekseni; määrätäkää tytölle jotakin työtä, ett'ei hän siinä seisoi laiskottelemassa." Mutta eipä vaari-kuningas tietänyt, mihin työhön tuo kelpaisi, ja sanoi sentähden: "onhan palvelioitteni joukossa poika rääsä, joka käy hanhiani kaitsemassa, hänen apulaisuksensa tyttö ruvetkohon." Poika oli *Kaarlo* nimeltään, ja häntä nyt oikean morsiamen täytyi auttaa hanhien kaitsemisessa.

Mutta kohta väärä morsian sanoi nuorelle kuninkaalle: "puolisoni, rakkahimpani! minä sinua rukoilen, että erään asian minun mielikseni toimittaisit." "Aivan halustakin," tämä vastasi. "Noh kärke sitten, että nylkyri kaulan katkaisisi siltä hevoselta, jonka selässä tänne ratsastin, sillä se on matkalla minua suututtanut." Mutta oikeastaan hän pelkäsi hevosen ilmoittavan, mitenkä hän oli kuninkaan-tytärtä kohdellut. Olihan nyt siis niiksi käynyt, että uskollinen Liinaharja kuoleman omaksi joutuisi. Tämä myöskin oikean kuninkaan-tyttären kuultaviin tuli, ja hän salaa lupasi nylkyrille maksaa raha-summan, jos tuo hänelle pienen hyvän työn tekisi. Kaupungissa oli pitkä, pimeä portti-vaja, jonka kautta hanhien oli illoin aamuin meneminen, ja sen lakehen tyttö nyt pyysi että Liinaharjan pää naulattaisiin, jotta hän tuosta kulkeissaan sen saisi nähdä joka päivä. Nylkyri myöskin lupasi noudattaa tytön mieltä, hakkasi hevoselta pään ja naulasi sen tuon pimeän läpi-käytävän lakeen.

Seuraavana aamuna varahin, kun tyttö ja Kaarlo portti-vajan kautta ajoivat hanhet ulos laitumelle, sanoi ensinmainittu pään kohdalle tultuansa:

"voi tuossa täytyy rippua Liinaharjasen!"

ja pää siihen vastasi:

"voi tuossa täytyy kulkea kuningattaren! vaan jos sen tietäisi äitisi, sydän hältä varmaan

sortuisi."

Mitään puhumata tyttö sitten eteen-päin astui ulos kaupungista, ja he ajoivat hanhet laitumelle. Ja kun niitylle olivat ennättäneet, hän maahan istui ja rupesi kehittämään hiuksiansa, jotka kullan kiiltävinä nyt pääsivät hänen hartioillensa valumaan, ja Kaarlo tätä nähdessänsä ihastui sekä tahtoi hänen päästään nytkäistä pari hius-karvaa. Silloin sanoi tyttö:

"tuuli nopsa, heiluta Kaarlon hattua! hiukseni mä suoritan, jolloin häntä juoksutan sitä noutamaan."

Ja tulipa silloin niin kova tuulis-pää, että se Kaarloilta vei hatun menemään pitkiä matkoja, ja hänen nyt oli perästä juokseminen. Kun hän sitten tytön luo palasi, tämän jo oli hiukset suoritettuna, eikä hän ainoatakaan karvaa saanut. Kaarlo tästä suuttui eikä enään sanaakaan tytölle puhunut; ja näin he siinä hanhia kaitsivat, kunnes tuli ilta, jolloinka kotia palasivat.

Seuraavana aamuna, kun he tuota pimeää läpi-käytävää taas kulkivat, lausui tyttö:

"voi tuossa täytyy rippua Liinaharjasen!"

ja Liinaharja vastasi:

"voi tuossa täytyy kulkea kuningattaren! vaan jos sen tietäisi äitisi, sydän hältä varmaan sortuisi."

Ja niitylle tultuansa hän taas ruohikkoon istahti sekä rupesi hiuksiansa kampaamaan, ja Kaarlo häntä kohden juoksi aikoen puoleensa korjata jonkunkin hius-karvan, mutta nytpä neitonen pikaan lausui:

"tuuli nopsa, heiluta Kaarlon hattua! hiukseni mä suoritan, jolloin häntä juoksutan sitä noutamaan."

Silloin nousi tuuli ja puhalsi hatun pois pojan päästä niin kau'as, että hänen kyllä kesti juosta sitä saavuttaaksensa. Ja kun hän kumppaninsa luoksi taas palasi, tämä jo aikaa sitten oli hiuksensa suorittanut, eikä poika parka saanut yhtäkään hius-karvaa: ja he siinä hanhen-kaitsinnassa häärsivät, kunnes ehti ilta.

Mutta illalla, kotia tultuansa, meni Kaarlo vanhan kuninkaan puheelle ja sanoi: "minua ei enään haluta käydä tuon tytön kanssa hanhia kaitsemassa." "Miksi ei?" kysyi vanha kuningas. "No niin, hän minua kaiken päivää suututtaa." Silloin vaari-kuningas käski pojan kertoa, mitenkä tyttö muka menetteli. Tähän vastasi Kaarlo: "aamulla kun me hanhi-karjoinemme tuosta pimeästä portista kuljemme, siinä portti-vajan laesta killuu hevosen pää ja sille sanoo tyttö:

"voi tuossa täytyy rippua Liinaharjasen!"

ja pää tähän vastaa:

"voi tuossa täytyy kulkea kuningattaren! vaan jos sen tietäisi äitisi, sydän hältä varmaan sortuisi."

Ja sitten Kaarlo vielä kertoi, mitenkä tuolla niityllä oli käynyt, ja kuinka hänen siellä oli täytynyt juoksennella tuulen ajamaa hattua tavoittelemassa. Vanha kuningas nyt käski Kaarlon taas seuraavana päivänä lähteä paimeneen ja meni itse, aamun koittaessa, tuon pimeän portin taakse istumaan sekä kuuli siinä, mitä juttua tyttö ja Liinaharjan pää keskenänsä pitivät; sitten hän myöskin meni heidän perässänsä laitumelle ja pistäysi niityllä piilohon pensaistoon. Sieltä, hän nyt näki omin silmin, mitenkä poika ja tyttö hanhi-karjan ajoi syömään sekä miten sitten tyttö hetkisen kuluttua mättähälle istuutui ja rupesi kehittämään kullan-kiiltäviä hiuksiansa. Kohta tuo myöskin taas sanoi:

"tuuli nopsa, heiluta Kaarlon hattua! hiukseni mä suoritan, jolloin häntä juoksutan sitä noutamaan."

Silloin tuli tuulis-pää ja sieppasi Kaarloilta hatun, jota pojan nyt täytyi pitkät matkat juosta hakemassa, mutta tyttö sillä välin äänetönnä suortuviansa kampsasi ja palmikoisi; ja tämän kaiken otti varteen vanha kuningas. Sitten hän kenenkään huomaamata pujahti sieltä pois, ja kun illalla hanhen-paimenet olivat kotia palanneet, hän tytön kutsutti luoksensa sekä kysyi miksikä tämä oli nuot kaikki temput tehnyt. "Sitä en tohdi teille sanoa enkä uskalla kellekkään ihmiselle huoliani valittaa, sillä taivahan kautta olen vannonut ollakseni noista hiiskahtamata koska muutoin olisin henkeni menettänyt." Sekä käskemällä että kehoittamalla vanha kuningas kyllä parastansa pani mutta eipä hän työstä saanut lähtemään sen enempiä. Silloin sanoi hän: "kosk'et mitään tahdo minulle ilmoittaa, niin usko takalle huoles," sekä läksi tiehensä. Nytpä tyttö takan uunihin hiipi, rupesi itkemään ja valittamaan sekä lausui: "täällä minä koko mailman hylkäämänä istua kökötän ja olempa kuitenkin kuninkaan-tytär; kavala kamari-neitsyt on

väki-vallalla minua pakoittanut riisumaan kuninkaalliset vaattehet yltäni, on ylkäni luona anastanut minun sijani ja itse minun täytyy hanhen-kaitsiana halpaa tointa toimittaa. Jos tämän tietäisi äitini, hänen sydämmensä varmaankin pakahtuisi." Mutta vaari-kuningas kuuleskellen ylhäällä piili uunintorven suussa ja kuuli selvästi, mitä tuo parka puhui. Hän nyt huonehesen riensi, käski tytön tulla ulos uunista sekä puetti hänet kuninkaalliseen pukuhun, ja neitosen ihanuus hänestä oikein ihmeeksi kävi. Vanha kuningas sitten tykönsä huusi poikansa ja ilmoitti hänelle, että hän väärän morsiamen oli saanut; tuo muka vain oli kamari-neitsyt, mutta täällähän seiso i oikea morsian, tämä entinen hanhi-piika. Nuori kuningas aivan ihastuksiin joutui huomattessaan hänen ihanuuttansa ja hänen siveyttään, ja pidettiin komeat pidot, joihin oli käsketty vieraita oikein kosolta. Pöydän päässä istui ylkä ja hänen vieressään toisella puolella prinsessa, toisella kamari-neitsyt, mutta tämä ikään-kuin sokaistuna oli eikä ollenkaan tuntenut tuota kiiltäviin koristuksiin puettua kuninkaan-tytärtä. Kun sitten oli syöty sekä juotu ja kaikki oikein olivat hyvällä tuulella, asetti vanha kuningas kamari-neitsyen arvattavaksi, mitä ansaitsisi semmoinen, joka häijysti oli herransa pettänyt, jutteli sitten koko tässä kerrotun tapauksen sekä kysyi lopuksi: "minkä tuomion nyt arvelet tuon ilkiön ansainnehen?" Väärä morsian siihen vastasi: "eipä tuommoinen hylky ansaitse parempaa, kuin että hänet ilki alastomaksi riisutaan ja pistetään tynnyriin, jonka on sisä-puolelta laidat hakattu teräviä nauvoja täyteen, ja että sitten tuon tynnyrin etehen valjastetaan kaksi valkoista hevosta sitä pitkin katuja vetämään, kunnes häijykäs heittää henkensä." "Itsehän sinä tuo olet," sanoi vaari-kuningas, "oletpa nyt oman tuomios julistanut, ja noin myöskin tulee sinun käymään." Ja kun tämä tuomio oli toimeen pantu, nuori kuningas oikean morsiamensa otti puolisokehän, ja onnellisina sitten molemmat rauhassa hallitsivat valtakuntaansa.

36.

Viisas talonpojan-tytär.

Oli muinoin köyhä talonpoika, jolla ei maita ollut laisinkaan, vaan ainoastansa pieni mökkinen ja yksi tytär ainokainen; tämä isällensä kerta sanoi: "entä jos herra kuninkaalta pyytäisimme pienen maatilkkusen." Kuultuansa, miten olivat köyhiä, kuningas sitten heille myöskin lahjoitti nurmikkoja pikkupaistan, ja tätä kuokkimaan rupesi isä tyttärenensä, aikoen siihen kylvää hiukan ohraa sekä istuttaa muutamia hedelmä-puita. Kun pelto jo oli valmistumaisillaan, he maasta löysivät pelkämästä kullasta tehdyn huumaren. "Kuuleppas!" sanoi isä tyttärelle, "koska Herra Kuninkaamme on niin armollinen ollut, että on pellon meille lahjoittanut, tulee meidän siitä antaa hänelle tämä huumar." Mutta tyttö ei tahtonut tuohon suostua, vaan sanoi: "isä kulta! jos viemme sinne tölkkimän huumaren, vaaditaan meiltä myöskin tölkki, paras siis, että ollaan koko asiasta ihan hiiskumata." Ukko ei kuitenkaan tyttärensä väitteistä piitannut, vaan vei kuninkaalle huumaren ja sanoi: "tämän minä maasta löysin ja olen tänne tullut sitä teille hyvän-tekiäisiksi tarjoamaan." Kuningas huumaren otti kysyen, oliko hän muuta mitään löytänyt. "En vainen," vastasi talonpoika. Kuningas silloin sanoi, että ukon piti tuoman hänelle tölkkikin. Talonpoika kyllä vakuutti, ett'ei hän ollut sellaista löytänyt, mutta eipä siitä apua, vaan turhia, ikään-kuin tuulehen puhutuita kaikki hänen vakuuttamisensa olivat; ukko parka vankiuteen viskattiin sekä määrättiin siellä pidettäväksi, kunnes hän kuninkaalle tölkin hankkisi. Palveliat hänelle joka päivä toivat vettä ja leipää, tuota tavallista vanki-ruokaa, sekä kuulivat silloin mies raukan ehtimiseen huutelevan: "voi jospa olisin tyttärentäni totellut! voi, voi, jospa olisin tyttärentäni mieltä noudattanut!" He sitten kuninkaan luoksi menivät ja kertoivat, miten vanki yhtä päätä huusi: "voi jospa olisin tyttärentäni mieltä noudattanut!" sekä ettei hän tahtonut syödä eikä juoda. Kuningas silloin käski palvelioitten tuoda ukon hänen puheillensa ja kysyi tämän tultua, miksi hän alati huuteli: "voi jospa olisin tyttärentäni mieltä noudattanut!" "Mitähän toki teidän tyttärentäni on sanonut." "Noh niin, kielsipä hän minua huumarta tuomasta, ett'ei minulta myös tölkkiä vaadittaisi." "Koska teillä on noin viisas tytär, niin toimittakaa hänet joskus tänne." Tytön siis täytyi tulla kuninkaan luoksi, joka kysyi häneltä, oliko hän tosiaankin niin viisas, kuten kehuttiin, sekä lisäsi sitten: "minä sinulle arvoituksen sanon; jos sen saat arvatuksi, otan sinut puolisokehäni." Tyttö tähän kohta vastasi, että hän kyllä ottaisi tuon suorittaaksensa. Silloin sanoi kuningas: "tule minun tyköni, mutta älä tule vaattehissa äläkä alastonna, älä ratsastaen äläkä ajaen, älä tietä äläkä tien vierustaa kulkein; ja jos sen saat toimehen, sinä minun puolisokehäni pääset." Tyttö tuosta tiehensä läksi ja riisui itsensä ilki alastomaksi eikä siis enään vaattehissa ollut ja otti sitten ison verkon sekä kieri sen ihan ympärillensä eikä nyt suinkaan ollut alastomana; hän rahalla hankki itsellensä lainaksi aasin ja satoi verkon pään kiinni sen häntähän, jotenka tuon juhdan hänet täytyi laahata perässensä, eikä hän siis ratsastanut, ei myöskään tullut ajaen; ja aasi pakoitettiin häntä hinaamaan pitkin pyörän-varhoa sillä tavoin, että ainoastaan hänen toinen isovarvansa maata koski, ja eipä hän niin-muodoin kulkenut tiellä eikä myös tien vieressä ja hänen täten tultuansa perille sanoi kuningas, että hän oli arvoituksesta selvän saanut sekä suorittanut suoritettavansa. Isä nyt vankiudesta vapaaksi päästettiin ja kuningas tytön otti puolisokehän sekä uskoi hänen huostaansa kaikki kuninkaalliset tavaransa.

Kului sitten muutamia vuosia ja tapahtuipa silloin, että, kun kuningas kerta oli sota-väkeänsä

katsastamassa, linnan edustalle pysähtyi vankkureinensa talonpoikia, jotka olivat halkoja myyneet; valjahissa oli muutamilla hevoset, toisilla härät. Eräällä talonpojalla siinä oli kolme hevosta, joista yksi nyt juuri sattui varsomaan miesten poissaollessa, ja varsa emänsä tyköä juoksi sekä laski maata kahden härän välihin. Palattuansa talonpojat rupesivat riitelemään, pauhaamaan ja tappelemaan, ja härkien omistaja tahtoi varsan omaksensa, väittäen sitä härkäinsä synnyttämäksi, mutta toinen kinasi vastaan ja vakuutti tammansa varsonehen sekä että varsa siis oli hänen. Riita kuninkaan ratkaistavaksi lykättiin ja tämän oli tuomio tämmöinen: "missä varsa makasi, sinne se myös jääköön," ja täten sai, kuin saikin, härkien omistaja tuon varsasen, vaikka ei se hänen ollutkaan. Silloin toinen tiehensä meni itkein ja vahinkoansa valittaen. Olipa hän kuullut kerrottavan, miten kuninkaanna oli armollinen, koska tuo itse oli köyhää, talonpoikaista suku-perää; hänen tykönsä ukko siis nyt meni ja rukoili häneltä apua saadakseen varsansa takaisin. "Vaikka vain", vastasi tähän kuninkaanna, "jos sinä minulle lupaat, ettet tuota kellekkään ilmoita, minä sinua kyllä neuvon. Huomen-aamulla kun kuningas on rahtiparaatia katsomassa, mene sinä seisomaan keskelle sitä katua, jota hän tulee kulkemaan, ota kätehes iso verkko, ole siinä kalastavinas kappaleen aikaa sekä karista välihin verkkoas, ikään-kuin olisi se kaloja täynnä," ja kuninkaanna myös neuvoi ukkoa, mitä hänen tulisi vastata, jos kuningas häneltä jotakin kysyisi. Seuraavana päivänä siis talonpoika siinä seisoj kuivalla kadulla kalastellen. Kun kuningas ohitse kulkeissansa tämän huomasi, lähetti hän juoksurinsa kysymään, mitä tuo mies hassu hääräsi. Ukko hänelle vastasi: "minä kaloja pyydän." Juoksuri sitten kysäsi, mitenkä tuossa kävi kalastaminen, koska ei siinä ollut veden tippaakaan. Tähän talonpoika vastaukseksi tokasi: "yhtä hyvin, kuin kahdelta härältä varsominen, käypi minulta kuivalla kadulla kalasteleminen." Juoksuri tämän vastauksen vei kuninkaalle, joka kutsutti talonpojan luoksensa ja sanoi hänelle: "tuota et sinä suinkaan ole omas takaa keksinyt, olkohon sitten kuka hyvänsä sen sinulle neuvonut; tunnusta pois kohta." Mutta eipä ukko sitä tahtonut myöntää, vaan matki ehtimän-tiestä: "totta tosiaankin se omaa keksimääni ompi!" Mutta hän kumohon viskattiin olki-lyhtehen päälle, ja siinä häntä lyötiin ja kiusattiin niin kau'an, kunnes viimein tuon työnsä tunnusti kuninkaannan keksimäksi. Sitten kotia tultuansa sanoi kuningas puolisonsa: "miksi sinä näin kavala olet minua kohtaan? minä en enään sinusta huoli puolisokseni! jo nyt on sinun aikasi ollut ja mennyt, palaa takaisin sinne, mistä olet tullutkin, sinun talonpoikais-mökkihis!" Kuitenkin sallittiin hänelle, että hänen kävisi mukahansa ottaa, mitä hän rakkaimpana ja parahimpana piti; sen hän saisi jää-hyväisiksi. Tähän vastasi kuninkaanna: "no niin, puolisoni, armahimpani! koska sinä tuon vaadit, minä myöskin tottelen," sekä syöksyi kuninkaan sylihin, suuteli häntä ja sanoi tahtovansa jättää hänen hyvästi. Sitten hän läksiäisiksi tuotti väkevän uni-juoman; sitä kuningas joi aika kulauksen, mutta itse hän tuota vain hiukan maisteli. Kohta nyt kuningas sikeään unehen vaipui, ja tämän huomattuaan kuninkaanna luoksensa kutsui erään palvelian, otti hienon, valkoisen liina-vaatteen sekä kääri sen kuninkaan ympärille, ja palveliain täytyi kantaa hänet portahien edessä oleviin vaunuihin, joissa hänen hyljätty puolisonsa hänet sitten mennessään vei mökkihinsä. Siellä hän hänen laski vuoteelle, jossa kuningas yhtä kyytiä nukkui koko vuorokauden umpehen, ja vihdoinkin herättyänsä tämä silmiään hieroellen tuijotteli ympärillensä ja mutisi: "voi hyvänen aika! missähän minä nyt lienen!" sekä rupesi huutamaan palvelioitansa, mutta eipä ketään kuulunut. Viimein tuli vuoteen äärehen hänen puolionsa ja sanoi: "Herra Kuningas, minun rakkahimpani te olette luvanneet, että minä lähteissäni saisin linnasta ottaa mukahani, mitä minulla oli parasta ja kallihinta, ja koska sinä olit minusta kallihin, minä sinun korjasin mennessäni!" Kyynel-silmin kuningas tähän vastasi: "vaimoseni, armahimpani! sinä olet minun ja minä sinun," sekä vei hänet mukaansa kuninkaalliseen linnahan ja otti hänen taas puolisoksensa; ja ken-tiesi he vielä tänäkin päivänä elävät.

37.

Tohtori Kaikkitietävä.

Oli muinoin köyhä talonpoika, *Äyriäinen* nimeltä; hän härkä-parilla vei kaupunkiin halko-kuorman ja myi sen eräälle tohtorille kahdesta markasta. Kun hän nyt rahaa saamassa kävi, tohtori juuri ruo'alla oli, ja nähdessään, miten pöydällä oli herkullisia syötäviä ja juotavia, talonpoika itseksensä rupesi toivomaan, että hänkin tohtoriksi pääsisi. Hän siis kappaleeksi aikaa sinne jäi seisomaan ja kysyipä viimein, eikö hänestäkin vielä saattaisi tohtoria syntyä. "Aivan maar hyvin," vastasi tohtori, "helpostihan se käypi laatuhan." "Mitä minun tuota varten tulee tehdä?" kysyi talonpoika. "Osta ensiksi itselles aapiskirja semmoinen, jonka ensimmäisellä sivulla kukko korskeilee: myy vankkuris ja molemmat härkäsi sekä hanki itselles sopivia vaatteita ja muita tohtoriuteen kuuluvia kaluja; kolmanneksi maalauta kyltti, jossa on sanat: 'minä Tohtori Kaikkitietävä olen,' ja naulaa se asuntos oven päälle." Talonpoika teki kaikki, mitä hänelle oli neuvottu. Kun hän sitten hiukan oli tohtoroinnut, vaikkei suinkaan juuri sanottavan paljoa, varastettiin rahoja koko joukko eräältä rikkaalta, mahtavalta herralta. Tälle nyt kerrottiin, että eräässä kylässä asui tohtori Kaikkitietävä, joka kyllä piankin saisi selville, minne rahat olivat joutuneet. Herra sentähden käski valjastaa hevoset vaunujen eteen ja läksi tuonne kylähän sekä kysyi, perille saavuttuansa, tuolta mieheltä, oliko hän tohtori Kaikkitietävä. "Olen kuin

olenkin." "Pyytäisin teitä tulemaan meille ja toimittamaan varastetut rahani minulle takaisin." "Noh tulen kyllä, mutta Katri vaimoseni pitää myöskin pääsemän mukahamme." Tähän suostui herra sekä käski molempain mennä vaunuihin istumaan, ja kaikki he yhdessä läksivät. Kun sitten tuonne aateliskartanoon tulivat, oli ruoka-pöytä valmihina ja tohtoria pyydettiin ensiksi aterioitsemaan. "Syömpä mielellänikin, mutta Katri vaimoseni pitää myöskin pöytähän laskettaman," sanoi ukko ja meni vaimoinensa istumaan pöydän päähän. Kun nyt ensimmäinen palvelia huonehesen astui kantaen oikein oivallista ruokaa vadillisen, tuuppasi talonpoika vaimoansa kylkeen ja sanoi: "tuo oli ensimmäinen," noilla sanoillaan tarkoittaen sitä, että siinä tuli ensimmäisen ruoka-lajin tuoja. Mutta palvelia luuli tohtorin ajatellehen: "tuo tuossa on ensimmäinen varas," ja koska nyt todellakin näin oli laita, hän kovaan tuskahan joutui ja sanoi, salista palattuaan, kumppaneillensa: "tohtori tuolla tietää kaikki, ja me vielä pahaankin pulaan pällähdämme! sanoipa hän, että minä olin ensimmäisenä." Toinen ei ollenkaan tahtonut mennä sisälle, mutta hänen toki täytyi. Kun hän sitten vateinensa salihin ennätti, talonpoika vaimoansa kylkeen nyhjäsi sanoen: "kas Katriseni! tuo on toinen." Samoin, kuin äskeinenkin, tämä palvelia pahasti säikähti ja läksi ulos kiiruimman kautta. Kolmannen ei käynyt paremmin, sillä ukko taas sanoi: "noh Katri! tuo on kolmas." Neljännen täytyi saliin tuoda kannella peitetty astia, ja isäntä kehoitti tohtoria näyttämään taitoansa sekä arvaamaan, mitä tuolla kannen alla piili, mutta olipa siinä krapuja eli äyriäisiä. Talonpoika nyt astiaa katseli eikä ymmärtänyt, miten hän tästä pulasta pääsisi, sekä huo'ahti: "voi minua *Äyriäis*-parkaa!" Tämän kuultuansa isäntä huusi; "siinäpä se! hän tuon tiesi ja tietää siis varmaankin myös, missä rahani ovat."

Mutta palvelia vasta oikein hätä-hikehen joutui ja iski tohtorille silmää, että hän pikimmältään tulisi ulos salista. Tämän myös tultua he hänelle kaikki neljä tunnustivat varastaneensa rahat; he vakuuttivat halusta tahtovansa antaa kaikki takaisin sekä tohtorille vielä päälliseksi aika summan, jollei hän heitä saattaisi ilmi; muutoimpa muka tämä seikka heidän kaulaansa kysyisi. Sitten he hänen veivät sinne, missä rahat olivat kätöksä. Tähän tohtori oli tyytyväinen, palasi salihin, meni taas istumaan muijansa viereen ja sanoi: "herra hyvä! minä nyt kirjastani tahdon hakea, mihin on rahanne kätkeyty." Mutta viides palvelia uunihin kapusi saadaksensa kuulla, tietäisikö tohtori muuta mitään. Tämä pöydän päällä istui ja aukaisi aapiskirjansa, käänteli sen lehtiä sekä haki kukkoa. Koska ei nyt ukko sitä kohta saanut löydetyksi, tiuskasi hän: "sinä siellä kuitenkin olet, ja täytyy kuin täytyykin, sinun myös tulla ulos." Silloin uunissa olia luuli itseänsä tarkoitetuksi ja pujahti pelästyksissäänsä sieltä pois, huutaen: "tuo mies tietää kaikki!" Nyt Tohtori Kaikkittietävä näytti isännälle, missä rahat olivat, mutta eipä sanonut, kuka net oli varastanut, sai palkaksi paljon rahaa kummaltakin puolelta ja tuli mainioksi mieheksi.

38.

Peukalokitti ja karhu.

Kesällä oli kerta karhu ja susi metsässä kävelemässä. Silloin kuuli karhu aivan ihanan linnun-laulun ja sanoi: "susi veljyeni! mikä lintu tuo lienee, joka noin suloisesti visertelee?" "Sehän on lintujen kuningas," vastasi susi, "häntä meidän tulee kumartaa:" mutta olipa tämä peukalokitti. "Koska hän on tuommoinen pohatta," sanoi karhu, "minä mielelläni tahtoisin hänen kuninkaallista palatsiansa katselemaan; tule nyt ja saata minut sinne." "Eipä tuo niin näppärästi käy, kuten sinä luulet," väitti susi, "sinun täytyy malttaa mieltäs, kunnes Rouva Kuningatar kotia saapuu." Hetkisen kuluttua tämä tuli, kuin tulikin, tuoden ruokaa noukassansa, sekä hänen seurassaan Herra Kuningas, ja he poikasiansa aikoivat syöttää. Karhu halusta olisi nyt kohta mennyt tuonne sisälle, mutta susi otti häntä hiasta kiinni, sanoen: "äläppäs vielä! sinun täytyy odottaa, kunnes kuningas puolisoinsensa taas on lähtenyt tiehensä." He sentähden panivat mieleensä luolan, missä pesä oli, ja juosta jolkuttivat pois. Mutta eipä karhu saanut hengen rauhaa, sitä vain halutti nähdä tuota kuninkaallista palatsia ja hetken päästä se sinne palasi takaisin. Kuningas ja kuningatar silloin olivatkin jo pois lentäneet; karhu pesähän kurkisteli ja näki viisi, ehkä kuusi poikaista, jotka siinä makasivat. "Vai tämmöinenkö se kuninkaallinen palatsi onkin!" murahti hän, "tämä vasta palatsiksi on viheliäinen! ja tuskimpa te oikeita kuninkaan-lapsia olettekaan, vaan ken-tiesi kenenkin kakaroita." Tämän kuultuansa nuot nuoret peukalokitit silmittömäksi vihastuivat ja huusivat: "sinä varsin valehtelet! me emme mitään hulltujen kakaroita ole, vaan kunniallisten vanhempain lapsia: näistä sanoistasi sinä, karhu, vielä olet joutuva pahempaan kuin pulaan." Karhu ja susi nyt aivan hämille tulivat, kiersivät tiehensä ja menivät kykyttämään kumpikin luolaansa. Mutta nuoret peukalokitit yhä vain huusivat ja melusivat sekä sanoivat vanhemmillensa, kun nuot taas kotia palasivat, ruokaa tuoden: "vaikka nälkähänkin nääntyisimme, emme koske edes yhteen karpäsen-sääreenkään ennen, kuin te ensin olette toteen näyttäneet, olemmeko kunniallisia lapsia vai emmekö! tuo karhu ilkeä on täällä käynyt meitä herjaamassa." Isä kuningas silloin sanoi: "olkaa vain huoleti, kyllä minä tämän seikan piankin suoritan." Sitten hän puolisoinsensa lensi karhun luolan suuhun ja huusi tuonne sisälle: "kuuleppas sinä siellä, vanha murisia-kontio! miksi olet minun lapsiani herjannut? siitä sinun vielä on paha perivä, sillä verisellä sodalla me sen tahdomme kostaa." Sotaa nyt siis karhulle julistettiin, ja tuo neli-jalkaiset eläimet kokohon kutsui, härät ja lehmät, aasit, hirvet,

metsä-kauriit sekä kaikki, mitä vain oli maan päällä "jalan neljän juoksevata, koivin koikkelehtavata." Mutta peukalokitti avuksensa kokosi kaikki, mitä ilmassa oli lentäviä, "kahen siiven sirkovia," sillä eipä ainoastaan kutsuttu sotahan lintuja, sekä isoja että pieniä, vaan myöskin hyttysten, herhiläisten, mehiläisien ja kärpäsien täytyi nyt ruveta sota-mieheksi.

Kun sitten tuli se aika, jolloinka sodan oli määrä alkaa, lähetti peukalokitti vakoilioita tiedustelemaan, kukahan oli vihollisten päällikkönä. Hyttynen noista kaikista oli viekkain, lenteli suristen metsässä, missä viholliset kokoontuivat, ja pujahti viimein lehden alle istumaan ihan siihen puuhun, jonka juurella tunnus-sanasta keskusteltiin. Siinä seisoj karhu, huusi luoksensa ketun ja sanoi: "sinä, kettu, olet kaikista elävistä sukkelin, sinun minä Kenraaliksi määrään meitä johtamaan." "Hyvä," vastasi kettu, "mutta mistä merkistä sopisimme." Eipä elävistä yksikään tietänyt mitään esitellä. Kettu silloin sanoi: "minun on häntäni kaunis, pitkä, tuuhea, se ihan näyttää punaiselta sulka-töyhdyttä; jos häntäni pidän pystyssä, tiedätte asiaimme olevan hyvällä tolalla ja silloin teidän tulee vihollisten kimppuun hyökätä, mutta jos minä sen pidän lerpukuksissa, niin juoskaa, minkä vain kestää koipenne." Tämän kuultuansa hyttynen taas kotia lensi ja kertoi tarkimman tarkasti peukalokitille kaikki.

Kun sitten koitti se päivä, jona tappelu oli suoritettava, huh hirveätä! silloimpa vasta tuli neli-jalkaisia eläviä kiitäen semmoisella kohinalla, että maa tömisten tärisi; myöskin peukalokitti tuli sotajoukkoinensa ilmassa lentäen, net räähkyivät, hyrisivät ja surisivat niin tavattomasti, että oikein kauhealta veti; ja kummaltakin puolen nyt yhtehen hyökättiin. Mutta peukalokitti lähetti liikkeelle herhiläisiä, joittenka oli määrä pujahtaa ketun hännän juureen ja siinä pistellä tökätä aivan voimainsa takaa. Kun nyt kettu ensimmäisen pistoksen tunsu, se niin pahasti säpsähti, että nosti toista jalkaansa, mutta kestäpä kuitenkin tuon tuskan sekä piti häntänsä yhä vain pystyssä; toisesta pistoksesta häntä silmän-räpäykseltä lutkahti alas-päin, mutta kun tuli kolmas, eipä kettu parka enään saanut tuota kärsityksi, vaan laske kirkahtaen häntänsä alas jalkojensa väliin. Tämän nähtyänsä neli-jalkaiset luulivat, että jo kaikki oli ihan hukassa, sekä rupesivat juoksemaan kukin luolaansa; ja näimpä linnut olivat tappelun voittaneet.

Siitä Herra Kuningas ja Rouva Kuningatar kotia lensivät lastensa tykö ja huusivat: "heioo lapsi kullat! olkaa iloisia, syökää ja juokaa oikein mieli-hyvissäanne, me jo sodan voitimme." Mutta nuoret peukalokitit vastasivat: "me emme vielä maista ruo'an-rahtuakaan. ennen-kuin karhu on täällä pesän ääressä käynyt anteeksi pyytämässä sekä tunnustamassa, että me kunniallisia lapsia olemme." Peukalokitti silloin lensi karhun luolan suuhun ja huudahti: "hoi kontio murisia! sinun pitää luntustaa pesäni edustalle pyytämään lapsiltani anteeksi ja tunnustamaan heidän olevan kunniallisia lapsia, muutoin minä sinut murskaksi muserrutan." Karhu sitten hengen-hädissään tuonne tassutteli ja pyysi anteeksi. Nytpä vasta leppyi nuoret peukalokitit, asettivat itsensä istumaan vieretysten, söivät, joivat ja huvittelivat aina myöhään yöhön asti.

39.

Viisasta väkeä.

Eräänä päivänä otti muuan talonpoika nurkasta koivukeppinsä ja sanoi vaimolleen: "kuules Kaisaseni! minä nyt vieraihin lähden ja palaan kotia vasta kolmen päivän päästä. Jos karja-kauppias sillä välin tänne poikkeaa ja tahtoo ostaa meidän lehmämme, sopii sinun net myydä pois, mutta älä millään muotoa niitä jätä vähemmästä, kuin kahdestasadasta markasta; muista se vain!" "Mene sinä toki huolehti," vastasi vaimo, "kyllähän minä tuon asian toimitan." "No niin, akkaseni!" sanoi mies, "sinä pienenä kakarana kerran päistikkaa kopsahdit laattiahan, ja siitä sinun on pääs vähän virossa vielä tänäkin hetkenä. Mutta sen mä sinulle vakuutan että, jos sinä jonkun hullutuksen teet, minä selkänahkaa aivan siniseksi sivallan, maalia ollenkaan käyttämätä, paljaalla tällä sauvalla, joka nyt on kädessäni, ja tulepa tuo maalaus kumminkin koko vuosikauden pysymään haihtumata; usko pois se!" Tämän sanottuansa mies matkoihinsa meni.

Seuraavana aamuna tuli karja-kauppias, eikä vaimon tarvinnut hänen kanssaan pitkiä puheita pitää, sillä tämä lehmä katseltuansa ja kuultuaan hinnan sanoi kohta: "sen minä halusta maksan, sillä, näin ystäväin kesken sanoen, tuon net kyllä kannattavat. Minä kohta vien elukat mukahani." Kauppias nyt irroitti lehmät kytkystä ja ajoi net navetasta ulos. Kun hän sitten pihan veräjältä oli lähtemäisillensä, vaimo häntä takin-hiasta kaappasi ja virkkoi: "teidän ensin täytyy minulle antaa kaksisataa markkaa, muutoin en minä suinkaan teitä laske pihasta pois." "Oikein niin!" vastasi mies, "minulta vain on rahakukkaroni kotia unohtunut. Mutta olkaa aivan huolehti, minä teille täyden vakuuden heitän, kunnes maksamaan tulen; kaksi lehmää otan mukaani, mutta kolmannen jätän tänne teidän haltuunne, joten saatte kelpo takauksen." Vaimosta tämä aivan hyvältä näytti, hän miehen laske lehminensä menemään ja ajatteli itseksensä: "nyt maar Hannu vasta mieliinsä tulee nähdessään, miten minä olen viisahasti

menetellyt." Kolmantena päivänä talonpoika tuli kotia, niin-kuin oli luvannutkin, ja kysyi kohta, oliko vaimo myynyt lehmät. "Olen kuin olenkin, rakas Hannuseni," vastasi tämä, "ja kahdestasadasta markasta, kuten määräsit. Tuskimpa tuon arvoisia olivatkaan, mutta mies net otti ihan tinkimätä." "Missä on rahat?" kysäsi talonpoika. "Net eivät vielä ole minulla," vastasi vaimo, "sillä kauppias oli raha-kukkaronsa unohtanut kotia, mutta lupasipa hän piankin tulla maksamaan ja heitti minulle oikein oivan pantin." "Noh minkähän merkillisen?" "Yhden noista kolmesta lehmästä; sitä ei hän saa ennen, kuin on toisista hinta suoritettu. Minä oikein viisaan työn tein: pidimpä täällä pienimmän, joka vähimmällä ruo'alla toimeen tulee." Nytpä talonpoika kovasti vihastui ja nosti sauvansa korkealle, aikoen ruveta tuohon uhattuun maalaamis-työhön. Yhtäkkiä hän kuitenkin sauvan laske laattiaa vasten ja sanoi: "sinä tyhmin houkkio olet, mitä koko maan päällä löytyy, mutta minun tulee sinua sääli. Tahdon sentähden mennä maantielle kolmeksi päivää odottamaan, tapaisinko ketään sinua tyhmempää. Jos tuo minulta onnistuu, pääset selkä-saunasta, mutta jollen tuommoista tapaa sinä täysin määrin olet perivä ansaitun palkkasi."

Talonpoika sitten meni valta-maantielle, istahti tien viereen kivelle ja odotti, mitä oli tuleva. Silloin häntä lähenei häkki-rattahat ja niissä seisoa törötti akka, vaikka hänen kylläkin olisi sopinut istua, rattailta kun oli olki-lyhde, taikka kävellä härkensä vieressä, sitä taluttamassa. Talonpoika ajatteli: "tuo varmaankin on yksi sitä lajia, jommoisia minä haen," hypähti ylös istualtaan ja juoksi rattahien etehen sinne tänne, ikään-kuin järjen viassa oleva. "Mitä te siinä puuhaatte, kummiveljeni?" kysyi akka, "minä en teitä tunne; mistähän te tulette?" "Mitenkä te minua tuntisittekaan, minä alas taivaasta olen pudota kopsahtanut," vastasi mies, "enkä tiedä, kuinka sinne taas pääsisin; ehkä te tulisitte minua kyyditsemään?" "Eihän sovi," pani akka, vastaukseksi, "minä en tietä osaa. Mutta koska te taivaasta tulette, te ken-tiesi tiedätte kertoa, miten jaksaa ukko vainajani, joka jo kolme vuotta on siellä ollut; varmaankin olette hänen nähneet." "Olen maar minä tuon tavannut, mutta eipä kaikkien ihmisten sovi käydä hyvin. Hän lampurina ompi ja nuot lammas kullat hänelle paljon hääraamista tuottavat; ne vuorille karkaavat ja eksyvät erä-maahan, ja hänen täytyy noitten perästä juoksennella sekä hakea net taas kokohon. Repaleissa hän myös käypi, ja vaate-rääsyt ehkä piankin peräti putoavat hänen yltänsä. Eikä räätäliä siellä ole yhtään, sillä eipä Pyhä Pietari tuonne laske ketään semmoista, kuten jo sadustakin tietänette." "Kuka maar tuon olisi aavistanutkaan!" huudahti akka, "minä riennän teille tuomaan hänen juhla-takkiansa, se siellä kotona riippuu kaapissa ja ompi vielä aivan uhallinen pidettäväksi. Tehkää se hyvä työ, että mennessänne viette takin hänelle." "Eipä tuo käy laatuun," vakuutti talonpoika, "taivahasen ei saa viedä vaattehia, net ovella otetaan tuojalta pois." "Tietkääs!" sanoi siihen akka, "minä juuri olen kauniit nisuni myynyt ja niistä saanut kelpo rahasumman, tämän minä ukolleni lähetän. Jos te kukkaron pistätte hänen taskuunsa, ei sitä kukaan huomaa." "Jollei tuo muuten luonnistu," vastasi talonpoika, "kyllähän minäkin sen toimitan teidän mieliksenne." "Jääkää siis tänne istumaan vähäksi aikaa," pyysi muija, "minä kotia lähden kukkaroani noutamaan; ihan kohta minä luoksenne palaan, empä mene olki-lyhteelle istumaan, vaan seison rattailiani, jotta juhta parka huokeammalla pääsisi." Hän sitten härkäänsä tokutti astumaan, ja talonpoika ajatteli: "tuossapa hyvä pötkö-pään alku! Jos muori todellakin rahat tuopi, sopii minun vaimoni kiittää onneansa, sillä pääseepä hän selkä-saunaa saamasta." Eikä aikaakaan, johan akka tuli juosten ja toi rahansa, pisti itse net miehen taskuhun, lausuipa vielä hänelle tuhansia kiitoksia hänen avuliaisuudestaan sekä läksi sitten tiehensä.

Kotia taas tultuaan mummo tapasi poikansa, joka oli pelloilta palannut. Tälle hän kertoi, mitä ihmeellisiä asioita oli nähnyt ja kuullut, sekä lisäsi vielä: "olen maar siitä oikein iloissani, että näin luonnikkaasti sain ukko paralleni hiukan lähetetyksi; kuka maar olisi aavistanutkaan, että hän taivaassa mitään tietäisi puuttehesta." Poika kummastuksesta oikein ällistyi ja sanoi: "äiti kultaseni! eipä joka päivä tänne alas tule taivaan-asujamia, minä kohta lähden hakemaan, vieläkö tämän miehen löytäisin; häneltä saan kuulla, miltä taivaassa näyttää ja mitenkä siellä työt tehdään." Sitten hän hevosen satuloitsi ja ratsasti kiiruimman kautta pois kotoa sekä tapasikin tuon talonpojan, joka istui kukkaro kädessä, paju- pensaas juurella, rahojansa lukemassa. "Oletteko," huusi hänelle poika, "sen miehen nähneet, joka taivaasta on tullut?" "Olen," vastasi talonpoika, "hän on taas lähtenyt paluumatkalle ja kiivennyt ylös tuonne vuorelle, josta väli käypi vähän lyhyemmäksi. Ehkä hänen kuitenkin vielä saavutatte, jos ratsastatte aika vauhtia." "Voi sentään!" sanoi poika, "minä koko päivän olen raskaassa työssä hääriellyt, ja tämä ratsastaminen minun on pannut aivan uuvuksiin; te tuon miehen tunnette, olkaa siis hyvä, istukaa minun hevoseni selkään ja kehoittakaatte häntä tänne tulemaan." "Ahaa!" ajatteli talonpoika, "ompa tuossakin yksi, jonka pää parka on ajatusta vallan vailla." "Miksi maar olisin teidän mieltänne noudattamata," sanoi hän, hyppäsi hevosen selkään ja ratsasti menoajansa aika kierua. Poika jäi sinne istumaan, kunnes tuli yö, mutta eipä talonpoikaa kuulunut. "Varmaankin," arveli hän itseksensä, "on miehen ollut niin kova kiiru taivaihin takaisin, ett'ei hän enään ole joutunut tänne palaamaan, ja talonpoika arvattavasti on hänelle hevosen heittänyt isälleni vietäväksi." Hän siis läksi kotia ja kertoi äidillensä, mitenkä oli käynyt, ja että hän oli isällensä lähettänyt hevosen, jott'ei muka ukon aina tarvitsisi jalka-patikkaa tallustella. "Sinä oikein kelpo työn teit," vastasi äiti, "sinulla vielä on notkeat sääret ja joudathan kyllä nuoremmakses liikkua jalkaisin."

Päästyänsä kotia talonpoika hevosen pani navettaan pantiksi jätetyn lehmän rinnalle, meni sitten vaimonsa luoksi ja sanoi: "noh Kaisa! sepä sinun onnea, että tapasin kaksi, jotka ovat sinua vielä tyhmempiä; tämän kerran sinulta löylytys jääpi saamata, mutta minä sen säästän toistaiseksi." Sitten hän viritti piippunsa, istui noja-tuoliin ja sanoi: "tämä vasta oli hyvä kauppa, kahden laihan lehmän verosta minulla nyt on lihava hevonen ja vieläpä rahaa aika kukkarollinen. Jos tyhmyys aina näin paljon tuottaisi, minä sitä halustakin pitäisin suuressa kunniaissa." Noin tuo talonpoika ajatteli, mutta sinä yksinkertaisista varmaankin pidät enemmän.

40.

Tarinoita haltia-käärmeestä.

I.

Oli muinoin lapsukainen, jolle äiti joka ilta antoi maitoa kupillisen sekä nisu-leivän palasen, ja lapsi pihalle istuutui saaliinensa. Mutta kun se syömään rupesi, tuli haltia-käärme kivi-aidan raosta madellen, pisti päänsä kuppihin ja alkoi myöskin syödä. Lapselle siitä oli iloa, ja kun tuo pikkarainen siellä istui, kuppi kädessä, eikä käärme kohta viereen tullut, hän sille huusi:

"käärme! joudu luokseni, tule, pieni, tyköni! maitoa sä maiskuta, leipää älä unhota!"

Silloin haltia-käärme kiiruusti sinne saapui ja nautti mielihyvällä osansa. Myöskin osoitti se kiitollisuutta, sillä sala-aartehistostaan se lapselle toi kaikellaisia kauniita kapineita, kiiltäviä kiviä, helmiä ja kultaisia leikki-kaluja. Mutta käärme ainoastansa maitoa joi eikä leipään koskenutkaan. Lapsi sentähden kerta otti pikku lusikkansa, naputti sillä hiljaa tuota kumppaniansa päähän ja sanoi: "syö myöskin leipää, sinä lölleröinen!" Äiti, joka oli kyökissä, kuuli, että lapsi jonkun kanssa puhui, ja nähtyään, että se lusikallaan käärmettä tavoitteli, sieppasi hän halon, juoksi pihalle ja tappoi tuon kiltin elävän.

Siitä saakka lapsi muuttumaan rupesi. Niin kau'an, kuin käärme oli sen ruoka-kumppanina, se yhä kasvoi ja voimistui, mutta nyt sen ihanista poskista puna katosi ja pienokainen laihtumistansa laihtui. Eikä aikaakaan, jopa rupesi öisin kuolon- varpunen uikuittamaan, kultarinta-kerttunen lehtiä ja pieniä oksia kokoeli, ja pian sen jälkehen lapsi parilla nukkui kuoleman unta.

II.

Eräs orpolapsi kaupungin muurin ääressä istui kehräämässä ja näki silloin tarha-käärmeen tulevan rei'ästä mataen muurin alta. Vilppaasti hän viereensä levitti sinisen silkkihuivinsa, jommoisiin nuot käärmehet ovat hyvin mieltyneet, ja joita kohden aina tulevat. Vaatteen huomattuansa käärme takaisin läksi, mutta palasi piankin, tuoden tullessansa pienen kulta- kruunun, laski sen visusti huivin päälle ja kiersi sitten tiehensä. Tyttö päähänsä pani kruunun, se kirkkaasti kimalteli ollen hienoista kulta-kuiduista tehtynä. Hetkisen kuluttua käärme sinne toistamiseen palasi, mutta kosk'ei se enään kruunua nähnyt, suikersi se muurin juurelle ja huiski suruissansa päätään kiviä vasten niin kauan, kuin vain hiukankin vielä kesti voimia, kunnes viimein makasi siinä kuoliana. Jos tyttö olisi antanut kruunun olla paikallaan, käärme varmaankin olisi tuonne tuonut luolastaan aartehiansa vielä enemmän.

III.

Haltia-käärme huusi: "huhuu, huhuu!" Lapsi sanoi: "tule ulos piilostas!" Käärme tulikin ja lapsi siltä kysyi sisartansa: "oletko missään Punasukkaa nähnyt?" Käärme vastata tokasi: "empä vainenkaan; mutta entähän sinä sitten? huhuu, huhuu, huhuu!"

41.

Köyhä mylläri-renki ja pikku kissa.

Eräässä myllyssä eli vanha mylläri, jolla ei ollut vaimoa eikä lapsia, ja kolme renkiä oli hänen palveluksessansa. Kun nuot sitten muutamia vuosia olivat hänen tykönänsä palvelleet, hän kerta heille sanoi: "minä jo olen vanha ja halusta siis istuisin huoletonna kiukaan ääressä; lähtekää te ulos mailmalle, ja kuka minulle parhimmman hevosen tuopi tänne kotia, hänelle minä myllyn annan ja hänen

tulee siitä minut elättää kuolin-päivääni saakka." Mutta kolmas rengeistä oli juoksu-poika, häntä toiset pitivät typeränä eivätkä olisi hänelle myllyä suoneet; eikä poju itsekkään siitä paljoa piitannut. He sitten kaikin kolmen läksivät, ja kun olivat kylän edustalle ennättäneet, sanoi nuot kaksi tuolle typerä-Hannulle: "jää sinä vain tänne, sinusta ei iki-päivinä huonoimman koninkaan saajaa paisu." Mutta Hannu kuitenkin heidän seurassansa meni, ja yön tullessa he erähäsen luolaan poikkisivat ja panivat sinne maata. Nuot kaksi viisasta siinä hereillä loikottivat odottaen, kunnes Hannu oli nukkunut, sitten makuulta nousivat ja pötkivät tiehensä, jättäen poika paran nukkumaan sekä arvellen oikein sukkelasti menetelleensä; noh niin, eipä teidän kuitenkaan tule liioin kehuttavasti käymään! Kun tuosta auringon noustua Hannu heräsi, hän syvässä luolassa makasi; hän kaikkialle kurkisteli ympärillensä ja huudahti; "voi kamalaa! missähän häijyssä minä nyt lienen?" Sitten hän nousi ja könti ulos luolasta, läksi metsää astumaan ja ajatteli: "täällähän minä olen ypö yksinäni oman onneni nojassa! mitenkä nyt siis minulta käynee hevosen saaminen?" Hänen siinä näin ajatuksissaan kierrellessänsä tuli häntä vastaan pieni, kirjava kissa, joka aivan ystävällisesti lausui: "mihinkä sinä, Hannu, ai'ot?" "Voi sentään! ethän sinä kuitenkaan minua kykene auttamaan." "Minä aivan hyvin tiedän, mitä sinä haluat," sanoi kissa, "tahtoisitpa kauniin hevosen; tule meille ja palvele uskollisesti seitsemän vuotta renkinäni, niin kyllä minä sinulle semmoisen annan, jopa kaunihimmankin, kuin mitä milloinkaan olet eläissäsi ennen nähnyt." "Tuo vasta eriskummainen kissa," ajatteli Hannu, "mutta sopii maar minun koettaa, lieneeköhän totta, mitä se sanoo." Kissa nyt otti pojan mukaansa lumottuun linnahansa, ja olipa siellä paljaita kissoja sitä palvelemissa; nämät ketterästi juoksentelivat portahia ylös ja alas, sekä olivat iloisia ja ystävällisiä. Illalla kun ruo'alle istuivat, täytyi kahden olla siinä soittelemassa; toinen rumpua päristeli, toinen voimainsa takaa vaski-torvea puhalsi, että posket olivat pullollansa. Kun sitten syömästä oli päästy, pöytä vietiin pois ja kissa sanoi: "tule nyt, Hannu, minun kanssani tanssimaan." "Empä vainen," vastasi poika, "minä en kissan tanssi-kumppaniksi rupee, sitä en vielä ole tehnyt milloinkaan." "Saattakaa hänet sitten levolle," käski tuo toisia kissoja. Yksi sitten häntä näytti makuukamarihin, toinen häneltä riisui kengät jalasta, kolmas sukat, ja viimeimpä yksi sammutti kynttilän. Seuraavana aamuna taas tulivat ja auttoivat häntä vuoteelta vaatteihin: yksi veti sukat hänen jalkaansa, toinen sitoi polustimet kiinni, kolmas toi kengät, neljäs hänet pesi ja viides hällinällensä pyyhki hänen kasvonsa kuivaksi, "Tämäpä oikein mukavalta vetää!" sanoi Hannu. Mutta hänen myöskin täytyi kissoja palvella ja joka päivä niille puita pienentää; tuota varten sai hän hopeisen kirveen, hopeiset vaajat, hopeisen sahan ja vaskisen nuijan. Siellä hän nyt puita pienenteli, pysyi kotona sekä sai hyvää syötävää ja juotavaa tarpeeksensa, mutta eipä nähnyt muita ketään, kuin tuon kirjavan kissan ja sen palkolliset. Kerta tuo määräsi: "mene niittämään niittyäni ja toimita heinät kuivaksi," sekä antoi hänelle hopeisen viikatteen ja kultaisen kovan, mutta käski myöskin hänen tuoda net eheinä takaisin. Hannu silloin meni ja teki, mitä oli käsketty; työnsä suoritettuaan hän viikatteen, kovan ja heinät vei kotia sekä kysyi, eikö jo annettaisi hänen palkkaansa. "Eipä vielä," vastasi kissa, "yksi työ sinun vielä pitää minulle ennen tekemän; tästä saat hopeiset rakennus-aineet, salvo-kirveen, nurkka-raudan ja mitä muuta tarvitaan, hopeisia kaikki, rakenna minulle pieni huone." Hannu huoneen rakensi valmiiksi ja sanoi sitten: "jo nyt on tehty kaikki tehtäväni, eikä minulla vielä ole mitään hevosta;" kuitenkin oli hänen mielestensä nuot seitsemän vuotta kulunut yhtä pian, kuin tavallisesti puoli. Kissa kysyi, tahtoisiko Hannu nähdä talon hevosia. "Kyllä," vastasi poika. Se silloin hänelle avasi tuon pikku huonehen oven, ja tämän au'ettua siinä seisoivat kaksitoista hevosta, oi ihmettä! nuot vasta uljaita olivat! net oikein kiilsivät ja välkkyivät niin, että ihastuksesta sydän pojassa rupesi kovasti sykkimään. Kissa sitten hänelle syötävää ja juotavaa antoi sanoen: "lähde nyt kotia, hevosas en vielä anna sinun myötäs, mutta kolmen päivän päästä minä tulen sitä sinulle tuomaan." Hannu siis lähtöä teki ja kissa hänelle osoitti, mistä tie kävi myllylle. Mutta eipä se ollut poju parolle antanut edes uutta vaate-kertaakaan, vaan hänen täytyi, kuin täytyikin, pukea yllehen vanha räsyinen mekkonsa, jossa hän jo tullessansa rehenteli, ja joka noitten seitsemän vuoden kuluttua oli kauttaaltaan kovin ahtahaksi käynyt. Kun hän sitten kotia tuli, sinne jo oli palannut hänen molemmat renki-kumppaninsa ja kumpikin tuonut hevos-kaakin muassaan, mutta toisen koni oli silmä-puoli, toisen taas patti-kontti. He nyt kysyivät: "missä, Hannu, on sinulla hevoset?" "Kyllä se kolmen päivän päästä tulee." Silloin he nauraen sanoivat: "kai vain! mistähän sinä, Hannu, olisit hevosen saanut? tuota vasta tulee oikein hupainen nähdä!" Hannu tupaan meni, mutta mylläri tiuskasi, ett'ei hän pöytähän pääsisi, koska muka oli niin rikkinäisissä ryysyissä, että vallan hävettäisi, jos ketään vierasta sattuisi tulemaan. Sitten hänelle hiukka ruokaa vietiin tuonne ulos, ja kun illalla mentiin maata, eivät nuot kaksi häntä vuoteelle laskeneet, vaan hänen viimein täytyi kontata kana-koppiin, jossa löysi lepo-sijaksensa kovia olkia vähäsen. Aamulla hänen herätessänsä oli jo kolme päivää umpehen kulunut, ja tulipa nyt komeat vaunut, joita veti kuusi hevosta, hei vain! nuot vasta kiiltävän kaunihia, että silmiä oikein huikaisi! ja olihan siinä vielä palvelia, joka myllärin-renki raukan varalle talutti seitsemän. Mutta vaunuista astui komea kuninkaan-tytär ja meni sisälle myllyyn, ja olipa tuo kuninkaan-tytär sama pieni kirjava kissa, jonka palveluksessa Hannu parka oli seitsemän vuotta ollut. Hän mylläritä kysyi, missä oli tämän pikku renki, tuo juoksu-poika. Siihen mylläri vastasi: "häntä ei meidän sovi myllyhyn laskea, hän aivan räsyissä omi ja makaa kana-kopissa." Silloin käski kuninkaan-tytär, että kohta mentäisiin häntä noutamaan. Poika sentähden kopistansa tuotiin, ja oikein sovittamalla hänen täytyi kääriä mekkonsa ylleen, ett'ei paljasta paistaisi. Palvelia nyt mytystä otti uhkeat vaattehet sekä pesi ja puki pojan, ja kun hän kerran valmihina oli, eipä mikään kuningas

saattanut muhkeammalta näyttää. Sitten neitonen tahtoi nähdä myöskin net hevoset, jotka nuot toiset mylläriin-rengit olivat tuoneet ja olipa toinen niistä silmä-puoli, toinen taas patti-kontti. Silloin hän antoi palveliainsa tuoda näytteelle tuon seitsemännän hevosen. Sitä nähdessään sanoi mylläri, ett'ei sen mokomaa milloinkaan ollut hänen pihallansa käynyt; "ja se kolmannen mylläriin-renkin oma ompi," lausui neito. "Hänen siis pitää saaman myllyni," huudahti mylläri-ukko, mutta kuninkaan-tytär sanoi: "pitäkää te itse sekä hevonen että mylly," ja otti uskollista Hannua kädestä, vei hänet vaunuihin sekä läksi tiehensä hänen kanssaan. Ensimmäiset ajoiivat tuon pikku tupasen edustalle, jonka Hannu oli noilla hopeisilla työ-kaluilla rakentanut; se nyt oli isoksi linnaksi paisunut, ja siinä kaikki paljasta hopeaa ja kultaa. Kuninkaan-tytär sitten Hannun otti puolisoikseen, ja hän rikkaaksi tuli, jopa niin äveriään rahalliseksi, että tuota rikkautta yllin kyllin kesti koko hänen elinkautensa. Sempä tähden ei sovi kenenkään sanoa, ettei typerästä ikinä miestä paisu.

42.

Juutalainen orjantappura-pensaassa.

Oli ennen muinoin rikas mies ja hänen talossansa renki, joka häntä palveli uutterasti ja uskollisesti, nousi joka aamu ensimmäiseksi vuoteeltansa sekä meni illoin viimeisenä levolle, ja milloinkaan vain oli tehtävänä joku vaikea työ, johon ei kukaan ruveta tahtonut, hän aina siihen ryhtyi ensimmäiseksi. Eikä hän milloinkaan valittanut vaan oli kaikkeen tyytyväinen ja aina iloisella mielellä. Kun sitten hänen vuotensa oli loppunut, eipä isäntä hänelle palkkaa antanut penniäkään, vaan ajatteli: "tämä varmaankin lienee viisahinta, niin saanhan hiukan säästetyksi, eikä poika kuitenkaan muualle muuta, vaan pysyy siivosti meillä." Renki myöskin oli mitään puhumata sekä teki toisena vuonna tehtävänsä, kuten ensimmäisenäkin, ja vaikkei senkään loputtua palkkaa lähtenyt laisinkaan, hän kuitenkin oloihinsa tyytyi ja jäi vielä vastaiseksi talohon. Kun tuosta kolmaskin vuosi oli kulunut, isäntä hiukan oli kahdella päällä ja kourasi taskuunsa, mutta eipä siitä kuitenkaan mitään lähtenyt. Renki silloin viimeinkin tokasi sanomaan: "isäntä kulta! olempa jo teitä rehellisesti palvelut kolme vuotta, tehkää siis hyvin ja antakaa mitä minun tulee lain mukahan saada; minua jo haluttaisi täältä lähteä mailmaa vähän avarammaltakin katselemaan." Saituri silloin vastasi: "oikeimpa niin renki hyväseni! sinä minua olet väsymättömän uskollisesti palvelut, ja anteliaasti minä sentähden olen sinua palkitseva," pisti kätensä toistamiseen taskuunsa sekä antoi rengille yksitellen kolme penniä, sanoen: "tästä saat kultakin vuodelta rahan, tuo on suuri ja runsas palkka, jommoista et olisi keltään muulta isännältä saanut." Tuo renki hyvä, joka ei rahoista mitään ymmärtänyt, korjasi haltuhunsa, mitä tarjottiin, ja ajatteli: "ompa minulla nyt rahaa taskussa oikein yllin kyllin, siis maar sopii kaikki surut hiitehen heittää, enkä enään huoli turhanpäiten itseäni raskaalla työllä vaivata."

Hän sitten menojojansa meni ja astui mäkeä ylös, toista alas, laulellen ja hyppien iloissansa. Tapahtuipa silloin, että, hänen kulkeissansa erään pensahiston ohitse, sieltä hänen eteensä puikahti pikku mies, joka häntä puhutteli kysyen: "minne matka, veljeni iloinen? näempä, ettei suru sinua juuri liioin rasita." "Miksihän minä murhe-mielin olisin," vastasi renki, "ompa minulla rahaa runsahasti, kolmen vuoden palkka taskussani helisee." "Isoko siis on tuo sinun aarteheh?" kysyi pikku mies. "Iso kylläkin, koko kolme kirkasta penniä taatusti." "Kuuleppas," sanoi kääpiö, "minä olen köyhä, apua tarvitseva, lahjoita minulle nuot kolme penniäs; minä en enään jaksa työtä tehdä, mutta sinä nuori olet ja saat helpostikin elatusta itselles ansaituksi." Ja koska renki hellä-sydämminen oli ja häntä tuli mies raukkaa sääli, hän tälle antoi kaikki penninsä, sanoen: "ota, ota, vaari parka! empä minä siltä puuttehesen pällähdä." Tähän pikku mies vastasi: "koska sinä näin hyvä-sydämminen olet, minä sinulle kolme toivotusta takaan, yhden kustakin pennistä, ja net vallan varmaankin tulevat totehen käymään." "Ahaa!" virkkoi renki, "sinä ehkä olet semmoinen, joka viheltämällä saat tyhjistä täyden. No hyvä, olkoon siis menneeksi! minä ensiksi itselleni toivon pyssyn, jolla aina osaa kaikkiin, mihin vain tähtää, toiseksi viulun sellaisen, että, kun sitä soittelen, kaikkien, jotka soiton kuulevat, täytyy tanssia, ja kolmanneksi että, jos minä keltä hyvänsä pyydän vaikka mitä, tuo ei sitä kykene kieltämään." "Saat kuin saatkin, sinä tämän kaiken," vakuutti mies pieni sekä kourasi pensasta pikkuisen, ja oi ihmeen ihmeellistä! siinä kohta oli varalla viulu ja pyssy, ikään-kuin tilattuina. Kääpiö nämät antoi rengille, lausuen: "mitä ikinä sinä vain olet pyytävä, sitä ei voi koko mailman ihmisistä yksikään sinulta kieltää."

"Oi, sydämmeni! mitä maar sinä saattaisit parempaa pyytää!" sanoi renki itseksensä ja läksi ilo mielin eteen-päin. Pian hän sitten tapasi Juutalaisen, jolla oli parta pitkä, kuten pukilla, ja joka siinä seisoi kuunnellen, mitenkä lauleli ihanasti eräs tuolla ylhäällä kuusen latvassa istuva lintunen. "Noh kumman kummaa!" hän huudahti, "noin pieni elävä ja kuitenkin ääni näin tavattoman väkevä! jospa tuo lintu toki minun olisi! soisin maar saattavani sen hännälle ripottaa suolaa hiemasen, kohtahan se sitten istuisi minun kourassani!" "Kosk'ei sen vaikeampaa kysytä," sanoi renki, "pianhan minä linnun kopsahutan maahan," tähtäsi pyssyllään, laski laukauksen sekä osasi ihan säntilleen, ja lintu orjantappura-pensahasen pudota lotkahti. "Mene hirtehen," huusi hän Juutalaiselle, "ja korjaa tuo konttihin!" "Kah

kyllä," sanoi Juutalainen, "jos isäntä poikansa laskee liikkeelle, lähtee maar kohta koirakin juoksemaan; minä aivan halusta menen lintua noutamahan, koska te sen kuitenkin jo olette ampuneet," laskihe sitten pitkällensä maahan ja rupesi köntimään pensahasen sisälle. Kun hän nyt siinä orjantappuroissa ryömi, koiruus renki hyväsen valtasi, ja tämä viulunsa otti sekä rupesi soittamaan. Juutalainen kohta jalkojansa nostelemaan ja kovasti hyppelemään; ja mitä vilppahammin poika viuluansa vingutteli, sitä hurjemmaksi kiihtyi tanssi. Mutta orjantappurat äijä paralta repivät hänen takki kulunsa repaleiksi, takertuivat tuohon pukin-partahan ja pistelivät häntä pahan-päiväisesti pitkin koko ruumista. "Voi armahtakaa!" huusi Juutalainen, "mitä minulle soitosta! herjetkää jo, herra kulta, soittamasta, minua ei enään haluta tanssiminen." Mutta renki ei tuota ottanut kuullaksensa, vaan ajatteli: "sinä kyllä olet ihmisiä nylkenyt, orjantappurat nyt vuorostansa sinua nylkeköhöt," ja rupesi uudestansa soittamaan niin rivakkaasti, että Juutalais-paran täytyi yhä vain korkeammalle hypätä poukkuroita, jättäen takistansa okaihin istumaan aika rääsyt. "Voi, voi kauheata!" karjui Juutalainen, "minä teille, herra kulta, annan, mitä ikinä tahdotte, jos vain lakkaatte soittamasta, koko kukkarollisen kulta." "Noh koska noin olet antelias," sanoi renki, "kyllähän minä soiton panen taukoamaan, mutta siitä minun sentään täytyy sinua kiittää, että tanssi sinulta käypi aivan sievästi," otti sitten kukkaron ja meni tiehensä.

Juutalainen sinne jäi seisomaan, ääneti häntä silmin seuraten, kunnes renki oli ehtinyt kau'as näkyvistä; mutta sitten hän täyttä kurkkua kiljasi: "sinä pelimanni ilkiö, sinä kurja viulun-vinguttaja! maltappas, kunnes sinut tapaan kahden-kesken! minä sinua vielä juoksetan, että pohjat kengistä lähtevät; sinä senkin retkale, joka kolmen markan miehenä pysyt, vaikka mättäisi seitsemän sinun kitahas!" sekä laski laskemistansa haukkumisia, mitä vain sai suustansa lähtemään. Ja kun sitten sisuansa paisuttamalta vähän sai hengähtämisen vuoroa, hän kaupunkihin juoksi tuomarin tykö. "Herra tuomari! voi hirveätä! katsokaa, miten eräs jumalaton ilkiö on julkisella maantiellä minua ryöstänyt ja pahoin-pidellyt, heltyisipä kivi kovanenkin näistä tämmöisistä: vaatteheni repaleiksi revittyinä! koko ruumis pistämällä ja kynsimällä pahoin haavoitettu! minun vähät varani kukkaroineen päivineen vietyinä! paljaita kulta-rahoja, toinen toistansa kiiltävämpiä! voi armollinen Herra! viskauttakaa kaikella muotoa tuommoinen ihminen vankiuteen." Tuomari kysyi: "sotamieskö se säilällään sinua noin pahan-päiväisesti löylytti?" "Eipä vainen," vastasi Juutalainen, "mitään paljasta miekkaa ei hänellä ollut, vaan oli pyssy selässä ja viulu rinnalla riippumassa; siitä sen roiston helposti tuntee." Tuomari miehiä lähetti häntä hakemaan, ja nämät piankin tapasivat tuon renki hyväsen, joka aivan verkalleen oli eteenpäin astunut, sekä löysivät myöskin kukkaron kultinensa hänen taskustaan. Sitten oikeuden etehen tuotuna poika vakuutti: "minä en ole Juutalaiseen koskenut enkä suinkaan häneltä rahaa ryöstänyt, itsealtansa hän sitä minulle tarjosi, jotta soittamasta taukoaisiin, kosk'ei hän muka saattanut kärsiä soitantoani." "Kas hävytöntä!" huudahti Juutalainen, "hän valehia laskettelee yhtä näppärästi, kuin karpäsiä seiniltä pyydetään." Mutta eipä tuomarikaan rengin selitystä uskonut, vaan sanoi: "tämä huono puolustus, sillä tuommoista ei tee yksikään Juutalainen," sekä tuomitsi renki hyväsen hirtettäväksi, koska hän julkisella maantiellä muka oli ryöstämistä harjoittanut. Kun hän sitten vietiin pois, huusi vielä hänen perähänsä Juutalainen: "sinä riivattu roisto! sinä pelimanni-koira! tulethan nyt kuin tuletkin, saamaan hyvin ansaittua palkkaasi!" Aivan levollisena renki mestaajan seurassa astui tikapuita ylös, mutta ylimmäiselle nappulalle ehdittyänsä hän tuomarin puoleen kääntyi ja sanoi: "suokaa vielä viimeisen rukoukseni tulla täytetyksi, ennen-kuin kuolen." "Kyllä," vastasi tuomari, "joll'et vain pyydä henkeäs," "Empä suinkaan sitä," pani poika vastaukseksi, "vaan rukouksen teitä, että antaisitte minun vielä viimeiseksi hiukan soittaa viuluani." Juutalainen nyt hätä-huudon päästi: "voi henkenne tähden! älkää tuota salliko! älkää salliko millään muotoa!" Mutta tuomari sanoi: "miksi en pojalle tämmöistä lyhyttä iloa soisi! sen olen jo hänelle luvannut ja sillensä se myöskin jääköön." Eikä hän olisi kyennytkään kieltämään tuon lahjan vuoksi, joka oli rengille annettu. Vaan Juutalainen hurjasti huusi: "voi voi! voi voi! sitokaa minua, pankaa minut köysihiin!" Silloin tuo renki hyvänen otti käteensä viulun sekä pani sen viritykseen, ja kun kielistä ensi ääni kuului, jopa kaikki rupesivat jäseniänsä liikuttelemaan, tuomari, kirjurit ja oikeuden-palveliat, ja siltä, joka Juutalaisen aikoi kiinni köyttää, kirposi köysi kädestä; toisen vingahduksen kajahtaessa jokainen nosteli jalkojansa ja mestaaja hyppyhalusta hehkuvana hellitti renki hyväsestä; ja kun jousi kolmannen kerran kielisiin koski, silloin kaikki korkealle hypähtivät, ruveten tanssimaan, ja tuomari sekä Juutalainen siinä etu-päässä kaikkein sukkelimasti hyppiä poukkuroitsivat. Pian oli täydessä tanssi-tohussa koko väki, mitä torille oli uteliaisuudesta saapunut, nuoret ja vanhat, lihavat ja laihat sekä sauroin; ja myöskin sinne kokoontuneet koirat nostivat etu-käpäälänsä pystyhyn ja tanssata tissuttelivat muitten muassa. Ja mitä kauemmin poika soitteli, sitä hurjemmaksi kiihtyi harppaukset, että kallot toisiinsa kolahtivat ja yleinen, surkea kirkuna ja parkuna syntyi. Viimein tuomari aivan hengestyksissäänsä huusi: "herkeä jo herttaseni! minä sinun henkes säästän, jos vain lakkaat soittamasta." Tuo renki säveä tähän suostui, heitti soittamisen, ripusti viulun taas rinnallensa ja kiipesi tikapuita alas. Sitten hän astui Juutalaisen tykö, joka vähissä hengin pitkällensä makasi läähöttäen, ja kirkasi hänelle: "tunnusta kohta, konna, mistä olet nuot rahat saanut, muutoin minä viulun riistan rinnaltani ja rupean taas soittamaan." "Minä net olen varastanut, varastanut vaimenkin!" huusi äijä parka parahimmansa takaa, "mutta sinä ne rehellisesti olet ansainnut." Silloin tuomari määräsi Juutalaisen viettäväksi hirtehen, ja siinä tuo sitten varkahana hirtettiin.

Satu älykkäästä pikku räätälistä.

Eli muinoin kuninkaan-tytär kovin kopea: milloin tuli joku kosia, prinsessa tälle määräsi arvoituksen arvattavaksi, ja jollei tuo siitä saanut selkoa, häntä pilkallisesti ajettiin tiehensä. Olipa myöskin julistettu, että keneltä kävisi arvaaminen, hän prinsessan puolisoiksi pääsisi, olkoon arvaaja kuka hyvänsä. Sattui silloin kolme räätäliä yhteen. Näistä kaksi oli koko kisalleitä ja he siis päättivät, että, koska neulalla jo olivat monen monituista sievimmän sievintä pistämää osaavasti pistäneet, heiltä ihan varmaankin yhtä osaavasti kävisi myös tuon arvoituksen selittäminen; kolmas oli pieni joutava riehakko, joka ei edes ammattiansa oikein osannut, mutta hänkin uskoi osaavansa oikein arvata, sillä mitenhän muka muutoin hänelle onnenpäivä koittaisi. Nuot toiset silloin pojalle sanoivat: "pysy sinä siivosti kotona, eihän kuitenkaan sinun järki-rahtuses kau'as kannata." Mutta eipä pikku räätäli ottanutkaan kuntoansa epäilläkseen, vaan vakuutti, että, koska hän kerran oli tuon pannut päähänsä, hänessä myöskin olisi miestä saattamaan päätöstänsä perille, sekä läksi, kuin läksikin, niin yöpö ylpeänä, ikäänkuin olisi koko mailma hänen määrättävissänsä.

Sitten he kaikki kolmen menivät prinsessan puheille ja pyysivät, että hän heidän arvattavakseen esittäisi arvoituksensa: olipa nyt tullut muka oikeat miehet, joitten oli äly niin hienon terävä, että sen saisi vaikka neulan silmästä pujotetuksi. Silloin sanoi prinsessa: "minun on päässäni hiuksia kahta lajia, minkä karvainen siis tukkani lienee?" "Vai eikö tämän vaikeampaa vaadita?" vastasi ensimmäinen, "siinä mustaa ja valkoista, kuten muinaisen miehen vaate-kankaassa." "Väärin arvattu," virkkoi prinsessa, "koettakohon nyt toinen." Tuo silloin sanoa tokasi: "kosk'ei se ole musta ja valkoinen, se varmaankin on ruskea ja punainen, kuin isäni juhla-takki." "Aivan päin mäntyä!" nauroi kuninkaan-tytär, "mutta jopa on kolmannen vuoro, se poika minusta oikein näyttää rikki-viisaalta; sinä maar luuletkin tämän arvaavasi." Silloin astui esille pikku räätäli ja sanoi: "hiukset prinsessan päässä ovat hopeaa ja kultaa, siinä tuo kahden-karvaisuus." Tämän kuultuansa kuninkaan-tytär vaaleni ja oli pelästyksistä laattiaan ihan lotkahtamaisillansa, sillä pikku räätäli oli arvattavansa oikein arvannut, mutta prinsessa lujasti uskonut, ett'ei maki mailmassa yksikään ihminen siitä saisi selvää. Sitten taas toinnuttuansa sanoi hän: "tällä et kuitenkaan vielä ole minua ansainnut omakses, vaan ompa sinun vieläkin yksi tehtävä tekemätä: tuolla tallissa loikoilee karhu, sen seurassa sinun nyt tulee olla yötä; jos aamulla noustessani vielä olet hengissä, sinä minun puolisoikseni pääset." Mutta arvelipa prinsessa täten pääsevänsä tuosta räätälistä, sillä eipä karhu ennenkään ollut koskaan henkihin heittänyt yhtään ihmistä, joka kerran oli sen kouriin joutunut. Pikku räätäli ei kuitenkaan ottanut säikähtyäkseen, vaan lausui iloisena: "rohkeasti ruvennut jo on puoli-välihin päässyt."

Illan tultua räätäli poika meidän nyt tuonne karhun kumppaniksi vietiin. Peto myöskin kohta hyökkäsi tuota pikku miestä kohden, kypälällään hänelle terve-tulisia toivottaaksensa. "Hiljaa, hiljaa!" sanoi räätäli pienoinen, "kyllähän minä piankin panen hätäs häätymään." Sitten hän aivan vitkallisesti, ikäänkuin ihan huoletonna, otti saksan-pähkinöitä taskustansa, puri niistä kuoret rikki ja söi sisustan. Tämän nähtyänsä karhukin rupesi pähkinöitä tahtomaan. Poika sille taskustansa antoi koko kourallisen, mutta eihän siinä pähkinän alkuakaan, vaan paljaita kali-kiviä. Karhu net pisti kitaansa, mutta eipä saanut noita rikki, vaikka se pureskellen kyllä pani parastansa. "Noh olethan sinä senkin tyhmä tolvana," ajatteli itseksensä karhu, "et saa edes pähkinän-kuorta rikki purruksi," sekä sanoi pikku räätäliille: "veli kulta! auta sinä minua näitä särkemään." "Siinähan nyt näet, mointako sinussa on miestä," vastasi räätäli poika, "vaikka on kitas kyllä iso, et kuitenkaan kykene pienen pähkinän särkiäksi." Sitten hän kivet otti, pisti näppärästi niitten sijasta pähkinän suuhunsa, ja rauskis! jopa oli kuori halki. "Täytyy maar minun vielä kerrankin tuota koettaa," sanoi karhu; "kun sitä näin katselen, luulisinhan, että sen pitäisi minultakin luonnistuman." Pikku räätäli silloin taas antoi karhulle kali-kiviä ja tämä kyllä tarmonsaa takaa noita purra karskutteli: — mutta luuletko, lukiani, siitä mitään valmista syntyneen? — tuskin maar. Kun viimeinkin karhu oli koettamasta suuttunut, otti räätäli pieni takkinsa liepeen alta viulun ja soitti sitä vähäsen. Soittoa kuullessaan ei karhu enään saanut alallansa olluksi, vaan rupesi tanssimaan, ja siinä kappaleen aikaa tanssittuansa se soitantohon niin mieltä, että kysyi pikku räätäliiltä: "kuuleppas, onko tuo viulun-soittaminen kylläkin vaikeata?" "Aivanhan se on helpon helppoa; katsoppas! vasemman käden sormilla minä kieliä painan ja oikealla kädelläni käytän jouta: näin tämä rattosan hauska käypi, vivallaleraa hei rallallaa!" "Viulua minunkin," sanoi karhu, "tarvitsisi oppia soittamaan, jotta saisin tanssia, milloinkaan minun vain tekisi mieli. Mitähän siitä arvelet? Ehkä ottaisit minua opettaakses?" "Aivan mielelläni," vastasi pikku räätäli, "jollei sinulta kykyä peräti puutu. Mutta näytäppäs kerrankin minulle kämmeniäs, niissä kynnet niin tavattoman pitkiä, että minun ensin täytyy noita leikata vähäsen." Sitten hän kävi ruuvi-pihtejä noutamassa, ja karhu niihin pisti kämmenensä, mutta räätäli poika väänsi pihdit kiinni, sanoen: "odota nyt siinä, kunnes menen saksen tuomaan," antoi karhun mielin määrin laskea murinaansa, pani maata nurkkahan olki-lyhteelle ja nukkui sikeään uneen.

Illalla kuullessansa, miten karhu julmasti mörisi, prinsessa vallan varmaksi luuli, sen muka ilosta murisevan tehtyänsä lopun räätäli parasta. Aamulla hän siis nousi aivan huoletonna ja iloisena, mutta

kun hän akkunasta vilkasi talliin päin, näkyipä siinä räätäli pienoinen häärivän ihan terveenä ja reippaana, kuten vedessä pulikoitseva salakka. Silloin ei kuninkaan-tytär enään saattanut ainoallakaan sanalla väittää vastaan, koska hän julkisesti oli lupauksensa lausunut, ja kuningas kohta käski tuoda vaunut, joissa prinsessan täytyi pikku räätälin kanssa lähteä kirkkoon vihille. Kun he olivat vaunuihin astuneet, nuot molemmat toiset räätälit, jotka kavala-sydämmisinä kadehtivat kumppaninsa onnea, menivät tallihin ja päästivät sieltä karhun ulos. Peto raivoissansa syöksähti vaunujen perään. Prinsessa kuorsunan ja murinan kuuli, joutui kovaan tuskahan ja huusi: "voi, voi! karhu ihan on kintuissamme ja tahtoo sinut viedä." Mutta pikku räätäli nopeasti neuvon keksi, keikahti yht'äkkiä pää alas-päin, koivet ulos vaunun-ikkunasta ja huusi: "katsoppas ruuvi-pihtejä! jollet heti täältä korjaa luitas, olet taas joutuva pahaan pintehesen." Tämän huomattuansa karhu takaisin kiersi ja juoksi tiehensä. Pikku räätäli meidän nyt rauhassa kulki kirkkohon, prinsessa vihittiin hänen avio-vaimoksensa, ja poika sitten puolisoinsa eleli iloisena kuin puuleivonen. — Joka ei tätä usko, hän markan maksakoon.

44.

Lumikukka ja Punaruusu.

Eli muinoin kylästä erinänsä köyhä leski pienessä mökissä, ja mökin edustalla oli puutarhanen, jossa kasvoi kaksi ruusupensasta: niistä kantoi toinen punaisia, toinen taas valkoisia ruusuja; ja hänellä oli kaksi pikku tyttäretä, jotka olivat noitten ruusu-pensahien näköisiä, ja toisen oli nimi Lumikukka, toisen Punaruusu. Mutta nämät niin siivoja ja hyviä, niin uutteran ahkeria olivat kuin mitä milloinkaan on mailmassa kaksi lasta ollut: Lumikukka oli vain hiljaisempi ja hellempi kuin Punaruusu. Punaruusu mieluisimmin juoksenteli niittyjä ja kenttiä, poimi kukkia ja pyysi perhosia, mutta Lumikukka kotona pysyi äitinsä tykönä ja auttoi häntä talouden-toimissa, taikka luki hänen kuultavaksensa, milloinkaan ei askareita ollut. Nuot molemmat lapset toisiansa niin rakastivat että aina kävivät käsitysten, milloin hyvänsä liikkuvat ulkona; ja kun Lumikukka sanoi: "me emme ikinä toisistamme eriä," vastasi Punaruusu: "emme milloinkaan koko elin-aikanamme," ja äiti tähän lisäsi: "mitä toisella on, sen hän toiselle jakakoon." Usein lapset yksinänsä metsiä juoksentelivat, noukkien punaisia marjoja, mutta eipä mikään eläin heille vähintäkään pahaa tehnyt, vaan net ystävällisesti heitä lähestyivät: jänis pieni kaalin-lehtiä söi heidän käsistänsä, metsäkauris laitumella kävi heidän vieressänsä, hirvi iloisesti juoksi heidän ohitsensa, linnut oksille jäivät istumaan ja visertelivät viserryksiänsä. Heitä ei mikään tapaturma kohdannut; jos metsähän olivat myöhästyneet ja yö heidät yllätti, he toistensa viereen laskivat sammalille maata sekä nukkuivat siinä, kunnes aamu koitti, ja äiti tämän myös tiesi eikä ollenkaan ollut heidän tähtensä levottomana. Kerta, kun he yön oltuaan metsässä heräsivät päivän koittaissa, näkivät ihanan, kiiltäviin valkoisiin vaatteihin puetun lapsen istuvan heidän vuoteensa ääressä. Tämä nousi katsahtaen heihin aivan ystävällisesti ja meni mitään puhumata pois metsään. Ja kun tytöt taaksensa vilkasivat, huomasivat maanneensa tavattoman syvänteen ääressä, jonne välttämättömästi olisivat pudonneet, jos pimeässä olisivat astuneet vielä muutamia askeleita edemmäksi. Mutta äiti heille sanoi, että tuo vallan varmaankin oli se enkeli, joka suojelee kilttejä lapsia.

Lumikukka ja Punaruusu pitivät äitinsä tuvan niin puhtaassa siivossa, että oikein huviksensa sitä katseli. Kesäisin Punaruusu talon-askareet toimitti ja asetti joka aamu, ennen-kuin äiti heräsi, hänen vuoteensa viereen kauniin kukka-terrun, jossa oli jokaisesta pensahasta ruusu. Talvisin Lumikukka valkean sytytti palamaan ja ripusti paloheksihin kattilan, ja kattila messinkinen oli, mutta kiilsi kuten kulta, sillä niin välkkyvän kirkkahaksi se oli hierretty. Illoin kun lumi-höytäleitä lenteli, sanoi äiti: "pane, Lumikukkaseni, ovi salpahan," ja sitten menivät takan äärehen istumaan, äiti silmä-lasit asetti nenälleen sekä rupesi isosta kirjasta lukemaan ääneensä, ja molemmat tytöt kuullellen istuivat kehräämässä; laattialla heidän jalkainsa juuressa makasi pikku karitsa, ja heidän takanansa kykytti vartaalla valkoinen kyyhkynen, pää pieni siiven alle kätkeytynä.

Eräänä iltana heidän näin sulo-suosiossa yhdessä istuessaan joku ovea koputti ikään-kuin sisälle päästäksensä. Äiti sanoi: "mene pian, Punaruusu, avaamaan, siellä ehkä on majaa kaipaava matkustaja." Punaruusu menikin ja lykkäsi salvan pois edestä, ajatellen tuolla olevan jonkun mies-raukan, mutta eipä semmoista siinä ollutkaan, vaan oven suusta pisti karhu paksun, mustan päänsä. Punaruusu kovasti kirkahtaen hypähti taakse-päin; pikku karitsa määkymään, kyyhkynen lentää pyrähtämään, ja Lumikukka piiloon pujahti äitinsä vuoteen ta'an. Mutta karhu puhumaan rupesi ja sanoi: "älkää pelätkö, minä en teille mitään pahaa tee, olen vilusta puoli-kuoluksissa ja tahtoisin vain hiukan lämmitellä teidän tuvassanne." "Karhu parka!" vastasi äiti, "pane maata tuonne pesän etehen mutta varo vain, ett'ei valkea polta turkkiasi." Sitten huusi hän: "Lumikukka! Punaruusu! Tulkaa tänne, lapset! karhu ei teille tee mitään pahaa, hyvänsuopa se on." Tytöt nyt molemmin hiipivät piilostansa, ja vähitellen myöskin karitsa ja kyyhkynen lähenivät eivätkä enään ollenkaan pelänneet. Karhu sanoi: "lapsi kullat, rapsikaa hiukan pois lumi turkistani," ja nämät luudan ottivat sekä huiskivat karhun puhtaaksi lumesta; mutta se valkean edessä ojenteli, murahdellen mieli-hyvästä. Eikä aikaakaan jopa

lapset kömpelöön vierahasensa aivan tutustuivat ja rupesivat vallattomiksi, repivät käsin tuota turkista, panivat jalkansa sen selkähän ja kierittelivät sitä sinne tänne, taikka ottivat pähkinä-puisen vitsan ja hosuivat sitä sillä ja karhun muristessa he vain nauroivat. Mutta tämä hyvillä mielin tätä suvaitsi; ainoastaan kun sitä liian kovasti kiusasivat, se huudahti: "säätäkää edes henkeni, lapset:

"Lumikukka, Punaruusu. tapattehan kosianne!"

Kun sitten tuli levon-aika ja muut makuulle menivät, sanoi äiti karhulle: "sinun kyllä sopii jäädä tuonne takan eteen makaamaan, niin olet pakkaselta ja raju-ilmalta suojassa." Kohta kun päivä koittamista teki, lapset päästivät karhun ulos, ja se hankea pitkin tassutteli metsähän. Tästä lähin se joka ilta palasi samahan aikaan, meni takan eteen maata ja salli lasten kanssansa leikkiä laskea, miten heitä vain halutti; ja nämät karhuun niin tottuivat, ett'eivät ennen panneet ovea salpaan, kuin tuo heidän musta toverinsa oli tupaan saapunut.

Kun kevään tultua ulkona kaikki viheriöitsi, sanoi karhu eräänä aamuna Lumikukalle: "minun nyt täytyy lähteä pois enkä luultavasti tule koko pitkään kesään tänne palaamaan." "Mihinkä siis ai'ot, karhu kulta?" kysyi Lumikukka. "Minun täytyy metsään mennä vartioitsemaan aarteitani kääpiö ilkiöiltä; talvella, jolloin maa on kovassa roudassa, täytyy noitten toki pysyä tuolla alhaalla eivätkä kykene sieltä pääsemään, mutta nyt, kun on aurinko maan sulattanut ja lämmittänyt, net piilostansa tunkeuvat esille, nousevat maan pinnalle, nuuskielevat kaikkialla sekä varastelevat; ja mitä kerran ovat kynsiinsä saaneet ja vieneet luoliinsa, se ei sieltä namin lähde näkyviin." Lumikukka ystävänsä lähdestä aivan suruissansa avasi oven, ja kun karhu ulos kiiruhti, sen turkki kääkkään tarttui sekä repesi hieman, ja olipa Lumikukasta, ikään-kuin olisi hän huomannut kultaa tuolta kimaltelevan, vaan eipä hän sitä varmaan nähnyt. Mutta karhu kiiruusti riensi tiehensä ja katosi piankin puitten välihin.

Jonkun ajan kuluttua äiti lähetti lapset noutamaan risuja metsästä. He siellä huomasivat ison, maahan kaadetun puun, jota pitkin juoksi edes takaisin ruohon välissä jotakin, mutta eivät saaneet selitetyksi, mitä tuo oli. Lähemmäksi tultuaan näkivät siinä kääpiön, jonka oli kasvot vanhan-näköiset, kuihtuneet ja parta kyynärän pituinen, lumi-valkoinen. Parran pää oli puun-rakohon likistynyt, ja tuo pikkurainen siellä juoksi kahtia-päin, ikään-kuin nuorasta kiinni oleva koira, käsittämätä, mikä neuvoksi. Punaisilla tulisilla silmillään se tyttöjä mulkoili huutaen: "mitä siinä töllöttelette! ettekö ymmärrä tulla tänne minua auttamaan?" "Mitenkä, mies pieni, olette tuonne joutuneet?" kysyi Punaruusu. "Sinä tyhmä, utelias töllerö!" vastasi kääpiö, "pölkyn minä ai'oin halaista, saadakseni pieniä puita kyökkiä varten; paksut pahkurat piankin pilalle polttavat sen pienen ruoka-rahtusen, mitä meikäläinen ateriaksensa tarvitsee, sillä hän ei poskeensa kierrä niin tavattomia, kuin te, senkin raa'at ja ahnaat ryökäleet. Olin jo onnellisesti puuhun hakannut vaajan ja kaikki oli mieleni mukaan menestymäisillään, mutta vaaja riivattu oli liiaksi liukas sekä luikahti tuota hätää paikaltaan, joten puun puoliskot niin äkkiä kopahtivat kokoon, ett'en enään ehtinyt tempasemaan pois raosta kaunista, valkoista partaani; siinä se nyt istuu kiinni enkä pääse tästä mihinkään. Kas tuossa nauravat nuot tyhmät, imartelevaiset maito-naamat! hyi miten olette ilkeitä!" Lapset kyllä parastansa panivat, mutta eivätpä kyenneet saamaan partaa irralle, se liian piukasti istui pintehessä. "Minä juoksen hakemaan väkeä apuhun," sanoi Punaruusu. "Voi sinuas, sinä mieletön pöllö-pää!" ärjäsi kääpiö, "kuka maar tänne tahtoi väkeä lisään, teitä jo on kaksi liikennemähän; eikö parempaa mitään teidän päähänne pöllähdä?" "Malttakaa vain mieltänne vähäsen," sanoi Lumikukka, "kyllä minä jo neuvon tiedän," sekä otti taskustansa sakset ja leikkasi parran pään poikki. Heti vapaaksi päästyään kääpiö rupesi hakemaan säkkiänsä, joka oli puun juuriin kätkeytyneä sekä täynnänsä kultaa, ja veti piilosta sen, mutisten itseksensä: "hävytöntä joukkoa! kehtasivat leikata uhkean partani poikki! hiisi teidät periköön!" Sitten se säkin paiskasi selkäänsä ja meni menoajansa, lapsihin edes katsahtamattakkaan.

Jonkusenkin ajan kuluttua Lumikukka ja Punaruusu ongelle läksivät. Rannan lähelle tultuansa huomasivat jotakin ison heinä-sirkan muotoista hypähtävän vettä kohden ikään-kuin sinne syöksyäkseen. Lapset likemmäksi juoksivat ja tunsivat kohta kääpiön. "Mihinkä nyt olette menossa?" kysyi Punaruusu, "ettehän kuitenkaan aikone vetehen hypätä!" "En maar minä ole semmoinen hassu," huusi kääpiö, "etkö näe? tuo kala ilkiö tahtoo minun tuonne vetää!" Pikku mies oli siinä istunut onkimassa ja kovaksi onneksi tuuli ongen-siimaan takerruttanut hänen partansa; kun sitten vähän hetken päästä iso kala koukkuun tarttui, eipä tuo heikko raukka jaksanutkaan sitä vedestä temmata: kala jäi voitolle ja veti kääpiötä puoleensa. Tämä kyllä joka kortehen ja kahilaan kaappasi, mutta paljoko tuosta apua? hänen täytyi totella kalan jokaista liikuntoa, ja joka silmän-räpäys oli hän vetehen ihan syöksymäisillään. Tytöt sinne oikein parahiksi sattuiivat, sieppasivat miehestä kiinni ja koettivat partaa siimasta irti, mutta turhaan, net liian lujasti olivat toisiinsa takertuneet. Eihän muusta apua, täytyipä ottaa esille sakset ja leikata parta poikki; siinä sitä meni vähäinen osa hukkaan. Tämän huomattuansa kääpiö kirkasi tytölle: "ihmis-tapojako tämä tämmöinen miehen muodon pilaaminen, te senkin konnat! eipä siinä kylliksi, että päästä olette partani ennen typistäneet, nyt te siitä parhimmman puolen vielä leikkasitte; tuskin enään kehtaan astua meikäläisten nähtäviinkään. Soisimpa teitä niin juoksemaan, että pohjat kengistänne lähtisivät!" Sitten hän kahilistosta otti helmi-säkin, rupesi, sanaakaan enää sanomata, sitä perässänsä laahaamaan ja katosi kiven ta'an.

Tapahtuipa sittemmin piankin, että äiti kaupunkiin lähetti molemmat tytöt ostamaan lankaa, neuvoja, nuoraa ja rihmaa. Heidän matkansa kävi pitkän aavaa kanervikkoo, jossa siellä täällä makasi hajallansa tavattomia kallion-lohkareita; silloin näkivät ilmassa lihottelevan ison linnun, joka verkalleen siinä laukoili yhä alemmaksi maata kohden, kunnes viimein laskeusi ihan heidän lähellensä kallion juureen. Kohta sitten kuulivat kimakan hätä-huudon. He tuonne juoksivat ja näkivät kauhuksensa, että kotka oli kääpiöön, tuohon heidän vanhaan tuttavaansa, iskenyt ja nyt koetti korjata hänet mukaansa. Nuot hellämieliset lapset kohta karkasivat pikku mieheen kiinni ja kiskoivat siinä niin kau'an, kunnes kotka vihdoon saaliinsa hellitti kynsistään. Pahimmasta pelästyksestä vähän toinnuttuansa kääpiö kimeällä äänellensä kiljasi: "olisi maar teidän sopinut varovammin pidellä minua! olette, kuin olettekin, minun hienoa takkiani repineet niin pahan-päiväisesti, että se ylt'yleensä on läpiä täynnä ja ihan repaleina, te kömpelöt ja senkin saamattomat roistojen roistot!" Sitten hän käteensä kaappasi säkin, joka oli mätätty kalliita kiviä täpö täyteen, ja pujahti taas kallion alle luolahansa. Tytöt hänen kiittämättömyyteensä kyllä jo olivat tottuneet, jatkoivat matkaansa ja toimittivat kaupungissa asiansa. Kun paluu-matkallansa taas astuivat tuota kanerva-kangasta, huomasivat äkki-arvaamata kääpiön, joka puhtaalle paikalle oli kalliit kivensä levitellyt, luullen vallan varmaksi, ett'ei näin myöhäiseen tätä tietä enään kulkisi kukaan. Ilta-aurinko loisteensa laske noille kiiltäville kiville, ja net niin kirkkaasti kimallellen moni-kirjavina välkkyivät, että tytöt pysähtyivät niitä katselemaan. "Mitä siinä töllötätte suu kolmantena silmänä!" huusi kääpiö, ja hänen tuhan-karvaiset kasvonsa kiukusta muuttuivat tuli-punaisiksi. Tuo vieläkin aikoi laskea haukkumisiansa, mutta kuuluipa metsästä kova murina ja musta karhu tuli sieltä juosten. Kovasti säikähtäen kääpiö pystyhyn hypähti, vaan eipä enään ennättänytkään piilo-paikkaansa, sillä karhu jo oli ihan vieressä. Silloin hän tuskissansa huudahti rukoillen: "armollinen Herra Karhu kulta! säästäkää henkeni! minä teille annan kaikki aarteheini, katsokaa! kaikki nuot ihanat kalliit kivet, joita tuossa on leveältä. Suokaa minun jäädä henkiin! paljonko minusta, pienestä mies parasta luulette kostuvan? eihän tämmöisestä teille suu-palaksikaan; kaapatkaa nuot molemmat tyttö ilkiöt, net teille olisivat oikeita herkkupaloja, rasvaisia kuin nuoret pelto-pyyt, syökää heidät minun verostani!" Näistä lörpötyksistä piittaamata karhu käpälällään kerran lyödä näpätty kääpiö häijykästä, eikä tuo ikinä enään edes liikahtamaan kyennyt.

Tytöt olivat pakohon pyrkineet, mutta karhu heitä huusi sanoen: "Lumikukka! Punaruusu! älkää pelätkö! odottakaa! minä teidän seuraanne tulen." Silloin he äänen tunsivat sekä pysähtyivät, ja kun karhu tyttöjen tykö ennätti, läksi äkkiä siitä karhun-nahka, ja heidän vieressensä nyt seisoi ihan kultaisissa vaatteissa nuorukainen pulskea, "Minä olen kuninkaan-poika," lausui hän, "ja tuo ilkeä kääpiö, joka minulta aarteeni varasti, oli minun noitunut karhuksi, metsiä kiertelemään, mutta hänen kuolemansa minut päästi noiduksista. Nyt on hän jo perinyt ansaitun palkkansa."

Lumikukasta sittemmin tuli hänelle puoliso ja hänen veljensä nai Punaruusun, ja he keskenänsä jakoivat net suuret aarteet, jotka kääpiö oli luolaansa haalinut. Vanha äiti vielä monta vuotta eli rauhassa ja onnellisena lastensa luona. Mutta nuot molemmat ruusu-pensaat oli hän ottanut mukaansa, ja net hänen kamarinsa akkunan edustalla kasvoivat, kantaen joka vuosi mitä ihanimpia ruusuja, valkoisia ja punaisia.

45.

Neljästä keinokkaasta veljeksestä.

Oli muinoin köyhä mies ja hänellä neljä poikaa; kun näistä miehen-alkuja oli kasvanut, sanoi heille isä: "rakkaat lapseni! teidän nyt täytyy täältä kotoa ulos mailmalle, minulla ei ole mitään, jota teille saattaisin antaa; lähtekää siis vieraille maille onnenne hakuhun ja oppikaa joku ammatti, millä kykenette teitänne elättämään." Nyt tarttui nuot neljä veljestä matka-sauvaan, jättivät isänsä hyvästi ja läksivät pois koti-kylästänsä. Kappaleen matkaa sitten astuttuansa tulivat ristiykselle, josta tie kävi neljälle eri haaralle. Silloin sanoi vanhin veli: "täällä meidän tulee toisistamme eritä, mutta yhtykäämme taas tähän paikkaan, kun on tästä päivästä neljä vuotta umpehen kulunut, ja sillä välin meistä kukin onneansa pyytäköön."

Nyt jokainen eri tietänsä meni, ja vanhimmalle tuli vastaan mies, joka kysyi, minne matkustaja aikoi ja missä toimissa hän liikkui. "Minä jotakin ammattia tahtoisin oppia," vastasi tämä. Silloin sanoi mies: "tule minun kumppanikseni ja rupee varkaaksi." "En maaren," pani poika vastaukseksi, "eipä tuota tähän aikaan enää pidetä minään kunniallisena ammattina, ja lorun lopuksi ehkä vielä joutuu kellonkielen virkaa toimittamaan." "Mitä turhia," väitti mies, "hirsi-puuta ei sinun tarvitse pelätä; minä vain tahtoisin sinua opettaa ottamaan, mitä ei muutoin ole kenenkään ihmisen saatavissa, sekä siinä niin viisaasti menettelemään, ettei viejästä iki-päivinä kukaan kykene saamaan edes vihiäkään." Silloin poika tuohon suostui ja meni miehen seuraan sekä oppi niin perin näppäräksi varkaaksi, että kyllä sai puoleensa korjatuksi, mitä ikinä vain tahtoi. Toinen veli samoin kohtasi miehen, joka häneltä kysyi, mitä

hän läksi oppimaan. "Empä tarkoin vielä tiedä itsekään," vastasi tämä. "Noh tule minun luokseni ja opi tähti-tietäjäksi, sitä parempaa virkaa ei löydy, sillä tietäjältä ei mitään pysy salassa." Tuo pojalle mieleen, ja hänestä niin taitava tähti-tietäjä paisui, että, kun hän oppi-ajan loputtua päätti lähteä talosta, opettaja hänelle antoi kiikarin, sanoen: "tämä on pitkä-silmä semmoinen, että sen avulla voit nähdä, mitä ikinänsä tapahtuu maan päällä, jopa taivaassakin, eikä mitään saata sinulta jäädä salatuksi." Kolmannen veljen otti eräs metsästäjä luoksensa sekä opetti hänelle niin tarkoin kaikki, mitä metsästykseseen kuuluu, että hänestä tuli oikein täysi-oppinen metsästäjä. Hyvästi-jättäissään opettaja hänelle lahjoitti pyssyn ja sanoi: "tämä ei petä; mitä tällä tähtäät, siihen luotis varmaankin sattuu." Nuorin veli myöskin tapasi miehen, joka häntä rupesi puhuttelemaan kysyen, missä asioissa hän kuljeskeli. "Eikö sinua haluttaisi ruveta räätäliksi?" "Tiesi tuota," tokasi poika, "eipä tuommainen alinomainen aamusta iltaan kestävä kyyryssä-istuminen eikä neulan ja prässi-raudan ainainen käyttäminen ole aivan mieleeni." "Mitäs joutavia!" vastasi mies, "sinä puhut, kuten ymmärrät; minun tykönäni pääset oppimaan ihan toisellaista räätälin-työtä, joka on mukavaa ja siistiä, jopa oikein kunniallista." Silloin pojan rupesi tekemään mieli, ja hän tuota miestä seurasi kotihin sekä oppi juurta jaksain kaikki hänen temppunsa. Kun sitten tuli jää-hyväisten aika, mestari pojalle neulan antoi lausuen: "tällä saatat yhtehen neuloa, mitä hyvänsä vain tahdot, olkoon se niin rauskeata, kuten muna, taikka niin kovaa, kuin teräs; ja neulottu niin on yhdeksi liittyvä, ettei siinä enään saa sauman jälkeäkään huomatuksi."

Kun oli kulunut nuot neljä vuotta, saapui yht'aikaa tien-ristietykselle nämät neljä veljestä, ja siinä toisiansa syleilivät ja suutelivat sekä läksivät sitten kotia isänsä tykö. "Noh tämä vasta iloa!" lausui ukko aivan mieli-hyvillensä, "tuuliko teidät on taas tuonut tänne minun luokseni?" Pojat kertoivat, miten heidän oli käynyt ja kukin opittavansa oppinut. He nyt ihan huoneen edustalla istuivat ison puun suojassa, ja isä silloin virkkoi: "minä heti teitä vähäsen koettelen nähdäkseni, mitä osaatte." Sitten hän ylös-päin katsahti sanoen toiselle pojallensa: "tuolla ylhäällä puun latvassa on kahden oksan välissä peipposen-pesä; sano minulle, montako siinä on munaa." Tähti-tietäjä otti kiikarinsa, kurkisteli tuonne ylös ja vastasi: "viisi niitä on." Isä sitten sanoi vanhimmalle: "tuo sinä munat tänne, mutta älä millään muotoa häiritse lintua, joka siinä istuu hautomassa." Tuo varas näppärä kiipesi puuhun, nappasi linnun alta, joka mitään huomaamatta siinä kökötti, nuot viisi munaa sekä toi net alas isälle. Tämä munat otti, laski pöydän joka kulmahan yhden sekä keski-pöydälle viidennen ja sanoi metsästäjälle: "ammu nyt yhdellä laukauksella kaikki viisi keskeltä halki." Metsästäjä pyssyllään tähtäsi sekä ampui, kuin ampuikin, isän käskyn mukahan nuot munat kaikki ihan ainoalla laukauksella, hänellä varmaankin oli sitä lajia ruutia, joka yht'aikaa viepi joka taholle. "Nyt on sinun vuoros," sanoi isä neljännelle pojallensa, "neulo sinä taas eheiksi munat ja myöskin pienet, niissä olevat linnun-sikiöt, mutta toki niin varovasti, ett'ei noille jää ampumasta vähintäkään haittaa." Räätäli neulansa otti ja neuloi, kuten isä oli vaatinut. Kun hän tehtävänsä oli tehnyt, täytyi varkaan taas viedä munat ylös puuhun tuonne pesään, ja tämä net sinne pisti niin näppärästi, ettei lintu tuota ollenkaan huomannut. Peipponen vain hautomistansa hautoeli, ja muutaman päivän päästä poikaset munista pujahivat, ja olipa niitten kaulassa pieni punainen piiru ihan sillä kohtaa, mistä räätäli oli net kokoon ommellut.

"Aivan oivallista!" sanoi isä pojillensa, "minun teitä täytyy koko mestareiksi kehua! te hyvin olette käyttäneet aikanne ja kelpo konsteja oppineet; minä en saata sanoa, kenenkä teistä päättäisän etevimmäksi. Vasta silloin käypi tuosta selvän saaminen, kuin joskus oikein toden takaa pääsette kykyänne koettamaan." Eikä aikaakaan, jopa syntyi valtakunnassa kova kohina, sillä kuninkaalta oli lohi-käärme ryöstänyt hänen tyttärensä. Kuningas siitä oli yöt päivät huolissansa sekä julkaisi julistuksen semmoisen, että, kuka vain saisi prinsessan pelastetuksi, hän tuon puolisoksi pääsisi. Arveli silloin nuot neljä veljestä keskenänsä: "tämähän meille sopiva tilaisuus näyttämään, mihin kelpaamme!" ja he yhdessä läksivät kuninkaan-tytärtä pelastamaan. "Missä prinsessa lienee, sen kohta saanen selville," sanoi tähti-tietäjä ja katsahti kiikarillansa ympärilleen sekä lausui tämän tehtyensä: "jopa hänen jo näen! hän tuolla kaukana istuu kalliolla meren-luodossa, mutta vieressä venyy lohi-käärme häntä vartioitsemassa." Sitten hän kuninkaan puheille meni, pyysi laivan itsellensä ja veljilleen sekä läksi heidän kanssansa mertä purjehtimaan, kunnes tuonne luotoon tulivat. Kuninkaan-tytär siinä istui, mutta hänen sylissänsä makasi lohi-käärme nukkumassa. Metsästäjä sanoi: "minä en arvaa ampua, sillä tappaisimpa laukauksellani myöskin tuon ihanan neitosen." "Noh ehkähän minä onneani koettaisin," virkahti varas, hiipi sinne ja vei lohi-käärmeen alta tytön, mutta niin hiljaa ja sukkelasti, että peto ei huomannut mitään, vaan jäi kuorsaamistansa yhä kuorsailemaan. Aivan iloissansa veljekset nyt kiiruusti kuninkaan-tytären kantoivat laivahan ja läksivät aavan meren aaltoja laskettelemaan, mutta lohi-käärme, joka herättyänsä ei enään löytänytkään prinsessaa, lensi raivoissaan heidän peräänsä, ja lähenei ilmassa, puuskuen vihasta. Kun se jo ihan laivan päällitse liihoitteli ja juuri oli alas laskeumaisillaan, silloin metsästäjä tähtäsi pyssyllänsä ja osasi petoa aivan sisimpään sydämeen. Hengetönnä lohi-käärme kannelle kopahti mutta se niin tavattoman iso oli, että pudotessansa särki murskaksi koko laivan. Laivassa-oliain kuitenkin onnistui kaapata kiinni pariin lautaan, ja he nyt aavalla merellä ajellevat sinne tänne. Silloin taas oli hätä kovakin, mutta räätäli kyllä neuvon tiesi; hän ihmeellisen neulansa otti, neuloi muutamalla pitkällä pistämällä laudat tuota pikaa yhtehen, istui tuonne lautallensa, sousi oikealle ja vasemmalle sekä kokosi laivan kaikki kappaleet. Sitten hän nuot myöskin

ompeli yhteen niin taitavasti, että piankin laiva jälleen oli täydessä kunnossa, ja he sitten onnellisesti saapuivat kotia.

Kun kuningas taas näki tyttärensä, syntyi linnassa oikein iso ilo. Hän sanoi noille neljälle veljekselle: "yhden teistä tulee saada tyttäreni puolisoikseni; mutta kenenkä? — sen heidän teidän omaksi päätettäväksenne." Silloin heidän keskenänsä nousi kova riita. Tähti-tietäjä sanoi: "jollen minä olisi kuninkaan-tytärtä nähnyt, olisivat teidän temppunne kaikki olleet turhia; sempä tähden hän on minun." Varas väitti: "mitä tuosta näkemisestä olisi apua ollut, ellen minä olisi tyttöä siepannut lohi-käärmeen alta; siksi hän minun omi." Metsästäjä puolestansa vakuutti: "sekä teidät että kuninkaan-tytären olisi tuo hirviö aivan räpäleiksi repinyt, jollei luotini olisi ilkiöön sattunut; sen tähden tyttö on minun." Ja räättäli taas sanoi: "jollen minä taidollani olisi taas laittanut laivaa entisellensä, olisitte te kaikki surkeasti hukkuneet; siitä syystä prinsessa on minun." Kuningas silloin lausui tällaisen tuomion: "teillä on kullakin yhden-vertainen oikeus, mutta koska ei neito jokaiselle riitä puolisoiksi, ei tule teistä yksikään häntä saamaan, mutta minä tahdon kullekin antaa palkaksi puolen kuningaskunnan." Tällainen ratkaisu aivan oli veljeksille mieleen, ja he sanoivat: "tämähän toki on paljon parempi, kuin että olisimme riitaantuneet keskenämme." He sitten jokainen saivat puolen kuningaskuntansa ja elivät isänsä kanssa oikein onnellisina aina niin kauan, kuin heidän oli sallittu elää,

46.

Yksisilmä, Kaksisilmä ja Kolmisilmä.

Olipa kerran vaimo, jolla oli kolme tytärtä. Vanhinta nimitettiin Yksisilmäksi, koska hänellä oli ainoastaan yksi silmä keskellä otsaa, toista Kaksisilmäksi, sillä hänellä oli kaksi silmää, ihan kuten muillakin ihmisillä, ja nuorinta Kolmisilmäksi sen vuoksi, että hänellä oli kolme silmää, niistä kolmas otsassa, kuten vanhimmankin sisaren. Mutta Kaksisilmää ei kärsinyt hänen äitinsä eikä hänen sisarensa, koska tuo oli yhden-näköinen, kuin muutkin ihmiset. He hänelle ärjäisivät: "sinä kaksisilmäinen et ole muita, tavallisia ihmisiä parempi, sinä et meidän joukkoomme kuulu." He lykkäsivät ja tuuppivat häntä, antoivat hänelle huonoja vaatteita sekä syötäväksi ainoastaan mitä oli heiltä ruo'an loppuja jäänyt, ja tekivät hänelle kaikenmoista pahaa.

Eräänä päivänä Kaksisilmän täytyi aivan nälkäisenä mennä vuolta paimentamaan, sillä, sisaret olivat hänelle antaneet kovin vähän ruokaa. Tyttö istahti vainion pyörtänölle ja rupesi itkemään sekä itki siinä niin viljavat kyöneleet, että kaksi pientä puroa tulvasi hänen silmistään, ja kun hän sitten suruissansa katsahti ylös-päin, havaitsi hän vieressään erään naisen, joka kysyi: "Kaksisilmä, mitäs itket?" Kaksisilmä vastasi: "onhan minulla itkemisen syytä! sillä koska minulla on kaksi silmää, kuten muillakin ihmisillä, vihaavat minua sekä äitini että sisareni, tuuppivat minua nurkasta toiseen sekä antavat minulle huonoja vaatteita ja syötäväksi ainoastansa ruo'an jäännöksiä vähäsen. Tänään he niin peräti hiukan antoivat, että nyt vieläkin olen kovin nälissäni." Silloin sanoi tuo viisas vaimo: "Kaksisilmä, pyhi silmistäs kyöneleet! minä sinulle neuvon annan. Sinun ei enään tarvitse nälkää kärsiä. Sano vain vuohellesi:

"Vuohi pieneni, kata pöytäni!"

"kohta näet edessäsi kauniisti katetun pöydän, jossa on ruokaa, minkä-lajista vain mielesi tekee, ja niin paljon, kuin ikinä haluat. Kun olet tarpeeksi syönyt etkä enään pöytää tarvitse, sano vain:

"Vuohi pieneni, korjaa pöytäni!"

"niin se heti katoaa näkyvistäsi." Näin puhuttuaan viisas vaimo läksi matkoihinsa. Mutta Kaksisilmä ajatteli: "täytyypä kohta koettaa; onko tuossa akan puheessa perää, sillä minun on kovin nälkä." Ja nytpä hän koetteeksi sanoi:

"Vuohi pieneni, kata pöytäni!"

Tuskin hän tuon oli saanut sanotuksi, kun jo näki edessänsä vähäisen pöydän katettuna valkoisella liina-vaatteella, jonka päälle sitten oli asetettu taltrikki, veitsi ja kahveli, hopealusikka sekä monellaisia herkullisia ruokia, jotka vielä olivat varsin lämpimät, juuri kuin vastikään kyökistä tuodut. Nyt Kaksisilmä luki niin lyhyen rukouksen, kuin suinkin muisti: "Jumala siunaa ruokani! Aamen!" ja istui ruo'alle sekä söi oikein halukkaasti. Ravituksi tultuansa sanoi hän, kuten tuo viisas vaimo oli opettanut:

"Vuohi pieneni,
korjaa pöytäni!"

Ja heti katosi pöytä kappineinensa. "Noh, tämähän hupaista talous-tointa!" ajatteli Kaksisilmä ja oli

varsin hyvillään.

Illalla vuohensa kanssa kotia palattuaan havaitsi hän kivi-astiassa vähän ruo'an tähteitä, joita sisaret olivat häntä varten tuonne heittänehet, mutta eipä hän niitä maistanutkaan. Seuraavana päivänä meni hän taas vuohinensa ulos sekä jätti koskemata net muruset, mitä hänelle tarjottiin. Ensimmäisellä ja toisella kerralla eivät sisaret tuosta mitään piitanneet, mutta kun tämä oli tapahtunut useampia kertoja, jopa jo heräsi heissä huomio ja he sanoivat; "mikähän Kaksisilmää vaivannee? hänen ruokansa on aina koskemata, ja ennen hän kyllä söi kaikki, mitä hänelle annettiin; hän varmaankin nyt muualta saapi ruokaa." Nähdäksensä, mitenkä tuon asian laita oikeastaan oli, päätti Yksisilmä mennä mukahan, kun Kaksisilmä ajoi laitumelle vuohensa, ja tarkasti ottaa vaaria, mitä sisar askaroitsi sekä toisiko joku hänelle ruokaa.

Kun nyt Kaksisilmä taas hankki lähteäksensä, meni Yksisilmä hänen luoksensa sanoen: "minä kanssas tulen, nähdäkseni, kaitsetko sinä uskollisesti vuohta ja ajatko sen ruohoseen paikkaan." Mutta Kaksisilmä heti havaitsi Yksisilmän tuumat ja ajoi vuohensa pitkään ruohostoon sanoen: "tule, Yksisilmä! istutaampa tänne; minä tahdon sinulle laulaa vähäisen!" Yksisilmä halusta istui, sillä päivän helteessä pitkän matkan kuljettuaan oli hän kovin väsyksiin tullut, ja Kaksisilmä lauloi:

"Yksisilmä, valvotko?
Yksisilmä, nukutko?"

Silloin Yksisilmä ainoan silmänsä ummisti ja nukkui. Kun nyt Kaksisilmä näki sisarensa makaavan niin sikeässä unessa, ettei tuo saattanut mitään havaita, sanoi hän:

"Vuohi pieneni,
kata pöytäni!"

Ja istui pöydän äärehen sekä söi ja joi, kunnes tuli ravituksi. Sitten hän taas huusi:

"Vuohi pieneni,
korjaa pöytäni!"

Ja heti kaikki katosi. Kaksisilmä sisarensa nyt herätti sanoen: "sinä huono paimen olet, sillä olisihan vuohen sopinut juosta mihin hyvänsä sinun nukkuessasi; tule nyt, jo on aika mennä kotia." He sitten läksivät molemmat, mutta Kaksisilmä ei nytkään kotona ruokaa maistanut, eikä Yksisilmä tietänyt äidillensä sanoa syytä, miksikä ei sisar syönyt, vaan sanoipa puolustukseksensa: "nukuinhan minä tuolla ulkona."

Seuraavana päivänä puhui äiti Kolmisilmälle: "tällä kertaa sinun täytyy mennä Kaksisilmän seurahan ja tarkasti katsoa, syökö hän siellä ulkona, sekä tuodaanko hänelle ruokaa ja juomaa, sillä toden tottakin hän salaa syönee ja juonee."

Nyt Kolmisilmä sisarensa luoksi meni sanoen: "minä kanssas tulen, katsomaan, kaitsetko vuohta huolellisesti ja ajatko ruohoiseen paikkaan." Mutta huomasipa Kaksisilmä, mitä sisarella oli mielessä, ja ajoi vuohen kau'as pitkään ruohostoon sekä sanoi: "istutaampa tänne, sisarueni, minä laulan sinulle pienen laulun." Kolmisilmä joka päivän helteestä ja matkastaan oli väsynyt, heti istumahan, ja Kaksisilmä rupesi laulamaan tuota entistä lauluansa, hyräellen:

"Kolmisilmä, valvotko?"

mutta kun hänen nyt olisi tullut laulaa:

"Kolmisilmä, nukutko?"

hän huomaamata laski:

"*Kaksisilmä*, nukutko?"

sekä lauloi edelleen:

"Kolmisilmä, valvotko? *Kaksisilmä* nukutko?"

Silloin Kolmisilmältä kaksi silmää uneen vaipui, mutta kolmas, joka oli manaamata jäänyt, pysyi valveella. Kolmisilmä kuitenkin senkin ummisti, pettääksensä sisartansa; mutta hän sillä kuitenkin vilkisteli ja saattoi sentähden varsin hyvin havaita kaikki. Kun nyt Kaksisilmä luuli sisarensa olevan unen helmoissa, lausui hän kuten ennenkin:

"Vuohi pieneni,
kata pöytäni!"

söi ja joi niin paljon, kuin jaksoi, sekä käski viemään pöytää taas pois, sanoen:

"Vuohi pieneni,
korjaa pöytäni!"

Mutta Kolmisilmä oli nähnyt kaikki tyyni. Sitten Kaksisilmä meni sisarensa luoksi ja herätti hänen, sanoen: "mitä! Kolmisilmä, näytät maar nukuksissa olleelta! Sinäpä oiva paimentaja! Tule nyt, mennäämpä kotia."

Kun olivat kotia tulleet, Kaksisilmä ruoan taas jätti koskemata, ja Kolmisilmä kertoi äidillensä: "nyt minä jo tiedän, miksikä tuo ylpeä pahanen ei mitään syö; laiturumelle tultuaan hän vuohelle vain sanoo:

"Vuohi pieneni, kata pöytäni!"

ja heti on hänen edessään pöytä, johon on asetettu parhaimpia ruokia, paljon parempia kuin mitä meillä on täällä; ja tarpeeksi syötyänsä hän lausuu:

"Vuohi pieneni, korjaa pöytäni!"

"Ja kaikki on taas poissa; minä kaiken näin varsin hyvin. Kaksi silmää hän minulta unehen lauloi, mutta kolmas, tuo otsani keskellä oleva, jäi onnekseni toki hereille." Tämän kuultuansa äiti kateellinen ärjäsi: "vai sinä parempaa tahdot, kuin mitä on meillä! Kyllä minä tuommoisen halun piankin sinusta karkoitan!" Hän otti nyt suuren kyökki-veitsen ja pisti sillä vuohta sydämmeen niin kovasti, että se kohta kaatui kuoliaksi.

Kun Kaksisilmä tuon näki, hän kovin murheellisena läksi ulos sekä istahti vainion pyörtänölle, katkerasti itkemään. Silloin taas äkki-arvaamata tuo viisas vaimo seisoi hänen vieressänsä kysyen: "miksikä itket, Kaksisilmä?" "Onhan minulla itkemisen syytä," vastasi Kaksisilmä, "sillä äiti tappoi vuohen, joka, kun sanoin sille, kuten opetitte, minulle ruoka-pöydän valmisti joka päivä; nyt minun taas täytyy kärsiä nälkää ja puutosta." Virkkoi silloin viisas vaimo: "kuuleppas, Kaksisilmä! minä sinulle hyvän neuvon sanon: pyydä sisariltasi tuon tapetun vuohen sisälmykset ja kaiva net syvähän oven edustalle maahan, niin niistä sinulle onni syntyy." Vaimo sitten taas katosi, mutta Kaksisilmä meni kotia ja sanoi sisarille: "rakkaat sisareni, antakaa toki jotakin vuohestani minulle, empä muuta pyydäkkään paitsi sisälmykset." Tästä nyt sisaret nauramaan purskahtivat ja vastasivat: "kylläpä nuot saat, koska et muuta tahdo." Ja Kaksisilmä otti sisälmykset sekä hautasi net illalla vai-vihkaa tuon viisaan akan neuvon mukaan.

Seuraavana aamuna kun äiti ja tyttäret, herättyänsä, yhdessä menivät ulos, oli oven edustalla ihmeen ihana puu, jossa oli hopeiset lehdet ja niitten välissä kultaiset hedelmät, kaikki niin uhkeata, ett'ei kauniimpaa eikä komeampaa löytyisi maki mailmasta. Mutta mitenkä puu yöllä siihen oli tullut, sitä eivät muut tietäneet paitsi Kaksisilmä, joka ymmärsi että sen kasvaneen vuohen sisälmyksistä, sillä se seisoi juuri samassa paikassa, missä net olivat maahan haudattuna. Äiti nyt sanoi Yksisilmälle: "mene, lapseni, noutamaan puusta meille nuot omenat." Yksisilmä kiipesi nyt puuhun, mutta juuri kun hän aikoi kulta-omenan ottaa, luiskahti oksa hänen käsistään pois; ja näin tapahtui joka kerta, kun hän kättään kurkoitti hedelmää ottaaksensa, eikä hänen siis onnistunut saada yhtäkään omenaa, vaikka millä tavalla olisi koettanut. Silloin sanoi äiti: "Kolmisilmä! kiipeä sinä puuhun! sinä kyllä kolmella silmilläs paremmin näet kuin Yksisilmä." Yksisilmä hyppäsi nyt alas, ja Kolmisilmä puuhun kiipesi, mutta eipä ollut hänelläkään parempaa onnea; kulta-omenat aina väistyivät hänen edestänsä. Jopa äiti vihdoin tuli maltittomaksi ja kapusi itse tuonne, mutta kävipä hänen samoin kuin tyttärienkin, sillä aina vain omenaiset oksat taipuivat pois hänen edestänsä, ja hän tyhjästä ilmaa jäi kourasemaan. Nyt sanoi Kaksisilmä: "minäkin kerran menisin koettamaan, ehkäpä minulla lienee parempi onni." Silloin sisaret vastasivat: "mitä sinä, kaksisilmäinen, siellä tekisit?" Mutta Kaksisilmä meni kuitenkin, eivätkä nuot kultaiset omenat enään väistyneetkään, vaan net ikään-kuin lähenivät hänen käsiänsä kohden, jotenka hän saattoi niitä poimia mielin määrin sekä tuoda alas puusta koko vyö-liinallisen. Äiti net heti otti ja sen sijasta, että hänen ja sisarien olisi kiitokseksi tullut paremmin kohdella Kaksisilmää, he vain olivat kovin kateellisia siitä, että ainoastaan Kaksisilmä oli saattanut kulta-hedelmät poimia, sekä kiusasivat häntä vielä pahemmin kuin ennen.

Tapahtuipa kerta eräänä päivänä, jolloin kaikki kolme sisarta seisoi puun vieressä, että nuori ritari tuli ratsastaen. Silloin sisaret huusivat Kaksisilmälle: "joudu pian piilohon, ett'ei meidän tarvitse sinun tähtes hävetä," sekä nostivat vilppaasti tyttö paran päälle puun juurella olevan tyhjän tynnyrin ja lykkäsivät sen alle myöskin net kulta-omenat, jotka Kaksisilmä oli puusta tuonut. Kun ritari nyt ehti lähemmäksi, näkivät hänen olevan kauniin, uljaan miehen. Hän tuota ihanaa, hopea-lehtistä ja kulta-hedelmistä puuta ihaili sekä sanoi sisaruksille: "kenenkä oma on tämä ihana puu? joka minulle siitä oksan antaa, hän minulta pyytäköön mitä ikänänsä tahtonee." Silloin Yksisilmä ja Kolmisilmä vastasivat puun olevan heidän ja että he halustakin siitä hänelle oksan taittaisivat. He myös molemmat parastansa panivat, mutta turhaan, sillä oksat ja hedelmät yhä väistyivät pois edestä. Tätä nähdessään sanoi ritari:

"tuopa kumma, että puu on teidän, eikä teillä toki ole valtaa sen vertaa, että edes yhden oksan siitä saisitte taitetuksi." He kuitenkin väittivät puun olevan heidän omansa; mutta sisarien puhuessa Kaksisilmä tynnyrin alta vieritti kaksi kulta-omenaa ritarin jalkojen eteen, sillä häntä harmitti, että Yksisilmä ja Kolmisilmä siinä valehiansa laskivat. Ritari, omenat nähtyänsä, kummastui ja kysyi, mistä net siihen tulivat. Yksisilmä ja Kolmisilmä vastasivat, että heillä vielä oli sisar, mutta ett'ei tuo kehtaisi tulla näkyviin, koska hänellä oli vain kaksi silmää, kuten muilla tavallisilla ihmisillä. Ritari sanoi toki tahtovansa häntä nähdä ja huusi: "tule tänne, Kaksisilmä!" Silloin Kaksisilmä rohkeasti riensi tynnyrin alta näkyviin, ja ritari varsin hämmästyi hänen kauneudestansa sekä sanoi: "sinä Kaksisilmä varmaankin saatat tuosta puusta minulle oksan taittaa." "Kyllä," vastasi Kaksisilmä, "siihen hyvin kykenen, sillä puu on minun," ja nyt hän puuhun kiipesi, taittoi varsin näpsästi ja vähällä vaivalla kauniin oksan, jossa oli hopeiset lehdet ja kultaiset hedelmät, sekä antoi sen ritarille. Tämä silloin sanoi: "mitäs tästä nyt tahdot, Kaksisilmä?" "Oi," vastasi tyttö, "minä täällä kärsin janoa ja nälkää, surua ja tuskaa aamusta iltaan; jos ottaisitte minun mukahanne ja pelastaisitte minua kurjuudestani, tulisimpa oikein onnelliseksi." Silloin ritari Kaksisilmän nosti ratsunsa selkään ja vei hänet muassaan isänsä linnaan. Siellä hän tytölle antoi mitä ihanimpia vaatteita, ruokaa ja juomaa yltä kyllin, ja koska ritari sydämestään rakasti Kaksisilmää, meni hän hänen kanssaan vihille ja häitä sitten vietettiin suurella ilolla ja riemulla.

Kun nyt ritari uhkea oli mennessänsä vienyt Kaksisilmän, sisaret vasta oikein rupesivat kadehtimaan hänen onneansa. "Tuo ihmeellinen puu meillä toki vielä on," he ajattelivat, "ja vaikka emme saatakkaan sen hedelmiä poimia, pysää toki jokainen varmaankin meille, sen kauneutta ihaillemaan, ja ken tietää, mitä onnen kukkia sitten puhkee meitä varten." Mutta seuraavana aamuna puu oli kadonnut ja siis heidän toivonsa mennyt mitättömiin; ja kun Kaksisilmä katsoi kamarinsa akkunasta, seisoi se hänen suureksi iloksensa siellä ulkona ja oli siis häntä seurannut.

Kaksisilmä kau'an eli onnellisena. Kerran sitten tuli kaksi köyhää vaimoa hänen luoksensa linnaan, almua pyytämään. Kaksisilmä, heidän kasvoihinsa katsahdettuaan, tunsu heidät kohta molemmiksi sisarikseen, Yksisilmäksi ja Kolmisilmäksi, jotka olivat joutuneet niin suureen kurjuuteen, että heidän oli käyminen ovesta oveen elatustansa kerjäämässä. Mutta Kaksisilmä toivotti heitä terve-tulleiksi, otti heidät huostaansa sekä teki heille hyvää vain, niin että he sydämestään katuiivat, mitä ennen olivat nuorina tehneet pahaa Kaksisilmälle.

47.

Valkoinen morsian ja musta morsian.

Eräs vaimo meni muinoin tyttärensä ja tytär-puolensa kanssa niitulle heiniä haravoimaan. Silloin tuli hyvä Jumala köyhänä miehenä heitä vastaan ja kysyi: "mistä kylään tie käypi?" "Jos tuon tahdot tietää," vastasi äiti, "joudat kyllä itsekin hakea," ja tytär siihen vielä lisäsi: "jos ehkä pelkää, ett'et tietä osaa, niin ota opas mukahasi." Mutta tytär-puoli lausui: "mies parka, minä tahdon tulla sinulle oppaaksi, seuraa vain minua!" Silloin hyvä Jumala niin ankarasti vihastui äidille ja hänen tyttärellensä, että hän heihin selin kääntyi ja tuomitsi heitä tulemaan niin mustaksi kuin yö sekä rumaksi kuin synti. Mutta tytär-puoli raukkaa Jumala armahti sekä seurasi häntä, ja kun olivat kylän lähelle ennättäneet, siunasi hänet Herra sanoen: "toivo itselles kolme asiaa, minä net sinulle annan." Silloin tyttö vastasi: "minä tahtoisin olla ihana ja puhdas, kuten aurinko." Heti tuli hän yhtä valkoiseksi ja ihanaksi, kuin päivä. "Sitten vielä tahtoisin rahakukkaron semmoisen, ettei ikinä tyhjäksi tulisi." Sen hyvä Jumala myöskin lahjoitti hänelle, mutta lausui myös: "älä parasta unhoita." Tyttö silloin sanoi: "toivompa kolmanneksi, että kuoltuani perisin ijankaikkisen autuuden." Tämä hänelle myöskin luvattiin, ja nyt hyvä Jumala hänestä erkani.

Äiti-puoli ja hänen tyttärensä, kun kotia tultuaan havaitsivat, että he molemmat olivat mustia ja rumia, mutta tytär-puoli valkoinen ja ihana, oikein vihan vimman joutuivat eivätkä muuta ajatelleet, kuin mitenkä saattaisivat tehdä kiusaa tuolle tytölle raukalle. Mutta tytär-puolella oli Riku niminen veli, jota hän hyvin rakasti, ja veljellensä hän kertoi kaikki, mitä oli tapahtunut. Tämä hänelle kerta sanoi: "sisareni rakkahin! tahtoisimpa maalaamalla kuvata muoto-kuvaa, jotta yhä olisit silmiäni edessä, sillä minä sinua rakastan niin hartahasti, että aina tahtoisin sinua katsella." Tähän tyttö vastasi: "mutta älä anna kenenkään nähdä kuvaa." Riku nyt maalasi sisarensa kuvan ja pani sen riippumaan kamarinsa seinään; mutta hän kuninkaallisessa linnassa asui, sillä olipa hän kuninkaan kuskina. Joka päivä hän seisoi tuon ihanan kuvan edessä, kiittäen Jumalaa siitä onnesta, joka oli rakkaalle sisarelle suotu. Siltä kuninkaalta, jonka palveluksessa Riku oli, kuolema nykyään oli ryöstänyt puolison, niin suloisen kauniin, ett'ei hänen vertaistansa löytynyt mistään, ja kuningas häntä suri suuresti. Hovi-palveliat, jotka tähän aikaan näkivät kuskin joka päivä seisovan sisarensa ihanan kuvan edessä, kadehtivat häntä sekä ilmoittivat asian kuninkaalle. Tämäpä käski, että kuva tuotaisiin hänen tykönsä, ja näki nyt, että se

oli varsin kuninkaanna vainajan muotoinen, mutta vieläkin kauniimpi, ja tulinen rakkaus silloin syttyi kuninkahasen. Hän käsketti heti kuskin luoksensa sekä kysyi, ketä kuva osoitti. Kun nyt kuski sen sanoi sisarensa muoto-kuvaksi, päätti kuningas, että tämä tyttö, eikä kukaan muu, pääsisi hänen puolisoksensa, antoi Rikulle hevoset, vaunut ja komeat kultaiset vaattehet sekä lähetti hänen tuomaan tuota valittua morsianta. Kun Riku tämmöisen sanoman toi kotiansa, iloitsi hänen sisarensa, mutta Musta rupesi toisen onnea kadehtimaan, vihastui oikein silmittömäksi ja sanoi äidillensä: "mihinkä nyt on kaikista teidän tempuistanne, koska ette kuitenkaan saata toimittaa minulle tuommoista onnea?" Siihen akka vastasi: "ole vain huoleti, kyllä minä sen onnen piankin sinulle toimitan," ja noitumisillaan hän kuskin silmät niin lumosi, että tuo tuli puoli-sokeaksi, sekä tukki tytär-puolensa korvat niin kovasti, että hän puoli-kuuroksi kävi. He nyt vaunuihin astuivat, ensiksi morsian ihanassa kuninkaallisessa puvussa ja sitten äiti-puoli tyttärinensä, ja Riku kutsin-penkille istui ajamaan. Kun olivat vähän matkan kulkeneet, huusi kuski:

"Sisar! itses verhoita, ett'ei sade saavuta eikä tomu tomuta, jotta tulet ihanana kuninkaasi luoksi."

Morsian kysyi: "mitä sanoo rakas veljeni?" "Oi," vastasi akka, "hän käskää sinun riisua päältä kultaisen pukusi sekä antaa sen sisarellesi." Silloin tyttö vaatteensa riisui yltään ja antoi net Mustalle, joka puolestansa hänelle kurkoitti huonon, harmaan hameensa. Sitten he matkustivat eteen-päin, mutta vähän ajan kuluttua sanoi veli toisen kerran:

"Sisar! itses verhoita, ett'ei sade saavuta eikä tomu tomuta, jotta tulet ihanana kuninkaasi luoksi."

Morsian nyt kysyi: "mitä sanoo rakas veljeni?" "Oi," vastasi akka, "hän pyytää, että sinä kultaisen päähinees antaisit sisarellesi." Tyttö silloin päästään otti kultaisen päähineensä ja pani sen sisarensa päähän sekä istui itse avo-päin. He sitten kulkivat yhä eteen-päin, mutta hetken päästä huusi veli uudestaan:

"Sisar! itses verhoita, ett'ei sade saavuta eikä tomu tomuta, jotta tulet ihanana kuninkaasi luoksi."

Ja taas kysyi morsian: "mitä sanoo rakas veljeni?" "Oi," tokasi akka vastaukseksi, "hän kehoittaa sinua vähän kurkistamaan ulos vaunuista." Mutta sattui vaunut juuri kulkemaan siltaa, jonka molemmin puolin syvä vesi ammoitti. Kun nyt morsian nousi istualta ja pisti päänsä vaunuista, lykkäsivät nuot toiset molemmat hänen ulos, joten hän putosi alas jokeen. Mutta kun hän oli vetehen vaipunut, nousi samassa silmänräpäyksessä veden pinnalle lumi-valkoinen suorsa, joka läksi uiskentelemaan jokea alas. Veli ei tätä ollenkaan huomannut, vaan ajoi vain ajamistansa, kunnes jouduttiin linnaan. Silloin hän tuon Mustan vei sisarenaan kuninkaan luo, sillä, huono-näköinen kuten oli, hän tämän luuli omaksi sisareksensa, koska hän sen verran selitti, että huomasi kultaisten vaattehien tytön yllä kimaltelevan. Kun kuningas nyt näki, kuinka hirveän ruma tuo hänelle ai'ottu morsian oli, vihastui hän kovasti ja käski viskata kuskin erähäsen kuoppaan, joka oli saukkoja ja käärmeen-sikiöitä täynnänsä. Mutta vanha noita taas tiesi tempuillaan saada kuninkaan niin pauloihinsa kiedotuksi, että hän piti akan tyttärinensä luonaan, jopa vielä niin sokaistuksikin, että tuo Musta hänen mielestään näytti varsin välttävältä ja tottakin pääsi hänen puolisoksensa.

Eräänä iltana kun musta morsian istui kuninkaan sylissä, tuli valkoinen suorsa uiden lasku-ränniä pitkin kuninkaan kyökkiin ja sanoi kyökki-pojalle:

"Poika! valkeaa nyt joudu virittään, että sukkiani pääsen lämmittään."

Kyökki-poika teki, mitä käskettiin, ja sytytti takalle valkean; silloin suorsa tuli heti istumaan lieden eteen, pudisteli siipiään sekä silitteli noukallaan sulkiansa. Siinä lieden suloa nauttien se kysäsi:

"Kuinka voinee Riku veljeni?"

Kyökki-poika vastasi:

"Hän nyt makaa kuopassa
Käärmeiden parissa."

Sitten kysyi taas lintunen:

"Mitä tehnee musta noita nyt!"

Kyökki-poika pani vastaukseksi:

"Hän kuninkaan helmassa lepäilepi rauhassa."

Silloin suorsa sanoi:

"Oi, onneton aika!"

ja ui pois lasku-ränniä pitkin.

Seuraavana iltana se taas tuli sekä kysyi samalla tavalla, ja tulipa vielä kolmantenakin. Silloin ei kyökki-poika enään saattanut olla tuota puhumata, vaan ilmoitti kuninkaalle tämän asian. Mutta kuningas tahtoi itse nähdä suorsan sekä meni ensi iltana kyökkiin, ja kun suorsa päänsä pisti ulos lasku-rännistä, otti kuningas miekkansa ja hakkasi pään poikki linnulta, jolloinka tämä heti muuttui mitä ihanimmaksi neitoseksi, joka aivan oli Rikun maalaaman kuvan muotoinen. Kuningas tästä joutui vallan ilon innostuksiin, ja koska tyttö siinä seisoj liko-märkänä, lähetti hän tuomaan kalliita vaattehia sekä käski neidon pukeutua niihin. Nyt neitonen kertoi, miten hän viekkauudella ja kavaluudella oli petetyksi tullut sekä viimein tuupattiin jokehen, ja rukoili, ensimmäiseksi rukoukseksensa, että hänen veljensä laskettaisiin käärme-kuopasta. Ja kuningas kun oli tämän hänen toivonsa toteuttanut, meni siihen huonehesen, jossa istui tuo vanha noita. Tältä hän nyt kysyi: "mitä se ansaitsee, joka näin tekee," ja rupesi sitten juttelemaan, mitä täällä jo on kerrottu. Mutta akka oli niin häikäistynä, ett'ei hän mitään pahaa aavistanut, vaan vastasi: "semmoinen ei parempaa ansaitse, kuin että häntä alastomaksi riisutaan sekä pistetään rauta-piikkiseen tynnyriin, jonka etehen sitten valjastetaan hevonen tätä mailman äärihin laahaamaan." Aivan näin hänen kävikin ja samoin myös hänen mustan tyttärensä. Mutta kuningas nai tuon ihanan valkoisen morsiamen ja palkitsi hänen uskollista veljeänsä, tehden hänestä rikkaan, kunnioitetun miehen.

48.

Kolme laiskuria.

Eräällä kuninkaalla oli kolme poikaa, jotka kaikki olivat hänelle yhtä rakkaita, eikä hän tietänyt, kenenkä hän heistä määräisi tulemaan kuninkaaksi hänen kuoltuaan. Tunnettuaan kuoleman-hetkensä lähestyvän kutsui hän vuoteensa ääreen kaikki poikansa ja sanoi heille: "rakkaat lapseni! minulla on teille jotakin sanottavaa, jota tarkoin olen miettinyt: joka teistä laiskin lienee, hän on kuninkaaksi pääsevä minun kuoltuani." Silloin vastasi vanhin: "isä kulta! minunpa siis on valtakunta, sillä minä niin laiska olen, että kun maata panen ja minua nukuttaa, en viitsi silmiäni ummistaa, en, vaikka niihin tomua tuoksutettaisiin." Toinen sanoi: "isäni! minun on valtakunta, sillä minä olen niin laiska, että kun lieden edessä istun lämmittelemässä, annan ennen kanta-pääni palaa, kun viitsin koipiani vetää kuumasta pojjes." Kolmas taas vakuutti: "minun maar on valtakunta, sillä minä vasta laiska olen: vaikka minua ai'ottaisiin hirttää ja nuora jo olisi kaulassani, mutta joku kurkoittaisi minulle terävän veitsen, jolla saattaisin nuoran katkaista, niin tottapa ennen jättäisin itseni hirtettäväksi, kuin nostaisin kättäni, veistä ottaakseni." Tämän kuultuansa päätti isä: "sinäpä laiskuudessa etevin! sinun pitää kuninkaaksi pääsemän."

49.

Pikku kanan kuolemasta.

Kukko ja kana pieni menivät muinoin yhdessä pähkinä-vuorelle ja päättivät keskenänsä, että kumpi vain ensiksi pähkinän löytäisi, hän siitä kumppanillensa jakaisi toisen puolen. Kana pian löysikin oikein tavattoman suuren pähkinän, mutta eipä tuosta mitään hiiskunutkaan, vaan tahtoi yksin syödä kaiken. Mutta tuopa oli niin suuri, ett'ei hän saanut sitä nieltyksi, vaan se kurkkuun istui, ja tästäpä nyt kana pelkäämähän, että ehkä tukehtuisi. Hän siis hätääntyneenä huusi: "kukko rakas; juokse, minkä suinkin jaksat, minulle vettä noutamaan, sillä muuten varmaankin tukehdun." Kukko lähti pötkimään kaivolle ja sanoi sinne ennätettyänsä: "kaivo kulta! anna minulle vettä! kanaseni pähkinä-vuorella makaa, hän on saanut suuren pähkinän kurkkuunsa ja ompii tukehtumaisillansa." Kaivo vastasi: "juokse ensin morsiamen luoksi sekä tuo sieltä punaista silkki-lankaa." Kukko morsiamen tykö juoksi ja sanoi sitten hänelle: "anna, kiltti morsian, minulle punaista silkki-lankaa! langan annan kaivolle, kaivo minulle vettä antaa ja veden minä kannan kanaselleni, joka pähkinä-vuorella makaa; hän on suuren pähkinän kurkkuunsa saanut sekä on nyt tukehtumaisillaan." Morsian vastasi: "juokse ensin noutamaan pikku kiehkuraani, joka jäi paju-pensahasen riippumaan." Nyt kukko pensaalle juoksi, otti oksalta kiehkuran ja toi sen morsiamelle, morsian antoi kukolle silkki-langan, langan vei kukko kaivolle ja kaivo hänelle antoi vettä. Kukko nyt veden kantoi kanallensa, mutta tuopa oli jo tukehtumaan ehtinyt ennen, kuin kukko perille pääsi, ja makasi nyt siinä liikahtamata, ihan hengetönä. Tätäpä kukko niin kovasti suri,

että se ääneensä itkemään rupesi, ja kaikki elävät tulivat kanan kovaa onnea surkuttelemaan; kuusi pientä hiirtä rakensi vähäiset vaunut, joissa kana oli haudalle vietävä, ja kun vaunut oli valmiiksi saatu, hiiret valjaihinkin menivät ja itse kukko istui ajajaksi. Mutta tiellä heitä kettu kohtasi. "Minne matkasi, kukko hyvä?" "Minä kanaani menen hautaamaan." "Suvaitsetko minun tulla mukahasi?"

"Tule, mutta taakse istu, täällä sinä liioin painat."

Kettu nyt meni istumaan vaunujen ta'an ja sitten sinne vielä tuli susi, karhu, hirvi, jalopeura ja kaikkia metsän eläviä. Näin nyt kelpo vauhtia mentiin eteenpäin, kunnes tultiin erään puron rannalle. "Mitenkä tästä ylitsi pääsemme?" huudahti kukko. Siellä puron reunalla makasi oljen-korsi, joka sanoi: "minä sillaksi laskeun puron poikki, jotta saatatte ylitseni ajaa." Mutta kun nuot kuusi hiirtä tuli sillalle, luikahti niitten alta korsi, vaipuen vetehen, ja hiiret myöskin putosivat sinne sekä hukkuivat kaikki. Oltiinpa nyt taaskin pahassa pulassa, mutta nyt hiili tuli apuunsa tarjoamaan sanoen: "minähän laskeun virran poikki, että pääsette ylitseni toiselle puolelle." Sen hiili nyt tekikin, mutta kovaksi onneksi vesi siihen koski hiukkasen, josta se kihisten sammui ja kuoli. Kun kivi tämän havaitsi, tuon tuli kukko raukkaa sääli, ja se nyt laskeutui veden poikki. Silloin kukko itse meni vaunuja vetämään, mutta kun hän toiselle rannalle piankin päästyänsä oli kedolle laskenut kana vainajan ja sitten sinne koetti hinata myöskin noita toisia, jotka vaunujen takana istuivat, tämä hänelle liian raskaaksi kävi, kovin monta kun siinä oli painamassa, vaunut nyt takaisin vyöryivät ja niissä oliat toinen toisensa päällitse putosivat vetehen sekä hukkuivat kaikin. Kukko siis jäi yksin kuolleen kanansa kanssa, ja tälle hän nyt haudan kaivoi, laski vainajan sinne, laittoi haudalle kummun sekä istui siihen suremaan, kunnes itsekin kuoli; ja nyt hiili siis viimeinenkin oli Manan maihin muuttanut.

50.

Tähti-markat.

Oli ennen aikaan tyttö pikkurainen, jonka isä ja äiti olivat Manalaan muuttaneet, jättäen lapsi parkansa niin köyhäksi, ettei hänellä enään ollut mökkistäkään asunnoksensa, ei vuodetta, mihinkä olisi levolle laskenut, eikä edes mitään muuta, paitsi net vaatteet, jotka olivat hänen yllänsä, sekä leipä-palanan, jonka oli eräs armelias ihminen hänelle antanut. Mutta tyttö oli hyvä ja hurskas. Ja koska koko mailma näin oli hänen hylännyt, läksi hän mieron tietä astumaan, vahvasti luottaen Jumalan laupiutehen. Silloin tuli häntä vastaan köyhä mies, joka sanoi: "oi anna minulle syötävää riikusen, minun on kova nälkä!" Tyttö hänelle antoi leivän-palansa, lausuen: "Jumala tämän siunatkoon," ja jatkoi taas matkaansa. Sitten hän tapasi lapsen, joka valittaen virkkoi: "päätäni kovin viluttaa, anna minulle sen peitteheksi jotakin." Silloin tyttö otti päästänsä huivin ja lahjoitti lapselle tuon. Mutta kun hän oli vähän matkaa kulkenut, tuli taaskin lapsi, jolla ei takkia ollut ja joka oli aivan viluissansa; tälle tyttö antoi liivinsä; ja kappaleen matkan päästä häntä vieläkin kohtasi yksi, joka häneltä hametta pyysi, ja senkin tyttönen antoi yltänsä. Viimein hän juuri pimeään tullessa joutui suureen metsään. Silloin hänen luoksensa vielä tuli lapsi, joka paitaa pyysi. Tuo hellä-sydämminen tyttö itseksensä ajatteli: "onhan nyt jo niin pilkko pimeä, ettei kukaan minua enään näe, minun kyllä, sopii antaa paitani tuolle raukalle," ja riisui paitansa sekä antoi senkin pois. Ja kun hän siinä siis kaiken puutteessa seisoi vallan verhotoinna, putosi äkki-arvaamata taivaan tähdet alas maahan, muuttuen kiiltäviksi markoiksi, ja hän sen karkean paidan sijasta, jonka oli lapselle lahjoittanut, nyt yllänsä huomasi uuden, joka oli hienointa palttinaa. Sitten hän kaikki markat kokosi ja oli nyt rikas koko elin- ajaksensa.

End of Project Gutenberg's Koti-satuja Lapsille ja Nuorisolle, by Anonymous

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KOTI-SATUJA LAPSILLE JA NUORISOLLE ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook,

except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the

copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by

sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.